

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE
STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN

UITSPRAKEN WERKJAAR 2018
STUDIEBETWISTINGEN DEEL 1

Inhoud

[Zitting van 29 januari 2018](#)

rolnummer 2017/591

rolnummer 2017/659

rolnummer 2017/662

rolnummer 2017/669

[Zitting van 2 februari 2018](#)

rolnummer 2017/660

rolnummer 2017/668

rolnummer 2018/002

rolnummer 2018/016

[Zitting van 21 maart 2018](#)

rolnummer 2018/038

rolnummer 2018/059

rolnummer 2018/074

rolnummer 2018/076

rolnummer 2018/079

[Zitting van 23 maart 2018](#)

rolnummer 2018/022

rolnummer 2018/058

rolnummer 2018/063

rolnummer 2018/067

rolnummer 2018/072

rolnummer 2018/073

[Zitting van 11 april 2018](#)

rolnummer 2018/086

rolnummer 2018/090

rolnummer 2018/096

rolnummer 2018/097

Zitting van 18 april 2018

rolnummer 2018/089

rolnummer 2018/094

rolnummer 2018/095

rolnummer 2018/100

Zitting van 27 april 2018

rolnummer 2018115

Zitting van 29 januari 2018

Arrest nr. 4.164 van 29 januari 2018 in de zaak 2017/591

In zake: Nicolas BAROUD
                  Woonplaats kiezend te 1050 Ixelles
                  Avenue des courses 4

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaat Alain François en advocaat Kristof Caluwaert
                  kantoor houdend te 1050 Brussel
                  Louizalaan 99
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 oktober 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 20 september 2017 waarbij de herinschrijving van verzoeker in de opleiding ‘Master of Science in Applied Sciences and Engineering’ voor het academiejaar 2017-2018 wordt geweigerd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 29 januari 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en de heer Jean-François Simon, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Kristof Caluwaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is sinds het academiejaar 2014-2015 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Science in Applied Sciences and Engineering’.

In het academiejaar 2015-2016 krijgt verzoeker bindende voorwaarden opgelegd, waaraan hij niet heeft voldaan in het academiejaar 2016-2017. Op 14 september 2017 werd dan ook beslist de herinschrijving van verzoeker in de opleiding ‘Master of Science in Applied Sciences and Engineering’ voor het academiejaar 2017-2018 te weigeren.

Verzoekende partij stelde op datum van 23 oktober 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 25 oktober 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – taal van de rechtspleging

In het arrest nr. 4.107 van 22 december 2017 heeft de Raad vastgesteld dat verzoeker zijn verzoekschrift in het Engels heeft opgesteld, en geoordeeld dat zulks in strijd is met de taalregeling die op de procedure voor de Raad van toepassing is.

Aan verzoeker werd de mogelijkheid geboden om een Nederlandse vertaling van zijn verzoekschrift neer te leggen.

Het beschikkend gedeelte van voormeld arrest luidt als volgt:

- “*1. Verzoeker beschikt over een termijn tot uiterlijk 5 januari 2018 om een Nederlandse vertaling van zijn verzoekschrift overeenkomstig de bovenstaande richtlijnen over te maken aan de Raad en aan verwerende partij.*
- 2. Op voormelde datum wordt het thans ingediende Engelstalige verzoekschrift van verzoeker ambtshalve uit de debatten geweerd.*
- 3. De zaak zal opnieuw worden opgeroepen voor een zitting van de Ile Kamer, in dezelfde samenstelling.”*

Verzoeker heeft tijdig een Nederlandstalige vertaling van zijn verzoekschrift ingediend.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. Ontvankelijkheid – uitputting interne beroeps mogelijkheden

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij naar de artikelen II.283, eerste lid en II.285, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs en naar artikel 153, §1, tweede lid van het OER. Verwerende partij merkt op dat verzoeker geen tijdig intern beroep heeft ingesteld. Verzoeker heeft zijn intern en extern beroep gelijktijdig ingesteld met verzoekschriften die beiden werden gedateerd op 23 oktober 2017. Hij heeft zodoende de uitkomst van het intern beroep niet afgewacht. Volgens verwerende partij moet het beroep dan ook onontvankelijk verklaard worden.

In zijn *wederantwoordnota* erkent verzoeker dat hij de interne mogelijkheden om in beroep te gaan aan de VUB nog niet heeft uitgeput. Hij wijst erop dat hij nooit op de hoogte is gebracht, noch van het begin van de procedure, noch van de beslissing van het hoger beroep. Dit heeft hem in een situatie van uiterst onbegrip gelaten en heeft hem ertoe gebracht de belangstelling van zijn beroep bij het interne comité van de VUB in twijfel te trekken. Verzoeker benadrukt dat hij zijn beroep per e-mail naar de voorzitter van de interne beroepscommissie heeft gestuurd, alsook naar het secretariaat van de faculteit, zoals bepaald in het reglement. Met betrekking tot het feit dat verzoeker gelijktijdig via interne en via externe wegen bezwaar heeft aangetekend, wil hij duidelijk stellen dat hij informatie heeft ingewonnen bij andere bronnen dan het reglement van de VUB, waarin staat dat het mogelijk is om extern beroep in te dienen onafhankelijk van een intern beroep. Hij vraagt zich ook af hoe lang hij had moeten wachten alvorens zich opnieuw in te schrijven voor de examensessie van januari, vermits hij nooit op de hoogte werd gebracht van de definitieve beslissing, noch van het feit dat zijn procedure in aanmerking werd genomen.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat, conform artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs, het uitputten van het intern beroep een grondvoorraarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad.

Hoewel uit het dossier blijkt dat verzoeker op 23 oktober 2017 klaarblijkelijk een intern beroep opgestart heeft, heeft hij echter zonder het resultaat van deze beroepsprocedure af te wachten en vooraleer de termijn waarbinnen de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling een beslissing zou moeten nemen of moeten meedelen wanneer deze dan wel genomen zou worden, verstrekken is, een extern beroep bij de Raad ingesteld.

Het bij de Raad ingestelde beroep is dan ook voorbarig en daarom niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 januari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.166 van 31 januari 2018 in de zaak 2017/659

In zake: XXX

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 1 december 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 24 november 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 januari 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

De heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Mathematical Engineering’.

Verzoekende partij kreeg op 14 september 2017 volgende examentuchtsanctie voor plagiaat opgelegd:

- Verlies van alle punten die behaald werden in de derde examenperiode van 2016-2017
- Uitsluiting uit het programma Master of Mathematical Engineering voor 2016-2017
- Weigering van inschrijving in het programma Master of Mathematical Engineering in 2017-2018

Verzoekende partij stelde op datum van 22 september 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 27 september 2017 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid.

De interne beroepsinstantie stelde dat zij het intern beroep op 22 september 2017 heeft ontvangen, terwijl de beslissing van de examencommissie per e-mail op 14 september 2017 aan de student werd overgemaakt. Zij heeft de student op 25 september 2017 gevraagd naar de reden voor het laattijdig beroep, maar zij is van oordeel dat de door de student bijgebrachte redenen geen overmacht uitmaken.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 27 september 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 2 oktober 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.939 van 27 oktober 2017 in de zaak 2017/452 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad leest in de antwoordnota van verwerende partij dat de examentuchtbeslissing door de examencommissie is opgelegd op 14 september 2017. Verwerende partij vermeldt tevens dat verzoeker van deze beslissing op de hoogte is gesteld op 14 september 2017. Dit gebeurde zowel via het online studievoortgangsdossier als via e-mail. De Raad merkt evenwel op uit de stukken van het dossier niet te kunnen afleiden wanneer de kennisgeving van de beslissing van de examencommissie per e-mail precies heeft plaatsgevonden.

De Raad leest in de beslissing van de examencommissie van 14 september 2017 de volgende sancties:

- “exclusion from the programme of study of master Mathematical Engineering
- loss of grades obtained in the third examination period (you obtain a score of 0/20 for both courses)

- loss of the right to enrolment in the next academic year”.

Daarnaast leest de Raad in voormelde beslissing het volgende met betrekking tot de beroepsmodaliteiten:

“Next to the communication via this email, the first and second sanctions will also be notified in your Study Progress File by means of the code “FR”. If, in your opinion, during this procedure your rights have not been sufficiently insured, you can appeal this decision by the Vice Rector for Student Affairs (art. 104 of the KU Leuven’s regulation on education and examinations). Such an appeal must be lodged within a period of seven calendar days that begins the day after the date of the publication of your exam results in your Study Progress File. (...). (*eigen onderlijning*).

De Raad leidt uit de antwoordnota af dat verzoeker aldus via het online studievoortgangsdossier op de hoogte is gebracht van het verlies van punten. In voormelde e-mail werd verzoeker op de hoogte gebracht van alle sancties die hem werden opgelegd. De Raad overweegt dat, in het bijzonder voor de sancties die niet zijn opgenomen in het online studievoortgangsdossier, de “Study Progress File” niet het ijkpunt kan zijn voor de berekening van de termijn waarbinnen het intern beroep moet worden ingediend.

Art. II.283 Codex Hoger Onderwijs bepaalt omtrent de termijn voor het instellen van een intern beroep het volgende:

“De student stelt een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat op :

- 1° in het geval van een examenbeslissing : de dag na deze van de proclamatie;
- 2° in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing: de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student.”

De Raad is van oordeel dat de drie door de examencommissie opgelegde examentuchsancties geen examenbeslissing, als in de voormelde bepaling bedoeld, betreffen. Aangezien in casu de score in het individueel studievoortgangsdossier niet voortvloeit uit een examenbeslissing, maar uit een andere studievoortgangsbeslissing, is de dag van de proclamatie bij de beoordeling van de tijdigheid van het intern

beroep niet bepalend. Een andere studievoortgangsbeslissing is in het geding. Bepalend is bijgevolg de kennisgeving van de genomen beslissing aan verzoeker.

De Raad is van oordeel dat dit onderscheid zich makkelijk laat verstaan. Voor de student is niet enkel het examencijfer als gevolg van de examentuchtbeslissing relevant, maar ook de andere elementen van de sanctie en de wijze waarop de examencommissie tot het bestaan van tuchtfeiten is gekomen en hoe zij deze heeft vertaald in (een) sanctie(s).

In deze context komt het de Raad voor dat de in de examentuchtbeslissing opgenomen beroepsmodaliteiten niet in overeenstemming zijn met de Codex Hoger Onderwijs, zodat de kennisgeving van de examentuchtbeslissing de termijn waarbinnen een intern beroep op geldige wijze kan worden ingesteld niet deed lopen. In toepassing van artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet vangt de termijn voor het instellen van het intern beroep immers slechts aan wanneer samen met de beslissing de beroepsmogelijkheden en de -modaliteiten van het beroep worden vermeld. Bij gebreke daarvan, neemt de termijn voor het indienen van een beroep pas een aanvang vier maanden nadat de betrokkenen van de beslissing in kennis werd gesteld.

Bij de initiële beslissing van 14 september 2017 is, door de vermelding van verkeerde beroepsmodaliteiten, niet gehandeld overeenkomstig de voorschriften van artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet, wat tot gevolg heeft dat de termijn voor het indienen van een beroep slechts een aanvang neemt vier maanden nadat verzoeker in kennis werd gesteld van de beslissing.

Deze beroepstermijn was nog niet verstreken toen verzoeker op 22 september 2017 zijn intern beroep instelde. De interne beroepsinstantie heeft dat beroep derhalve ten onrechte onontvankelijk verklaard ratione temporis.

Het bij de Raad ingestelde beroep is gegrond.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 3.939 van 27 oktober 2017 in de zaak 2017/452 heeft de interne beroepsinstantie op 24 november 2017 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie heeft als volgt geoordeeld:

“Ascertainment of plagiarism”

The plagiarism in task 1 and task 2 is clear, uncontested and has a high extent (90% of the reports, 100% of a code). The plagiarism in task 3 is contested by you. You do not think the assignment needed references. Yet you took all figures, the structure and great amounts of text and presented it as your own. The front page of your work clearly states: Author: [M.A.] This implies that you want the reader to believe that you wrote the text that follows. As a student who already received degrees and has written papers you know the importance of referring to your sources. There can be no excuse for taking someone else’s work and making it your own without acknowledging the source.

I conclude that there is plagiarism in all three tasks and that in all three tasks the size of the plagiarism can be described as very extensive.

Imposed sanctions

When imposing a sanction, it needs to be clear to what extent you were involved in these acts of plagiarism and if it was intentional. For task 3 this is very clear. It concerns an individual work so there was no collaboration.

Task 1 and 2 were collaborations. Since you handed in the reports which have your name on them you are at least unknowingly committing plagiarism. It is the responsibility of all authors to make sure the work is authentic. You provided me with some documents and e-mails that should support you in your statement that you did not write the reports. In these mails to a teaching assistant you ask for feedback on 1 figure and you ask for technical support in entering the servers. I fail to see the relevance of these messages in light of the given case. We know the code you worked on during the time of the messages is authentic. I asked the faculty to provide me with more information on the working process and any mails they still have. I found no information concerning the content of task 2. You never sent a preliminary report to ask for feedback or had any questions on making the assignment for task 2.

I do have multiple e-mail conversations between the teaching assistant and your partner about the assignment for task 2. During December and January your partner asked for feedback and presented the problems he encountered working on the code. On March 29th

your partner sent a preliminary report to the teaching assistant. As stated above, at this point in time there was no plagiarism involved. In the following period your partner decided he would quit his studies and go work. He did not inform you. You heard this from another student via Facebook chat. You ask your partner to give you what he has done so far so you can continue the work. During our meeting you claimed you had a meeting with your partner and that he gave you his work on a USB stick. You also claim you provided the examination committee with all communications between yourself and your partner. Yet, on June 19th your partner sent you an e-mail with in attachment the report and the program files. You did not include this e-mail in your file. You did include Facebook chats with your partner where you try to find a date to meet because the matlab-code he sent you gives an error (conversation date: 12th of July). The conversation stops before a date is arranged. All this supports the view that there was no meeting and that the files you received by e-mail, an e-mail you excluded from your dossier of communications, are the only files passed on to you. After 12th of July there is no more communication between you and your partner.

There is no proof you and your partner agreed that you would write the code and he the reports. On the contrary, the e-mails make it clear that you would focus on task 1 (code and report) and your partner on task 2 (code and report). This leads us to the conclusion that plagiarism for the first task cannot be excused by pointing at your partner. Your partner was in contact with the teaching assistant about the code for his second task and he handed in a preliminary report. Only when you found out that your partner would quit his studies did you start taking over. On June 19th you received your partners work but you couldn't run the code. You and your partner didn't succeed to meet about this. Looking at all the facts, we have no other option but to conclude that you chose to take the code and the report directly form an internet source to solve your problem and by doing so committed plagiarism for the second task as well.

You claim you have gotten a high score in the exam for this course. This should support you in your statement that you had no need to commit plagiarism since you know the subject matter very well. Perhaps you did well defending the reports during the exam, but this is irrelevant. You can't receive a grade for defending a work you did not write. You also claim that you have never before been involved in plagiarism. This should be a testament to your character. However, you are now immediately involved in three cases of plagiarism. Stretching from December to August 2017. When handing in the 2 big tasks in August you had

already handed in a copied work in December. Just because you were not involved in any plagiarism cases before that, does not mean it is very unlikely that you would commit plagiarism in this case.

To assess the severity of the fraud and the necessary sanctions to impose, I – as did the examination committee – take into account three important aspects. These are: the nature of the plagiarism, the extent of it and the experience of the student. The intention to commit plagiarism can count as an aggravating circumstance.

The nature of the plagiarism at hand can be described as severe. Work that has been done by others is copied and has given your name. The same can be said of the extent. Apart from the code in task 1, all works contain very little authentic material. The result of the plagiarism is that 90% of the reports, 100% of a code and the greatest amount of the content in the paper on Kalman filter was copied. Since you are a master student, who already has a master's degree, you are highly experienced. Ignorance can be no excuse in your case. I evaluate the case at hand as severe in all three of these aspects.

The intention to commit fraud is clear as well. In December you handed in your first fraudulent work. You named yourself as an author of a piece you didn't write. You also intentionally committed plagiarism on the two large tasks as well. You didn't succeed in running the code your partner sent you so you stole code and the accompanying report from a website and made it your own. In reviewing these three aspects and applying them on the cases at hand I conclude that you knowingly committed fraud of an exceptional severity.

With the information I received and considering the meeting we had it has become clear that

- *The three tasks that you handed in to receive a grade for System Identification and Modeling are without a doubt fraudulent*
- *By your own saying but without admitting it, you are responsible for the fraud committed in task 3 and in the code of task 1*
- *By investigating the e-mails but without you admitting to it, you are responsible for the fraud committed in task 2 (code and report) and the report of task 1.*

I hereby decide to confirm the sanctions imposed on you:

- *Exclusion from the programme of study of Master Mathematical Engineering*

- *Loss of grades obtained in the third examination period (0/20 for both courses)*
- *Loss of the right to enrolment in the next academic year.”.*

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 24 november 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 1 december 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op de schending van het redelijkheidsbeginsel, gecombineerd met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker merkt vooreerst op dat de documenten die hij bij de examencommissie heeft ingeleverd op 8 september 2017, en die ook dienen als bewijsmateriaal, niet bewaard werden en niet doorgestuurd werden naar de vicerector op donderdag 9 november 2017. Hij heeft herhaaldelijk gevraagd waar deze documenten zijn, maar hij heeft hier nog steeds geen antwoord op gekregen.

Vervolgens stelt verzoeker dat de assistent [B.V.] hem heeft gevraagd een applicatie van het internet te overhandigen zodat de assistent kon testen in hoeverre hij de lessen over deze applicatie had begrepen. Verzoeker heeft dit gedaan. Deze applicatie komt van het internet en niet van hemzelf. Verzoeker benadrukt dat hij dit ook bij het inleveren ervan tegen de assistent heeft gezegd. De bedoeling van het inleveren van deze paper was om feedback te krijgen. Verzoeker merkt op dat hij de paper op 23 december 2016 heeft ingeleverd, wat ruim voor de deadline van 9 januari [2017] was. Hij wijst erop dat hij tijdens het examen geen

vragen heeft gekregen over het stuk wat hij had ingeleverd over de subspace methode. Hij heeft het examen met goed resultaat afgelegd, terwijl zijn partner – die plagiaat heeft gepleegd – hiervoor gebuisd is. Hij vraagt zich wel af waarom zijn mondelinge examen – dat anderhalf uur duurde – zo lang duurde en waarom het achteraf ongeldig werd verklaard.

Volgens verzoeker bestond zijn voorkeur erin om alleen te werken aan de opdrachten in kwestie, maar werd dit geweigerd door de assistent. Hij stelt vast dat de partner waarmee hij moet samenwerken op 29 maart 2017 kennelijk een code en document naar de assistent [B.V.] heeft gestuurd via e-mail. Verzoeker benadrukt dat hij hier niets van wist en dat hij er zelf nooit een mail van heeft ontvangen. Bovendien bleek achteraf dat dit document een code en een rapport was dat zijn partner al in november 2016 had geschreven. Verzoeker en de assistent hebben dit rapport destijds ontvangen en ze waren overeen gekomen dat dit rapport niet goed genoeg was. Volgens verzoeker was dit ook de reden waarom ze dit rapport niet hebben ingeleverd in het eerste semester. Verzoeker wijst er ook op dat hij herhaaldelijk contact heeft gehad met de assistent en dat hij aan de assistent heeft gezegd dat ze het examen in het derde semester zouden doen, vermits zijn partner nog niet klaar was met zijn deel van het werk. Tijdens het laatste semester is de partner van verzoeker gestopt met studeren, zonder dit aan verzoeker te melden. Verzoeker heeft herhaaldelijk geprobeerd contact met hem op te nemen, maar hij kreeg geen antwoord.

Ten slotte stelt verzoeker vast dat de examencommissie al eerder onderzoek heeft gedaan naar zijn achtergrond en of hij plagiaat heeft gepleegd. Zij heeft niets kunnen vinden. Verzoeker vindt dit wel belangrijk, omdat dit laat zien dat hij een betrouwbaar persoon is.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vooreerst vast dat verzoeker niet reageert op de concrete vaststellingen die vermeld staan in de initiële beroepsbeslissing, namelijk dat 90% van de rapporten voor beide hoofdtaken, 100% van de code voor taak 2 en het grootste deel van de individuele opdracht zonder bronvermelding gekopieerd werd van diverse online bronnen. Volgens verwerende partij geeft verzoeker ook geen enkele aanduiding over de aard van de documenten die hij zou hebben overgemaakt aan de examencommissie en die niet zouden zijn doorgestuurd naar de interne beroepscommissie. Hij geeft evenmin duiding over de manier waarop deze de beslissing hadden kunnen beïnvloeden. Verwerende partij benadrukt dat verzoeker in het kader van de interne beroepsprocedure de kans heeft gekregen om alle relevante documenten naar de interne beroepsinstantie door te sturen. Zo werd hem,

na het gesprek op 9 november 2017, gevraagd om documenten die zijn bewering dat niet hij, maar wel zijn medestudent verantwoordelijk was voor de geplagieerde tekst konden ondersteunen, door te sturen. Verwerende partij merkt op dat de documenten die verzoeker op 19 november 2017 doorstuurde op geen enkele manier deze bewering ondersteunen. Deze e-mails hebben immers enkel betrekking op een vraag voor feedback over één figuur en over de technische ondersteuning bij het inloggen op de servers. Naar welke andere documenten verzoeker dan nog verwijst, blijft dan ook onduidelijk.

Waar verzoeker verwijst naar afspraken die hij zou hebben gemaakt met de assistent, dhr. [B.V.], kan volgens verwerende partij – gelet op de vermelde datum, 23 december – enkel verondersteld worden dat deze opmerking betrekking heeft op de inlevering van de individuele opdracht. Verwerende partij werpt op dat de e-mail waarmee verzoeker deze opdracht doorstuurde op geen enkele manier zijn bewering bevestigt dat hij hierbij zou hebben gezegd dat de informatie in deze opdracht gekopieerd was van een internetbron of dat het inleveren op dat ogenblik enkel bedoeld zou zijn geweest om tussentijdse feedback over de opdracht te krijgen. Volgens verwerende partij heeft verzoeker tijdens de voorbije interne beroepsprocedure bovendien op geen enkele manier aangegeven dat de beoordeling van deze individuele opdracht niet op basis van de correcte versie zou zijn gebeurd. Verwerende partij stipt aan dat het feit dat voor deze bijkomende opdracht gebruik gemaakt werd van internetbronnen op zich geen probleem vormt, indien dit gebeurd was met een duidelijke bronvermelding, zodat de eigen bijdrage van verzoeker kon worden ingeschat. Dit was echter niet het geval.

Verzoeker verwijst vervolgens opnieuw naar het feit dat hij – in tegenstelling tot zijn medestudent – een goed resultaat behaalde voor het examen. Verwerende partij benadrukt dat deze score enkel bewijst dat hij er wellicht goed in slaagde om de ingediende rapporten te verdedigen. Dit doet evenwel geen afbreuk aan de vaststelling dat een belangrijk deel van zowel de hoofdopdrachten als de individuele opdracht van andere bronnen werd overgenomen. De beoordeling van eventuele onregelmatigheden en van de bijhorende sanctie behoort hierbij overigens tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie, en niet van de individuele examinator. Verwerende partij stelt vast dat, omwille van het plagiaat dat werd vastgesteld, een resultaat van 0/20 voor het betrokken opleidingsonderdeel werd toegekend. Het examenresultaat dat hierbij oorspronkelijk werd toegekend is dan ook irrelevant. Hetzelfde geldt voor de vergelijking met zijn medestudent. Aangezien deze andere student

besliste om uiteindelijk niet deel te nemen aan de herexamens werd hem per definitie een resultaat “NA” voor dit examen toegekend.

Wat de opmerking van verzoeker dat het examen bij hem langer zou geduurd hebben dan bij zijn medestudenten betreft, wijst verwerende partij erop dat deze opmerking niet aan bod kwam tijdens de eerdere interne beroepsprocedure. Deze opmerking kan op dit ogenblik dan ook niet op een ontvankelijke manier worden ingebracht bij de huidige procedure bij de Raad. Verwerende partij merkt tevens op dat, gezien de beslissing van de examencommissie waarbij het behaalde resultaat voor dit examen geannuleerd werd, eventuele opmerkingen over het concrete examenverloop irrelevant zijn.

Verder stelt verwerende partij dat verzoeker op 31 oktober 2016 aan de begeleider liet weten dat hij nog steeds geen partner had gevonden en vroeg hij of hij individueel kon werken. De begeleider laat verzoeker weten dat, op basis van zijn ervaring, samenwerking met een medestudent voordeliger is en hij geeft verzoeker tegelijk ook een aantal suggesties om alsnog een partner te vinden. Volgens verwerende partij aanvaardt verzoeker de oplossingen. Verzoeker laat op 7 november 2016 weten dat hij effectief een partner gevonden heeft.

Verwerende partij stelt ook vast dat verzoeker, in tegenstelling tot wat hij tijdens het gesprek met de vicerector op 9 november 2017 vermeldde, ontkent dat hij op de hoogte was van het feit dat zijn medestudent tussentijdse feedback gevraagd had. Verzoeker verwijst ook naar een eerdere inhoudelijke discussie met zijn medestudent (in november 2016) die volgens hem dan de verklaring was waarom zij niet hadden deelgenomen aan de examenkans in januari. Voor verwerende partij is het evenwel onduidelijk op welke manier deze omstandigheden de vaststellingen van de interne beroepsinstantie over het plagiaat dat werd vastgesteld in de derde examenperiode zouden kunnen weerleggen. Hetzelfde geldt voor de opmerking van verzoeker dat hij niet op de hoogte zou zijn geweest van het feit dat zijn medestudent zijn studies had stopgezet.

Verwerende partij verduidelijkt ten slotte dat de examencommissie – gezien de omvang van het plagiaat (plagiaat in drie werken) – opdracht heeft gegeven om ook eerdere werken die verzoeker indiende, na te kijken. In deze andere werken werd inderdaad geen spoor van plagiaat gevonden. Verwerende partij benadrukt dat dit niets afdoet van het feit dat de drie

papers die verzoeker onder zijn naam heeft ingediend voor het opleidingsonderdeel System identification and modeling in belangrijke mate gekopieerd werden van andere bronnen.

Beoordeling

De Raad beoordeelt vooreerst het argument van verzoeker met betrekking tot bij de examencommissie op 8 september 2017 ingediende documenten. Deze dienen als bewijsmateriaal en zijn volgens verzoeker niet bewaard en ook niet doorgestuurd naar de interne beroepsinstantie met het oog op het treffen van de voor de Raad in de huidige procedure aangevochten beslissing. Verzoeker beklaagt zich erover geen antwoord te hebben gekregen op de vraag waar deze documenten zich bevinden.

Het is de Raad op basis van het verzoekschrift niet duidelijk welke documenten verzoeker voor ogen heeft en wat hun impact op de aangevochten beslissing had kunnen zijn. Voor de Raad is het dan ook in het geheel niet duidelijk in welke mate de bewering van verzoeker, die hij niet verder stoffeert of ontwikkelt, de regelmatigheid van de beslissing die het voorwerp van zijn extern beroep uitmaakt aantast. De Raad stipt hierbij nog aan dat uit de antwoordnota, die verzoeker op dit punt niet betwist, ook blijkt dat hem in het kader van de hoorzitting van de interne beroepsinstantie is gevraagd de documenten over te maken die zijn bewering kunnen staven dat in zijn hoofde geen sprake is van plagiaat. In de mate waarin verzoeker de op 19 november 2017 doorgestuurde documenten in zijn eerste argument beoogt, stelt de Raad ten overvloede vast dat zij volgens verwerende partij enkel betrekking hebben op een vraag voor feedback over één figuur en technische ondersteuning bij het inloggen op de servers, wat verzoeker niet betwist.

Het eerste argument voert niet tot vernietiging van de aangevochten examentuchtbeslissing.

Verzoeker verwijst in een tweede argument naar een vraag van de assistent, dhr. [B.V.], om een applicatie van het internet door te sturen. Deze applicatie zou [B.V.] moeten toelaten te testen of verzoeker de applicatie begreep. Verzoeker stipt aan dat hij aan de vraag gevolg heeft gegeven en bij het inleveren van de applicatie verduidelijkte dat de applicatie van het internet kwam en niet van hemzelf. Verzoeker beoogde, zoals hij in het verzoekschrift aangeeft, feedback. Hij vult nog aan dat hij de paper op 23 december 2016 heeft ingeleverd, ruim voor de deadline die hij in zijn verzoekschrift op 9 januari 2016 situeert. De Raad gaat

er, rekening houdend met de door verzoeker gehanteerde chronologie, van uit dat verzoeker 9 januari 2017 bedoelde.

Bij gebrek aan verdere verduidelijking van dit tweede argument neemt de Raad, met verwerende partij, aan dat verzoeker verwijst naar zijn e-mail van 23 december 2016, gericht aan [P.D.], met als onderwerp “Bonus/Extra point: Kalman Filter” en het eraan gehechte pdf-bestand (zie stuk 7 van verwerende partij). Het bericht luidt als volgt:

“*Dear Prof. [P.],*

I do trust that my email finds you well.

Please find the attached,

1 - Kalman Filter via Visual Explanation.

This documents regards the Bonus point you mention in class

Thanks for your confirmation,

Best regards,

[M.]”.

De Raad leest in stuk 8 van verwerende partij het volgende met betrekking tot de individuele bonustaak:

“*De individuele taak was optioneel en werd in de theorieles besproken. De bedoeling van de taak was om de studenten in hun leefwereld of interesses een mogelijke toepassing te vinden van systeemidentificatie (eventueel via opzoekwerk). Er werd gevraagd om een toepassing kort te beschrijven in 1 a 2 pagina's en uit te leggen op welke manier systeemidentificatie hierin een rol speelt. Er werd verduidelijkt dat de taak niet zou meetellen voor punten op zich (zoals de twee grote taken), maar een rol kon spelen indien de deelscore voor het overeenkomstige deel [moest] afgerond worden. Op die manier is ook tewerk gegaan bij het bepalen van de eindscore van het vak. De bedoeling van de taak was dus louter om de studenten te activeren om de (verborgen) toepassingen van systeemidentificatie in de wereld rondom hen te herkennen.*

Het is misschien interessant om de situatie kort te schetsen voor de volledige studentengroep (+/- 30 studenten): Uiteindelijk hebben er 5-10 van de +/- 30 studenten een beschrijving ingediend voor deze optionele taak. De resultaten waren uiteenlopend, maar over het algemeen verrassend kwalitatief. Sommige studenten beschreven een eigen 'zot idee' over hoe systeemidentificatie of dataverwerking kunnen toegepast worden in de analyse van

voetbalwedstrijden, anderen beschreven hoe identificatietechnieken kunnen gebruikt worden in zelfrijdende wagens, en sommigen gaven een beknopte beschrijving van ruisonderdrukkingssystemen die ze gevonden hadden in de literatuur. Het was toegestaan, en zelfs aangemoedigd, om actief in de literatuur te zoeken naar relevante bronnen. Het was als dusdanig niet expliciet gevraagd om te refereren naar de geconsulteerde bronnen, maar werd verondersteld dat dit correct gebeurde indien nodig. De studenten in dit stadium van de opleiding worden immers verondersteld om een correcte academische deontologie te hanteren. Afhankelijk van hoeveel opzoekwerk de student in kwestie gedaan had, werd er dan ook adequaat gerefereerd naar achtergrondmateriaal.

Er waren geen tussentijdse feedbackmomenten (voor de extra taak), maar studenten konden wel mondeling consulteren met de lesgever welke toepassing ze in gedachten hadden, en of [deze] geschikt was.”

Tegen het licht van het voormelde is het voor de Raad van belang niet uit stuk 7 van verwerende partij te kunnen afleiden dat verzoeker heeft meegedeeld dat de informatie in de opdracht gekopieerd was van een internetbron, noch dat het om een indiening handelde die tussentijdse feedback over de opdracht beoogde. De Raad leest in stuk 8 van verwerende partij trouwens dat voor de taak geen tussentijdse feedback voorzien was. Daarnaast treft de Raad in de taak zelf geen bronverwijzing of zelfs maar een indicatie daarvan aan (zie stuk 11 van verwerende partij).

De Raad kan uit het tweede argument van verzoeker dan ook geen argument putten om tot de onregelmatigheid van de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie te concluderen.

De Raad stelt hierbij vast dat uit de beslissing van de interne beroepsinstantie van 24 november 2017 blijkt dat verzoeker heeft aangegeven dat het normaal was voor deze taak teksten van het internet te kopiëren zonder ernaar te verwijzen, aangezien hij de opdracht niet als een paper beschouwde. Tevens leest de Raad dat verwerende partij het argument gemotiveerd weerlegt. De Raad verwijst hieromtrent naar de volgende passage uit de motivering van de beslissing van de interne beroepsinstantie:

“The plagiarism in task 3 is contested by you. You do not think the assignment needed references. Yet you took all figures, the structure and great amounts of text and presented it

as your own. The front page of your work clearly states: Author: [M.A.] This implies that you want the reader to believe that you wrote the text that follows. As a student who already received degrees and has written papers you know the importance of referring to your sources. There can be no excuse for taking someone else's work and making it your own without acknowledging the source."

De Raad leest in het derde argument van verzoeker dat hem tijdens het examen geen vragen zijn gesteld over het stuk dat hij inleverde over de subspace methode. Hij voert aan dat hij het examen met goed resultaat heeft afgelegd en dat zijn partner, waarvan hij aangeeft dat deze plagiaat pleegde, voor het examen gebuisd is. Verzoeker voert aan dat het mondeling examen gemiddeld 20 minuten duurde. Bij hem duurde het, naar eigen zeggen, anderhalf uur. Hij vraagt zich in het verzoekschrift af waarom het bij hem zo lang duurde en waarom het examen achteraf ongeldig werd verklaard.

Hoewel verzoeker in zijn intern beroepsschrift de duurtijd van het mondeling examen aanhaalt, put hij er geen argument uit. Pas in het verzoekschrift voor de Raad vermeldt hij zich af te vragen waarom het examen bij hem langer duurde dan gemiddeld. De Raad ziet, temeer uit het intern beroepsschrift duidelijk blijkt dat verzoeker zich bij de redactie van zijn intern beroepsschrift reeds bewust was van de duur van het mondeling examen, geen reden waarom hij het argument voor het eerst voor de Raad ontwikkelde, nu niets een beletsel blijkt te hebben gevormd om dit eerder te doen. Evenwel maakt verzoeker de Raad niet duidelijk welke de precieze draagwijdte van het argument is en in welke mate de langere duurtijd van het examen tot de onregelmatigheid van de aangevochten beslissing dient te leiden. Aangaande de opmerking van verzoeker betreffende de ongeldigheid van het mondelinge examen, stelt de Raad vast dat als gevolg van de sanctie besloten in de examentuchtbeslissing het examenresultaat is vernietigd. Nu de Raad niet uit het door verzoeker geformuleerde argument kan afleiden hoe hij met zijn opmerking betreffende de duurtijd van het mondeling examen de onregelmatigheid van de aangevochten examentuchtbeslissing wenst aan te tonen, is het in deze context voor de Raad niet duidelijk wat de relevantie van het argument betreffende de duur van het examen zou zijn. Ten overvloede merkt de Raad op dat verzoeker niet verduidelijkt hoe uit de duurtijd van het examen zou moeten worden afgeleid dat de examentuchtbeslissing, inzonderheid de vaststelling dat verzoeker plagiaat heeft gepleegd, niet langer regelmatig zou zijn.

De Raad kan uit het louter feit dat verzoeker het mondeling examen met goed resultaat aflegde niet afleiden dat de beslissing dat in het werk van verzoeker sprake is van plagiaat, onregelmatig is.

Ook het feit dat verzoeker geen vragen heeft gekregen over het stuk dat hij inleverde over de subspace methode laat de Raad niet toe te besluiten dat de interne beroepsinstantie op onregelmatige wijze heeft beslist dat er sprake is van plagiaat. De Raad merkt hierbij op dat uit de beslissing van de interne beroepsinstantie blijkt dat verwerende partij van oordeel is dat aan verzoeker wel gevraagd werd waarom hij dit stuk had ingeleverd, aangezien het een aspect betrof dat niet het voorwerp uitmaakte van de opdracht. De Raad leest hieromtrent het volgende in de beslissing van de interne beroepsinstantie:

“During the exam you were asked why you added a piece about subspace methods in your report since this was not in the assignment. At this time you answered that you added it in with a view to a possible thesis subject. During the hearing you denied this happened and stood by your comment that your partner was responsible for the reports.”.

In een vierde argument wijst verzoeker op zijn voorkeur om alleen te werken aan de opdrachten en op het feit dat hij deze voorkeur meedeelde aan assistent [B.V.]. Verzoeker geeft aan dat hem is geweigerd alleen te werken. Uit het dossier blijkt dat hem is meegedeeld dat de ervaring van de begeleider van die aard is dat het beter is samen te werken. Tevens krijgt verzoeker een aantal suggesties om een partner te vinden. De Raad leest in het dossier niet dat er sprake is van een weigering. De Raad wijst in het bijzonder op het e-mailverkeer tussen verzoeker en assistent [B.V.]. In het bijzonder leest de Raad in de e-mail van 31 oktober 2016 aan verzoeker het volgende (zie stuk 8 van verwerende partij):

“I forwarded your question to work alone to the other teaching assistants. From my personal experience its best to work in group, on average the team scores where higher than the individual scores. To team you up with someone we have got a few options. - In the next lecture of [D.M.] I can ask the class if there are still people left with no team mate. - I can send an email to the course attendance to contact me if they can not find a team mate and share the contact information of the people who have no team mate yet. Or (the less official way) - You can join the facebook group of the master mathematical engineering and ask it there. I think this is the fastest option. In this group there is already an active conversation on creating new teams.”.

Verzoeker is daarenboven op zoek gegaan naar een teamgenoot en vond deze in [L.S.]. Daarbij komt dat de vaststelling dat verzoeker de sterke raadgeving is gegeven in team te werken op zich niet tot de vaststelling leidt dat de beslissing dat in zijn hoofde sprake is van plagiaat onregelmatig is. Zelfs de verplichting om in groep te werken zou *in casu* niet tot de vaststelling hoeven te leiden dat geen plagiaat is gepleegd door verzoeker.

Daarnaast voert verzoeker aan dat zijn teamgenoot “kennelijk” op 29 maart 2017 een code en document bezorgde aan de assistent, [B.V.]. Hij geeft aan hiervan niets te weten en hieromtrent nooit een e-mail te hebben ontvangen. Hij schrijft in het verzoekschrift dat het om een code en rapport handelde dat zijn teamgenoot reeds in november 2016 schreef en waaromtrent zij overeen kwamen dat het niet voldeed. Het werk zou ook aan de assistent zijn gegeven. Om die reden hebben zij het niet ingediend in het eerste semester. Verzoeker betoogt voorts dat zijn teamgenoot het rapport onverbeterd indiende op 29 maart 2017. Verzoeker zelf beweert regelmatig contact te hebben gehad met de assistent. Hij geeft aan hem te hebben gezegd dat zij het examen in het derde semester zouden afleggen omdat de partner van verzoeker nog niet klaar was met zijn deel van het werk. Tijdens het laatste semester heeft de teamgenoot van verzoeker zijn studies stopgezet. Volgens verzoeker verwittigde zijn teamgenoot hem niet. Daarna antwoordde hij ook niet op pogingen om contact te krijgen.

Ongeacht de vraag of uit de weergave van de hoorzitting in de beslissing van de interne beroepsinstantie zonder meer kan worden afgeleid dat verzoeker op de hoogte was van de door zijn teamgenoot gevraagde feedback, is de Raad van oordeel dat, zelfs zo bepaalde handelingen *in casu* buiten zijn weten mochten zijn gesteld, verzoeker zelf medeverantwoordelijk is voor het ingediende werk. De loutere bewering dat initiatieven door zijn teamgenoot zijn genomen kan de Raad niet tot de beslissing brengen dat de interne beroepsinstantie *in casu* op onregelmatige wijze heeft besloten dat verzoeker plagiaat heeft gepleegd.

Ook het feit dat verzoeker tijdens de hoorzitting aangeeft dat tijdens het redactieproces met betrekking tot geen van de taken opmerkingen aangaande de authenticiteit van de werkstukken zijn geuit door de begeleiders maakt de beslissing niet onregelmatig.

De Raad verwijst wat de medeverantwoordelijkheid betreft ook naar de motivering van de opgelegde sancties in de beslissing van de interne beroepsinstantie. De Raad leest er onder meer het volgende:

“Task 1 and 2 were collaborations. Since you handed in the reports which have your name on them you are at least unknowingly committing plagiarism. It is the responsibility of all authors to make sure the work is authentic.”.

De Raad kan *in casu* uit de in het verzoekschrift geschetste inhoudelijke gesprekken tussen verzoeker en zijn teamgenoot niet afleiden dat de interne beroepsinstantie niet op regelmatige wijze tot het besluit kon komen dat van plagiaat in hoofde van verzoeker, vastgesteld bij de indiening van het werk in de derde examenperiode, sprake is, nu de teamgenoot van verzoeker op dat ogenblik niet langer studeerde.

Ook het feit dat verzoeker niet op de hoogte zou zijn geweest van de stopzetting door zijn teamgenoot van diens studies, of althans door de teamgenoot hiervan niet op de hoogte zou zijn gebracht, maakt de vaststelling dat verzoeker plagiaat heeft gepleegd niet onregelmatig. De Raad herinnert er bovendien aan dat uit de beslissing van de interne beroepsinstantie, ter zake niet betwist door verzoeker, ook blijkt dat verzoeker op zijn minst ‘onrechtstreeks’ van de stopzetting op de hoogte was.

De Raad is van oordeel dat zelfs zo in de werken waaromtrent in hoofde van verzoeker sprake is van plagiaat, het plagiaat grotendeels het gevolg zou zijn van handelingen van diens teamgenoot, alvorens de studie te hebben stopgezet, wat verzoeker niet aannemelijk maakt, dit de verantwoordelijkheid van verzoeker voor het mede onder zijn naam ingediende werk niet wegneemt. De Raad herinnert er bovendien aan dat de interne beroepsinstantie uitvoerig aangeeft waarom zij er niet van overtuigd is dat de werken die plagiaat bevatten niet door verzoeker gemaakt zijn. De Raad ziet in het verzoekschrift geen overtuigende elementen die dit weerleggen, nog daargelaten dat zij tot de beslissing zouden leiden dat verzoeker niet verantwoordelijk is voor de inhoud van de ingediende taken.

De Raad leest hieromtrent het volgende in de aangevochten beslissing:

“You provided me with some documents and e-mails that should support you in your statement that you did not write the reports. In these mails to a teaching assistant you ask for feedback on 1 figure and you ask for technical support in entering the servers. I fail to see the

relevance of these messages in light of the given case. We know the code you worked on during the time of the messages is authentic. I asked the faculty to provide me with more information on the working process and any mails they still have. I found no information concerning the content of task 2. You never sent a preliminary report to ask for feedback or had any questions on making the assignment for task 2.

I do have multiple e-mail conversations between the teaching assistant and your partner about the assignment for task 2. During December and January your partner asked for feedback and presented the problems he encountered working on the code. On March 29th your partner sent a preliminary report to the teaching assistant. As stated above, at this point in time there was no plagiarism involved. In the following period your partner decided he would quit his studies and go work. He did not inform you. You heard this from another student via Facebook chat. You ask your partner to give you what he has done so far so you can continue the work. During our meeting you claimed you had a meeting with your partner and that he gave you his work on a USB stick. You also claim you provided the examination committee with all communications between yourself and your partner. Yet, on June 19th your partner sent you an e-mail with in attachment the report and the program files. You did not include this e-mail in your file. You did include Facebook chats with your partner where you try to find a date to meet because the matlab-code he sent you gives an error (conversation date: 12th of July). The conversation stops before a date is arranged. All this supports the view that there was no meeting and that the files you received by e-mail, an e-mail you excluded from your dossier of communications, are the only files passed on to you. After 12th of July there is no more communication between you and your partner.

There is no proof you and your partner agreed that you would write the code and he the reports. On the contrary, the e-mails make it clear that you would focus on task 1 (code and report) and your partner on task 2 (code and report). This leads us to the conclusion that plagiarism for the first task cannot be excused by pointing at your partner. Your partner was in contact with the teaching assistant about the code for his second task and he handed in a preliminary report. Only when you found out that your partner would quit his studies did you start taking over. On June 19th you received your partners work but you couldn't run the code. You and your partner didn't succeed to meet about this. Looking at all the facts, we have no other option but to conclude that you chose to take the code and the report directly

form an internet source to solve your problem and by doing so committed plagiarism for the second task as well.”.

Ten overvloede stipt de Raad aan dat precies het feit dat de teamgenoot van verzoeker zijn studies heeft stopgezet de vaststelling dat verzoeker de verantwoordelijkheid voor het in de taken vastgestelde plagiaat niet kan ontlopen dwingender maakt.

Wat het vijfde argument van verzoeker betreft, namelijk dat door de examencommissie onderzoek is gedaan naar eerder gepleegd plagiaat en dat hierbij geen plagiaat is vastgesteld, maakt de vaststelling van plagiaat in de individuele taak die verzoeker in december 2016 en in de taken die hij in augustus 2017 heeft ingediend, niet minder geloofwaardig. De Raad herinnert eraan dat de individuele taak gekopieerd is zonder bronvermelding en dat de twee overige taken in grote mate een kopie vormden van op het internet beschikbare documenten, ingediend onder de naam van verzoeker, doch waarvan het auteurschap iemand anders toebehoort. De Raad kan dan ook het besluit van verzoeker dat het duidelijk is dat hij geen plagiaat heeft gepleegd, maar eerlijk en zorgvuldig heeft gehandeld, niet bijtreden.

Tot slot kan de Raad weliswaar enig begrip opbrengen voor de moeilijke situatie waarin verzoeker terecht kan zijn gekomen na het wegvalLEN van zijn teamgenoot. De eventueel ervaren moeilijkheden doen evenwel geen afbreuk aan het absoluut laakkbare karakter van het gepleegde plagiaat.

De Raad ziet geen grond om de aangevochten beslissing te vernietigen.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 31 januari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groot, kamervoorzitter

Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.186 van 6 februari 2018 in de zaak 2017/662

In zake: xxx

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
Kantoorhoudende te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 8 december 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 30 november 2017 waarbij het intern beroep van verzoeker “ontvankelijk en gegrond” werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 januari 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij, advocaat Peter Geuens, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Wim Van Caeneghem, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement (rechtspraktijk)’.

De examentuchtcommissie stelde vast dat verzoeker voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua/3’ fraude had gepleegd. Als sanctie kreeg verzoeker 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode.

Verzoekende partij stelde op datum van 16 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 27 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de feiten vaststaan en door verzoeker als dusdanig niet worden betwist. Verzoeker stelt wel dat het nooit zijn intentie is geweest om te frauderter. Verzoeker wijst er op dat hij wel degelijk bronnen heeft vermeld. Ook heeft hij zich niet op voorhand op het verhoor kunnen voorbereiden, omdat hij niet wist waarover het concreet ging. Het zou de allereerste keer zijn dat een dergelijk iets zich voordoet en als gevolg hiervan zou verzoeker gezondheidsproblemen ondervinden. Verzoeker vraagt om de zware sanctie te milderen.

Na grondig onderzoek door de lector heeft de examentuchtcommissie, op basis van het dossier, vastgesteld dat de feiten dienden te worden gekwalificeerd als ‘fraude’ in de zin van artikels 20.1 t.e.m. 20.5 van het Onderwijs- en examenreglement (OER). Bij het opleggen van de sanctie heeft de examentuchtcommissie rekening gehouden met volgende elementen:

“- De commissie heeft het rapport grondig bekeken en acht het plagiaat op overtuigende wijze bewezen. Het rapport geeft duidelijk weer dat hele passages gewoon cut-and-paste zijn van teksten die online terug te vinden zijn. Er is nauwelijks sprake van eigen inbreng. Slechts voor bepaalde stukken gebruikt de student voetnoten om bronnen te vermelden. Bovendien ontkent de student niet dat hij de teksten letterlijk overgenomen heeft.

- De commissie beschouwt dit als een ernstige vorm van fraude temeer het hier gaat om een student RP (2de jaar met vakken van 3de jaar) die reeds eerder in diverse andere vakken het belang van bronvermelding leerde en hij als jurist in spe zich zeer bewust moet zijn dat plagiaat een frauduleuze en intentionele handeling is.”

De voorgeschreven procedure m.b.t. het hoorrecht van de student bij het vaststellen van onregelmatigheden bij een examen is gevuld. De interne beroepsinstantie stelt verder vast

dat er slechts sporadisch bronnen worden vermeld en dat deze niet op de juiste manier worden vermeld. Bronnen ontbreken volledig in de conclusie, die de persoonlijke mening van de student dient te vertolken terwijl de conclusie nagenoeg volledig van het internet werd overgenomen. Deze onregelmatigheid moet als een zwaarwichtige inbreuk worden beschouwd, indruisend tegen de basisattitude van een toekomstig bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk, in een opleiding met deze inhoud, in een derde jaar studie, waarbij in diverse opleidingsonderdelen onderwezen is in de deontologie van het refereren en citeren van bronnen.

De interne beroepsinstantie zag geen reden om de straf te milderen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 28 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 7 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.414 van 14 december 2016 in de zaak 2016/530 vernietigde de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016 op grond van volgende overwegingen:

“De Raad stelt in het examenreglement van de verwerende partij (artikel 20.1 van het OER 2015-2016) vast dat plagiaat een vorm van examenfraude is. De Raad leest in artikel 20.5 van het OER welke sanctie of welke combinatie van sancties de examentuchtcommissie – indien zij oordeelt dat de examenfraude bewezen is – kan opleggen.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie uit voormelde waaier aan sancties een heel zware sanctie heeft gekozen. Verzoeker kreeg voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode een nul.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat deze vaststelt dat er slechts sporadisch bronnen worden vermeld en dat deze niet op de juiste manier worden vermeld. Tevens overweegt de interne beroepsinstantie dat bronvermeldingen volledig ontbreken in de conclusie, die de persoonlijke mening van de student dient te

vertolken. Daar staat tegenover dat verzoeker de conclusie nagenoeg volledig heeft overgenomen van het internet.

De interne beroepsinstantie herinnert er ook aan dat in de opleiding Bedrijfsmanagement/rechtspraktijk, in een derde jaar studie, waarbij in diverse opleidingsonderdelen onderwezen is in de deontologie van het refereren en citeren van bronnen, de door verzoeker gepleegde onregelmatigheid als een zwaarwichtige inbreuk moet worden beschouwd.

De interne beroepsinstantie ziet dan ook geen reden om de straf te milderen. Zij stipt aan dat de onregelmatigheid indruist tegen de basisattitude van een toekomstige bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk.

De Raad treedt verwerende partij volkomen bij in de overweging dat plagiaat een ernstige vorm van examenfraude is. Eveneens is de Raad van oordeel dat het feit dat in opleidingsonderdelen aandacht besteed zou zijn aan plagiaat, de verschoonbaarheid ervan volkomen uitsluit. Ook kan de Raad verwerende partij bijtreden waar deze overweegt dat plagiëren indruist tegen de basisattitude van een bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk. De Raad is zelfs van oordeel dat, ongeacht de opleiding/afstudeerrichting, plagiaat een zwaarwichtige vorm van fraude uitmaakt.

De Raad slaat onder meer acht op de omschrijving van de onregelmatigheid in het verslag van het verhoor dat plaatsvond op 9 september 2016. De Raad leest er meer in het bijzonder het volgende:

“Het rapport begint met een inleiding, die dezelfde blijkt te zijn als een deel van de inleiding van een UGent-thesis over Syriëstrijders, die op internet te vinden is maar door de student niet vermeld wordt. Vervolgens stelt [W.D.S.] vast dat ook ongeveer alle navolgende tekst in zijn onderzoeksrapport letterlijk knip- en plakwerk is van verschillende websites. De meeste websites worden als geraadpleegde bron weliswaar vermeld in voetnoot, maar de student hanteert niet de afgesproken verwijzingen (nergens aanhalingstekens of aangeven van blokcitaat, nergens vermelding van auteur en jaartal bij citaten). De conclusie van de student is bovendien letterlijk terug te

vinden op een politieke website; deze website wordt niet door de student niet vermeld.”

De Raad leest dat verzoeker tijdens het verhoor de feiten niet ontkent. Hij stelt verschillende bronnen te hebben gebruikt om het werk te schrijven en het verschil niet te kennen tussen citeren en parafraseren. Hij geeft ook aan dat het zijn bedoeling niet was om fraude te plegen en dat hij er zich niet van bewust was dat er sprake kon zijn van fraude. Tevens geeft hij aan in de toekomst zijn best te zullen doen om correct te handelen en stelt hij uit zijn fouten te zullen leren.

De Raad houdt rekening met het feit dat verzoeker bij het eerste verhoor reeds de hem ten laste gelegde feiten heeft erkend – wezen dat hij in het kader van het intern beroep beweerde zich onvoldoende te hebben kunnen voorbereiden op het verhoor wegens het naar zijn oordeel niet al te doorzichtige karakter van de uitnodiging voor de hoorzitting.

Tevens leest de Raad dat verzoeker in zijn werk bij de belangrijkste stukken “overgenomen” tekst, weliswaar foutief, verwijst naar de gekopieerde websites.

Tenslotte houdt de Raad rekening met het feit dat het plagiaat een deel van de evaluatie van het opleidingsonderdeel betreft.

Niettegenstaande de onmiskenbare ernst van de examentuchtfeiten die de interne beroepsinstantie terecht bewezen heeft geacht en die zich in de keuze van de sanctie kan weerspiegelen, is de Raad - rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen - dan ook van oordeel dat de opgelegde sanctie weliswaar in overeenstemming is met het OER, doch kennelijk de grenzen van de redelijkheid overschrijdt.

Het middel is gegrond.”

Verwerende partij heeft vervolgens tegen voormeld arrest van de Raad cassatieberoep ingesteld bij de Raad van State. Bij arrest nr. 240.421 van 15 januari 2018 heeft de Raad van State de afstand van het geding vastgesteld.

In academiejaar 2016-2017 zette verzoeker zijn studies verder. Gezien verzoeker na afloop van het academiejaar 2016-2017 geen 60% van de opgenomen studiepunten behaalde, oordeelde verwerende partij dat hij niet had voldaan aan de bindende voorwaarden in het kader van zijn maatregel van studievoortgang, zodat verzoeker via de toelatingscommissie om inschrijving moest vragen.

Met een schrijven d.d. 10 oktober 2017 vroeg verzoeker om zijn inschrijving. Met een schrijven van 17 oktober 2017 laat de voorzitter van de toelatingscommissie verzoeker weten dat zijn aanvraag tot inschrijving laattijdig was en er geen uitzonderlijke omstandigheden zijn vastgesteld, zodat de toelatingscommissie de aanvraag tot inschrijving onontvankelijk heeft verklaard.

Verzoeker stelde vervolgens op datum van 24 november 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling tegen de beslissing van de toelatingscommissie.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 30 november 2017 werd het intern beroep “ontvankelijk en gegrond” verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat het ingestelde beroep de studievoortgangsbeslissing van de toelatingscommissie d.d. 17/10/2017 betreft waarbij de toelatingscommissie de inschrijving van verzoeker voor academiejaar 2017-2018 weigerde. Gezien het feit dat verwerende partij op 27/11/2017 het verslag van de auditeur ontving aangaande het administratief cassatieberoep bij de Raad van State tegen het arrest nr. 3.414 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen waarin de auditeur adviseert om dit arrest niet te vernietigen, beslist de interne beroepsinstantie zich hierbij neer te leggen en daarom gevolg te geven aan het arrest nr. 3.414 van de Raad. Daarin stelde de Raad:

“Niettegenstaande de onmiskenbare ernst van de examentuchtfeiten die de interne beroepsinstantie terecht bewezen heeft geacht en die zich in de keuze van de sanctie kan weerspiegelen, is de Raad – rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen – dan ook van oordeel dat de opgelegde sanctie weliswaar in overeenstemming is met het OER, doch kennelijk de grenzen van de redelijkheid overschrijdt”.

Bijgevolg beslist de interne beroepsinstantie om de examentuchtbeslissing d.d. 09/09/2016 te herzien en als sanctie voor de vastgestelde examenfraude een score van 0/20 toe te kennen voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’. Verzoeker verwerft bijgevolg één extra creditbewijs t.o.v. de examencijfers die hij tot nu toe behaalde binnen de opleiding, nl. voor het opleidingsonderdeel ‘Frans III’.

De opgelegde bindende voorwaarden voor de herinschrijving van verzoeker voor academiejaar 2016-2017 zijn hierdoor zonder voorwerp. Om die reden beslist de interne beroepsinstantie dat verzoeker kan herinschrijven in academiejaar 2017-2018 voor de opleiding ‘Bedrijfsmanagement – rechtspraktijk’.

Bij aangetekend schrijven van 8 december 2017 diende verzoekende partij een nieuw verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat zijn verzoek alleen gericht is tegen het onderdeel van de beslissing waarbij de interne beroepsinstantie, ingevolge het beroep van verzoeker tegen de beslissing van de toelatingscommissie d.d. 17 oktober 2017, tegelijk, zonder verzoeker en/of zijn raadsman te horen, heeft beslist om de examentuchtbeslissing d.d. 9 september 2016 te herzien en als sanctie voor de vastgestelde examenfraude tijdens de tweede examenkans van het academiejaar 2015-2016 alsnog een score van 0/20 toe te kennen voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’.

Bij arrest nr. 3.414 van de Raad d.d. 14 december 2016 (zaak 2016/530) is de beslissing van de interne beroepsinstantie d.d. 27 september 2016 vernietigd, en is aan de bevoegde instantie van verwerende partij opgedragen om uiterlijk op 23 december 2016 een nieuwe beslissing te nemen.

Voormeld arrest is uitvoerbaar. Het door verwerende partij ingestelde cassatieberoep heeft geen schorsende werking. De door de Raad opgelegde termijn voor het nemen van een nieuwe beslissing is een ordettermijn. Dit betekent dat de bevoegde beroepsinstantie er in principe toe gehouden was om uiterlijk op 23 december 2016 eventueel een nieuwe beslissing te nemen, maar anderzijds ook dat aan het verstrijken van deze termijn geen automatische sancties zijn verbonden. Het laattijdig nemen van een beslissing leidt niet automatisch tot bevoegdheidsverlies.

De vraag is echter of het nog redelijk kan zijn dat de student wordt gestraft. Dat het om een ordettermijn gaat, betekent niet dat de bevoegde beroepsinstantie oneindig mag blijven wachten. Er is immers subsidiair nog altijd de redelijke termijn-eis als beginsel van behoorlijk bestuur: de beslissing moet binnen een redelijke termijn worden genomen.

De vraag of er al dan niet is gehandeld/beslist binnen een redelijke termijn, hangt af van diverse beoordelingselementen. De termijn die door de Raad is voorzien, is op zich al een redelijke termijn, vermits er rekening wordt gehouden met de organisatie van de onderwijsinstelling. In de zaak 2016/530 heeft de onderwijsinstelling immers geen subsidiaire conclusies genomen omtrent de ordettermijn tot het nemen van een nieuwe beslissing. Wanneer de Raad als ordettermijn uiterlijk 23 december 2016 heeft voorop gesteld, dan heeft zij alleen gevraagd aan de onderwijsinstelling om nog voor de kerstvakantie 2016-2017 een beslissing te nemen. Vermits er pas een examenreeks was voorgenomen na de kerstvakantie, heeft de Raad bij nader inzien het als redelijk aangenomen dat de onderwijsinstelling voor de start van de examenreeks aan de student zou laten weten wat de eventuele sanctie zou zijn.

Door geen (tijdige) beslissing te nemen, heeft de onderwijsinstelling verzoeker extra, en buitenmatig gesancioneerd. De onderwijsinstelling is vast blijven houden aan de beslissing van de examentuchtcommissie, hoewel de motieven van de Raad om tot de vernietiging van de beroepsbeslissing over te gaan *mutatis mutandis* gelden voor de beslissing van de

examentuchtcommissie. De onderwijsinstelling heeft zich door het uitstel van de beslissing vastgehouden aan beslissingen die op zich als onredelijk gelden.

Op de tweede plaats is er volgens verzoeker de ratio legis van de decreetgever die in het onderwijsrecht zelf voorziet in diverse, zelfs erg korte vervaltermijnen en duidelijke beslissingstermijnen. De motivering voor die korte termijnen is met name dat een snelle afhandeling van de gehele beroepsprocedure essentieel is in het licht van het beoogde rechtsherstel van de student.

Op de derde plaats is er de interne beslissingstermijn die in het OER gesteld is op ‘de eerst volgende vergadering’, waarop, in geval van ontvankelijk en gegrond beroep, de algemeen directeur uitspraak doet binnen de 14 kalenderdagen. Dit is de termijn die verwerende partij zichzelf heeft opgelegd in het OER.

In deze zaak gaat het om feiten uit de tweede examenperiode van het academiejaar 2015-2016. De bestreden beslissing is genomen, na vernietiging van de eerdere beslissing bij arrest d.d. 14 december 2016, in het thans lopende academiejaar 2017-2018 en dan nog nadat verzoeker intern beroep heeft ingesteld tegen de weigering van zijn (her)inschrijving.

Verwerende partij stelt zelf jaarlijks in haar OER de begin- en einddatum van het academiejaar vast. Elk academiejaar voorziet ook in twee examenperiodes, een onderwijsperiode, afgesloten met een examenreeks, een vast proclamatiemoment... De loutere overschrijding van de geldende termijn van orde onttrekt de zaak uiteraard niet aan de bevoegdheid van de interne beroepsinstantie, die ook na het overschrijden van de termijn gehouden blijft om uitspraak te doen.

De vraag is of het nog redelijk is om een student na meer dan 12 maanden nog effectief te sanctioneren. In geval de redelijke termijn is overschreden, en er geen invloed is op het bewijs van de onderliggende feiten, moet – omwille van de kwalijke gevolgen van de lange duur en wachttijd – de sanctie worden aangepast in functie van hetgeen redelijk is. Het miskennen van de redelijke termijn ontslaat de bevoegde beroepsinstantie immers niet van haar plicht tot motivering, redelijkheid en evenredigheid. In geval van examenfraude voorziet het OER in een reeks herstelmaatregelen, gaande van een nul voor het desbetreffende deelexamen tot uitsluiting. Een nul voor het desbetreffende deelexamen is blijkbaar de minimumsanctie.

Daaropvolgend is een nul voor het deelopleidingsonderdeel, een nul voor het opleidingsonderdeel en zo verder...

Het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’ heeft drie evaluatievormen. Het schriftelijk examen geldt voor 50%, verzoeker was in 2015-2016 daarvoor geslaagd. Het mondeling deel geldt voor 20%, ook daarvoor was verzoeker in 2015-2016 geslaagd. Het onderzoeksrapport geldt voor 30%. Dit laatste is het deel waarop de examenfraude (tijdens de tweede examenkans) betrekking heeft.

In het OER is voorzien dat wanneer een student geen credit verwerft voor een samengesteld opleidingsonderdeel, het examencijfer voor een deelopleidingsonderdeel van dit samengestelde opleidingsonderdeel dat ten minste 10/20 bedraagt, van de eerste examenperiode wordt overgedragen naar de tweede examenperiode. Verder is voorzien dat wanneer de student geen credit verwerft voor een samengesteld opleidingsonderdeel, het examencijfer voor een deelopleidingsonderdeel van dit samengestelde opleidingsonderdeel dat ten minste 10/20 bedraagt, dan wordt overgedragen van de tweede examenperiode naar het volgende academiejaar, tenzij de ECTS-fiche van het betrokken opleidingsonderdeel of deelopleidingsonderdeel bepaalt dat het niet wordt overgedragen.

In de bestreden beslissing, genomen zonder verzoeker op te roepen of te horen, is niet aangegeven waarom er, thans, nagenoeg een jaar na het arrest d.d. 14 december 2016 alsnog wordt beslist om een 0/20 te geven voor het volledige opleidingsonderdeel en niet slechts 0/20 op het deelopleidingsonderdeel dat in de evaluatie slechts 30% vertegenwoordigt, rekening houdend met de vaststelling dat verzoeker was geslaagd in de overige deelopleidingsonderdelen, die gezamenlijk 70% vertegenwoordigen.

Elke sanctie, wanneer zij ook wordt opgelegd, moet op zich redelijk zijn, rekening houdend met de begane overtreding en mag niet getuigen van willekeur. Zij moet bovendien in verhouding staan tot de ernst van de feiten en moet worden opgelegd binnen een redelijke termijn. In het beroepsverzoekschrift is duidelijk aangevoerd dat er geen nieuwe beslissing met sanctie kon worden genomen, gelet op het overschrijden van de (redelijke) termijn. Op straffe van miskenning van het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel moet worden aangenomen dat de beroepsinstantie bevoegd is om, gelet op haar tuchtrechtelijke aard, de opportuniteit en de omvang van enige sanctie te onderzoeken, en eventueel geen sanctie meer

op te leggen wanneer het opleggen van een sanctie tegelijk een miskenning van de redelijke termijn inhoudt. Tot de eigenschappen van een beroepsinstelling met volle rechtsmacht behoort de bevoegdheid om op alle punten, in rechte zowel als in feite, de bestreden beslissing gewezen door een lagere instelling te hervormen. Hij moet meer bepaald de bevoegdheid hebben om zich te buigen over alle pertinente feitelijke en juridische kwesties met betrekking tot het geschil dat voor hem aanhangig is, en dat is niet het geval wanneer de beroepsinstantie niet bevoegd is om de opportuniteit te beoordelen of om een gehele of gedeeltelijke vermindering toe te kennen. De beroepsinstantie moet derhalve de opportuniteit van de sanctie kunnen beoordelen en in het bijzonder zijn beslissing op dat punt motiveren.

Hoewel de beroepsinstantie met volle rechtsmacht kan oordelen, blijkt uit de beslissing niet waarom deze het absoluut noodzakelijk acht om na het verstrijken van meer dan 12 maanden nog altijd een sanctie, die niet eens de minimumsanctie is, op te leggen. Gelet op het bovenstaande is er volgens verzoeker een schending van de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker enkel beroep aantekent in zoverre de interne beroepsinstantie op 27/11/2017 gesteld heeft dat voor de vastgestelde examenfraude alsnog een score van 0/20 toegekend wordt voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’.

Het feit dat verzoeker zich schuldig heeft gemaakt aan fraude staat niet langer ter discussie en werd ook reeds bevestigd door de Raad in het arrest nr. 3.414. De Raad heeft enkel de bevoegdheid om na te gaan of de opgelegde sanctie de grenzen van de redelijkheid niet kennelijk overschrijdt. Op grond van artikel 20.5 van het OER kan examenfraude gesanctioneerd worden met één van de volgende sancties of met een combinatie ervan:

- a) een nul voor het desbetreffende deelxamen;
- b) een nul voor het desbetreffende examen;
- c) een nul voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;
- d) een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;
- e) de student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de module of het semester waarin het betreffende examen plaats vindt;

- f) de student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode;
- g) een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student is ingeschreven.

Oorspronkelijk kende de examentuchtcommissie een 0/20 toe voor alle opleidingsonderdelen omdat in deze concrete opleiding, waarbij in diverse opleidingsonderdelen reeds onderwezen is in de deontologie van het refereren naar en het citeren van bronnen en dergelijke onregelmatigheid als een zwaarwichtige inbreuk moet worden beschouwd, die indruist tegen de basisattitude van een toekomstige bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk. Tegen deze beslissing tekende verzoeker intern beroep aan, dat door verwerende partij als ongegrond werd afgewezen. De Raad heeft vervolgens in het arrest nr. 3.414 geoordeeld dat de opgelegde sanctie, met name een score van 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode, kennelijk onredelijk is.

Inmiddels heeft de interne beroepsinstantie beslist om enkel voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’ een 0/20 toe te kennen en niet langer voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode. Hierdoor is verwerende partij wel degelijk tegemoet gekomen aan het arrest nr. 3.414. Op huidig verzoek van verzoeker om geen, minstens om de lichtste sanctie op te leggen, kan omwille van hogervermelde zwaarwichtigheid niet worden ingegaan. Overigens stelt de Raad in het arrest nr. 3.414 zelf reeds dat plagiaat, ongeacht de opleiding/afstudeerrichting, een zwaarwichtige vorm van fraude uitmaakt. In die omstandigheden is de stelling van verzoeker dat er een schending zou zijn van de materiële motiveringsplicht niet correct, nu verwerende partij uitdrukkelijk verwijst naar het arrest nr. 3.414 waarin de Raad zelf aangeeft dat het om een zwaarwichtige vorm van fraude gaat. Tegenover een zwaarwichtige vorm van fraude dient een strenge sanctie te staan, zeker wanneer de studenten in andere lessen geleerd hebben over het belang van correcte verwijzingen. De Raad stelde in het arrest zelf dat dit gegeven een verschoonbaarheid uitsluit.

Verzoeker stelt zich de vraag of het nog wel redelijk is om überhaupt een sanctie op te leggen, nu verwerende partij de door de Raad opgelegde termijn waarbinnen een nieuwe beslissing diende te worden genomen, heeft laten verstrijken. Het instellen van cassatieberoep heeft geen schorsende werking. Anderzijds zijn de termijnen die de Raad oplegt termijnen van orde,

waaraan geen sancties gekoppeld zijn in geval van overschrijding. Verwerende partij verzoekt de Raad uitdrukkelijk om bij de beoordeling van de redelijkheidstoets rekening te houden met het feit dat de cassatieprocedure geen schorsende werking heeft en de problemen dat dit met zich meebrengt in de praktijk. Doordat de wetgever immers geopteerd heeft voor een niet-schorsende cassatieprocedure, wordt verwerende partij *de facto* gedwongen om haar beslissing over de grond van de zaak uit te stellen. Er anders over oordelen zou neerkomen op een totale uitholling van het rechtsmiddel. In de eerste plaats zou de student immers in de cassatieprocedure kunnen voorhouden dat de hogeschool geen belang meer heeft bij het ingestelde beroep, nu zij reeds een nieuwe beslissing over de grond van de zaak genomen heeft, die in de lijn ligt van het arrest waartegen de hogeschool cassatieberoep heeft ingesteld. Minstens verliest de hogeschool elke geloofwaardigheid. Daarenboven stelt zich nog een belangrijker probleem. Indien de Raad van State het bestreden arrest zou vernietigen nadat de hogeschool conform het arrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen reeds een nieuwe beslissing genomen heeft, dan komt de zaak opnieuw voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en dan zijn er opnieuw twee mogelijkheden: ofwel verbreekt de Raad opnieuw de initiële beslissing van de interne beroepscommissie, ofwel wijst hij het verzoek van de student af.

In beide gevallen wordt de cassatieprocedure volkomen uitgehouden en wordt elke zin eraan ontnomen:

- Wanneer de Raad opnieuw de beslissing van de interne beroepsinstantie vernietigt, dan kan verwerende partij *de facto* geen andersluidende beslissing meer nemen, nu zij eerder reeds een beslissing over de grond van de zaak genomen heeft waarop zij uiteraard later niet kan terugkomen.
- In het geval waarin de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie in stand houdt, blijven de partijen over met twee tegenstrijdige uitspraken: de initiële beslissing van de interne beroepsinstantie en de beslissing die de interne beroepsinstantie heeft moeten nemen lopende de procedure van de Raad van State en die noodzakelijk afwijkt van de eerste beslissing.

Door *in casu* te oordelen dat het onredelijk is om een sanctie op te leggen één jaar na de vooropgestelde termijn en dit om de eenvoudige reden dat er nog een niet-schorsende cassatieprocedure hangende was, wordt elke zin aan een dergelijke procedure aan verwerende partij ontnomen. Het rechtsmiddel wordt als het ware inhoudsloos en betekenisloos. Het

gegeven dat verwerende partij de door de Raad vooropgestelde termijn heeft laten verstrijken, kan in de gegeven omstandigheden niet tot gevolg hebben dat het onredelijk zou zijn om verzoeker alsnog een bestrafting op te leggen voor de door hem gepleegde fraude.

Verwerende partij gaat ten slotte nog in op een aantal beweringen van verzoeker. Verzoeker stelt dat hij in eerste zit voor het onderzoeksrapport een score behaalde van 3,5/10. Hiervoor diende hij een nieuw onderzoeksrapport te schrijven in tweede zit. Voor de overige evaluaties, met name betoog en debat, was hij geslaagd (= 70%). Dit laatste klopt niet. Het opleidingsonderdeel werd conform de ECTS-fiche als volgt gequoteerd:

- Schriftelijk examen: 50%
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 30%
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 20%

Uit de deelresultaten van de eerste examenkans blijkt dat verzoeker volgende scores behaalde:

- Schriftelijk examen: 3,63/10
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 2,10/6
- Evaluatie – debat rond juridisch thema: 2/4

Uit de deelresultaten van de tweede examenkans blijkt dat verzoeker volgende cijfers behaalde:

- Schriftelijk examen: 3/10
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 0/6
- Evaluatie – debat rond juridisch thema: 2/4

Verzoeker stelt derhalve ten onrechte dat hij wel geslaagd was voor de overige onderdelen van ‘Juridisch debat en actua’.

Daarnaast beweert verzoeker dat hij 6,5/10 behaalde voor het onderzoeksrapport. Het is verwerende partij een compleet raadsel hoe het komt dat verzoeker over deze informatie beschikt, nu deze nooit gecommuniceerd is. Het dient evenwel benadrukt te worden dat dit om de score ging *voordat* de fraude werd vastgesteld. Op het ogenblik dat het werk van verzoeker onderworpen werd aan een controle door de computer, werd vastgesteld dat er sprake is van minstens 39% plagiaat. Het is naar aanleiding daarvan dat de docent in kwestie opnieuw nazicht gedaan heeft en vastgesteld heeft dat er heel wat zaken door de mazen van

het net geglipt zijn bij de computercontrole, zodat er is feite meer plagiaat is dan minstens 39%.

De stelling van verzoeker dat hij niet op Erasmus kon gaan ten gevolge van de fraude is niet correct. Om op Erasmus-studie te gaan dient een student immers geslaagd, getolereerd of vrijgesteld te zijn voor alle opleidingsonderdelen van de eerste en tweede trajectschijf van de opleiding (eerste en tweede jaar).

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat door verwerende partij ‘begrip’ wordt gevraagd i.v.m. de moeilijke situatie waarin zij verkeerde. Bij nader inzien tracht verwerende partij aan te voeren dat, ingevolge het door haar ingestelde cassatieberoep, het lang niet zeker was dat het arrest van de Raad d.d. 14 december 2016 gestand zou blijven en dat er zo lang een gevaar heeft bestaan voor enige tegenstrijdigheid ingeval verwerende partij een nieuwe beslissing had genomen. Alhoewel het niet uitdrukkelijk aangehaald, is voor verwerende partij de lopende cassatieprocedure dan ook de ‘verschoning’ van haar eerdere maatregel voor studievoortgangsbewaking 2016-2017, haar besluit om verzoeker te noodzaken om tal van opleidingsonderdelen opnieuw te volgen, examens opnieuw af te leggen en zelfs uit te sluiten voor ‘Frans/III’ in het academiejaar 2017-2018. Die lopende cassatieprocedure is blijkbaar zelfs de ‘verschoning’ voor het opleggen van een nieuwe studievoortgangsbewaking, die des te zwaarder is, voor het academiejaar 2017-2018, waarvoor verzoeker slechts de inschrijving bekwam nadat hij formeel beroep had ingesteld.

In de vraag omtrent de ‘redelijke termijn’ is het uitgangspunt dat de procedure waarop die termijn betrekking heeft, begint te lopen vanaf het ogenblik waarop de betrokkenen wordt beschuldigd. Met herhaling is er al aangenomen dat een persoon beschuldigd is wanneer hij in verdenking wordt gesteld wegens het plegen van een tuchtelijk strafbaar feit of wanneer hij wegens enige daad van onderzoek onder de dreiging van tuchtvervolging leeft en dit een ernstige weerslag op zijn persoonlijke toestand heeft. In deze zaak is verzoeker opgeroepen bij mail d.d. 6 september 2016. De hoorzitting had plaats op 9 september 2016. Zowel de oproeping als de hoorzitting hadden plaats in volle examenperiode. In die omstandigheden faalde verzoeker twee examens en is hij psychisch volledig ingezakt, zodat hij zich voor het laatste examen in de tweede kans examenperiode van 2015-2016 ziek heeft gemeld. Ingevolge de beslissing in eerste aanleg van de examentuchtcommissie werd een eerste maal een maatregel van studievoortgangsbewaking ten aanzien van verzoeker genomen. Hij moet

uitdrukkelijk om zijn herinschrijving verzoeken en kreeg bindende voorwaarden opgelegd. De studiepunten verworven in de tweede kans examenperiode van 2015-2016 werden afgenoem en verzoeker moest opnieuw de lessen volgen, examens afleggen... De redelijke termijn in deze zaak loopt bijgevolg vanaf 6 september 2016. De weerslag op de persoonlijke situatie van verzoeker wordt door verwerende partij niet betwist.

De omstandigheid dat door verwerende partij buitengewone procedurele initiatieven worden genomen, met name het middel van het cassatieberoep, is niet relevant voor de beoordeling van de redelijke termijn. De redelijke termijn is immers de uitdrukking van de geachte dat de onzekerheid die met de vervolging gepaard gaat, voor de verdachte zoveel mogelijk beperkt moet worden. Met herhaling heeft de Raad ten titel van aanbeveling benadrukt dat de onderwijsinstelling vooral oog moet hebben voor het behalen van een diploma.

Door verwerende partij wordt er nu aangevoerd dat de decreetgever opteerde voor een ‘niet schorsende cassatieprocedure’ en also de onderwijsinstelling ‘*de facto* gedwongen’ is om een beslissing over de grond van de zaak uit te stellen. Het door de instelling ingestelde cassatieberoep is voor de instelling – anders gezegd – het motief om het arrest van de Raad uiteindelijk maandenlang niet uit te voeren. Om de waarde van het argument van verwerende partij te beoordelen, kan geen abstractie worden gemaakt van de in het arrest d.d. 14 december 2016 aangenomen onredelijkheid in hoofde van verwerende partij, met name onredelijkheid bij de straftoemeting en haar motivering. Er kan evenmin abstractie worden gemaakt van de beslissingen van verwerende partij die zij, ingevolge de beslissing van de examencommissie, nam ten aanzien van verzoeker in het kader van studievoortgangsbewaking, en – meest recent – de daarop dan weer gesteunde beslissing van studievoortgangsbewaking, de weigering tot inschrijving.

Gelet op de vereiste om iedere tuchtprocedure met gepaste spoed te behandelen, kan redelijkerwijze niet betwist worden dat dit een aangelegenheid is die duidelijk een spoedige afdoening vereiste en dat van verwerende partij kon worden verwacht dat zij minstens voor de semestriële examens, dan wel de eerste examenkans van 2016-2017 een nieuwe beslissing nam. Het eigen geoprocedeerd van verwerende partij is trouwens geen verantwoording voor de overschrijding van de redelijke termijn. Het gaat hierbij over een buitengewoon rechtsmiddel. De grond van de zaak is bovendien, gelet op de beperkte vraag van verzoeker, weinig complex en vergde geen nader onderzoek meer.

Wanneer er ingevolge een examen(tucht)beslissing nulscores worden toegekend, dan heeft de student het recht om de studiepunten opnieuw op te nemen en na te streven om ze te verwerven in de eerstvolgende examenkans. Wanneer een beslissing wordt vernietigd, en de Raad gunt een beslissingstermijn, al dan niet met aanbevelingen, dan wordt er verwacht dat voor de eerstvolgende examenkans een nieuwe beslissing zal worden genomen, zodat er tijdig de nodige zekerheid voor de student bestaat. Intussen is de nieuwe beslissing genomen, zij het op een nogal bijzondere wijze. Verzoeker had immers beroep ingesteld tegen de weigering tot inschrijving en in het kader van dat beroep heeft de onderwijsinstelling, zonder te horen, een eindbeslissing in de ‘oude’ tuchtzaak genomen. Aan verzoeker is het middel van de overschrijding van de redelijke termijn ontnomen. Hij kan daarop uiteraard ook niet anticiperen, gelet op het voorwerp van zijn beroep.

De vraag is of het nog redelijk is om een student na meer dan 12 maanden nog effectief te sanctioneren. Het vergrijp is gepleegd in de tweede examenkans van het academiejaar 2015-2016. De (eind)beslissing wordt genomen – overigens zonder te horen – in het academiejaar 2017-2018. Ingeval verzoeker zou worden gehoord, dan had hij de overschrijding van de redelijke termijn als bijkomend middel kunnen aanvoeren.

Beoordeling

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie van 30 november 2017 het volgende:

“gezien:

- [...]

- het feit dat de AP Hogeschool op 27.11.2017 het verslag van de auditeur ontving aangaande het administratief cassatieberoep bij de Raad van State tegen het arrest 3.141 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen waarin de auditeur adviseert om dit arrest niet te vernietigen, beslist de interne beroepscommissie zich hierbij neer te leggen en daarom gevolg te geven aan het arrest 3.414 van de Raad. Daarin stelde de Raad:

“Niettegenstaande de onmiskenbare ernst van de examentuchtfeiten die de interne beroepsinstantie terecht bewezen heeft geacht en die zich in de keuze van de sanctie kan weerspiegelen, is de Raad – rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen –

dan ook van oordeel dat de opgelegde sanctie weliswaar in overeenstemming is met het OER, doch kennelijk de grenzen van de redelijkheid overschrijdt.”

Bijgevolg beslist de interne beroepscommissie om de examentuchtbeslissing dd. 09.09.2016 te herzien en als sanctie voor de vastgestelde examenfraude een score van 0/20 toe te kennen voor het opleidingsonderdeel “Juridisch debat en actua”. De student verwerft bijgevolg één extra creditbewijs t.o.v. de examencijfers die de student tot nu toe behaalde binnen de opleiding, nl. voor het opleidingsonderdeel “Frans III”.

[...]"

De interne beroepsinstantie kiest aldus voor één van de sancties die zij krachtens het onderwijs- en examenreglement kan opleggen. Artikel 20.5, lid 1 van het toepasselijke OER bepaalt de volgende waaier aan, desgevallend te combineren, sancties:

- “a) een nul voor het desbetreffende deelexamen;*
- b) een nul voor het desbetreffende examen;*
- c) een nul voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;*
- d) een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;*
- e) de student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de module of het semester waarin het betreffende examen plaats vindt;*
- f) de student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode;*
- g) een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student is ingeschreven”.*

De interne beroepsinstantie geeft weliswaar een passage uit het arrest nr. 3.414 van de Raad weer en geeft aan zich bij het arrest neer te leggen en eraan te willen voldoen, doch vermeldt geen overwegingen waaruit de Raad de motieven kan afleiden die de interne beroepsinstantie ertoe hebben gebracht de sanctie *0 op 20* voor het opleidingsonderdeel toe te kennen aan verzoeker.

De Raad stelt vast dat verzoeker de vraag opwerpt of het nog redelijk kan zijn dat hij bestraft wordt. Hij wijst hierbij enerzijds op de termijn waarover de instelling beschikt om een nieuwe beslissing te nemen na een door de Raad uitgesproken vernietiging en anderzijds op de redelijke termijn-eis als beginsel van behoorlijk bestuur. De Raad leest in het verzoekschrift

eveneens dat de verzoeker van oordeel is dat in de bestreden beslissing niet is aangegeven waarom er nagenoeg een jaar na het arrest van 14 december 2016 alsnog beslist wordt om een 0 op 20 op het opleidingsonderdeel te geven en niet slechts 0 op 20 op het deelopleidingsonderdeel dat 30% van de evaluatie van het opleidingsonderdeel vertegenwoordigt. De verzoeker geeft hierbij aan naar zijn oordeel voor de overige deelopleidingsonderdelen, die 70% vertegenwoordigen, geslaagd te zijn. Uit de antwoordnota van verwerende partij blijkt dat de onderwijsinstelling deze bewering niet biltreert en hiertoe stukken bijbrengt. In het verzoekschrift leest de Raad tevens dat verzoeker in 2.22 aangeeft van oordeel te zijn dat de beroepsinstantie de opportunitet van de sanctie moet kunnen beoordelen en in het bijzonder zijn beslissing op dat punt dient te motiveren. Volgens verzoeker blijkt uit de bestreden beslissing niet waarom de beroepsinstantie het absoluut noodzakelijk acht om na het verstrijken van meer dan 12 maanden nog altijd een sanctie, en daarenboven niet de minimumsanctie, op te leggen. Verzoeker is daarom van oordeel dat de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel geschonden zijn.

Het is voor de Raad onmogelijk vast te stellen in hoeverre de beslissing van de instelling - in het licht van de erin gegeven motieven, onder meer vanuit het hierboven geschatste en door verzoeker aangevoerde perspectief - redelijk is. De Raad tast bij lectuur van de beslissing immers in het duister wat de motieven voor de gekozen sanctie, alsmede de keuze om verzoeker te sanctioneren, betreft.

De Raad stelt in deze context vast dat verzoeker in de brief van 24 november 2017 aan de voorzitter van de interne beroepscommissie, weliswaar gericht tegen de door verzoeker opgelopen weigering tot inschrijving voor het academiejaar 2017-2018, de tijd aanhaalt die is verstreken sinds het arrest van de Raad van 14 december 2016 waarbij de opgelegde examentuchtbeslissing is vernietigd. Naar aanleiding van de beoordeling van het beroep tegen de studievoortgangsbewakingsmaatregel, in het licht waarvan de examentuchtbeslissing relevant is, neemt de interne beroepsinstantie een nieuwe examentuchtbeslissing, welke het voorwerp van het huidig beroep bij de Raad is.

Vanuit dit oogpunt is de beslissing van de interne beroepsinstantie volgens de Raad niet regelmatig.

In de antwoordnota geeft verwerende partij aan dat de Raad in het arrest van 14 december 2016 heeft overwogen dat plagiaat – waaromtrent de vraag of het is gepleegd niet meer het voorwerp van discussie vormt – een zwaarwichtige vorm van fraude uitmaakt. De Raad stelt ook vast dat de sanctie die de interne beroepsinstantie in de beslissing van 30 november 2017 heeft opgelegd, verschilt van de initieel opgelegde sanctie. De nieuwe sanctie behelst de keuze voor een minder zware sanctie uit de waaier waarin het toepasselijke onderwijs- en examenreglement voorziet. Het loutere aanhalen van slechts een passage uit het arrest van 14 december 2016 – passage waaromtrent de Raad van oordeel is dat zij niet alle nuances van de door de Raad gegeven beoordeling bevat – en de mededeling zich naar het arrest te willen schikken in de nieuwe beslissing volstaan niet als motivering voor de gekozen sanctie, onder meer in het licht van het tijdsverloop. De Raad merkt op dat verzoeker dit tijdsverloop signaleerde aan de interne beroepsinstantie. Tevens komt het de Raad voor dat de interne beroepsinstantie over de mogelijke relevantie en impact van dit tijdsverloop geen motivering ontwikkelt. De hoger onderwijsinstelling heeft het initiatief genomen om een cassatievoorziening bij de Raad van State in te leiden. De onderwijsinstelling had weet van het feit dat het rechtsmiddel geen schorsende werking heeft. Het niet-schorsende karakter van een cassatievoorziening is daarenboven niet exclusief voor de administratiefrechtelijke context. Dat verwerende partij in de antwoordnota stilstaat bij de beslissing niet eerder een nieuwe examentuchtbeslissing te nemen in het licht van de door haar ingeleide cassatieprocedure, neemt niet weg dat dit punt niet in de aangevochten beslissing is behandeld. Het is, weliswaar ten overvloede, voor de Raad niet duidelijk hoe de beslissing van de verwerende partij om een cassatievoorziening (zonder schorsende werking) in te leiden bij de Raad van State de relevantie van de vraag naar de redelijkheid van het uitblijven van een nieuwe examentuchtbeslissing zou wegnemen. Dat de verwerende partij de procedurele gevolgen die de afwikkeling van de cassatievoorziening teweeg kan brengen in de antwoordnota schetst, overtuigt ter zake niet. De Raad herinnert hierbij aan de in zijn initiële vernietigingsbeslissing bepaalde termijn om een nieuwe beslissing te nemen. In ieder geval schept de aangevochten beslissing hieromtrent geen duidelijkheid.

Weliswaar ten overvloede wijst de Raad op de relevantie van de motieven van de interne beroepsinstantie bij het sanctioneren van verzoeker in dit verband. De Raad stelt immers vast in het arrest van 14 december 2016 met betrekking tot de examentuchtbeoordeling ten aanzien van verzoeker een ordettermijn te hebben voorzien voor het nemen van een nieuwe beslissing die tot 23 december 2016 liep. Verwerende partij nam de nieuwe beslissing op 30 november

2017. De Raad stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing melding maakt van het auditoraatsverslag in het kader van de door verwerende partij ingeleide cassatievoorziening tegen het arrest van 14 december 2016. Verwerende partij ontving het op 27 november 2017. In het verslag adviseerde de auditeur het arrest niet te verbreken. Een cassatieprocedure bij de Raad van State tegen een arrest van deze Raad heeft geen schorsende werking.

Eveneens ten overvloede wijst de Raad op het belang voor de instelling van hoger onderwijs *en* de student om binnen een korte termijn uitsluitsel te krijgen in betwistingen met betrekking tot studievoortgangsbeslissingen. Ten overvloede komt het de Raad voor dat in het bijzonder bij examentuchtbeslissingen het aanbeveling verdient dat beide partijen zo kort mogelijk in het ongewisse blijven (onder meer wat de sanctie betreft). Het komt de Raad voor dat ook verwerende partij zich bewust is van het belang binnen afzienbare termijn beslissingen te treffen, in het bijzonder in examentuchtaangelegenheden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de termijn waarbinnen, na de hoorzitting met de student, een examentuchtbeslissing aan de student meegedeeld wordt (art. 20.5, laatste lid OER). De Raad merkt tegen deze achtergrond, andermaal weliswaar ten overvloede, op dat de examentuchtbeslissing die het voorwerp van huidige procedure voor de Raad uitmaakt tot stand is gekomen naar aanleiding van een door verzoeker gericht beroep tegen een studievoortgangsbewakingsmaatregel, eerder dan als spontaan initiatief in opvolging van het aangehaalde arrest van de Raad van 14 december 2016.

Rekening houdend met het voorgaande kan de Raad niet besluiten dat de interne beroepsinstantie op regelmatige wijze heeft beslist.

Tegen de achtergrond van het voorgaande komt het de Raad voor dat verwerende partij bij het nemen van haar nieuwe beslissing rekening dient te houden met de (lange) termijn die verstrekken is sinds de initiële sanctie, bevestigd door de interne beroepsinstantie en door de Raad vernietigd bij het arrest van 14 december 2016.

Het middel is gegrond.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 30 november 2017 in zoverre deze de examentuchtbeslissing betreft om een score van 0/20 toe te kennen voor het opleidingsonderdeel “Juridisch debat en actua”.**
- 2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk op 21 februari 2018 een nieuwe beslissing.**
- 3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 6 februari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, Ile Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
Jan Geens	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.165 van 29 januari 2018 in de zaak 2017/669

In zake: Zalina SJACHGERIJEVA
Woonplaats kiezend te 3600 Genk
Leeuwerikstraat 8

Tegen: UNIVERSITEIT HASSELT
Woonplaats kiezend te 3500 Hasselt
Martelarenlaan 42

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 december 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 december 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 29 januari 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Aan de herinschrijving van verzoekende partij in de opleiding “Bachelor in de biomedische wetenschappen” in academiejaar 2016-2017 werden bindende voorwaarden gekoppeld. Deze bindende voorwaarden betroffen:

- De student moet slagen voor het eerste deliberatiepakket in 2016-2017;
- De student moet minimaal 60% studierendement behalen voor opleidingsonderdelen uit het tweede deliberatiepakket.

Na afloop van het academiejaar 2016-2017 werd door de examencommissie vastgesteld dat verzoekende partij de opgelegde bindende voorwaarden wederom niet had behaald.

Gezien de examencommissie via de studieloopbaanbegeleider vernam dat er mogelijk sprake was van ‘zwaarwegende omstandigheden’, werd verzoekende partij alsnog uitzonderlijk toegelaten tot herinschrijving in de opleiding in het academiejaar 2017-2018. Er werden echter nieuwe bindende voorwaarden aan haar herinschrijving gekoppeld. Deze voorwaarden houden in dat verzoekende partij in het academiejaar 2017-2018:

- Dient te slagen in het eerste deliberatiepakket;
- Examen dient af te leggen voor alle opleidingsonderdelen waarvoor zij in academiejaar 2016-2017 geen creditbewijs heeft behaald en die zij niet heeft ingezet voor tolerantie;
- Uit jaar 3 enkel het opleidingsonderdeel ‘Hart en Bloed’ mag opnemen in haar studietraject in verband met de volgtijdelijkheid op derdejaars opleidingsonderdelen;
- Voor nieuw opgenomen opleidingsonderdelen in het tweede deliberatiepakket minstens 60% studierendement (ratio verworven/opgenomen studiepunten) dient te behalen.

Concreet betekent dit dat verzoekende partij 27 studiepunten mag opnemen. De examencommissie wil dat verzoekende partij dit academiejaar slaagt voor haar eerste deliberatiepakket en de opleidingsonderdelen uit jaar 2.

Verzoekende partij stelde op datum van 24 november 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 13 december 2017 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de procedure voor de behandeling van interne beroepen (art. 1.4 lid 2 rechtspositieregeling OER) bepaalt dat de interne beroepscommissie oordeelt over het al dan niet ontvankelijk zijn van het ingediende beroep.

Art. 1.3 punt 2 rechtspositieregeling OER bepaalt dat, op straffe van verval, beroep dient te worden aangetekend binnen een termijn van 7 kalenderdagen, die ingaat op de dag nadat de

genomen studievoortgangsbeslissing ter kennis werd gegeven aan de student. Voorts stelt art. 1.3 punt 4 rechtspositieregeling OER dat als datum van het beroep de datum van het postmerk van de aangetekende zending geldt. Voornoemde informatie bevindt zich ook onderaan de studievoortgangsbeslissing houdende het opleggen van bindende voorwaarden, waardoor moet worden aangenomen dat verzoekster hiervan kennis had.

Daar verzoekster op zaterdag 2 september 2017 in kennis werd gesteld van de studievoortgangsbeslissing (het opleggen van de bindende voorwaarden) in haar studentendossier, liep de beroepstermijn tegen deze beslissing tot en met maandag 11 september 2017.

In haar beroepschrift geeft verzoekster aan dat het late indienen van haar beroep te wijten is aan familiale omstandigheden. Hoewel niet duidelijk, schijnt verzoekster zich te beroepen op overmacht ter verantwoording van haar late beroep.

Verzoekster verduidelijkt niet welke familiale omstandigheden haar zouden belet hebben om binnen de voorziene vervaltermijn van 7 kalenderdagen beroep aan te tekenen. Verzoekster toont niet aan dat de genoemde familiale omstandigheden van die aard waren (zowel met betrekking tot de ernst als de duur ervan) dat ze het verzoekster onmogelijk hebben gemaakt voor 11 september 2017 beroep aan te tekenen.

Volledigheidshalve dient opgemerkt te worden dat uit de e-mailcorrespondentie tussen de studieloopbaanbegeleider en verzoekster blijkt dat zij reeds kennis had van de opgelegde bindende voorwaarden op 5 september 2017 en dat zij op 11 september 2017 ook al kennis had van het nu voorliggende studietraject (en de sterke beperking in op te nemen studiepunten). Er is geen enkel element vorhanden dat aantoont dat verzoekster slechts vanaf 24 november 2017 in de mogelijkheid was beroep aan te tekenen.

Aldus is het op 24 november 2017 ingestelde beroep laattijdig. Het door verzoekster aangetekende beroep tegen de beslissing van 2 september 2017 waarbij de examencommissie verzoekster bindende voorwaarden oplegt, dient dan ook onontvankelijk te worden verklaard.

De interne beroepscommissie besluit dat het beroepschrift van verzoekster, houdende intern beroep tegen de studievoortgangsbeslissing d.d. 2 september 2017 – het opleggen van

bindende voorwaarden voor de inschrijving in de bachelor in de biomedische wetenschappen in het academiejaar 2017-2018, onontvankelijk is.

De beslissing op intern beroep werd aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 18 december 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Uitputting interne beroeps mogelijkheden

Verzoekende partij heeft het intern beroep ingesteld en uitgeput.

Of de interne beroepsinstantie dit beroep terecht onontvankelijk heeft verklaard, wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verwerende partij heeft bij beslissing van 13 december 2017 het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid. De Raad dient na te gaan of de beslissing van 13 december 2017 terecht het intern beroep onontvankelijk heeft verklaard.

Standpunt van partijen

In haar extern verzoekschrift stelt verzoekende partij dat haar moeder van 9 september 2017 tot 20 november 2017 opgenomen was in het ziekenhuis in Rusland. Door dit voorval moet verzoekende partij instaan voor de zorg van haar jonger zusje en broertje. Zij werd ook geacht de huishoudelijke taken op zich te nemen. Deze situatie woog zowel mentaal als fysiek zwaar door, waardoor de studies van verzoekende partij op de achtergrond geschoven werden. Verzoekende partij stelt ook dat het haar oorspronkelijke bedoeling was om het probleem binnen de universiteit op te lossen, maar deze pogingen waren tevergeefs.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de onontvankelijkheidsbeslissing van de interne beroepsinstantie regelmatig tot stand kwam en afdoende werd gemotiveerd.

Verwerende partij wenst er op te wijzen dat, conform de Codex Hoger Onderwijs en art. 1.3 lid 2 van de rechtspositieregeling voor studenten, een intern beroep dient te worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen die aanvangt de dag nadat de studievoortgangsbeslissing ter kennis werd gegeven aan de student. In het geval van verzoekende partij werden de bindende voorwaarden aan haar ter kennis gegeven via het digitale studentendossier op 2 september 2017. De beroepstermijn voor deze studievoortgangsbeslissing eindigde bijgevolg – met inbegrip van verlenging omwille van weekenddagen – op 11 september 2017.

Het door verzoekende partij ingestelde intern beroep op 24 november 2017 viel ruim buiten deze termijn en kon bijgevolg niet ontvankelijk worden verklaard door de interne beroepsinstantie. In haar verzoekschrift voor de interne beroepsinstantie wijdde verzoekende partij deze laattijdigheid aan “ernstige familiale problemen”. Zij bracht hiervoor echter geen enkel bewijs bij en gaf ook niet meer uitleg in haar verzoekschrift. Nochtans schrijft art. 1.3 lid 4 van de rechtspositieregeling voor dat de student op straffe van onontvankelijkheid alle relevante stukken moet toevoegen aan het verzoekschrift.

Bovendien moet de beroepsinstantie vaststellen dat verzoekende partij tijdens de beroepsperiode meerdere malen contact had met de studieloopbaanbegeleider over de opgelegde bindende voorwaarden en haar studietraject. Aangezien verzoekende partij duidelijk op de hoogte was van de opgelegde bindende voorwaarden, zij per e-mail op geregelde tijdstippen contact opnam met de studieloopbaanbegeleider en geen enkel bewijs, noch uitleg aan de interne beroepsinstantie bezorgde over de “ernstige familiale problemen”, is de onontvankelijkheidsbeslissing van de interne beroepsinstantie regelmatig tot stand gekomen en afdoende gemotiveerd.

Beoordeling

De Raad onderzoekt vooreerst of de interne beroepsinstantie het beroep terecht als onontvankelijk heeft beschouwd.

De Raad stelt vast dat de termijn voor het instellen van het intern beroep op dwingende wijze is geregeld door de decreetgever in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs. Het betreft

een vervaltermijn. Een laattijdig intern beroep is derhalve onontvankelijk. Gezien het een regel van openbare orde betreft, onderzoekt de Raad dit desnoods ook ambtshalve.

In casu betreft het voorwerp een maatregel van studievoortgangsbewaking en gaat de vervaltermijn van 7 kalenderdagen in op de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student, d.i. de communicatie van de bindende voorwaarden wat *in casu* is gebeurd via het studentendossier van verzoekende partij op 2 september 2017 (zie bijlage A verwerende partij).

De Raad stelt ook vast dat op de mededeling van de bindende voorwaarden in het studievoortgangsdossier de noodzakelijke beroepsmodaliteiten zijn meegedeeld, zodat de beroepstermijn effectief aanvangt de dag na de bekendmaking, wat *in casu* op 3 september 2017 is. De uiterste datum om een tijdig beroep in te stellen is derhalve zaterdag 9 september 2017. Gezien dit een zaterdag is, wordt de termijn verlengd tot de eerstvolgende werkdag waarop de postdiensten open zijn, zijnde tot maandag 11 september 2017.

Verzoekende partij dient pas een intern beroep in bij aangetekend schrijven van 24 november 2017 (zie bijlage C verwerende partij). De Raad moet derhalve concluderen dat het intern beroep *prima facie* niet tijdig is ingesteld.

Zowel in haar intern verzoekschrift als in haar extern verzoekschrift voor de Raad beroeft verzoekende partij zich op familiale problemen om het overschrijden van deze vervaltermijn te verantwoorden. In haar intern verzoekschrift omschrijft verzoekende partij deze familiale omstandigheden niet nader. In haar extern verzoekschrift verduidelijkt verzoekende partij dat haar moeder van 9 september tot 20 november 2017 opgenomen was in het ziekenhuis in Rusland, waardoor verzoekende partij moest instaan voor de zorg van haar jonger zusje en broertje en tevens geacht werd de huishoudelijke taken op zich te nemen. Zij voegt ook een (niet-vertaald) medisch attest toe met betrekking tot haar moeder. Vooreerst stelt de Raad vast dat verzoekende partij de interne beroepsinstantie niet heeft geïnformeerd omtrent de concrete invulling van haar familiale problemen, zodat aan de interne beroepsinstantie ook niet kan worden verweten dat ze deze omstandigheden slechts in beperkte mate heeft onderzocht. De Raad is verder van oordeel dat de door verzoekende partij ingeroepen familiale omstandigheden om de overschrijding van de vervaltermijn in het kader van de interne beroepsprocedure te verantwoorden – hoe betreurenswaardig deze ook zijn – niet als een

overmachtssituatie kunnen worden beschouwd. Verzoekende partij verkeerde immers naar het oordeel van de Raad niet in de absolute onmogelijkheid om binnen de beroepstermijn een beroep in te stellen. Zo was haar moeder volgens verzoekende partij pas opgenomen vanaf 9 september 2017, terwijl de interne beroepstermijn reeds een aanvang nam op 3 september 2017. Verder blijkt ook uit het dossier dat verzoekende partij tijdens de interne beroepsperiode verschillende malen contact heeft opgenomen met de studentenadministratie (zie bijlage B verwerende partij).

Het intern beroep werd aldus terecht onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid.

De Raad kan zich niet verder buigen over de grond van de betwisting, gezien het intern beroep niet regelmatig is ingesteld en uitgeput.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 januari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Jan Geens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Zitting van 2 februari 2018

Arrest nr. 4.187 van 8 februari 2018 in de zaak 2017/660

In zake: Robin DE ROUCK
                          Woonplaats kiezend te 9000 Gent
                          Rooigemlaan 233

Tegen: UNIVERSITEIT GENT
                          Woonplaats kiezend te 9000 Gent
                          Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 december 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 14 september 2017 waarbij de inschrijving van verzoeker voor het academiejaar 2017-2018 geweigerd werd en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 28 november 2017 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 2 februari 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleidingen ‘Bachelor in de taal- en letterkunde (Engels-Duits)’ en ‘Master in de taal- en letterkunde (Engels-Duits)’, onder de bindende voorwaarden dat hij voor elk van beide opleidingen diende te slagen voor de helft van de opgenomen studiepunten.

Na afloop van het academiejaar 2016-2017 voldeed verzoeker wel aan de bindende voorwaarde voor de masteropleiding (hij nam één opleidingsonderdeel op en slaagde hier ook voor), maar niet voor de bacheloropleiding (15 studiepunten opgenomen, waarvan 0 behaald). Hij werd bijgevolg opnieuw geweigerd voor de opleiding. Gezien verzoeker ook over de laatste drie inschrijvingen niet slaagde voor 1/3 van de opgenomen studiepunten, gold deze weigering bovendien voor alle opleidingen aan de Universiteit Gent.

Verzoeker stelde op datum van 10 november 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 28 november 2017 werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de institutionele beroepscommissie integraal kennis heeft genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepsschrift. Uit een vergelijking van het aantal verworven studiepunten met het aantal opgenomen studiepunten blijkt dat verzoeker sinds het academiejaar 2007-2008 aan de UGent zeer weinig studievoortgang heeft geboekt en dat de norm die het OER hanteert voor de beoordeling van de vraag of uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren, werd overschreden.

De beroepscommissie neemt akte van de persoonlijke omstandigheden die verzoeker in het beroepsschrift aanvoert ter rechtvaardiging van het gebrek aan studievoortgang en onderkent dat die omstandigheden problemen veroorzaakt kunnen hebben bij de studies. Zij is evenwel van mening dat die omstandigheden niet van die aard zijn dat ze doen vermoeden dat bindende voorwaarden opleggen wel zinvol is en dat de studievoortgang in het nieuwe academiejaar aanmerkelijk zal verbeteren. De beroepscommissie somt de argumenten op om de weigering te handhaven:

- Verzoeker is reeds sinds 2003 ingeschreven in de opleiding en behaalde slechts voor 208 van de 488 ingezette studiepunten een creditbewijs. Vanaf het academiejaar 2008-2009 is er geen positieve evolutie in zijn studievoortgang. Na zijn herstart in 2013 en opnieuw in 2016 behaalde verzoeker een studievoortgang van slechts 5 van de 40 opgenomen studiepunten.

- De institutionele beroepscommissie heeft ook de studieresultaten van verzoeker bekeken en deze zijn ook voor het academiejaar 2008-2009, buiten een paar uitschieters, niet opmerkelijk hoog.
- De beroepscommissie stelt tevens vast dat verzoeker in het academiejaar 2016-2017 voor de 3 resterende opleidingsonderdelen van het bachelorprogramma geen enkel eerstekansexamen benut heeft (en slechts voor één opleidingsonderdeel een tweede-examenkansperiode). Verzoeker slaagde wel in de eerstekansexamensperiode voor een opleidingsonderdeel uit het masterprogramma.
- De institutionele beroepscommissie heeft begrip voor het feit dat verzoeker meldt dat hij met een depressie en angststoornissen kampt, maar stelt vast dat er geen enkel document of attest voorligt dat dit argument ststaft noch enig document waaruit zou blijken dat zijn situatie dermate positief geëvolueerd is waardoor een goede studievoortgang vanaf het academiejaar 2017-2018 wel tot de mogelijkheden zou behoren. De institutionele beroepscommissie wijst er de student op dat de bewijslast bij hem als verzoekende partij ligt en voelt zich hierin geruggesteund door eerdere besluiten van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen inzake het aanbrengen van bewijslast.

De institutionele beroepscommissie is bijgevolg van mening dat uit niets blijkt dat een toelating voor het academiejaar 2017-2018 mits het opnieuw opleggen van bindende voorwaarden wel zinvol is en dat de studievoortgang in het nieuwe academiejaar aanmerkelijk zal verbeteren. Uit de studieloopbaan en de gerealiseerde studievoortgang blijkt volgens de beroepscommissie manifest dat alsnog de toelating geven om in te schrijven met bindende voorwaarden momenteel geen positief resultaat zal opleveren. Het intern beroep wordt ongegrond verklaard. De weigering tot inschrijving aan de Universiteit Gent voor het academiejaar 2017-2018 wordt bekraftigd.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 6 december 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 5 december 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 14 september 2017 waarbij aan verzoeker de inschrijving aan de Universiteit Gent voor het academiejaar 2017-2018 werd geweigerd (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de institutionele beroepscommissie van 28 november 2017 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 100, §6 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de institutionele beroepscommissie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij heel erg geschrokken is van de beslissing van de beroepscommissie van de Universiteit Gent, maar dat hij nu beseft dat hij zijn dossier niet genoeg gestaafd heeft. Door de angst van het moment heeft verzoeker zijn aanvraag te snel gestuurd, zonder attestering van de mensen die hem begeleiden. Verzoeker vraagt daarom om de beslissing te herzien.

In 2008 raakten zijn studies in het slop nadat de grootmoeder van verzoeker – die na het overlijden van zijn vader had ingestaan voor zijn opvoeding – een hersenbloeding kreeg. Na een vegetatieve toestand van anderhalf jaar en haar overlijden begon een onverwachte juridische procedureslag tussen verzoeker en de enige overlevende broer van zijn vader inzake de erfenisverdeling. Deze opeenvolging van gebeurtenissen eisten een zware psychologische tol en het was niet evident om daar op die leeftijd mee om te gaan.

In deze periode ontwikkelde verzoeker gaandeweg een angststoornis en later een depressie, waarbij hij cognitief niet naar behoren kon functioneren. Verzoeker had ook geen kamer of verblijfplaats meer in Gent, hij slaagde er niet in om zijn studie af te ronden en het duurde jaren voor verzoeker begreep dat er iets ernstigs aan de hand was. Een jeugdvriend, [J.V.], met wie verzoeker tevens taal- en letterkunde studeerde, was de eerste die suggereerde dat het om een angstproblematiek kon gaan. Hij stond verzoeker in deze periode bij, verzoeker kon bij hem inwonen en hij hielp ook met een eerste herinschrijving. Zijn overlijden door zelfdoding in november 2015 was echter een zware klap die verzoeker slechts moeilijk te boven kwam.

Uiteindelijk zocht verzoeker professionele hulp en inmiddels wordt hij al enige tijd begeleid door een psycholoog die hem helpt om te gaan met zijn angsten. Zijn mentale situatie is de laatste jaren merkelijk verbeterd. De periode van depressie is voorbij, maar nog steeds steken er angsten de kop op bij stressvolle momenten. Dat ondervond verzoeker vorig jaar bij een examen Engelse literatuur, waarbij de angst en beklemming van het moment ervoor zorgden dat hij het examen niet kon afleggen en verzoeker daarna opnieuw in een angstige periode verzeild raakte. Daardoor behaalde hij vorig jaar niet de vereiste 1/3 van de opgenomen studiepunten, waardoor zijn aanvraag tot herinschrijving geweigerd werd. Overigens slaagde verzoeker wel voor het eerste examen, pre-revolutionaire Amerikaanse letterkunde, een mastervak waarbij hij zijn passie voor literatuur en geschiedenis herbevestigd zag.

Het valt verzoeker niet makkelijk om geconfronteerd te worden met oude demonen en op moeilijke momenten ervaart hij nog steeds een drempel om hulp van de juiste personen te vragen. Uiteindelijk slaagde verzoeker er de voorbije maand toch in de draad terug op te pikken en bereidde hij zich reeds voor op de twee resterende opleidingsonderdelen in het tweede semester. Verzoeker sprak met de professoren wier vakken hij nog moet afleggen en zij toonden begrip voor de situatie en zijn bereid gunstmaatregelen te voorzien, zoals veranderen van lokaal en andere uitzonderingen.

Wie zijn curriculum onder ogen krijgt, kan de indruk krijgen dat verzoeker zijn studie de laatste jaren niet ernstig genomen heeft. Het tegendeel is echter waar. Taal- en letterkunde is veel meer dan een opleiding voor verzoeker. Hij heeft als 18-jarige bewust de studierichting Engels-Duits aangevat vanuit een liefde voor taal en geschiedenis en hij heeft zichzelf als jonge twintiger intellectueel kunnen ontplooien in de filologie-opleiding. “Germanist”, “talenknobbel”, “Amerikakenner” en “Duislandexpert” zijn belangrijke onderdelen van zijn identiteit en gaan om veel meer dan een diploma. Zonder diploma is het echter onmogelijk om zijn talenten ten volle te benutten en zijn dromen na te jagen.

Net daardoor is de angst voor het falen zo groot en is een vicieuze cirkel ontstaan waarbij angst en niet-afstuderen voor een zelfversterkend effect gezorgd hebben. Daarom is het voor verzoeker belangrijk dat hij deze laatste stappen succesvol afrondt – zowel voor zijn professionele toekomst als voor zijn persoonlijke evolutie – om zijn laatste *Angstgegners* te overwinnen en naar de toekomst te kunnen kijken.

De laatste hiaten in zijn curriculum achtervolgen verzoeker al jaren, maar zijn bijzonder gering. Het gaat om twee vakken en een bachelorproef uit de bacheloropleiding, samen goed voor 15 studiepunten, en enkel nog de masterscriptie uit de masteropleiding. Over de gehele opleiding is verzoeker reeds geslaagd voor 205 van de 240 studiepunten, met in de masteropleiding een voorlopig gemiddelde van 14/20 – het virtuele equivalent van “slagen met onderscheiding”. Met de masterscriptie wil verzoeker dat gemiddelde enkel nog opkrikken.

De inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 aan de Universiteit Gent betreft 10 studiepunten – één vak en één bachelorscriptie – in het tweede semester. Als verzoeker de kans krijgt om zich in het tweede semester van dit academiejaar opnieuw in te schrijven, kan hij vervolgens in academiejaar 2018-2019 het andere resterende bachelorvak en de masterscriptie

afronden. Verzoeker woont inmiddels opnieuw in Gent, hij is gemotiveerd en voelt zich klaar om te laatste lacunes in zijn curriculum in te vullen. Hij hoopt dan ook dat hem de kans wordt gegeven om zijn doel te bereiken. Het behalen van dit diploma betekent bijzonder veel voor verzoeker.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de bestreden beslissing gebaseerd is op artikel 24§1 en 2 OER 2016-17. Artikel 24 OER is op zijn beurt de implementatie en specificatie in het OER van artikel II.246 §1 Codex Hoger Onderwijs. Deze bepaling voorziet twee hypotheses waarin het de universiteitsbesturen toegelaten is om een inschrijving te weigeren. Ze kan een inschrijving weigeren:

1. Indien voorheen zonder positief resultaat bindende voorwaarden voor de inschrijving worden opgelegd; of
2. Indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat het opleggen van dergelijke bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

De betrokken instelling is niet verplicht om in deze omstandigheden een student te weigeren. Ze kan oordelen dat er voldoende vooruitzichten op verbetering zijn en beslissen om een student, ondanks zijn zwakke prestaties in voorgaande academiejaren, toch nog in te schrijven. De beslissing om een student al dan niet toch nog te laten inschrijven behoort daarbij tot de discretionaire beoordelingsbevoegdheid van de institutionele beroepscommissie. De Raad heeft hierop slechts marginaal toezicht en kan een dergelijke beslissing maar vernietigen indien zou blijken dat ze kennelijk onredelijk is.

De institutionele beroepscommissie is van oordeel dat het op dit ogenblik geen zin heeft om verzoeker nogmaals toe te laten om in te schrijven onder bindende voorwaarden. Ze verwijst daarvoor in eerste instantie naar zijn beperkte studievoortgang, ook nadat hij zijn studies twee keer heeft onderbroken, en naar het feit dat zijn studieprestaties ook voor de periode waarin hij stelt problemen te hebben ondervonden al niet zeer goed waren.

Verzoeker heeft inderdaad in het algemeen niet zeer goed gescoord tijdens zijn studieloopbaan aan de Universiteit Gent. Enkel in de academiejaren 2005-06 en 2006-07 behaalde hij goede resultaten en slaagde hij voor 50 resp. 60 studiepunten, maar de andere jaren slaagde hij – op één jaar na (2004-05) nooit voor meer dan de helft van de opgenomen studiepunten. De laatste

vier jaren waarin hij ingeschreven was, waren zijn studieresultaten ronduit barslecht en slaagde hij achtereenvolgens slechts voor 10, 0, 0 en 5 studiepunten.

Verzoeker wees in zijn intern verzoekschrift op familiale problemen sinds 2009 en op het feit dat hij in die periode een angststoornis en depressie ontwikkelde, wat ertoe heeft geleid dat hij niet goed meer presteerde. De institutionele beroepscommissie was evenwel van oordeel dat dit geen reden was om hem opnieuw toe te laten tot inschrijving aan de Universiteit Gent. Verwerende partij verwijst naar de motivering van de beslissing van de institutionele beroepscommissie. Ook nu opnieuw verwijst verzoeker naar familiale en gezondheidsproblemen als oorzaak van zijn falen. Thans voegt hij ook twee stavingsstukken toe, die evenwel niet aan de institutionele beroepscommissie werden bezorgd.

In de omstandigheden waarin verzoeker zich bevindt en op zicht van de stukken waarover de institutionele beroepscommissie beschikte bij de behandeling van het beroep, is het niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk, om te oordelen dat het geen zin heeft om hem toe te laten nog eens in te schrijven onder bindende voorwaarden. Verzoeker maakte in zijn afgelopen vier inschrijvingen nauwelijks enige studievoortgang. Hij bleef op de meeste examens ook afwezig. Hij onderbrak zijn studies twee keer voor drie resp. twee academiejaren, maar bleek telkens onvoldoende hersteld om zijn studies met succes voort te zetten, en dat ondanks de verklaring van de behandelende psycholoog die toegevoegd was aan het intern beroep dat hij vorig academiejaar indiende en dat mede op basis van dat stuk gegrond werd bevonden. Verzoeker bood de institutionele beroepscommissie ook geen enkel vooruitzicht op verbetering naar volgend jaar toe. In zijn intern beroep gaf hij geen enkele concrete informatie over zijn gezondheidstoestand op heden en zijn vooruitzichten. Zijn verzoekschrift bevatte geen stukken.

In zijn extern verzoekschrift merkt hij op dat hij nog steeds met faalangst te maken heeft, maar wel gemotiveerd is om zijn opleiding af te werken en dat ook nodig heeft voor onder meer zijn persoonlijke evolutie. Hij brengt dienaangaande een verklaring bij van de psycholoog, die verklaart – zoals overigens ook het jaar voordien – dat verzoeker al sterker in zijn schoenen staat, en die ook wijst op de motivatie van verzoeker en de contacten die hij heeft genomen met professoren. Hij voegt ook bewijs toe van dergelijke contacten. De beschikbare informatie – die niet beschikbaar was voor de institutionele beroepscommissie – blijft echter heel vaag over hoe het nu werkelijk met verzoeker gesteld is, en niets wijst er op dat hij dermate progressie heeft gemaakt dat hij voortaan wél een redelijke studievoortgang zou kunnen maken in een

academische opleiding en dat het dus zinvol zou zijn om hem alsnog in te schrijven onder bindende voorwaarden.

In deze omstandigheden is het volgens verwerende partij niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk om – gelet op de grote onduidelijkheid omtrent zijn vooruitzichten – verzoeker niet toe te laten om opnieuw in te schrijven aan de Universiteit Gent. Het beroep is ongegrond.

Beoordeling

Verzoeker beroept zich in essentie op de onredelijkheid van de studievoortgangsbeslissing waarbij zijn inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 bij verwerende partij wordt geweigerd. De weigering heeft betrekking op alle opleidingen aan de Universiteit Gent.

De Raad schetst vooreerst de contouren waarbinnen hij de voorliggende studievoortgangsbeslissing toetst. De Raad kan zich bij de beoordeling over de studievoortgang van een student niet in de plaats stellen van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling, maar gaat na of de bestreden beslissing niet onregelmatig tot stand is gekomen en of deze niet kennelijk onredelijk is. Deze appreciatiebevoegdheid van de Raad is niet anders wat voorliggende studievoortgangsbeslissing betreft.

Inzake de door de Codex Hoger Onderwijs aan de instelling toegekende beoordelingsbevoegdheid om in de concrete gevallen die zich voordoen bindende voorwaarden op te leggen en een inschrijving te weigeren, heeft de Raad reeds in eerdere rechtspraak gesteld dat dit impliceert dat elk geval op zijn eigen merites moet worden onderzocht en beoordeeld, rekening houdend met de gegevens eigen aan de zaak. Het gegeven dat instellingen werken met in hun reglementering voorafgaandelijk uitgewerkte richtlijnen en beleidsregels wat de invulling van de bindende voorwaarden en de weigering van inschrijving betreft, doet daaraan geen afbreuk. Een instelling moet voldoende rekening houden met de bijzondere omstandigheden waarin de student zich bevond bij het nemen van de betreffende studievoortgangsbeslissing. De student dient de beroepsinstantie evenwel tijdig en onderbouwd in kennis te stellen van deze bijzondere omstandigheden.

In artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs, dat graduateel is opgebouwd, wordt het opleggen van bindende studievoorwaarden voor diplomastudenten gekoppeld aan een minimaal te leveren

relatieve studieprestatie (60% van de opgenomen studiepunten), die instellings- en opleidingsoverschrijdend kan worden vastgesteld.¹ Ingeval een student vervolgens niet voldoet aan deze bindende voorwaarden, kan het academiejaar nadien een inschrijving worden geweigerd. In het betreffende artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs wordt ook bepaald dat een inschrijving van een student kan worden geweigerd indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren. Uit eerdere rechtspraak van de Raad blijkt dat in dit verband een verregaande motiveringsverplichting bij de instelling ligt, die de weigering van een bepaalde student ook mogelijk zal gronden op het reeds volledig aangelegde studietraject van de student.

De Raad leest in de antwoordnota op pagina 2 een gedetailleerde weergave van het studietraject van verzoeker. Verzoeker startte zijn studies in het academiejaar 2003-2004 bij verwerende partij en blijft ingeschreven in dezelfde opleiding. Uit het verloop blijkt dat in het bijzonder de laatste vier academiejaren waarin hij was ingeschreven verzoeker een zeer zwakke studievoortgang kent. Na een onderbreking van drie academiejaren blijken zijn prestaties vanaf de heropstart in het academiejaar 2013-2014 nog zwakker te zijn. De laatste drie academiejaren waarin hij was ingeschreven verwerft verzoeker van de 80 opgenomen studiepunten slechts vijf studiepunten (een opleidingsonderdeel uit de masteropleiding).

De weergave van het studietraject in de antwoordnota vindt ook steun in het overzicht van het curriculum van verzoeker zoals door verwerende partij aan dit dossier toegevoegd in stuk 6. Verzoeker erkent ook dit trage verloop van zijn studies.

De Raad is op basis van het dossier van oordeel dat verwerende partij conform haar onderwijsreglementering en het decreet heeft gehandeld.

---

¹ *Art. II.246.*

§1: “Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:

1° indien een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden.

Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang.

Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.”

Verzoeker werd regelmatig geweigerd op grond van artikel 24 §1 en §2 van het OER (zie stuk 9 van verwerende partij). Verzoeker voldeed het afgelopen academiejaar 2016-2017 niet aan de opgelegde bindende voorwaarde voor wat de bacheloropleiding betreft (50 % studie-efficiëntie) en bovendien behaalde hij over de laatste drie inschrijvingen gespreid geen derde van de opgenomen studiepunten.

De verwerende partij heeft verzoeker vervolgens geweigerd op grond van deze zwakke studieprestaties. Zij was samengevat van oordeel dat het niet langer zin had om verzoeker nogmaals onder bindende voorwaarden te plaatsen, gezien zijn trage studievoortgang (hij behaalde slechts 208 van de 488 opgenomen studiepunten), het feit dat er geen positieve evolutie is, zijn beperkte deelname aan de examens en zijn zwakke prestaties op de examens waar hij wel aan deelnam.

De Raad onderzoekt hierna of er zich het afgelopen academiejaar bijzondere omstandigheden hebben voorgedaan die verschillen waarom verzoeker slechts een bijzonder trage studievoortgang heeft gemaakt.

Ingeval een student zich hierop beroept – zoals *in casu* – is het aan de interne beroepsinstantie om de ingeroepen omstandigheden te onderzoeken. De Raad is van oordeel dat bij de beoordeling van een vraag tot inschrijving rekening moet worden gehouden met de door de verzoeker geboekte studievoortgang enerzijds, eventueel met de informatie over de wijze waarop verzoeker in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.

De Raad leest in het dossier dat verwerende partij deze aangebrachte omstandigheden in het kader van het intern beroep heeft onderzocht en dat zij heeft geoordeeld dat deze niet voldoende overtuigend waren om de studievoortgangsbeslissing – die werd genomen gezien verzoeker de drie laatste inschrijvingen minder dan een derde van de opgenomen studiepunten behaalde en ook niet voldeed aan de opgelegde bindende voorwaarde voor de bacheloropleiding - te herzien. De interne beroepsinstantie heeft begrip voor het feit dat verzoeker meldt dat hij met een depressie en angststoornissen kampt, maar stelt vast dat er geen bewijs voorligt waaruit blijkt dat wat zijn gezondheidstoestand betreft een positieve evolutie kan vastgesteld worden die aantoont dat vanaf het volgend academiejaar het slagen voor het resterende studieprogramma wel tot de mogelijkheden zou behoren.

In het kader van het extern beroep roept verzoeker volgende bijzondere omstandigheden in die de afgelopen academiejaren zijn studies hebben bezwaard:

- Familiale omstandigheden: overlijden van de grootmoeder en erfenisproblemen met de broer van zijn reeds overleden vader;
- Het overlijden van een goede vriend waarmee hij samenwoonde;
- Zijn gezondheidstoestand: slechte prestaties als gevolg van een depressie/faalangst.

De Raad stelt ook vast dat verzoeker in het kader van het voorliggend extern beroep opnieuw een verklaring voorlegt van de psycholoog – mede op basis van een gelijkaardige verklaring van de psycholoog werd verzoeker het voorgaande academiejaar alsnog toegelaten door verwerende partij, ondanks het niet voldoen aan de opgelegde bindende voorwaarden en het niet slagen voor minstens een derde van de opgenomen studiepunten over de drie laatste inschrijvingen - waar deze aangeeft dat verzoeker bij hem in behandeling is en dat er een positieve evolutie kan worden vastgesteld en dat een inschrijving voor de opleiding een positief effect zal hebben op zijn psychische toestand (stuk toegevoegd aan het extern verzoekschrift).

De Raad is echter van oordeel dat aan de interne beroepsinstantie niet verweten kan worden hiermee geen rekening te kunnen houden, gezien de neerlegging pas is gebeurd in het kader van het extern beroep. De Raad stelt ook met verwerende partij vast dat deze verklaring zeer algemeen is en in het dossier geen verdere concrete aanwijzingen worden gegeven over hoe verzoeker zijn studie-attitude en werkwijze zal aanpassen om wel degelijk, ondanks zijn gezondheidstoestand, zijn studieprestaties te verbeteren.

Bovendien zijn er in het kader van het extern beroep als bijlage bij het verzoekschrift verklaringen toegevoegd van de promotor bachelorproef en de docent Duitse letterkunde die aangeven dat verzoeker zich op een positieve manier voorbereidt. Hieruit blijkt ook dat zij bereid zijn om verzoeker te begeleiden en dat hij ook in een ander lokaal zijn examens kan afleggen.

Ook deze waardevolle verklaringen heeft verzoeker echter niet ingediend op het ogenblik dat de interne beroepsinstantie een beslissing diende te nemen, zodat hiermee ook geen rekening kon gehouden worden door de interne beroepsinstantie.

De Raad betreurt het ten zeerste dat verzoeker wegens zijn psychische gezondheidstoestand tot nu toe belemmerd werd om een normale studievoortgang te boeken. De Raad is echter van oordeel dat de verwerende partij verzoeker gedurende negen academiejaren ruimschoots de mogelijkheid heeft geboden om via een geïndividualiseerd traject hoger onderwijs te volgen. Ondanks ook meerdere verwittigingen via het opleggen van bindende voorwaarden bleef verzoeker in het bijzonder de laatste drie inschrijvingen, ondanks het zeer beperkt aantal opgenomen studiepunten, bijzonder zwak presteren.

De Raad stelt verder vast dat verzoeker volgens het dossier in totaal wel reeds 208 studiepunten met succes heeft afgelegd. De resterende opleidingsonderdelen situeren zich zowel in de bachelor- als de masteropleiding, zodat verzoeker nog geen enkel diploma heeft behaald ondanks het reeds substantieel behaald aantal studiepunten zowel in het bachelortraject als het mastertraject, waar enkel nog de masterproef dient te worden afgewerkt.

De Raad betreurt het dat verzoeker in samenspraak met verwerende partij niet prioritair heeft ingezet op het bachelortraject, zodat hij dat reeds met een diploma van bachelor had kunnen afsluiten.

Ter zitting geeft verwerende partij aan dat verzoeker gestart is in het oude systeem, maar dat studenten intussen via studievoortgangsbewaking wel aangezet worden om vooreerst het onderliggende traject volledig af te werken, zodat een situatie zoals waar verzoeker is in beland vermeden kan worden.

Zonder zich uit spreken over de intellectuele capaciteiten van verzoeker, welke ook door verwerende partij niet in vraag worden gesteld, blijkt verzoeker op basis van het dossier ingediend in het kader van het intern beroep niet klaar te zijn om een opleiding succesvol te combineren met zijn gezondheidstoestand. Als blijkt dat dit door de gezondheidstoestand van een student gedurende meerdere jaren verhinderd wordt, dan kan terecht de vraag gesteld worden of een volgende inschrijving nog langer verantwoord is. Het volgen van hoger onderwijs *an sich* kan niet als een therapie beschouwd worden. Herhaaldelijk blijven falen zou voor verzoeker mogelijk nog een grotere belasting inhouden naar de toekomst toe.

In het licht van deze en de hoger vermelde overwegingen lijkt het de Raad niet kennelijk onredelijk dat verzoeker op dit ogenblik door de verwerende partij de verdere toelating tot een opleiding aan de Universiteit Gent wordt geweigerd.

De Raad wijst ten overvloede op de waardevolle toegevoegde verklaringen van de docenten welke wel aangeven dat er een duidelijke positief evoluerende motivatie is bij verzoeker om zich beter voor te bereiden en om, als hem een nieuwe kans wordt geboden, hier ook ten volle voor te gaan.

Niets sluit uit - zoals ook bevestigd wordt ter zitting door verwerende partij - dat verzoeker op basis van een goed naar de toekomst toe concreet onderbouwd dossier alsnog een nieuwe aanvraag tot inschrijving bij verwerende partij indient, waaruit blijkt dat hij een nieuwe geboden kans met succes zal kunnen benutten om zodoende alsnog zijn reeds vergevorderd curriculum met een diploma te kunnen afsluiten.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 8 februari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Piet Versweyvelt bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een

advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.190 van 12 februari 2018 in de zaak 2017/450

In zake: Georges AOUN
                         Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
                         Italiëlei 72

Tegen: HOGERE ZEEVAARTSCHOOL
                         bijgestaan en vertegenwoordigd door
                         advocaat Ann Coolsaet
                         kantoor houdend te 2018 Antwerpen
                         Arthur Goemaerelei 69
                         Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 december 2017, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 11 december 2017 waarbij de gegeven evaluatie van 6/20 bevestigd wordt.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 2 februari 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Ann Coolsaet, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master en Sciences Nautiques’.

Voor het opleidingsonderdeel/-element “Simulator Radar” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 6/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 18 september 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 21 september 2017 werd het intern beroep ontvankelijk en ‘gegrond’ verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat door de opleiding werd toegelicht op welke manier het resultaat van de student tot stand is gekomen. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat er geen redenen zijn om het oorspronkelijke resultaat te wijzigen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 21 september 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 2 oktober 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 4.035 van 30 november 2017 in de zaak 2017/450 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“De Raad stelt vast dat de beslissing van de interne beroepsinstantie in het Frans is opgesteld. Met betrekking tot de taalregeling werpt de Raad verwijzend naar zijn eerder arrest ambtshalve het volgende op.

De Raad is van oordeel dat het begrip ‘onderwijsstaal’ ruim kan worden geïnterpreteerd en zich niet noodzakelijk beperkt tot de taal waarin de lessen zelf worden gegeven, maar zich ook kan uitstrekken tot de mondelinge of schriftelijke communicatie tussen instelling of docent en student met betrekking tot die lessen of het opleidingsonderdeel waarvan de lessen deel uitmaken, zoals bijvoorbeeld bepaalde praktische mededelingen.

Anders is het wanneer de communicatie niet langer enkel betrekking heeft op de verstrekking van het onderwijs, maar kadert in de rechtsbescherming van de student. Zoals de Raad eerder reeds heeft overwogen (R.Stvb. 25 augustus 2015, nr. 2.311) is de interne beroepsinstantie die de hogeronderwijsinstelling krachtens artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs verplicht

dient in te richten, een orgaan dat een bestuurlijke rechtshandeling stelt die, wanneer is voldaan aan de voorwaarden door de Codex gesteld, vatbaar is voor een administratief beroep bij de Raad. Dit betekent dat de bestuurstaal van toepassing is op de werking van de interne beroepsinstantie.

De Codex Hoger Onderwijs bepaalt wat de bestuurstaal betreft:

“Art. II.260. De bestuurstaal in de hogescholen en universiteiten is het Nederlands.”

De decreetgever laat op dit principe, in tegenstelling tot wat betreft de onderwijsstaal, geen uitzonderingen toe en heeft verder ook geen duiding gegeven over wat specifiek dient begrepen te worden onder ‘bestuurstaal’ in het kader van het hoger onderwijs.

De Raad is derhalve aangewezen op de gebruikelijke invulling ervan. Hierbij vallen ten minste alle bestuurshandelingen van een bestuurlijk beslissingsorgaan onder de toepassing van deze regel, zo ook de beslissing van de interne beroepsinstantie.

Een interne beroepsbeslissing is een dergelijke bestuurshandeling, welke derhalve wat de officiële beslissing betreft in het Nederlands dient te worden opgesteld.

In casu blijkt uit de bijgevoegde ECTS-fiche dat voor de ‘Master en Sciences Nautiques’ en het opleidingsonderdeel/-element “Simulateur Radar” staat vermeld dat de ‘onderwijsstaal’ het Frans is. Ten behoeve van de studenten, temeer ingeval er sprake is van een anderstalige opleiding zoals in casu, kan een vertaling van de officiële beslissing toegevoegd worden, al dan niet in deze beslissing zelf.

Het is de officiële interne beroepsbeslissing welke in het Nederlands is opgesteld die aan het administratief dossier moet toegevoegd worden, dat deel uitmaakt van een eventuele externe beroepsprocedure voor de Raad. Deze externe beroepsprocedure wordt, conform het eerdere arrest nr. 3.928 van 26 oktober 2017 dat aan de verzoekende en de verwerende partij is bezorgd, in het Nederlands gevoerd.

De interne beroepsbeslissing kan wegens een schending van de bestuurstaalvoorschriften niet overeind blijven.

Uit het verzoekschrift kan de Raad afleiden dat verzoeker zich in eerste instantie beroept op de schending van de motiveringsplicht bij het nemen van de initiële examenbeslissing en de beslissing van de interne beroepsinstantie.

De Raad verduidelijkt vooreerst het regelgevend kader waarbinnen hij de ingeroepen schending van de motiveringsplicht toetst en geeft duiding bij de vaste rechtspraak.

Art. II.281 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt: “Eenzijdige rechtshandelingen met individuele strekking die beogen rechtsgevolgen te hebben voor 1 of meer studenten vermelden in de akte de juridische en feitelijke overwegingen waarop zij zijn gegrond. Deze motivering moet afdoende zijn.”

Dit voorschrift betreft een parafrase van de artikelen 1, 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

De decreetgever heeft uitdrukkelijk bepaald dat de onderwijsbesturen het principe van deze wet in hun werking ten aanzien van de studenten moeten integreren.

De materiële motiveringsplicht houdt in dat de beslissing is gesteund op in feite en in rechte aanvaardbare gronden, die te vinden zijn in het administratief dossier. De motivering mag niet tegenstrijdig zijn en evenmin op gespannen voet staan met de stukken in het dossier.

De formele motiveringsplicht duidt erop dat het bestuur de motieven die aan zijn beslissing ten grondslag liggen, in die beslissing vermeldt.

Wat de formele motiveringsplicht betreft, dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de motivering van de initiële examenbeslissing en de motivering van de beslissing op intern beroep. Voor een kennisexamen volstaat als motivering in beginsel de quatering door de docent; voor examens die eerder naar competenties en vaardigheden toetsen – zoals een stage, een eindwerk, een masterproef, een paper, een presentatie, een praktische proef zoals in casu e.d. – wordt daarentegen een onder woorden gebrachte motivering verwacht die de toegekende quatering afdoende kan duiden en die aan de student toelaat kennis te nemen van de beoordeling omtrent het al dan niet bereikt hebben van de vooropgezette competenties.

In casu toetst de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie aan de vermelde motiveringswet.

Een interne beroepsinstantie is een orgaan van actief bestuur, wat met zich brengt dat in de regel niet hoeft te worden geantwoord op alle grieven die door de student worden opgeworpen opdat de beslissing zou beantwoorden aan de motiveringsplicht. Van toepassing is immers niet artikel 149 van de Grondwet, maar de formele motiveringsplicht in bestuurszaken.

In het licht van deze laatste volstaat het dat het beslissend orgaan afdoende duidelijk maakt waarom het tot een bepaald oordeel is gekomen. Hierbij dient het bestuur oog te hebben voor

het doel van de interne beroepsprocedure, dat er in is gelegen de student een beter inzicht geven in de motieven die tot de studievoortgangsbeslissing hebben geleid en de student aldus in staat te stellen op geïnformeerde wijze te beslissen of hij de beslissing zal aanvechten.

Anderzijds moeten bij die motivering in elk geval de grieven van de student worden betrokken die een wezenlijke invloed op de beoordeling kunnen hebben.

De Raad stelt vast op basis van het dossier dat de beslissing van de interne beroepsinstantie zich beperkt tot de mededeling dat de interne beroepsinstantie een onderzoek heeft gevoerd en van oordeel is dat de initiële beslissing wordt bevestigd (zie toegevoegde bijlagen verwerende partij).

De Raad stelt ook vast dat bij deze beslissing geen enkel bijlage werd gevoegd, noch enige verwijzing is opgenomen waar verzoeker terecht kan voor een bijkomende duiding.

De beroepsinstantie die haar motivering beperkt tot een dergelijke standaardformulering, mistent echter de formele motiveringsplicht.

De Raad kan niet anders dan concluderen dat deze beslissing niet aan de hoger weergegeven contouren beantwoordt.

In het licht van de vereisten van de formele motiveringsplicht kan de Raad geen rekening houden met motieven die niet in de eigenlijke beslissing zijn opgenomen en slechts in het kader van de externe beroepsprocedure worden bijgebracht, zoals in casu in de antwoordnota en voorliggend administratief dossier worden bijgebracht via een uiteenzetting ter zitting, wat uitvoerig gebeurde door de verwerende partij.

De motieven dienen in de beslissing zelf te worden opgenomen of moeten worden toegevoegd met uitdrukkelijke verwijzing ernaar.

Ingeval de beslissing aansluit bij de eerder genomen initiële beslissing dienen de motieven niet in extenso te worden opgenomen, maar kan volstaan worden met een verwijzing naar de documenten, die dan explicet worden toegevoegd en waarvan de inhoud explicet wordt overgenomen door de interne beroepsinstantie. In casu is er ook van enige toevoeging geen sprake.

De beslissing van de interne beroepsinstantie voldoet niet aan de formele motiveringsplicht en kan aldus niet stand houden. De Raad benadrukt dat een motiveringsgebrek in regel herstelbaar is. Het herstel van de motivering moet wel gebeuren door het bevoegde orgaan en moet in de beslissing zelf worden opgenomen. De motivering moet de toegekende quotering afdoende duiden en aan de student toelaten kennis te nemen van de beoordeling omtrent het al dan niet

bereikt hebben van de vooropgezette competenties. Deze motivering dient bovendien materieel steun te vinden in de onderliggende stukken, waarin een neerslag is terug te vinden van de evaluatie (bv. aantekeningen tijdens de afname van de praktische proef) en de vastgestelde tekortkomingen door de verantwoordelijke docent.

Het middel is gegrond.

De overige middelen dienen in de huidige stand van het geding niet verder te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 4.035 van 30 november 2017 in de zaak 2017/450 heeft de interne beroepsinstantie op 11 december 2017 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie somt vooreerst de vereiste competenties op die getoetst dienen te worden na de opleiding gevolgd te hebben en die omschreven staan in de Studiegids.

Vervolgens gaat de interne beroepsinstantie over tot de evaluatie van deze competenties. De beroepsinstantie stelt met betrekking tot ACM 1.2 dat verzoeker het varen in een nauw vaarwater – rivier, ondiep water, beperkt door boeien – als complex ervaart en niet in staat is alle aspecten van het wachtlopen tot een goed einde te brengen. Verzoeker slaagt er niet in de radars af te stellen, overige instrumenten correct in te stellen en voldoende positiebepalingen op kaart te zetten. De manoeuvre-eigenschappen van het schip worden niet optimaal benut vermits verzoeker vaart aan 10% van het normale voortstuwingss vermogen, wat deel uitmaakt van de oefening om een correcte roerwerking aan te tonen.

Met betrekking tot ACM 1.3 stelt de beroepsinstantie dat verzoeker het vermogen om zelf te reflecteren op eigen denken onvoldoende ontwikkelt. Op de brug staan twee verschillende klokken, waarvan verzoeker één instelde op UTC (23u00 bij vertrek oefening) en één op WT (Watch Time = tijd aan boord, 8u00). Posities op kaart moeten gebeuren in WT, verzoeker gebruikte hiervoor echter UTC. Hierdoor zijn posities op de kaart ongeldig en niet zeewaardig. Bij het instellen van instrumenten staat hij niet voldoende stil bij de gemaakte keuzes. Zo staat de dieptemeter op “boeg” terwijl het schip een diepgang van 2m meer heeft op het dek. Ook maakt hij geen gebruik van de alarminstellingen om gewaarschuwd te worden wanneer de “under water clearance” onder het schip onvoldoende wordt.

Verzoeker werd hierop gewezen in de loop van het examen. Hij weigerde echter deze opmerking te implementeren in zijn werkwijze en een verantwoorde oplossing te zoeken.

Met betrekking tot ACM 1.5 stelt de interne beroepsinstantie dat verzoeker de gehele oefening als verlopend in onzekere context beschouwt, ondanks het feit dat dezelfde oefening reeds gemaakt werd tijdens de opleiding. Hij komt hierbij niet tot een gemotiveerde ordeelsvorming, maar blijkt eerder overweldigd te zijn om deze normale navigatiesituatie oordeelkundig te beheersen en hiermee verantwoord om te gaan. Zo vaart hij uit het vaarwater en duurt het lang alvorens deze fout gecorrigeerd wordt.

Met betrekking tot ACM 1.6 haalt de interne beroepsinstantie aan dat verzoeker er niet toe komt verantwoorde strategische beslissingen te nemen. Hij neemt twijfelachtige beslissingen en stuurt deze op geen enkel moment bij, terwijl hij aan het werken is in een evoluerende omgeving.

Inzake WDM 1.2 stelt de interne beroepsinstantie dat zowel de radar als de dieptemeter en de klok moderne hulpmiddelen zijn voor de navigatie. Door het slecht instellen, gebruiken en interpreteren van deze instrumenten verwaarloost verzoeker de functionaliteit van deze instrumenten, die een belangrijke rol spelen bij een veilige navigatie. Enig inzicht in de meerwaarde van deze instrumenten ontbreekt.

Inzake ABM 1.1 stelt de interne beroepsinstantie dat verzoeker onvoldoende kennis heeft om een complexe maritieme situatie te analyseren. Bij de voorbereiding van het examen krijgt een student voldoende tijd om zowel reis- als brugvoorbereiding te maken. Een analyse dient dan al gemaakt te worden over hoe de reis zal afgelegd worden en deze reis dient als een geheel te worden aanzien. Een aannemelijke tijd hiervoor is 1u. Verzoeker had 1,5u nodig, wat te lang is waardoor de resterende tijd om de oefening te maken in het gedrang kwam. Verzoeker vroeg tijdens de voorbereiding om een sextant. Dit instrument kan in dit vaargebied niet gebruikt worden, vermits er geen horizon vorhanden is door de aanwezigheid van verschillende eilanden. Ook kan een sextant niet gebruikt worden op een simulator. Dit toont de onvoldoende beheersing van de instrumenten aan.

Met betrekking tot ABM 1.2 stelt de interne beroepsinstantie dat verzoeker in een normale maritieme situatie niet ondernemend kan functioneren. I.p.v. zich toe te leggen op het nemen

van voldoende correcte posities op de kaart, het gebruiken van de verrekijker, het correct gebruiken en instellen van instrumenten die hem kunnen helpen vertrouwd te worden met het gebied en de te maken reis, creëert hij een onrealistische benadering van de situatie.

Met betrekking tot WDM 2.1 tenslotte stelt de interne beroepsinstantie dat de theoretische kennis van de instrumenten niet werd omgezet in de praktijk op de simulator. Het afstellen van de radars gebeurde op een zodanige manier dat niet werd aangetoond door verzoeker dat hij beide radars optimaal kan benutten. Ook werd het instellen van de echo sounder niet correct gedaan, waardoor gevaar voor stranding reëel werd.

De interne beroepsinstantie besluit dat verzoeker een duidelijke onvoldoende behaalt op 8 van de vereiste 11 competenties. Om die reden bevestigt de interne beroepsinstantie de gegeven evaluatie van 6/20.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 11 december 2017 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 18 december 2017 diende verzoeker een nieuw verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de Raad een administratief rechtscollege is. Op verzoeker rust bijgevolg een stelplicht: hij moet in zijn verzoekschrift concrete middelen aanvoeren waarin wordt aangegeven welke rechtsregels of beginselen van behoorlijk bestuur geschonden zijn, en waarin die schending zou bestaan. Volgens verwerende partij laat verzoeker dit geheel achterwege. Hij voert enkel een “schending van het recht” aan. Dergelijke algemene bewering is geen middel of beroepsgrif waarop de verwerende partij een antwoord kan bieden.

Daarbij komt nog dat het enige wat verzoeker in zijn verzoekschrift aanvoert het inhoudelijk bekritiseren van het examen en van de examinatoren is, zonder aan te geven welke rechtsregels

of beginselen van behoorlijk bestuur geschonden zouden zijn. Hij vraagt in feite een nieuwe beoordeling van zijn examen door de Raad. De Raad is echter niet bevoegd om zijn beoordeling in de plaats van die van de onderwijsinstelling te plaatsen en kan de student niet in de plaats van de onderwijsinstelling geslaagd verklaren. Het verzoekschrift is om die redenen volgens verwerende partij onontvankelijk.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat zijn stelplicht erin bestaat de concrete middelen voor te leggen. Het is de taak van de Raad om te kijken welke rechtsregels of beginselen van behoorlijk bestuur geschonden zijn, zoals vermeld in Art. II. 285 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs. Verder wil verzoeker met zijn aangevoerde redenen en middelen beroep doen op Art. II. 292 om de onrechtmatig genomen studievoortgangsbeslissing te vernietigen en voorlopig opnieuw ingeschreven te worden alsof geen nadelige beslissing genomen is. Volgens verzoeker is het verzoekschrift wel ontvankelijk.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat het verzoekschrift minstens een feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren bevat. De decreetgever heeft aangegeven dat geen overdreven formalisme wordt beoogd: “*Het volstaat dat de verzoeker een eventueel summier doch duidelijk aangegeven onregelmatigheid aanbrengt, zonder dat deze beweerde onregelmatigheid juridisch moet worden gekwalificeerd. Het is evenwel evident dat dergelijk middel niet kan bestaan uit een loutere bewering of mededeling of uit het uiten van twijfel. Het mag duidelijk zijn dat, indien niet wordt voldaan aan deze vereiste, het beroep niet op ontvankelijke wijze kan worden aangenomen. Dit vloeit voort uit de beginselen inzake behoorlijke rechtsbedeling. De rechten van verdediging houden in dat een partij op de hoogte wordt gebracht van de aard en de redenen van de feiten die haar ten laste worden gelegd, wat niet het geval is bij een verzoekschrift dat niet de redenen van het beroep (hoe summier omschreven ook) doet kennen.*”².

---

² Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 25. Zie in die zin RStvb. 13 november 2014, nr. 2014/357.

In casu stelt de Raad vast dat verzoeker wel degelijk een aantal duidelijke grieven heeft geformuleerd ten aanzien van de evaluatie van zijn praktijkkoefening, waarop ook door verwerende partij uitvoerig werd gerepliceerd.

Verder leest de Raad het voorwerp van het verzoekschrift - zoals ook aangegeven door verzoeker in zijn wederantwoordnota - als een verzoek tot vernietiging van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Zoals verwerende partij terecht aangeeft, is het niet aan de Raad om in de plaats van de bevoegde instantie een beslissing te nemen.

Het beroep is naar formulering van het voorwerp en de grieven ontvankelijk.

In hoeverre de door verzoeker aangehaalde grieven ook als gegrond kunnen worden beschouwd, wordt hierna door de Raad onderzocht en beoordeeld.

De Raad ziet verder ook geen redenen om het beroep ambtshalve als niet ontvankelijk te beschouwen.

Het beroep is naar voorwerp, tijdigheid en vorm ontvankelijk.

V. De middelen

Uit het verzoekschrift kan worden afgeleid dat verzoeker zijn beroep steunt op de schending van het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel alsook op de schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Met betrekking tot ACM 1.2 (De student ontwikkelt het vermogen met complexe problemen om te gaan) vermeldt de interne beroepsinstantie dat verzoeker niet in staat was om door een smal kanaal te navigeren en daarmee voorschrift 9 van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee overtrad. Laatst was dit nog een TSS (Traffic Separation Scheme) waarbij verzoeker voorschrift 10 betreffende verkeerscheidingssstelsels overtrad. Dit wordt aangetoond door de brief van Dr. [V.S.] op 13 oktober 2017, waarin duidelijk vermeld wordt dat er een TSS is en dat verzoeker de fout heeft gemaakt om de TSS te verlaten. Verzoeker merkt op dat de interne beroepsinstantie toegang heeft tot de navigatiekaart en hij niet. Verzoeker heeft daarop in zijn antwoord van 18 oktober 2017 op de brief van de instelling

van 13 oktober 2017 overwogen dat er een TSS moest zijn, gelet op het feit dat mevrouw [V.D.] de regels onderwijst en dat de brief verzonden is door de directeur, dr. [V.S.]. Verzoeker was in de veronderstelling dat mevrouw [V.D.], een docent in de regelgeving en Kapt. [V.S.], een gerespecteerd doctor, zo'n vergissing niet zouden maken.

De docenten hebben volgens verzoeker voorschrift 9 van de internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee van 1972 niet gerespecteerd. Bij de simulatie-oefening was een militair schip die door de docenten wordt bestuurd, maar onder leiding van docenten dat niet voldoet aan voorschrift 9 door de buitenzijde van het kanaal niet zo dicht mogelijk aan stuurboordzijde te houden. Voorschrift 9a stelt dat een vaartuig dat de richting van een nauw vaarwater of vaargeul volgt de buitenzijde van het vaarwater of de vaargeul aan zijn stuurboordzijde dient te houden, zo dicht als veilig en uitvoerbaar is. Verzoeker heeft voorschrift 9 van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee strikt gevuld door op veilig wijze de buitengrens van het vaarwater aan stuurboordzijde te houden. Verzoeker vraagt de commissie opnieuw om hem de route van zijn schip te sturen op de elektronische kaart van de docent, die geregistreerd is in de simulator. De interne beroepsinstantie heeft de foute verklaring afgelegd dat verzoeker slechts met 10% van de voortstuwingscapaciteit van het schip voer. Dit kan worden aangetoond met de posities op de kaart die een indicatie geven van de gemiddelde snelheid. De interne beroepsinstantie wees op de noodzaak om te versnellen, omdat dit deel uitmaakt van de oefening om zo een correcte roerwerking aan te tonen. Sneller varen zou volgens verzoeker echter in strijd zijn met de regel van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee van 1972. Tijdens de oefening maakte verzoeker goed gebruik van manoeuvre-eigenschappen van het schip, gezien zijn snelheid.

Met betrekking tot ACM 1.3 (De student ontwikkelt het vermogen te reflecteren op eigen denken en werken en deze reflectie naar meer adequate oplossingen te vertalen) stelt verzoeker dat de tijd van de “Watch Time” of de tijd aan boord wordt bepaald door de kapitein/commandant. Niemand kan de gekozen tijd van de kapitein beoordelen, zolang hij veilig vaart rekening houdend met de regels van de internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee en de regelgeving van het land. Alle regels worden gerespecteerd. Verzoeker ging ervan uit dat de simulatieklok (Watch Time) aan het begin van de simulatie automatisch wordt aangepast op basis van de locatie (lokale tijd). Na het begin van de simulatie wilde verzoeker de navigatie niet stoppen om de lokale tijd te vinden en dus zeilde hij met

Watch Time (= UCT-tijd). Verzoeker merkt op dat de docenten een fout hebben gemaakt en UCT hebben gebruikt in het besluit van 11 december 2017 in plaats van GMT in de brief van 13 oktober 2017.

Wat betreft de echosounder stelt verzoeker dat het vanzelfsprekend is dat de echosounder die zich vooraan het schip bevindt meer onmiddellijke gevaren die zich op de bodem bevinden detecteert dan de echosounder die zich achteraan bevindt. Bovendien kan de waterhoogte die zich onder de kiel van het achtersteven bevindt automatisch worden afgeleid door de waterhoogte onder de kiel bij de boeg van het schip en de trim. Verzoeker merkt op dat de voorkant van het schip dieper inzinkt wanneer de snelheid toeneemt. Een schip kan dus een trim achteraan hebben wanneer het stilligt, maar wanneer het schip dan bijvoorbeeld 10 knopen vaart kan het een trim vooraan hebben. Wetende dat verzoeker de enige persoon op de brug van de simulator is en wetende dat hij niet overal tegelijk kan zijn, kon verzoeker geen alarm van de echosounder erkennen wanneer hij bijvoorbeeld aan het sturen was. Verzoeker benadrukt dat de boot een slechte manoeuvreerbaarheid en wendbaarheid heeft. Verzoeker was niet overtuigd om vier werkende alarmen op de brug te hebben, vooral omdat deze allemaal tegelijk kunnen afgaan in een beperkt navigatiegebied en ondiepe wateren. Verzoeker merkt ook op dat veel werkende alarmen op de brug de concentratie van het personeel in leiding van de navigatie kunnen storen en zo de veiligheid van het schip, de bemanning en de lading in gevaar kunnen brengen. Verzoeker geeft hierbij tevens een praktisch voorbeeld. Hij merkt tevens op dat de term “under water clearance”, die genoemd wordt in het besluit van de onderwijsinstelling, niet begrijpelijk is in de context van de oefening van de simulator. Volgens verzoeker wordt hier waarschijnlijk “under keel clearance” bedoeld. Het is eerder onprofessioneel om deze term te gebruiken in een beslissing gericht aan de externe commissie van Brussel en ondertekend door 3 kapiteins en een dokter/kapitein.

Met betrekking tot ACM 1.5 (De student ontwikkelt het vermogen tot – gemotiveerde – oordeelsvorming in een onzekere context) is verzoeker van mening dat de hele oefening in een onzekere context vordert. Gezien de context blijft hij bij zijn oordeel, namelijk dat het scheepvaartverkeer op elk moment kan wijzigen en men altijd de nodige voorzorgsmaatregelen moet treffen. De interne beroepsinstantie negeert hier volgens verzoeker voorschrift 2 van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee van 1972 (betreffende aansprakelijkheid). Zowel tijdens de simulatie-oefening als in het besluit van de interne beroepsinstantie is er volgens verzoeker geen motivering betreffende zijn besluiten en de

toepassingen van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee. Het besluit van de interne beroepsinstantie meldt dat verzoeker het vaarwater zou hebben verlaten en dat het enige tijd duurde vooraleer hij deze fout corrigeerde. Er staat echter nergens in de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee dat het verboden is het vaarwater te verlaten (voorschrift 9: nauwe vaarwaters). Verzoeker heeft voorschrift 9 van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee strikt gevolgd door op veilige wijze de buitengrens van het vaarwater aan stuurboordzijde te houden.

Met betrekking tot ACM 1.6 (De student ontwikkelt het vermogen verantwoorde strategische beslissingen voor te stellen, deze te implementeren, te beheren en verantwoord bij te sturen) stelt verzoeker dat hij tijdens zijn examen in tweede zittijd nauwgezet de regelgeving van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee heeft gevolgd om zo bijgevolg risico's voor de veiligheid van het schip, de bemanning en de lading te vermijden naar aanleiding van commerciële druk. Deze commerciële druk kan ongevallen veroorzaken die kunnen leiden tot vervuiling of zelfs verlies van menselijk leven op zee. Verzoeker verwijst tevens naar zijn brief van 18 oktober 2017.

Met betrekking tot WDM 1.2 (De student verwerft inzicht in de nieuwste kennis van het vakgebied nautische wetenschappen of in delen ervan) stelt verzoeker dat de instrumenten goed waren ingesteld en zo gebruikt werden om gevaren te voorkomen. Verzoeker verwijst tevens naar zijn brief van 18 oktober 2017.

Met betrekking tot ABM 1.1 (De student ontwikkelt het vermogen ondernemend te handelen in allerlei maritieme situaties m.i.v. nood- en crisissituaties) stelt verzoeker dat zijn kennis om complexe maritieme situaties te analyseren, adequaat is. Hij stelt dat de reisplanning in orde was. Mevrouw [V.D.] was bezig met andere studenten. Verzoeker heeft nooit om extra tijd gevraagd voor zijn reisplanning. De interne beroepsinstantie maakt een opmerking over het feit dat verzoeker om een "sextant" vroeg. Verzoeker merkt op dat het hier om een eenvoudige versprekking gaat en hij dit enkele seconden later corrigeerde met "steekpasser".

Met betrekking tot ABM 1.2 (De student ontwikkelt het vermogen ondernemend te handelen in allerlei maritieme situaties m.i.v. nood- en crisissituaties) stelt verzoeker dat hij zich niet in een normale maritieme situatie bevond, omdat hij de enige op de brug van de simulator was, zich in nauw vaarwater bevond en met mevrouw [V.N.] moest discussiëren. Verzoeker moet

voorzichtig navigeren en tegelijkertijd zo goed mogelijk voldoen aan de vragen van mevrouw [V.N.], dit alles met inachtneming van de veiligheid van het schip en de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee. Verzoeker was verplicht om de besturing van het schip handmatig te doen, omdat hij anders de controle over de wending van het schip zou verliezen. Tijdens dit intermezzo met mevrouw [V.N.] was verzoeker niet in staat om de positie op de kaart voor de gegeven tijd te noteren. Volgens verzoeker zijn de benaderingen van de docenten niet realistisch. Bovendien is de mening van mevrouw [V.N.] omtrent dit onderwerp niet gemotiveerd. Zij vraagt verzoeker inderdaad om te versnellen, omdat in de uitoefening van de simulator een vertraging van 10-15 minuten het verliezen van de lading die op zijn schip wacht zou betekenen. Volgens verzoeker heeft hij wel degelijk de verrekijker correct bediend tijdens de gehele oefening via de ‘joystick’.

Met betrekking tot WDM 2.1 (‘De student is in staat de wijze te volgen en te interpreteren waarop de theorievorming in de nautische wetenschappen beweegt’) stelt verzoeker dat de theoretische kennis van de instrumenten in de praktijk werd omgezet op de simulator. Het afstellen van de radars en het instellen van de echosounder werd correct gedaan. Verzoeker verwijst tevens naar zijn brief van 18 oktober 2017.

Volgens verzoeker motiveren voorgaande argumenten onvoldoende de niet-behaalde competenties en doen deze een weigering van de onderwijsinstelling om verzoeker te laten slagen vermoeden, om redenen die hem niet bekend zijn. Verzoeker verwijst naar de gevuldte routes en de volledige gebruikte kaart en vraagt de Raad om, indien mogelijk, de zaak te laten nakijken door een bevoegde neutrale derde partij. Verzoeker vraagt ook om zijn eerdere brieven die hij naar de Raad verstuurde opnieuw te lezen.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker geen concrete middelen aanvoert, waarop verwerende partij dan ook niet kan antwoorden. Verzoeker vraagt aan de Raad in feite een nieuwe beoordeling van zijn examen. Zoals reeds uiteengezet is de Raad hiertoe niet bevoegd. De Raad beschikt daarenboven slechts over een marginale toetsingsbevoegdheid en kan slechts een studievoortgangsbeslissing sanctioneren wanneer die *kennelijk* onredelijk zou zijn, precies omdat de Raad zich niet in de plaats mag stellen van het bestuur. Louter volledigheidshalve toont verwerende partij hierna aan dat de kritiek van verzoeker manifest ongegrond is en dat van een *kennelijk* onredelijke beoordeling geenszins sprake is.

Met betrekking tot ACM 1.2 (De student ontwikkelt het vermogen met complexe problemen om te gaan) vermeldt de interne beroepsinstantie, i.t.t. wat verzoeker aanvoert, *niet* dat voorschrift 9 van het Internationaal Aanvaringsreglement werd overtreden. Verzoeker werd beoordeeld op het wachtlopen in een normale en realistische navigatiesituatie en presteerde hiervoor ondermaats, aangezien hij er niet in slaagde radars optimaal te regelen, overige instrumenten correct in te stellen, voldoende positiebepalingen op kaart te zetten en de manoeuvre-eigenschappen van het schip optimaal te benutten. Er is volgens verwerende partij ook geen sprake geweest van het ‘overtreden’ van voorschrift 10; er wordt enkel melding gemaakt van het feit dat de grenzen van het voorziene vaarwater werden gepasseerd. De navigatiekaart die gebruikt werd tijdens de oefening was een papieren kaart waar verzoeker wel toegang tot had, zoals blijkt uit de bijgevoegde foto’s van de navigatiekaart zoals die door verzoeker werd gebruikt. Een onderdeel van de voorbereiding van verzoeker op de oefening is het voorbereiden van zijn route op kaart, waarbij elke wachtofficier zich op de hoogte moet stellen van aanwezige vaarwaters, dieptes enz. Indien verzoeker beweert ‘overwogen te hebben’ dat er een TSS (Traffic Separation Scheme) is, bewijs dit nogmaals dat hij zijn oefening *niet* goed voorbereid had.

De bewering dat de docenten voorschrift 9 niet volgde is naast de kwestie; zij voeren immers niet met een schip. Hun taak bestaat erin een realistische situatie weer te geven, waarbij jammer genoeg vaartuigen kunnen voorkomen die de regels niet respecteren. Op zee gebeurt dit ook. Aan de studenten wordt bij aanvang van de sessies meegedeeld dat de simulator de realiteit weergeeft en het kan gebeuren dat schepen de voorrangsregels niet volgen. Op dat moment wordt van hen verwacht te reageren zoals zij dat in werkelijkheid zouden doen. Daar worden ze ook op getraind. Door zijn kritiek geeft verzoeker te kennen dit essentieel gegeven niet in te zien. Verzoeker vraagt om een route van de elektronische kaart te sturen, doch dit is niet mogelijk aangezien geen elektronische kaart gebruikt werd, maar een papieren.

Uit de bestreden beslissing blijkt dat verzoeker gedurende een groot deel van de tijd aan verminderde snelheid voer. Dit kan aangetoond worden door een replay van de oefening op de simulator, iets dat jammer genoeg enkel op de simulator kan worden getoond en waarvan geen “stuk” kan worden neergelegd. De interne beroepsinstantie heeft die replay ook bekijken. De bewering van verzoeker dat zijn posities op kaart zouden aantonen dat de bestreden beslissing op dit punt onjuist is, kan worden weerlegd door het feit dat zijn posities op de kaart niet betrouwbaar zijn daar er niet voldoende opstaan en er telkens een verkeerd uur bij staat. Het

sneller varen is niet in strijd met voorschrift 6 betreffende veilige vaart, zoals verzoeker beweert, aangezien dit voorschrift spreekt over een veilige vaart aanhouden afhankelijk van eventuele problemen voor de navigatie (zoals mist, ondieptes enz). Niets van dit alles kwam in deze oefening voor. Het doel van de oefeningen op de simulator is zo realistisch mogelijk varen. Het is de taak van de docenten om studenten voor te bereiden op hun latere job en ze op basis hiervan ook te toetsen. Men zou dit kunnen vergelijken met een rijexamen waarbij de kandidaat slechts 10 km/u rijdt; dit is ook geen degelijke voorbereiding op de toekomst en de vaardigheden van de kandidaat op die manier testen is zo goed als onmogelijk. Bijkomend verliest een schip een groot deel aan manoeuvreerbaarheid wanneer er traag gevaren wordt, wat een direct gevaar levert.

Met betrekking tot ACM 1.3 (De student ontwikkelt het vermogen te reflecteren op eigen denken en werken en deze reflectie naar meer adequate oplossingen te vertalen) is WT (watch time) op de simulator op de bruggen duidelijk af te lezen boven de voorligging van het schip. Die klok staat juist, vanaf het begin van de oefening. Verzoeker heeft zich echter gericht tot de klok nabij zijn navigatiekaart, waar hij de klok zelf kan instellen op WT of UTC door op het juiste knopje te duwen. Op enkele seconden na is UTC hetzelfde als GMT; het feit dat verzoeker dit niet weet in zijn laatste jaar is eveneens bedenkelijk. Al deze zaken zijn zaken die bij het eerste labo duidelijk worden getoond. In dit geval is het heel frappant dat verzoeker consequent uren als 23.20u enz. op zijn kaart blijft zetten, terwijl het buiten klaarlichte dag is. Dit wijst erop dat verzoeker onvoldoende nadenkt tijdens het varen. Hetgeen verzoeker aanhaalt in paragraaf 11 van zijn brief heeft hier helemaal niets mee te maken. Er is een klok beschikbaar, hij heeft de link niet gelegd dat hij op het knopje WT moet duwen en heeft klakkeloos het uur van GMT gebruikt om posities op kaart te zetten.

In verband met de echosounder stelt verwerende partij dat de echosounder een dieptemeter is. Verzoeker kreeg de gegevens over trim niet, maar kan die afleiden door even te controleren hoeveel water hij onder zijn kiel heeft vooraan en hoeveel water hij onder de kiel heeft achteraan. Indien hij achteraan minder water onder de kiel heeft wordt aangeraden de echosounder te selecteren. Anders is het goed mogelijk dat verzoeker zorgeloos over een ondiepte vaart met zijn voorschip om dan vast te lopen met zijn achterschip, waarbij hij nooit zal zien aan de cijfers dat die gevaarlijk dicht naar nul gaan. Het niet instellen van een alarm, wat verzoeker kan helpen corrigerende actie te ondernemen wanneer hij merkt dat hij een ondiepte nadert, is een grote fout. Indien verzoeker tijdens een oefening op een simulator

redeneert dat hij niet overal tegelijk kan zijn en spreekt over verminderde concentratie bij alarmen, bewijst hij hiermee enkel niet capabel te zijn om deze job uit te oefenen. Het werk van een officier bestaat erin op een brug de navigatie in goede banen te leiden. Hiervoor staat hij grotendeels alleen op de brug en de alarmen op instrumenten zijn een tool om hem hiermee te helpen en hem tijdig te wijzen op aankomende onveiligheden die dan nog kunnen worden gecorrigeerd. Geen enkele kapitein zal later toestaan dat een officier weigert alarmen te gebruiken omdat die ‘het schip in gevaar kunnen brengen’.

Het veranderen van de trim tijdens de navigatie kan inderdaad gebeuren, maar was bij dit schip niet van toepassing. Verzoeker kon eveneens gedurende de gehele oefening ten allen tijde de trim controleren door voorkant en achterkant echosounder met elkaar te vergelijken. Dit toont nogmaals aan dat verzoeker helemaal niet bekwaam is wat betreft het doel en de werking van een echosounder. Het schip waarmee verzoeker voer had absoluut geen slechte manoeuvre-eigenschappen. Verzoeker wil niet aanvaarden dat dit enkel komt door de trage snelheid van het schip. Opnieuw toont hij hiermee aan niet voldoende kennis te hebben over de basis manoeuvre-eigenschappen van schepen. Het gebruikte schip was model RORO03X met pitch propeller. Stuurtesten met dit schip toonden aan dat het een bocht van 90° kan maken in 47 seconden wanneer de machine op “full speed” staat. Indien de machine op 50% van zijn maximumcapaciteit staat, duurt dit al meer dan een minuut. Wanneer de capaciteit slechts op 10% staat – zoals bij verzoeker het geval was – vermindert dit aanzienlijk en zal inderdaad blijken dat het schip minder manoeuvreerbaar is. Dit is dus enkel aan zijn eigen toedoen te wijten. De opmerking over ‘under water clearance’ is volgens verwerende partij terecht. Zoals verzoeker begrepen heeft wordt ‘under keel clearance’ bedoeld, maar dit is een materiële vergissing die geen impact had op het oordeel dat verzoeker niet geslaagd is.

Met betrekking tot ACM 1.5 (De student ontwikkelt het vermogen tot – gemotiveerde – oordeelsvorming in een onzekere context) stelt verwerende partij dat het scheepvaartverkeer waarvan verzoeker melding maakt over 1 enkel ander schip in het gehele gebied gaat, iets dat onmogelijk voor onzekerheid kan zorgen. Men kan dus helemaal niet spreken van een onzekere context, en toch slaagt verzoeker er niet in op een normale manier exact dezelfde oefening te maken die hij al eerder dit jaar had gemaakt en waarvan hij reeds een debriefing kreeg. Voorschrift 9 vermeldt duidelijk dat de buitenzijde van het vaarwater aan stuurboord moet gehouden worden. Wanneer je buiten het vaarwater vaart, heb je de buitenzijde van het

vaarwater aan bakboord en bega je dus een inbreuk op het reglement. Op dat moment word je verondersteld die fout te erkennen en zo snel mogelijk te corrigeren.

Met betrekking tot ACM 1.6 (De student ontwikkelt het vermogen verantwoorde strategische beslissingen voor te stellen, deze te implementeren, te beheren en verantwoord bij te sturen) stelt verwerende partij dat oefeningen op de simulator niet enkel het correct naleven van de reglementen behelst; dat wordt getoetst via examens over de reglementen. Er zijn talrijke factoren die zorgen dat een persoon een goede wacht op een brug uitoefent en geschikt is om te varen. Commerciële belangen moeten behartigd worden tijdens een zeereis, weliswaar zonder de veiligheid te compromitteren. In dit geval waren er geen extreme omstandigheden die om uitzonderlijke maatregelen vroegen, zoals het varen aan verminderde snelheid. Verzoeker is op geen enkel ogenblik in een gevvaarlijke of onrealistische situatie geweest.

Verzoeker verwijst verder naar paragrafen uit zijn eerdere beroep bij de Raad van 18 oktober 2017. In repliek hierop merkt verwerende partij het volgende op:

- Paragraaf 1: in verband met de “veilige vaart” en de snelheid van verzoeker wordt verwezen naar wat daarover al onder punt 1 werd gezegd. In meer dan 95% van de gevallen wordt op zee aan full speed gevaren. Dit is een normale situatie en niet gevvaarlijk.
- Paragraaf 9: mevrouw [V.N.] is op de brug gekomen doch enkel om verzoeker te helpen, met name om hem te laten weten dat er moeilijk een evaluatie gedaan kan worden van een gewone zeereis als hij extreem traag vaart. Zij is gedurende de hele vaart slechts 1 maal op de brug gekomen, dit gedurende maximum 2 minuten. Een docente hoeft overigens geen toestemming aan de student te vragen om een lokaal te betreden. Ook aan boord van een schip moet geen toestemming worden gevraagd om op de brug te komen.
- Paragraaf 9: verzoeker beklaag zich erover dat hij alleen op de brug stond. Alleen op de brug staan is echter zijn toekomst. Dit is een taak die hij zelf moet aankunnen.
- Paragraaf 9: gedurende twee jaar oefeningen op de simulator wordt telkens gevraagd ongeveer om de 6 minuten een positie te plaatsen op kaart. Ook zal dit in realiteit gevraagd worden in het gebied waarin hij voer. Het nemen van visuele peilingen was hetgeen eveneens getoetst diende te worden.
- De ‘onmaneuvreerbaarheid’ en ‘nood om manueel te sturen’ is enkel te wijten aan de beslissing van verzoeker om zo traag te varen.
- Paragraaf 11: voor de repliek hierop verwijst verwerende partij naar punt 2 hierboven.

- Paragraaf 12: deze oefening wordt al meerdere jaren gedraaid door beide docenten. Zij zijn op de hoogte van de gevaren voor navigatie en nooit eerder werden zulke problemen ervaren door studenten. Alle oefeningen op de simulator werden trouwens door derden getest en goedgekeurd.

Met betrekking tot WDM 1.2 (De student verwerft inzicht in de nieuwste kennis van het vakgebied nautische wetenschappen en in delen ervan) blijkt uit de bestreden beslissing dat de instrumenten niet correct waren afgeregeld/ingesteld/gebruikt. Verzoeker verwijst verder naar paragrafen uit zijn eerder beroep bij de Raad van 18 oktober 2017. In repliek hierop merkt verwerende partij het volgende op. Met betrekking tot paragraaf 2 stelt verwerende partij dat verzoeker zelf de radar geregeld heeft. Indien goed geregeld past de radar zich aan tijdens de oefening. Het feit dat verzoeker dit als argument gebruikt, toont nogmaals zijn onkunde aan. De examinatoren hebben de radars bekeken nadat hij ze net geregeld had, na de vraag te stellen of zij ze mochten controleren. Pas nadien hebben zij de schermen uitgezet, omdat het doel van de oefening was te navigeren zonder radar door gebruik te maken van visuele peilingen. Met betrekking tot paragraaf 3 zijn de vermelde foto's volgens verwerende partij niet relevant, want de breedte van het schip staat er niet op vermeld. De getekende schepen lijken niet realistisch qua afmetingen. CPA (closest point of approach) instellen op 0.3/TCPA (Time closest point of approach) 2min wil zeggen dat je enkel alarm krijgt van schepen die op 0.3' van je schip gaan passeren binnen een tijd van 2 minuten. Dat wil zeggen dat je dan 2 minuten tijd hebt om een gepast manuever te doen met een schip. Bijkomend is de nauwkeurigheid van een radar bij berekening van CPA 0.3. Dit wil zeggen dat je zelfs met een CPA van 0.3 een aanvaring kan hebben. Dit wordt in de theorie en tijdens de labo's meermaals vermeld. Volgens verwerende partij kan je onmogelijk op 3 of 5 minuten actie ondernemen met een schip om een aanvaring te vermijden. De stelling van verzoeker dat het radar alarm aan stuurboord waarschuwt voor onmiddellijk gevaar zijnde stranding toont opnieuw zijn onkunde, want een radar kan niet waarschuwen voor een stranding, dit is iets dat de echosounder dan wel moet doen. Indien kapiteins tijdens zijn ervaring op zee verzoeker ooit verboden CPA/TCPA in te stellen vraagt verwerende partij graag een schriftelijke, getekende bevestiging van deze kapiteins hierover, want deze verklaring is absoluut ongeloofwaardig.

Met betrekking tot paragraaf 4 wordt er gevraagd aan studenten om de radars in te stellen zoals ze gebruikt worden tijdens het varen. Stellen dat de radars niet ge-offcenterd zijn omdat de oefening niet gestart is, gaat dus niet op. De oefening geeft bij aanvang trouwens de realistische

situatie waarin het schip zich bevindt, alsof het gestopt zou zijn in de tijd. Met betrekking tot paragraaf 5 is de radars gelijkstellen met ware heading en snelheid op *handmatige* manier absoluut af te raden. In deze instelling moet bij de kleinste koers- en vaartverandering dit opnieuw manueel aangepast worden. Deze manuele functies mogen enkel gebruikt worden in noodsituaties, wanneer alle gyro's en logs uitgevallen zijn. Dit wordt ook duidelijk uitgelegd bij aanvang van sessies op de simulator. Dat voor aanvang van oefening de ingevoerde heading als bevredigend aanzien zou worden is pertinent onjuist, omdat ook hiervoor de radars ingesteld moeten worden zoals in een echte vaarsituatie. Met betrekking tot paragraaf 6 stelt verwerende partij dat het niet toegestaan is sea- of rainclutter op te zetten indien er geen regen of zware zeegang is, omdat op deze wijze kleine bootjes niet gedetecteerd kunnen worden. Bij deze oefening was geen reden nog zeegang. Met betrekking tot paragraaf 7 stelt verwerende partij dat, indien de tuning van de radar niet volledig open staat, de goede werking van de radar niet gegarandeerd is. Dit is allesbehalve een detail om verzoeker niet te doen slagen, maar de eerste belangrijke instelling van een radar. Met betrekking tot paragraaf 8 wordt gedurende de twee jaar opleiding telkens meegedeeld dat “fixed motion” de beste instelling. Indien die er niet is, kan “relative motion” ook gebruikt worden. Dit wordt elke les herhaald. De radars van de Hogere Zeevaartschool beschikken allemaal over “fixed motion”. Met betrekking tot paragraaf 11 wordt voor de repliek hierop verwezen naar punt 2. Met betrekking tot paragraaf 13 stelt verwerende partij dat verzoeker de verrekijker tijdens de gehele oefening niet gebruikt heeft. Voor de repliek op paragraaf 14 wordt eveneens verwezen naar punt 2.

Met betrekking tot ABM 1.1 (De student ontwikkelt het vermogen concrete complexe maritieme situaties te analyseren) stelt verwerende partij dat reisplanning niet enkel ‘koersen op kaart zetten’ inhoudt. Het gebied moet ook goed bekeken worden. Indien verzoeker dat gedaan had, was hij op de hoogte geweest van het aanwezige vaarwater, van de meer dan voldoende beschikbare waterdiepte zolang hij in het vaarwater bleef. Eveneens vormt het instellen van alle instrumenten een essentieel onderdeel van de voorbereiding. Verzoeker heeft inderdaad niet om extra voorbereidingsstijd gevraagd, maar heeft 50% meer voorbereidingsstijd nodig gehad dan gemiddeld. Beide docenten hebben alle tweede zit studenten gecontroleerd tijdens hun voorbereiding, zowel op de bruggen als op de camera aan het instructor station.

Met betrekking tot ADM 1.2 (De student ontwikkelt het vermogen ondernemend te handelen in allerlei maritieme situaties m.i.v. nood- en crisissituaties, cfr. zin voor initiatief, ondernemingszin in kritieke situaties...) stelt verwerende partij dat dit een volledig normale

vaarsituatie was. Je staat op een schip alleen in voor de navigatie op de brug gedurende de dag. Een nauw vaarwater is een normale navigatiesituatie. Mevrouw [V.N.] is eenmalig en kortstondig een tip komen geven en heeft verder niet gestoord. De besturing van schip moet helemaal niet handmatig gebeuren: verzoeker heeft automatische piloot ter beschikking.

Met betrekking tot WDM 2.1 (De student is in staat de wijze te volgen en te interpreteren waarop de theorievorming in de nautische wetenschappen beweegt) stelt verwerende partij dat de instrumenten niet correct werden geregeld en gebruikt. De repliek op de aangehaalde punten uit het beroep d.d. 18 oktober 2017 werd reeds geformuleerd onder punt 5.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker met betrekking tot ACM 1.2 (De student ontwikkelt het vermogen met complexe problemen om te gaan) dat hij, zoals vermeld in de antwoordnota, voorschrift 9 van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee *niet* heeft overtreden, maar volgens de beroepsinstantie had hij dit als “complex” ervaren. Dit is echter niet in strijd met de beoogde competentie. Er wordt niet meteen vermeld dat verzoeker regel 10 van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee geschonden heeft. Echter, door te vermelden dat verzoeker de TSS heeft verlaten zou hij dit wél gedaan hebben. De ‘overweging’ van verzoeker omtrent het al dan niet bestaan van een TSS kwam voort uit zijn goede trouw en de veronderstelling dat het besluit van de interne beroepsinstantie onfeilbaar is. Dit wil echter niet zeggen dat verzoeker zijn examen slecht had voorbereid. Het schip dat niet door de leerkrachten werd bestuurd en jammer genoeg de regels niet respecteerde is niet geheel naast de kwestie: een schip dat de regels niet respecteert, vormt een gevaar. Zoals in een echte situatie moet hier gepast op gereageerd worden, o.a. door voorzichtig te varen. Ondanks het verloop van het examen heeft verzoeker wel voldoende posities gezet, het vermelde uur (in UTC) maakt deze posities niet onbetrouwbaar.

Verzoeker stelt verder dat hij nauwgezet voorschrift 6 en haar toepassingen betreffende veiligheid volgde. Zoals de oefening vereist, heeft verzoeker zo realistisch mogelijk gevaren. Dit houdt ook het naleven van voorschrift 2 (verantwoordelijkheid) in. Naast voorschrift 6 geldt ook de lokale wetgeving die de snelheid beperkt. Of tekenen van gevaar aanwezig zijn of niet, er geldt een snelheidsbeperking van 6 knopen omdat dit kustgebied een toeristisch gebied is en er mogelijk mensen of kleine vaartuigen zijn. Men zou dit kunnen vergelijken met een rijexamen waarbij de kandidaat 30 km/u in een zone 30 rijdt en de instructeur vraagt om te versnellen. Dit is geen degelijke manier om de vaardigheden van de kandidaat te testen. Het

verlies aan manoeuvreerbaarheid is geen reden om te versnellen, aangezien het verlies aan reactietijd een veel groter gevaar oplevert. Daarbij komt nog dat men altijd kan versnellen om manoeuvreerbaarheid de verkrijgen. Deze manoeuvre staat bekend als een ‘kick ahead’. Als men echter op volle snelheid vaart, kan men enkel proberen te vertragen. Een schip dat vertraagt verliest haar manoeuvreerbaarheid.

Met betrekking tot ACM 1.3 (De student ontwikkelt het vermogen te reflecteren op eigen denken en werken en deze reflectie naar meer adequate oplossingen te vertalen) stelt verzoeker dat de keuze van deze tijd en om deze niet te veranderen wordt vermeld in voorgaande antwoorden. Dit vormt echter geen probleem die naar een adequate oplossing moet vertaald worden en later eventueel gecorrigeerd zou kunnen worden. De keuze van de echosounder wordt uitgebreid vermeld in vorige brieven, het gaat hier om een meningsverschil. In de antwoordnota wordt vermeldt dat het niet instellen van een alarm een grote fout is en dat verzoeker geacht wordt om op automatische piloot te sturen. Zoals eerder vermeld in de antwoordnota is het echter niet mogelijk om op automatische piloot te sturen, vanwege de slechte manoeuvreerbaarheid. Dit is opnieuw te wijten aan de keuze van verzoeker om zich aan de snelheidslimiet te houden. Het gebruik van de echosounder is om gevaren te detecteren in ondieptes. De aanwezigheid van ondieptes is wederom een reden om een beperkte snelheid aan te houden. Volgens de antwoordnota heeft het schip geen slechte manoeuvre-eigenschappen en is dit te wijten aan de keuze van verzoeker om slechts aan 10% van de capaciteit te varen. Volgens verzoeker is dit cijfer fout en is dit makkelijk af te lezen op de kaart en de replay/track van de simulator.

Met betrekking tot ACM 1.5 (De student ontwikkelt het vermogen tot – gemotiveerde – oordeelsvorming in een onzekere context) stelt verzoeker dat het eerder vermelde verkeer inderdaad een enkel schip betreft. Volgens de antwoordnota kan dit onmogelijk voor onzekerheid zorgen. Echter, zoals vermeld in de antwoordnota volgt het schip helaas de regels niet en kan dit dus wél gezien worden als een onzekere context. Ook wordt er meermaals in de antwoordnota vermeld dat dit exact dezelfde oefening is zoals gezien in de les. Het verkeer is echter een veranderlijk gegeven, een rijexamen zal ook niet twee keer exact hetzelfde verlopen. De antwoordnota stelt dat verzoeker, door buiten het vaarwater te varen, een inbreuk begaat op voorschrift 9 van het reglement. In het begin van de antwoordnota wordt er duidelijk gezegd dat verzoeker voorschrift 9 niet heeft overtreden. Daarbij komt dat het vaarwater verlaten niet

in conflict is met voorschrift 9 en het dus voor verzoeker niet mogelijk is om deze fout te erkennen.

Met betrekking tot ACM 1.6 (De student ontwikkelt het vermogen verantwoorde strategische beslissingen voor te stellen, deze te implementeren, te beheren en verantwoord bij te sturen) stelt verzoeker dat de opmerking over paragraaf 1 ontrecht is. Het varen aan full speed op open zee is inderdaad normaal. Het gaat hier echter niet om open zee, maar om een beperkt vaarwater in dewelke een snelheidsbeperking geldt volgens de lokale wetgeving. De opmerking over de aanwezigheid van mevrouw [V.N.] en de duur van haar aanwezigheid klopt volgens verzoeker niet. Ze kwam op de brug en zei dat verzoeker sneller *moest* varen. Verzoeker wou dit echter niet doen om de voorheen genoemde redenen en ze raakten in een discussie. Deze discussie hinderde zijn examen, bemoeilijkte het navigeren en het volbrengen van zijn taken.

Met betrekking tot WDM 1.2 (De student verwerft inzicht in de nieuwste kennis van het vakgebied nautische wetenschappen of in delen ervan) stelt verzoeker dat de betwisting van deze competentie voornamelijk over een meningsverschil gaat inzake het gebruik van de instrumenten. Hierbij wil verzoeker als wederwoord nog vermelden dat men inderdaad onmogelijk op 3 of 5 minuten actie kan ondernemen met een schip om een aanvaring te vermijden, vandaar de beperkte snelheid.

Met betrekking tot ABM 1.1 (De student ontwikkelt het vermogen ondernemend te handelen in allerlei maritieme situaties m.i.v. nood- en crisissituaties) was de reisplanning volgens verzoeker in orde en was hij zich bewust van de aanwezige vaarwateren en de beschikbare waterdieptes. De reisplanning was in overeenstemming met voorschrift 9. De nodige voorbereidingstijd heeft niets met deze competenties te maken.

Met betrekking tot ABM 1.2 (De student ontwikkelt het vermogen ondernemend te handelen in allerlei maritieme situaties m.i.v. nood- en crisissituaties) stelt verzoeker dat er geen sprake is van een normale vaarsituatie, noch van een normaal examenverloop. Mevrouw [V.N.] heeft verzoeker niet slechts een tip gegeven maar heeft hem verteld wat hij moest doen, waarop een discussie volgde. Dit ingrijpen bemoeilijkte het verloop van zijn examen en de mogelijkheid en de wacht op de brug succesvol tot stand te brengen.

Met betrekking tot WDM 2.1 (De student is in staat de wijze te volgen en te interpreteren waarop de theorievorming in de nautische wetenschappen beweegt) stelt verzoeker dat, zoals vermeld in punt 5, de meningen hier verschillen.

Verzoeker stelt dat het examen niet naar behoren verliep. Door in te grijpen heeft de docent het examen bemoeilijkt en door in discussie te gaan bemoeilijkte ze het verloop van de wacht. Daarbij komt dat verzoeker het examen niet heeft kunnen afmaken. Halverwege op de route naar zijn bestemming werd verzoeker verteld dat het examen afgelopen was en werd hem gevraagd om de simulator te verlaten. Het examen duurde nog geen 20 minuten. Bij de discussie die volgde zeiden de docenten met verheven stem dat verzoeker moest zwijgen.

Verzoeker stelt dat voorgaande argumenten onvoldoende de niet-behaalde competenties motiveren. De meeste argumenten komen steeds terug op de keuze van de snelheid die, ondanks de mening van de docenten, niet onverantwoord is. Zolang de onderwijsinstelling de gebruikte materialen niet vrijgeeft, blijven de meeste beslissingen betreden. Verzoeker vraagt de Raad om de volledige gebruikte kaart (om al dan niet het bestaan van een TSS te bewijzen) en om desnoods een handmatige film van de replay om de route te tonen. Verzoeker vraagt de Raad ook om de brieven van 18 september, 25 september, 2 oktober en 18 oktober 2017 die hij heeft verstuurd, te herlezen.

Beoordeling van de middelen

1. Verzoeker gaat niet akkoord met de beoordeling van zijn praktijkoeufening. Hij stelt geen voldoende en correct antwoord te krijgen op bepaalde van zijn argumenten en stelt de redelijkheid en de zorgvuldigheid van de evaluatiebeslissing in vraag, alsook de objectiviteit van de evaluatoren.

De Raad stelt vooraf dat de grieven welke verzoeker formuleert ten aanzien van enkele evaluatiemomenten/oefeningen tijdens het academiejaar of de eerste zittijd, welke te maken hebben met de permanente evaluatie van het betreffende opleidingsonderdeel in de eerste zittijdperiode, waarop verzoeker een 9/20 behaalde, niet op een ontvankelijke wijze kunnen worden aangebracht in voorliggende procedure. Deze worden derhalve niet bij het verder onderzoek hierna ten gronde betrokken.

2. De Raad stelt vast dat verwerende partij in voldoende mate het gezag van gewijsde heeft gerespecteerd van arrest nr. 4.035 van 30 november 2017 in de zaak 2017/450. De Raad was van oordeel dat de bestreden beslissing niet voldeed aan de formele motiveringsverplichting en dat ook de voorschriften inzake de bestuurstaal werden geschonden.

De interne beroepsinstantie in een nieuwe samenstelling heeft intussen dit gebrek hersteld en heeft - na een onderzoek van het dossier aan de hand van het opnieuw bekijken van de praktijkoeufening op de simulator - een nieuwe grondig gemotiveerde beslissing in het Nederlands geformuleerd en ter kennis gebracht aan verzoeker. Hierbij heeft zij eerst de verschillende te beoordelen competenties - zoals in de studiegids aangegeven - in kaart gebracht en vervolgens, aan de hand van concreet vastgestelde gedragingen, de tekortkomingen geduid en gemotiveerd waarom een bepaalde competentie niet werd bereikt.

De interne beroepsinstantie geeft ook een antwoord op de grieven welke verzoeker naar aanleiding van de evaluatie heeft geformuleerd bij de vaststelling van de diverse tekortkomingen: ACM 1.2 (het omgaan met complexe problemen); ACM 1.3 (het vermogen tot reflectie); ACM 1.5 (oordeelsvorming); ACM 1.6 (het nemen van strategische beslissingen); WDM 1.2 (het gebruik van instrumenten); ABM 1.1 (het vermogen tot analyseren van complexe maritieme situaties); ABM 1.2 (ondernemend handelen); WDM 2.1 (theoretische kennis van de instrumenten omzetten in de praktijk).

Gezien het specifieke karakter van de oefening is het niet mogelijk om de weergave van deze oefening materieel aan het dossier toe te voegen. Verwerende partij nodigt de Raad ter zitting uit, indien hij dit nodig acht, om ter plaatse de oefening waar te nemen.

De Raad stelt verder vast dat ook het verslag van de eerste evaluatie en de aantekeningen van de docent met vastgestelde tekortkomingen na en tijdens de afname van de proef aan het dossier zijn toegevoegd (zie stuk 4 van verwerende partij) en in de lijn liggen van de vaststellingen van de interne beroepsinstantie.

De Raad kan zich aan de hand van het neergelegde dossier met ook de gedetailleerde repliek van verzoeker een duidelijk beeld vormen van de praktijkoeufening, zodat hij een bezoek ter plaatse niet noodzakelijk acht om tot een goed oordeel te komen in voorliggend dossier. De

Raad acht het, zoals verder ook blijkt, in dat opzicht ook niet noodzakelijk om in te gaan op het voorstel van verzoeker om een deskundige op te roepen als getuige.

De Raad is van oordeel dat, op basis van de beschikbare stukken in het dossier, het horen van getuigen geen bijkomende relevante informatie kan aanbrengen en niet noodzakelijk is om tot een beoordeling te komen in dit dossier.

Het voorliggend dossier lijkt de Raad *prima facie* in afdoende mate formeel en materieel gemotiveerd.

3. De Raad onderzoekt verder in hoeverre deze evaluatiebeslissing met motivering ook de toets van de redelijkheid en de zorgvuldigheid kan doorstaan.

De Raad geeft vooreerst de context aan waarbinnen hij de evaluatie van deze praktijkoefening, die enigszins afwijkt van de meer traditionele praktijkexamens die in het hoger onderwijs worden afgenoemt, beoordeelt.

Ook in het kader van het onderzoek naar deze praktijkoefening geldt vanzelfsprekend dat de Raad de opdracht heeft om te beoordelen of de hem voorgelegde studievoortgangsbeslissing in overeenstemming is met (i) de decretale en reglementaire bepalingen en het onderwijs- en examenreglement en (ii) de algemene administratieve beginselen. De Raad mag zijn appreciatie betreffende de waarde van verzoeker daarbij niet in de plaats stellen van die van het bestuur of enig orgaan ervan. De Raad beschikt met andere woorden slechts over een marginaal toetsingsrecht, dat er toe strekt na te gaan of de bestreden beslissing niet ‘kennelijk’ onredelijk, onevenredig... is. Aldus kan de Raad geen bescherming bieden tegen strenge beslissingen, enkel tegen onwettige. Het is ook vaste rechtspraak van de Raad dat het niet *a priori* kennelijk onredelijk is om een credit uit te sluiten wanneer de student een tekort behaalt op welbepaalde onderdelen van een opleidingsonderdeel of zelfs wanneer slechts één specifieke competentie niet wordt bereikt.

Het is ook vaste rechtspraak van de Raad dat een evaluator terecht, gezien zijn deskundigheid, een grote autonomie heeft bij de beoordeling van het examen en de bepaling van de inhoud van het examen of zoals *in casu* de aard van de af te leggen toets (*in casu* in de tweede zittijd via een oefening van een vaart op een simulator). Voorwaarde is wel dat de student duidelijk van de inhoud en de evaluatiecriteria op de hoogte is gebracht.

Verder kleeft er een vermoeden van deskundigheid en objectiviteit aan de hoedanigheid van de docent.

4. De Raad leest in het dossier dat de interne beroepsinstantie besluit dat verzoeker een duidelijke onvoldoende behaalt op 8 van de vereiste 11 competenties. Om die reden bevestigt de interne beroepsinstantie de gegeven evaluatie van 6/20.

De Raad verwijst naar de hoger weergegeven motivering van de interne beroepsinstantie bij de diverse competenties.

De Raad heeft deze motivering op de diverse competenties onderzocht aan de hand van het dossier en de door verzoeker geformuleerde en hoger weergegeven replieken.

De Raad kan niet anders dan vaststellen dat verzoeker telkens zijn evaluatie en beoordeling in de plaats stelt van de evaluator en een andere zienswijze heeft over de wijze waarop hij de oefening dient uit te voeren, de toepassing van de reglementen en het gebruik van de instrumenten. Het is echter niet aan verzoeker om zichzelf te evalueren.

De Raad acht de gegeven motivering waarom bepaalde feiten als een tekortkoming worden beschouwd binnen de grenzen van zijn toetsingsbevoegdheid aannemelijk.

Zo stelt de Raad samengevat het hiernavolgende vast:

- Wat de competentie ACM 1.2 (het omgaan met complexe problemen) betreft, geeft de interne beroepsinstantie onder meer aan dat verzoeker niet tijdig reageert op de werkelijkheid en te traag vaart waardoor het niet veilig is.
- Wat de competentie ACM 1.3 (het vermogen tot reflectie) betreft, wijst de interne beroepsinstantie onder meer op het verkeerd afstemmen van de klok, het niet instellen van het alarm wat een grote fout betreft en het te traag varen waardoor de mogelijkheid tot manoeuvreren beperkt is.
- Wat de competentie ACM 1.5 (oordeelsvorming in een onzekere context) betreft, wijst de interne beroepsinstantie onder meer op het feit dat het een herhaling betrof van een exacte oefening tijdens het jaar en dat verzoeker buiten het vaarwater vaart.
- Wat de competentie ACM 1.6 (het nemen van strategische beslissingen) betreft, wijst de interne beroepsinstantie onder meer op het feit dat er geen reden was om een verminderde snelheid aan te nemen.

- Wat de competentie WDM 1.2 (het gebruik van instrumenten) betreft, wijst de interne beroepsinstantie onder meer op het gemis aan kennis en de verkeerde afstemming van de instrumenten (gebruik echosounder, klok, alarm, verrekijker).
- Wat de competentie ABM 1.1 (het vermogen tot analyseren van complexe maritieme situaties) betreft, wijst de interne beroepsinstantie onder meer op het gegeven dat verzoeker 50% meer voorbereidingstijd heeft opgenomen alvorens te starten met de simulatieoefening, waardoor hij niet tijdig is klaar geraakt.
- Wat de competentie ABM 1.2 (ondernemend handelen) betreft, wordt benadrukt dat de oefening een normale, niet gevaarlijke situatie betreft die bovendien reeds werd geoefend.
- Wat de competentie WDM 2.1 (theoretische kennis van de instrumenten omzetten in de praktijk) betreft, wijst de interne beroepsinstantie onder meer op de verkeerde afstemming van bepaalde instrumenten.

De repliek van verzoeker betreft het tegenspreken van verschillende aspecten, onder meer: de tussenkomst en discussie met de docent op de brug; de oefening die niet ‘exact’ dezelfde was; het gevaar om full speed te varen; de overtreding van de richtlijnen uit het reglement door de docenten; dat het niet verantwoord is om het alarm aan te zetten; dat hij wel degelijk de verrekijker heeft gebruikt en de klok correct heeft gebruikt; het bestaan van TSS; dat hij door zijn wijze van varen een botsing kan voorkomen...

De Raad stelt ook vast op basis van het dossier dat in de ECTS-fiche (stuk 2 van verwerende partij) voor alle studenten de leerinhouden, de doelstellingen, de te evalueren competenties en de evaluatiecriteria/vorm zijn bekend gemaakt en dat verzoeker tijdens het academiejaar reeds een ‘gelijkaardige’ oefening heeft kunnen maken, waardoor hij wel degelijk kon inschatten wat hem te wachten stond. Dit wordt niet ontkend door verzoeker.

Mogelijk wordt de beoordeling van de oefening als streng ervaren door verzoeker, maar dit maakt het geheel niet kennelijk onredelijk. Verzoeker deelt gewoon de mening niet van zijn evaluatoren op diverse technische en reglementaire aspecten, maar gaat voorbij aan het feit dat hij niet de evaluator is van zijn prestaties.

Temeer daar de tekortkomingen zich niet enkel situeren op één bepaald competentieniveau, maar betrekking hebben op 8 van de 11 te verwerven competenties lijkt het de Raad niet onredelijk om een laag cijfer van 6/20 toe te kennen.

Het middel is niet gegrond.

5. Uit het verzoekschrift kan ook afgeleid worden dat verzoeker de objectiviteit van de evaluatoren en in het bijzonder deze van mevrouw [V.N.] in vraag stelt.

Zoals hoger reeds gesteld wordt vermoed dat een docent met de nodige objectiviteit tot een beoordeling komt. Het is aan de student om een duidelijk bewijs te leveren aan de hand van vastgestelde feiten om dit vermoeden aan het wankelen te brengen. *In casu* baseert verzoeker zich in het bijzonder op het ‘op de brug verschijnen van de docent en de discussie die naderhand heeft plaatsgehad’. De Raad leest in het dossier dat beide partijen aan dit voorval een andere interpretatie geven. Verzoeker spreekt van het doelbewust versturen van zijn oefening terwijl verwerende partij juist aangeeft dat deze tussenkomst zeer kort was en enkel met het oog op het aansporen van verzoeker om sneller te varen, wat noodzakelijk is om de te verwerven competenties aan te tonen en om tijdig zijn oefening tot een goed einde te brengen.

Ook de algemene beweringen van verzoeker aan de hand waarvan hij wil aantonen dat men doelbewust niet wenst dat hij zou slagen (niet deelnemen aan labo vier, geen deliberatie, het vroeger stopzetten van de praktijkkoefening...), komen de Raad niet overtuigend en te weinig concreet gestaafd over in het licht van de antwoorden die uit het dossier blijken, welke verwerende partij geeft ter verduidelijking op deze punten. De Raad stelt ook vast dat verzoeker niet is ingegaan op het aanbod om extra oefeningen ter voorbereiding te maken met andere derde bachelor studenten.

De Raad concludeert dat het eerder een persoonlijk aanvoelen van verzoeker betreft, dat hij onvoldoende kan staven aan de hand van concrete elementen.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 12 februari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyveld	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.167 van 2 februari 2018 in de zaak 2018/002

In zake: Evelien DHIEDT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Julie Verbeek
kantoor houdend te 8020 Oostkamp
Brugsestraat 5
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
Woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 26 december 2017, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 14 september 2017 waarbij aan de verzoekende partij de inschrijving in de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’ in het academiejaar 2017-2018 wordt geweigerd.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 2 februari 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekende partij is sinds het academiejaar 2014-2015 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’.

Op 14 september 2017 wordt aan de verzoekende partij de inschrijving in deze opleiding in het academiejaar 2017-2018 geweigerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 december 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 26 december 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – afstand

Met een brief van 12 januari 2018 meldt de advocate van verzoekster aan de Raad dat haar cliënte afstand wenst te doen van het ingestelde beroep omdat er thans een voor haar cliënte gunstige beslissing is tussengekomen van de interne beroepscommissie van de faculteit rechtsgeleerdheid van de VUB.

De Raad ziet geen redenen om deze afstand niet in te willigen.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand van het geding vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 2 februari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Piet Versweyvelt bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot

vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.191 van 12 februari 2018 in de zaak 2018/016

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 januari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 3 januari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 2 februari 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en mevrouw Ingrid Goesaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de rechten’.

Op 27 september 2017 vraagt verzoeker een inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 aan, ondanks onvoldoende leerkrediet. Het betreft een verzoekschrift tot inschrijving voor 45 studiepunten, gebeurlijk aan te vullen met 15 studiepunten. Op 4 oktober 2017 wijzigt verzoeker zijn verzoekschrift naar een vraag tot inschrijving voor 36 studiepunten, gebeurlijk aan te vullen met 24 studiepunten. Op 11 oktober 2017 wordt hem deze inschrijving geweigerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 18 oktober 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 november 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat de student ten onrechte doet uitschijnen als zou de faculteit in gebreke blijven om tijdig beslissingen te nemen op de aanvragen die door hem worden ingediend.

Waar de student aanhaalde dat hij zich voor het academiejaar 2015-2016 laattijdig kon inschrijven, waardoor hij bijeenkomsten en colleges heeft gemist, stelt de interne beroepsinstantie dat de student reeds, op zijn verzoek, op 30 september 2014 de toelating tot inschrijving in de opleiding ‘Master in de rechten’ had gekregen. Zij benadrukt dat de student ook voor inschrijving in het academiejaar 2014-2015 de toelating tot inschrijving, ondanks onvoldoende leerkrediet, nodig had, zodat hij wist of moest weten dat hij ingeval van inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet ook voor het academiejaar 2015-2016 de toelating tot inschrijving nodig had. Volgens de interne beroepsinstantie weet de student, of moet hij weten, dat wanneer hij een toelating tot inschrijving nodig heeft, hij voorafgaand aan de uiterste datum tot standaardinschrijving de faculteit moet contacteren om deze in staat te stellen de situatie te beoordelen en de student desgevallend de toelating tot inschrijving te bezorgen, zodat de student zich tegen die uiterste datum kan inschrijven. De interne beroepsinstantie wijst erop dat studenten die zich, onverminderd hun leerkredietsituatie niet tegen die uiterste datum hebben ingeschreven, na die datum de toelating tot – in dat geval *laattijdige* – inschrijving nodig hebben. Ze stelt ook dat de modaliteiten voor inschrijving elk academiejaar voor alle (kandidaat-)studenten ruim op voorhand beschikbaar zijn. Volgens de interne beroepsinstantie toont de student dan ook geenszins aan op welke wijze de Faculteit Rechten op een door de student (tijdig) genomen initiatief de laattijdigheid van aansluiting zou

hebben veroorzaakt. Ze benadrukt dat de faculteit bezwaarlijk kan worden verweten dat studenten die zich onvoldoende informeren, of die zich in weerwil van eerdere ervaringen met de inschrijvingswerkijze zonder facultaire toelating en/of laattijdig voor inschrijving aanmelden, bijeenkomsten en colleges missen.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat de door de student in de eerste zittijd van het academiejaar 2015-2016 behaalde resultaten voor de masterplichtvakken ‘Deontologie’, ‘Rechtsvergelijking en rechtsrelativiteit’, ‘Internationaal privaatrecht’ en ‘Fundamentele rechten en vrijheden’ (niet: ‘Mensenrechten’), evenals voor ‘Insolventierecht m.i.v. zekerheden’ in de tweede zittijd niet worden betwist. De student behaalde een studie-efficiëntie van 72% (namelijk 39 van de 54 opgenomen studiepunten), wat evenmin wordt betwist. Waar de student aanstipt dat bij de studie-efficiëntie geen rekening werd gehouden met zijn resultaat voor het onderzoeksvoorstel, merkt de interne beroepsinstantie op dat dit niet mogelijk was, aangezien het onderzoeksvoorstel met *pass* of *fail* wordt beoordeeld en de student geen onderzoeksvoorstel heeft ingediend.

De student stelt ook dat hij voor het tweede semester van het academiejaar 2015-2016 een aanvraag heeft ingediend tot opname van bijkomende studiepunten, dat de beslissing van 8 oktober 2015 onwettig zou zijn, maar dat deze werd vervangen door de beslissing van 22 februari 2016 en dat hij de bevoegdheid om hem studieprogrammabeperkingen op te leggen betwist. De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat in de toelating tot inschrijving die aan de student voor het academiejaar 2015-2016 werd verleend, duidelijk vermeld stond dat hij zich *voor het academiejaar 2015-2016* diende te beperken tot maximaal 30 studiepunten. Volgens haar heeft de student er zelf voor geopteerd om de hem toegestane studiepunten allemaal in het eerste semester op te nemen, zodat hij bijgevolg voor een bijkomende studiepuntenopname de toelating bij de faculteit moest aanvragen. De beslissing van 22 februari 2016 komt dan ook geenszins in de plaats van de beslissing van 8 oktober 2015, maar houdt rekening met een nieuw element, namelijk de door de student behaalde resultaten van de januari-examenperiode. De interne beroepsinstantie benadrukt ook dat alle verzoeken van studenten binnen een redelijke termijn worden behandeld, rekening houdende met de bestaande instroom van aanvragen en met de door de student aangebrachte argumenten. Ze wijst erop dat het bovendien tot de mogelijkheden van de student behoort om proactief te handelen, de beoogde colleges te volgen en aan de betrokken docent(en) toe te lichten dat hij deze colleges als bewarende maatregel volgt, in afwachting van een eventuele goedkeuring.

De interne beroepsinstantie betwist evenmin de door de student in de eerste zittijd van het academiejaar 2015-2016 behaalde resultaten voor ‘Fiscaal procesrecht’, ‘Grondige studie Fiscale procedure’ en ‘Douane en accijnzen’. Het feit dat de student ‘Grondige studie BTW’ niet heeft afgelegd en voor ‘Bemiddelen en onderhandelen’ niet aan het examen heeft deelgenomen, wordt evenmin betwist. De interne beroepsinstantie stelt nog vast dat de student voor ‘Publiekrechtelijke vraagstukken inzake transport- en maritiem recht’ geen credit heeft behaald en dat hij in de tweede zittijd geen onderzoeksvoorstel heeft ingediend. Zij stelt ook vast dat de student voor de door hem zelf aangevraagde bijkomende 24 studiepunten voor het tweede semester, met daarin een vaardighedenvak en modulevakken, 12 studiepunten heeft verworven, en dus daarop een studierendement van 50% heeft behaald. De interne beroepsinstantie stipt aan dat, hoewel de berekening voor de beoordeling van studievoortgang op zich per academiejaar gebeurt, dit niet verhindert dat het in de beoordeling van een individueel studietraject nuttig of zelfs aangewezen kan zijn om de specifieke voortgang van een student inzake voortschrijdend inzicht in de masteropleiding na te gaan. Zowel de vaardigheden- als modulevakken vereisen van masterstudenten immers een meer doorgedreven en meer interactieve verwerking van de leerstof, met nadruk op schriftelijke en/of mondelijke communicatievaardigheden, zodat het daarop behaalde studierendement een belangrijk studievoortgangsbeoordelingselement vormt. Ten overvloede merkt de interne beroepsinstantie op dat pas een credit kan worden toegekend wanneer aan (alle delen van) het examen wordt deelgenomen. Volgens haar behoort tot de verwachte/vereiste studievaardigheden van een masterstudent dat deze in staat is om er met de nodige planning voor te zorgen dat de leerstof wordt verwerkt om de opgenomen credits daadwerkelijk te verwerven, gebeurlijk door het individuele studieprogramma toe te snijden op de eigen professionele werksituatie in geval van werkstudenten.

Wat de aanvraag van verzoeker voor toelating tot inschrijving voor het academiejaar 2016-2017 betreft, wijst de interne beroepsinstantie erop dat in de beslissing van 10 oktober 2016, waarbij de student de toelating tot inschrijving werd verleend, toegelicht staat dat het verzoekschrift is toegekomen op 27 september 2016, naast het schriftelijke verzoekschrift van 21 september 2016, dat – omwille van een foutieve adressering – pas op 6 oktober 2016 is toegekomen. Vier kalenderdagen na ontvangst van het laatste verzoek werd aldus een beslissing genomen. De interne beroepsinstantie benadrukt nogmaals dat alle verzoeken binnen een redelijke termijn

worden behandeld. Er kan geen sprake zijn van een oneerlijke behandeling of gebrek aan diligentie.

De interne beroepsinstantie merkt ook op dat het tot de taak van de studietrajectbegeleider behoort om de student, vermits hij in zijn contactname met de faculteit telkens zelf naar laattijdigheid neigt, dan wel laattijdig is, aan te manen tijdig het nodige te doen en, indien van toepassing, de student te wijzen op de correcte wijze om een toelating te bekomen. Zij benadrukt dat verzoeken om toelating tot inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet tot de bevoegdheid van de academische studieadviseur master behoren, zodat de studietrajectbegeleider de student heeft verzocht om zijn verzoekschrift aan de bevoegde instantie te adresseren.

Wat het aantal studiepunten betreft, verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat voor het academiejaar 2015-2016 oorspronkelijk 30 studiepunten aan de student werden toegekend, waarvan hij er 27 had verworven. Voor het tweede semester vroeg de student om een bijkomende opname, die hem werd toegestaan voor 24 studiepunten. Daarvan heeft de student slechts 12 studiepunten behaald. Ze merkt op dat, aangezien de student in het academiejaar 2015-2016 in totaal 39 studiepunten heeft verworven, hem voor het academiejaar 2016-2017 geen substantieel hoger aantal studiepunten in het studieprogramma werd toegestaan, namelijk 45 studiepunten, hetgeen gelet op de aard en de duur van het studieverleden van de student een redelijk aantal mag worden genoemd.

De interne beroepsinstantie benadrukt dat de faculteit uiteraard het volste begrip heeft voor de omstandigheden die ertoe hebben geleid dat de student in de januari-examenperiode van het academiejaar 2016-2017 niet aan alle examens heeft kunnen deelnemen, doch zij stelt vast dat de student geen verzoek tot alternatieve examenregeling heeft ingediend, zodat hij ook als niet-verontschuldigd afwezig werd beschouwd, behalve voor ‘Grondige studie Personenbelasting’ en voor ‘Grondige studie Vennootschapsbelasting’. Daarnaast stelt zij evenwel ook vast dat de student in de tweede zittijd voor drie van de zes opleidingsonderdelen niet-verontschuldigd afwezig was en dat hij geen onderzoeksvoorstel, noch een stageverslag heeft ingediend.

Bij beslissing van 22 februari 2017 werd geen toelating tot bijkomende opname van 12 studiepunten voor het tweede semester verleend. De interne beroepsinstantie merkt hierbij op dat de student op geen enkel ogenblik zelf het initiatief heeft genomen om minstens bij de studietrajectbegeleider proactief te informeren naar zijn mogelijkheden tot inschrijving en/of

naar de eventuele beperkingen die op het studieprogramma op basis van het OER zouden kunnen worden genomen. De student heeft evenmin één van de informatiesessies bijgewoond die voorafgaand aan elk academiejaar doorgaan met het oog op de samenstelling van een studieprogramma. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studietrajectbegeleider het opportuun achtte om de student zelf uit te nodigen teneinde overleg en toelichting over zijn individuele studietraject te geven, waarop de student is ingegaan. Tijdens dat gesprek werd duidelijk dat de student geen bijkomende opname van 12 studiepunten wenste, maar wel een registratie van de resterende 12 studiepunten van de 45 studiepunten die hem bij de beslissing van 10 oktober 2016 waren toegestaan. Volgens de interne beroepsinstantie behoorde het ook hier tot de mogelijkheden van de student om proactief te handelen, de beoogde colleges te volgen en aan de betrokken docent(en) toe te lichten dat hij deze colleges volgt als bewarende maatregel, in afwachting van een eventuele goedkeuring.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat het geen twijfel lijdt dat de omstandigheden die de student hebben getroffen door de ziekte en het daaropvolgende overlijden van zijn moeder op 1 februari 2017 een invloed hebben uitgeoefend op zijn resultaten van de januari-examenperiode van het academiejaar 2016-2017. Zij betwist wel dat deze omstandigheden, zelfs in geval van moeilijkheden in de nasleep van de geschillen als gevolg van de aanvaarding van de nalatenschap, de student hebben verhinderd om een redelijk studierendement te behalen tijdens de tweede zittijd. Minstens was het aangewezen om het onderzoeksvoorstel en het stageverslag, waarvan de student beweert – maar niet aantoont – dat hij reeds sterke vordering in de voorbereiding heeft gemaakt, in te dienen.

Verder merkt de interne beroepsinstantie op dat de faculteit niet op de hoogte is gesteld van een extern beroep tegen de beslissing van de examencommissie van de opleiding ‘Master in de rechten’ van 25 september 2017. Zolang de Raad het verzoek van de student niet gegrond heeft verklaard, kunnen andere facultaire beslissingsorganen niet anders dan de genomen beslissing van de examencommissie van 25 september 2017 respecteren en daarmee rekening houden bij het nemen van andere beslissingen, zoals deze inzake de gebeurlijke toelating tot inschrijving. De interne beroepsinstantie verduidelijkt ook dat de academische studieadviseur bevoegd is om het verzoek van de student tot inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet alsook het beroep van de student tegen deze beslissing te behandelen. Volgens haar staat het elke academische studieadviseur vrij om inlichtingen in te winnen over het studietraject van een student, en om de gegevens daarvan te betrekken in een voorliggende beoordeling. De interne beroepsinstantie

is bovendien van oordeel dat de ernstige financiële implicaties van het opleggen van een bijkomende verplichting tot audio-opnames van alle mogelijke gesprekken, initieel of na verzoek tot heroverweging, die met studenten worden gevoerd, disproportioneel is, daar waar er reeds een verplichting bestaat tot het motiveren van de beslissingen, zoals inzake weigering tot inschrijving, en de middelen die voor studenten openstaan om op hun beurt, eveneens op gemotiveerde wijze, tegenargumenten aan te voeren.

Waar de student stelt dat de studietrajectbegeleider hem op de hoogte heeft gebracht dat hij (ook) voor zijn inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 een aanvraag moest indienen om gebeurlijk de toelating tot inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet te bekomen, maar dat hem geen melding werd gemaakt dat “er een sanctie hangende is van uitsluiting”, wijst de interne beroepsinstantie op de taak van de studietrajectbegeleider in dit verband, die geen uitspraak kan doen of de inschrijving gebeurlijk wordt geweigerd. De interne beroepsinstantie wijst er ook op dat de beslissing van weigering tot inschrijving van 11 oktober 2017 werd genomen op basis van artikel 19.3 OER 2017-2018, omdat werd vastgesteld dat het opleggen van bindende voorwaarden voor de inschrijving van de student geen positief resultaat zal opleveren, niet als rechtstreeks gevolg van zijn ontoereikende leerkrediet.

Aangaande de motivering voor de weigering tot inschrijving stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student zijn bacheloropleiding in de rechten aan de KU Leuven is gestart in het academiejaar 2006-2007 en dat hij daar het bachelordiploma in het academiejaar 2012-2013 heeft behaald. Op 30 september 2014 kreeg de student de kans om zijn rechtenopleiding verder te zetten en werd hem de toelating tot inschrijving in de opleiding ‘Master in de rechten’ verleend, doch hij schreef zich in het academiejaar 2014-2015 niet in. Voor het academiejaar 2015-2016 werd deze toelating tot inschrijving opnieuw verleend, ondanks het negatief leerkredietsaldo. Er gold initieel een beperking tot 30 studiepunten, waarvan de student 60% moest verwerven, anders zou hij zich in academiejaar 2016-2017 niet kunnen inschrijven. Na de januari-examenperiode werd aan de student de toelating verstrekt om in het tweede semester een bijkomende inschrijving te nemen, ten belope van 24 studiepunten. De student verwierf 39 van de in totaal 54 opgenomen studiepunten. Vervolgens werd aan de student opnieuw de toelating tot inschrijving verleend in het academiejaar 2016-2017, ondanks het negatief leerkredietsaldo. Er gold een beperking tot 45 studiepunten, maar de student diende na de januari-examenperiode een verzoek tot bijkomende inschrijving in, wat werd geweigerd. De

student verwierf 18 studiepunten en heeft dus na twee academiejaren 57 studiepunten (van de in totaal 120 studiepunten die de masteropleiding omvat) behaald.

De interne beroepsinstantie stelt bovendien vast dat de student wegens niet-indiening van een onderzoeksvoorstel in het academiejaar 2015-2016 geen *pass* behaalde voor “Meesterproef – onderzoeksvoorstel”, wat een noodzakelijke voorwaarde is om zich voor het erop volgende opleidingsonderdeel “Meesterproef – thesis” te kunnen inschrijven. De student behaalde in het academiejaar 2016-2017 evenmin een *pass* voor “Meesterproef – onderzoeksvoorstel” wegens niet-indiening van een onderzoeksvoorstel. Volgens de interne beroepsinstantie toont het feit dat de student er na vier zittijden niet in geslaagd is om zelfs maar een begin van onderzoeksvoorstel voor zijn masterthesis in te dienen, een manifest gebrek aan vaardigheden aan om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen. Het feit dat de student wel met succes kleinere schrijfopdrachten voor andere opleidingsonderdelen zou hebben ingediend doet geen afbreuk aan deze vaststelling, vermits de masterthesis niet vergelijkbaar is met kleinere, afgebakende schrijfopdrachten.

Gelet op de afwezigheid van elke vooruitgang op vlak van het onderzoeksvoorstel, in combinatie met de globale studieloopbaanvertraging en gebrekkige studievoortgang in de reeds beperkt opgenomen opleidingsonderdelen in de master, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat het opleggen van verdere bindende voorwaarden bij een eventuele inschrijving geen positief resultaat zal opleveren, zodat de inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 wordt geweigerd. Zij verwijst hiervoor naar het studierendement van verzoeker in het academiejaar 2016-2017 (40%) en zijn zeer beperkte studievoortgang in het verleden. Zo vatte de student zijn studies rechten reeds in het academiejaar 2006-2007 aan en hij bevindt zich thans, na elf jaar studies, nog altijd maar in het eerste gedeelte van de masterstudies. Daarbij stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student over twee academiejaren geen enkele voortgang heeft gemaakt voor de masterthesis alsook dat hij in gebreke blijft aan te tonen dat hij over de essentiële vaardigheden beschikt voor het opstellen van schriftelijke werkstukken die als cruciaal voor de opleiding worden beschouwd. Volgens haar is er ook geen enkel perspectief op een redelijke verbetering in zijn studievoortgang. De student heeft bovendien zijn leerkrediet uitgeput.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 8 november 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 16 november 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 4.104 van 21 december 2017 in de zaak 2017/641 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(...) De Raad stelt op basis van het dossier vast dat verzoeker voorafgaand aan de KU Leuven zijn bachelordiploma in de rechten heeft behaald en dat hij vervolgens door verwerende partij toegelaten werd om zijn masteropleiding verder te zetten, die reeds aangevangen was in de KU Leuven.

Verzoeker blijkt intussen ook over een ontoereikend leerkredietsaldo te beschikken, maar wordt alsnog toegelaten op grond van artikel II.205 van de Codex Hoger Onderwijs om zijn initieel masterdiploma te behalen. De weigering wordt door de interne beroepsinstantie gebaseerd op artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs, wat in principe wel mogelijk is. Gezien verzoeker de afgelopen academiejaren de vereiste minimale studie-efficiëntie in de masteropleiding bij verwerende partij heeft aangetoond, werden hem geen bindende voorwaarden opgelegd. Zo behaalde hij tijdens het academiejaar 2015-2016 een studie-efficiëntie van 72%. Verwerende partij heeft verzoeker voor het academiejaar 2017-2018 geweigerd op grond van artikel 19.3 van het OER, dat uitvoering geeft aan het artikel II. 246, §1, 2° van de Codex Hoger Onderwijs.

De Raad stelt vast dat de verwerende partij conform het decreet heeft gehandeld. Zoals hoger vermeld, geldt in toepassing van het vermelde artikel een ruime motiveringsplicht van verwerende partij, die hierna wordt onderzocht.

De Raad onderzoekt in dat verband of er zich het afgelopen academiejaar bijzondere omstandigheden hebben voorgedaan die verschonen waarom verzoeker niet is geslaagd voor bepaalde opgenomen opleidingsonderdelen en of verzoeker aldus ontrecht werd geweigerd om zich nog verder in te schrijven. Ingeval een student zich hierop beroept – zoals in casu – is het aan de interne beroepsinstantie om de ingeroepen omstandigheden te onderzoeken.

De Raad leest in het dossier dat verwerende partij deze aangebrachte omstandigheden in het kader van het intern beroep heeft onderzocht en dat zij heeft geoordeeld dat deze niet voldoende overtuigend waren om de studievoortgangsbeslissing te herzien.

De Raad is van oordeel dat bij de beoordeling van een vraag tot inschrijving rekening moet worden gehouden met de door de verzoekende partij geboekte studievoortgang, eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, enerzijds, en met de informatie

over de wijze waarop verzoekende partij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.

De Raad erkent dat verzoeker een trage studievoortgang heeft gekend, wat in grote mate te wijten is aan het feit dat hij zijn studies in combinatie met werk heeft gevolgd. Het feit dat verzoeker in het avondprogramma ingeschreven was, doet niets af aan de vereiste om aan de eindcompetenties van de betrokken opleidingsonderdelen te voldoen, maar verklaart wel ten dele waarom verzoeker per academiejaar minder opleidingsonderdelen opneemt en een tragere studievoortgang kent in vergelijking met een reguliere student die in principe een studiebelasting van 60 studiepunten per academiejaar dient te volbrengen.

De Raad stelt verder vast dat verwerende partij haar weigeringsbeslissing in het bijzonder heeft gebaseerd op het argument dat uit de prestaties van verzoeker kan worden afgeleid dat hij niet over de nodige vaardigheden beschikt om schriftelijke werkstukken op te stellen. Dit blijkt volgens verwerende partij uit het gegeven dat verzoeker het afgelopen academiejaar nog steeds geen onderzoeksvoorstel voor de masterproef heeft ingediend en ook nalaat om andere werkstukken zoals een stageverslag tijdig in te dienen. De weigering tot inschrijving is, naast de gebrekkige studievoortgang gedurende de volledige studieloopbaan van verzoeker en in de masteropleiding in het bijzonder, mede ingegeven door de vaststelling dat verzoeker er niet in slaagt om na vier zittijden zelfs maar een begin van onderzoeksvoorstel voor de masterthesis in te dienen. Deze vaststelling toont volgens verwerende partij alvast een manifest gebrek aan vaardigheden aan om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen.

Uit het dossier blijkt verder dat er zich het afgelopen academiejaar intense persoonlijke omstandigheden hebben voorgedaan die het onderwijsraject van verzoeker hebben verzwaard. Verwerende partij heeft hiervoor begrip en ontkent ook niet dat deze omstandigheden tijdens de januarizittijd van het academiejaar 2016-2017 een impact kunnen hebben gehad op de prestaties van verzoeker.

De Raad stelt ook vast dat dat verzoeker in het kader van verschillende opleidingsonderdelen heeft nagelaten om tijdig werkstukken in te leveren, waardoor hij voor deze opleidingsonderdelen niet kon slagen (zo diende hij noch een stageverslag, noch een onderzoeksvoorstel in). In het kader van een andere beroepsprocedure (dossier nr. 2017/640) heeft verzoeker voor vier opleidingsonderdelen een overmachtssituatie ingeroepen, doch de Raad heeft – wegens niet-tijdigheid – geen uitspraak ten gronde kunnen doen over dit beroep.

Naar het oordeel van de Raad blijkt uit het gegeven dat verzoeker voor meerdere opleidingsonderdelen niet voldoet aan de opgelegde deadlines om werkstukken in te leveren, wat ook blijkt uit het voorliggend

dossier, in het bijzonder dat er wat de studieattitude en studieplanning van verzoeker problemen kunnen worden vastgesteld.

Het komt de Raad evenwel onredelijk over om op basis van deze natalige houding van verzoeker te besluiten dat hij niet in staat is en niet de capaciteiten bezit om op het vereiste niveau een masterproef in te leveren wegens gebrek aan schrijfvaardigheid, gezien:

- (1) de vrij hoge scores die verzoeker reeds op diverse opleidingsonderdelen heeft behaald, zoals blijkt uit het intern beroepsschrift en die niet in vraag worden gesteld door verwerende partij. Hieruit blijken de intellectuele capaciteiten van verzoeker,*
- (2) het stadium van het studietraject waarin verzoeker reeds is beland (hij heeft reeds 57 van de 120 studiepunten van de masteropleiding behaald),*
- (3) het feit dat verzoeker in het reeds afgelegde traject in de rechtenopleiding reeds meermaals heeft aangetoond over bepaalde schrijfvaardigheden te beschikken (onder meer in het kader van de bachelorproef en de schriftelijke examens met open vragen). Vanzelfsprekend gelden in het kader van een masterproef zeer specifieke leerresultaten op dat vlak. Dat verzoeker echter niet over de begincompetenties beschikt om ook deze vereisten inzake schrijfvaardigheid te verwerven is niet aangetoond. Deze stelling is verder niet kwalitatief getoetst op basis van enig reeds ingeleverd werkstuk. Dit blijkt alleszins niet uit het dossier.*

Verzoeker overtuigt de Raad op basis van zijn afgelegde traject dat het haalbaar moet zijn om de resterende opleidingsonderdelen – mits een gepaste begeleiding – binnen een redelijke termijn te voltooien. Het weigeren van de inschrijving in de masteropleiding heeft een zeer verregaande impact op de toekomst van verzoeker. Deze beslissing staat niet in een redelijke verhouding met de feitelijke gegevens van het dossier, waaruit wel degelijk blijkt dat verzoeker zijn opleiding het komende academiejaar in betere omstandigheden kan verderzetten. Uit geen enkele voorgaande kwalitatieve beoordeling blijkt bovendien dat verzoeker niet over de nodige capaciteiten zou beschikken om dit te realiseren. Verzoeker bevestigt ter zitting nog dat zijn omstandigheden familiaal zijn uitgeklaard en dat hij het komende academiejaar voldoende prioriteit kan geven aan zijn studie.

Verzoeker heeft duidelijk een verkeerde studieattitude waarbij hij zich meermaals niet houdt aan de opgelegde deadlines. Verzoeker blijkt ook onvoldoende prioriteit te geven aan zijn studies. Deze houding kan, naar het oordeel van de Raad, gedurende het afgelopen academiejaar in zekere mate verschoond worden door de moeilijke familiale omstandigheden die verzoeker heeft doorgemaakt en die ook niet door verwerende partij worden ontkend. Mits een gepaste begeleiding op het vlak van organisatie en planning moet het naar het oordeel van de Raad mogelijk zijn voor verzoeker om binnen een redelijke termijn zijn masteropleiding alsnog af te werken.

De Raad acht op basis van huidig voorliggend dossier een weigering op grond van artikel II.246, §1, 2° van de Codex Hoger Onderwijs niet voldoende overtuigend. Het dossier laat niet toe om te concluderen dat verzoeker manifest geen kans heeft op slagen of, zoals verwerende partij meer specifiek stelt, niet de vaardigheden heeft om deze opleiding, en in het bijzonder de masterproef, tot een goed einde te brengen. De Raad is van oordeel dat de motivering in casu, in het licht van de verhoogde motiveringsplicht die aan deze weigeringsbeslissing kleeft en van het reeds aangelegde studietraject van verzoeker, niet afdoende overtuigend en niet voldoende onderbouwd is op basis van vaststaande kwalitatieve gegevens, waaruit blijkt dat deze noodzakelijke schriftelijke vaardigheden niet aanwezig zijn in hoofde van verzoeker.

In het licht van deze en de hoger vermelde overwegingen komt de Raad de genomen studievoortgangsbeslissing als kennelijk onredelijk over.

De overige middelonderdelen dienen in de huidige stand van het geding niet verder onderzocht te worden, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 4.104 van 21 december 2017 in de zaak 2017/641 heeft de interne beroepsinstantie op 3 januari 2018 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie herneemt het eerste deel van haar vorige beslissing van 8 november 2017, met enkele summiere aanvullingen. Daar waar de interne beroepsinstantie vaststelt dat de student wegens niet-indiening van een onderzoeksvoorstel noch in het academiejaar 2015-2016, noch in het academiejaar 2016-2017 een *pass* behaalde voor “Meesterproef – onderzoeksvoorstel”, wat een noodzakelijke voorwaarde is om zich voor het erop volgende opleidingsonderdeel “Meesterproef – thesis” te kunnen inschrijven, onderstreept de interne beroepsinstantie het belang van het onderzoeksvoorstel. Het onderzoeksvoorstel is namelijk gericht op het bereiken van essentiële vaardigheden van juridisch vakmanschap, schriftelijke vaardigheden alsook algemene communicatieve en organisatorische vaardigheden. De interne beroepsinstantie benadrukt tevens dat de meesterproef een cruciaal onderdeel is in de masteropleiding rechten, wat reeds volgt uit het feit dat de proef 30 studiepunten telt en is opgesplitst in drie opleidingsonderdelen (stage – 9 stp., onderzoeksvoorstel – 3 stp. en thesis – 18 stp.).

De interne beroepsinstantie merkt op dat de meesterproef is ontwikkeld binnen de algemene doelstelling van de opleiding rechten om vakbekwame en maatschappelijk bekwame juristen te

vormen, met een kritische geest, die zelfstandig probleemsituaties kunnen ontleden en tot een oplossing brengen, en daarom analytisch maar ook synthetisch moeten kunnen denken. Volgens haar is kenmerkend voor de masteropleiding het origineel en creatief samenbrengen en integreren van bekwaamheden, kennis en ervaringen om zo tot nieuwe kennis en oplossingen te komen.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat de student in het onderzoeksvoorstel het thesisonderwerp moet schetsen, één of meerdere onderzoeksvragen moet formuleren en de vooropgestelde onderzoeksmethode moet toelichten. Van de student wordt hierbij, in het kader van de algemene doelstelling van de meesteropleiding, zelfwerkzaamheid verwacht. Na een grondige literatuurstudie moet de student in staat zijn om op zelfstandige wijze de probleemstelling en onderzoeksvragen te formuleren, de onderzoeksmethode te duiden, een voorlopige inhoudsopgave op te stellen en een bibliografie aan te reiken. De interne beroepsinstantie merkt op dat het slagen voor het opleidingsonderdeel ‘onderzoeksvoorstel’ een noodzakelijke voorwaarde is om zich te kunnen inschrijven voor het daaropvolgende opleidingsonderdeel ‘thesis’. Ze beschrijft vervolgens het tijdsschema voor de indiening van dit onderzoeksvoorstel tijdens het eerste masterjaar.

Volgens de interne beroepsinstantie toont het feit dat de student er na vier zittijden niet in geslaagd is om zelfs maar een begin van onderzoeksvoorstel voor zijn masterthesis in te dienen, een manifest gebrek aan vaardigheden aan om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen. Het feit dat de student wel met succes kleinere schrijfopdrachten voor andere opleidingsonderdelen zou hebben ingediend doet geen afbreuk aan deze vaststelling, vermits de masterthesis niet vergelijkbaar is met kleinere, afgebakende schrijfopdrachten. Dit is temeer het geval omdat is gebleken dat de student bij bepaalde opleidingsonderdelen in de masteropleiding (Grondige Studie BTW, Grondige Studie vennootschapsbelasting) eveneens in gebreke is gebleven om de schriftelijke opdracht in te dienen en dus het vereiste bewijs van zelfstandige werkzaamheid aan te tonen.

Gelet op de afwezigheid van elke vooruitgang op vlak van het onderzoeksvoorstel, in combinatie met de globale studieloopbaanvertraging en gebrekkige studievoortgang in de reeds beperkt opgenomen opleidingsonderdelen in de master, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat het opleggen van verdere bindende voorwaarden bij een eventuele inschrijving geen positief resultaat zal opleveren, zodat de inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 wordt geweigerd. Volgens de interne beroepsinstantie staat de overweging van de Raad in zijn arrest

in de zaak 2017/641, dat de student mits de nodige begeleiding inzake organisatie en planning in staat zou zijn om binnen een redelijke termijn de opleiding te voltooien, haaks op de opleidingsspecifieke leerresultaten en de leerresultaten van de meesterproef die precies veronderstellen dat een master in de rechten op zelfstandige wijze in staat moet zijn een onderzoeksvoorstel en vervolgens een thesis op te stellen en in te dienen. De interne beroepsinstantie benadrukt dat diezelfde doelstelling overigens geldt voor alle grondige studies waarin opdrachten aan studenten worden opgelegd. Volgens de interne beroepsinstantie komt oordelen dat de opleiding met bijkomende begeleiding moet worden afgewerkt neer op een wijziging van de leerresultaten van zowel het opleidingsonderdeel als de opleiding. Ze wijst erop dat dergelijke impliciete wijziging van de leerresultaten de beoordelingsbevoegdheid van de studieadviseur en, *a fortiori*, de rechtsmacht van de Raad te buiten gaat. De interne beroepsinstantie stipt aan dat het manifeste gebrek aan vermogen om op zelfstandige wijze schriftelijke werkstukken op te maken en in te dienen verder wordt onderstreept door het ontbreken van het stageverslag, d.i. een verslag van maximaal 15 pagina's over het verloop van de meesterproefstage.

De interne beroepsinstantie stelt verder vast dat de Raad in zijn arrest van 21 december 2017 oordeelde dat hij “*van oordeel is dat bij de beoordeling van een vraag tot inschrijving rekening moet worden gehouden met de door de verzoekende partij geboekte studievoortgang, eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, enerzijds, en met de informatie over de wijze waarop verzoekende partij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.*”. Volgens de interne beroepsinstantie is aldus op heden minstens om voorgaande redenen nog steeds niet naar voldoening aangetoond dat er voldoende studievoortgang kan worden geboekt. Zij stelt dat de Raad die mening in wezen zelf is toegedaan. De Raad oordeelt immers dat er wel perspectief is mits een voldoende begeleiding. Anders verwoord, geeft de Raad aldus te kennen dat er geen perspectief is, tenzij er een voldoende begeleiding is. De interne beroepsinstantie merkt op dat er op heden omtrent die noodzakelijke voorwaarde (nl. de ‘voldoende’ begeleiding) geen enkele duidelijkheid, laat staan garantie, bestaat en dit onverminderd de vaststelling dat de afwerking van de opleiding met de nodige begeleiding de leerresultaten van de opleiding en haar opleidingsonderdelen, in het bijzonder de vereiste zelfwerkzaamheid bij meesterproef en de zelfstandige opdrachten in de grondige studies, miskent.

De interne beroepsinstantie verwijst ook naar het studierendement van verzoeker in het academiejaar 2016-2017 (40%), wat volgens haar onvoldoende perspectief biedt op een succesvolle verderzetting van de opleiding master rechten. Zij betwijfelt overigens dat – gelet op de aard en de duur van het studieverleden van verzoeker – de omstandigheden die verzoeker tijdens dat academiejaar hebben getroffen een bijzonder karakter dragen en dat zij een zodanige impact hebben gehad dat verzoeker om die reden onvoldoende aandacht aan zijn studies heeft kunnen besteden. De interne beroepsinstantie verwijst naar de bijlagen van verzoeker bij zijn wederantwoordnota in de zaak 2017/641 en stelt dat deze de problematiek omtrent de aanslepende ziekte van mevrouw [C.J.] aantonen, maar niet dat de student daardoor zelf niet in de mogelijkheid zou zijn geweest om schriftelijke werkstukken in te dienen of aan examens deel te nemen. Ze wijst erop dat de bijlagen aantonen dat mevrouw [C.J.] tijdens haar ziekte werd ondergebracht in verschillende zorginstellingen, zodat de student deze zorg niet zelf heeft moeten dragen en deze zorg bijgevolg niet een zodanige impact op zijn studies heeft kunnen manifesteren. De bijlagen tonen daarnaast aan dat de student in de erfelijkwestie steeds werd bijgestaan door verschillende raadslieden, wat de eigen inbreng van de student in deze minstens heeft beperkt, zodat bijgevolg ook hier geen substantiële impact op de studies wordt aangetoond. Volgens de interne beroepsinstantie vormen zij geen bovendien geen verklaring voor de gebrekkige studievoortgang in de tweede zittijd.

De interne beroepsinstantie merkt op dat het studieverleden van de student wordt gekenmerkt door een zeer beperkte studievoortgang. Hij vatte zijn studies rechten reeds in het academiejaar 2006-2007 aan en hij bevindt zich thans, na elf jaar studies, nog altijd maar in het eerste gedeelte van de masterstudies. Daarbij stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student over twee academiejaren geen enkele voortgang heeft gemaakt voor de masterthesis. Hij was voorheen aan de KU Leuven evenmin geslaagd voor ‘Masterscriptie deel 1: onderzoeksproject’ (academiejaar 2012-2013). De interne beroepsinstantie benadrukt dat de student aan maar liefst twee rechtsfaculteiten de gelegenheid heeft gehad om aan te tonen, wat hij niet heeft gedaan, dat hij over de vaardigheden beschikt om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen. Volgens de interne beroepsinstantie kunnen de capaciteiten van de student om een dergelijk opleidingsonderdeel met succes te voleindigen evenmin worden afgeleid uit zijn resultaten in de bacheloropleiding rechten. Er is immers geen doorwerking van resultaten van het ene opleidingsjaar naar het andere. Een eventuele vergelijking met de bachelorproef kan niet worden gemaakt, aangezien de rechtenopleiding geen bachelorproef bevat. Een dergelijke bachelorproef kan de vergelijking

met een meesterproef in de masteropleiding bovendien niet doorstaan, zeker niet gelet op de vereisten van zelfwerkzaamheid die worden gesteld en die cruciaal zijn voor het behalen van een masterdiploma in de rechten aan de Universiteit Antwerpen en de daarin vervatte leerresultaten. De interne beroepsinstantie stelt ten slotte dat er ook geen enkel perspectief op een redelijke verbetering in de studievoortgang van verzoeker is. De student heeft bovendien zijn leerkrediet uitgeput.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 3 januari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 11 januari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Verzoekende partij beroeft zich in een enig middel op de schending van het motiverings-, redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel, alsook op de schending van het gezag van gewijsde.

Standpunt van partijen

Verzoeker verwijst vooreerst naar wat hij in zijn eerdere verzoekschrift voor de Raad heeft uiteengezet, alsook naar het arrest van de Raad van 21 december 2017. Volgens verzoeker legt verwerende partij dit arrest manifest naast zich neer. Zo is verwerende partij nog steeds van mening dat verzoeker een manifest gebrek aan schriftelijke vaardigheden heeft, door het feit dat hij na vier zittijden er niet in slaagt om ‘nog maar een begin’ van een onderzoeksvoorstel in te dienen. Verzoeker vindt dit een zeer bedenkelijk argument, vermits de Raad reeds eerder heeft geoordeeld dat het kennelijk onredelijk is om te besluiten dat hij niet in staat is en niet de capaciteiten heeft om op het vereiste niveau een masterproef in te leveren wegens gebrek aan schrijfvaardigheid. Verzoeker wijst erop dat hij reeds in zijn rechtenopleiding op verschillende

momenten heeft aangetoond over afdoende schrijfvaardigheden te beschikken. Hij heeft ook voor verschillende opleidingsonderdelen reeds werkstukken ingeleverd (zoals voor vennootschapsbelasting, GS boekhoudrecht, GS procedurele inkomstenbelasting, bemiddelen en onderhandelen).

Waar verwerende partij stelt dat de overweging van de Raad, dat verzoeker mits de nodige begeleiding inzake organisatie en planning in staat moet kunnen zijn om binnen een redelijke termijn zijn studies af te ronden, haaks staat op de opleidingsspecifieke leerresultaten en de leerresultaten van de masterproef, werpt verzoeker op dat verwerende partij hiermee compleet het gezag van gewijsde van het arrest van de Raad te buiten gaat. Hij benadrukt dat wanneer verwerende partij niet akkoord kan gaan met de motivering uit het arrest, zij zich moet richten tot de Raad van State. Zolang zij dit niet doet, dient zij zich te gedragen naar de bepalingen uit het arrest en kan zij geen hierop haaks staande motieven ontwikkelen.

Verder stipt verzoeker aan dat onder gepaste begeleiding enerzijds kan worden verstaan deze verstrekt door de stagebegeleider en de stagementor tijdens het opnemen van het vak “Meesterproef Stage”. Anderzijds kan verzoeker zich voor overige begeleiding ook richten tot de Dienst voor Studieadvies en Studentenbegeleiding, die zich onder andere bezig houdt met begeleiding bij studievaardigheden, studieplanning en uitstelgedrag en afstudeerbegeleiding. Verzoeker wijst erop dat dit alle punten zijn waarop hij volgens het arrest van de Raad beroep kan doen om zijn studies af te ronden. Volgens hem wordt aangetoond dat er wel duidelijkheid omrent de nodige begeleiding bestaat en heeft hij eerder reeds initiatief genomen naar begeleiding toe. Bovendien is hem meermaals de mogelijkheid tot begeleiding miskend geweest, terwijl deze opgenomen is in het leerprogramma van verwerende partij. Zo heeft zijn promotor nooit contact met hem opgenomen, hoewel dit zo in het meesterproefreglement staat. Verzoeker stond tijdens het academiejaar 2016-2017 zelfs niet op de lijst van deelnemers aan de masterproef. Verwerende partij weigerde ook zijn deelname aan het vak publiekrechtelijke vraagstukken, waarvoor hij in 2015-2016 een onvoldoende behaalde, onvermindert de verplichting uit het OER om dit prioritair opnieuw te volgen. Tot slot werd verzoeker in het academiejaar 2015-2016 ingevolge de laattijdige toestemming tot inschrijving pas ingeschreven voor het onderzoeksvoorstel nadat alle toelichtende colleges gegeven waren, onvermindert de absolute verplichting deze te volgen in het meesterproefreglement. Hiervoor werden geen corrigerende maatregelen genomen door de studietrajectbegeleider.

Vervolgens wijst verzoeker erop, waar verwerende partij aanhaalt dat er onvoldoende perspectief is op een succesvolle verderzetting van de studies van verzoeker, gezien zijn studievoortgang van het afgelopen academiejaar, dat er het afgelopen academiejaar bijzondere omstandigheden hebben plaatsgevonden die het studierendement van verzoeker negatief hebben beïnvloed. Volgens verzoeker werd overigens door de Raad bevestigd dat hij – mits gepaste begeleiding – zijn studies binnen een redelijke termijn kan voltooien. In dit arrest wordt bovendien duidelijk gesteld dat er duidelijk blijkt dat er zich tijdens het afgelopen academiejaar intense persoonlijke omstandigheden hebben voorgedaan die het onderwijsraject van verzoeker hebben verzwaard.

Verwerende partij merkt in de interne beroepsbeslissing ten slotte nog op dat verzoeker een beperkte studievoortgang zou hebben gehad, gezien het ‘lange’ tijdsverloop van zijn studies. Eveneens zou uit zijn studieverleden niet afgeleid kunnen worden dat hij over de nodige schrijfvaardigheden beschikt om zijn masterthesis af te werken. Verzoeker verduidelijkt dat zijn trage studievoortgang in grote mate te wijten is aan het feit dat hij zijn studies in combinatie met werk heeft gevolgd. Daarnaast heeft de Raad geoordeeld dat het kennelijk onredelijk is om op basis van de nalatige houding van verzoeker te besluiten dat hij niet in staat is en niet de capaciteiten heeft om op het vereiste niveau een masterproef in te leveren wegens gebrek aan schrijfvaardigheid. De Raad verwees daaromtrent ook naar: (1) de vrij hoge scores die verzoeker reeds op diverse opleidingsonderdelen heeft behaald, (2) het stadium van het studietraject waarin verzoeker reeds is beland en (3) het feit dat verzoeker reeds meermaals heeft aangetoond tijdens zijn rechtenopleiding over bepaalde schrijfvaardigheden te beschikken.

In haar *antwoordnota* benadrukt verwerende partij vooreerst dat het feit dat de beslissing van de Raad van 21 december 2017 tot stand is gekomen op basis van een aantal elementen niet betekent dat een nieuwe beslissing de weigering tot inschrijving noodzakelijkerwijze in een toelating tot inschrijving moet omvormen. Verwerende partij haalt hiervoor vijf redenen aan. Zij merkt ten eerste op dat zij niet heeft ontkend dat verzoeker tijdens het afgelopen academiejaar werd geconfronteerd met persoonlijke omstandigheden. Wel betwist zij dat deze persoonlijke omstandigheden het onderwijsraject van verzoeker dusdanig hebben verzwaard dat hij niet in staat was om de nodige credits te behalen. In de nieuwe beslissing van 3 januari 2018 wordt er immers op gewezen dat mevrouw [C.J.] in verschillende zorginstellingen werd verzorgd, zodat verzoeker deze zorg niet zelf op zich heeft moeten nemen, en dat verzoeker in

de aangehaalde erfeniskwestie door meerdere raadslieden werd bijgestaan. Volgens verwerende partij werden deze beide feitelijke gegevens door de Raad in de motivering van zijn uitspraak niet betrokken.

Verwerende partij stelt ten tweede dat verzoeker enkel beweert dat zijn trage studievoortgang in grote mate te wijten is aan het feit dat hij zijn studies in combinatie met werk heeft gevolgd. Hij toont dit evenwel niet aan. Verwerende partij merkt op dat zij tijdens de zitting van 11 december 2017 heeft toegelicht dat de ervaring van de Faculteit Rechten met studenten die werk en studies combineren erop wijst dat het studietraject van verzoeker zich desalniettemin over een disproportioneel lange termijn uitstrekt. Volgens haar werden deze feiten evenmin door de Raad in de motivering van zijn uitspraak betrokken. Verwerende partij stipt ten overvloede aan dat verzoeker zich in de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017 in het avondprogramma van de masteropleiding heeft ingeschreven, maar zich op geen enkel ogenblik als werkstudent bij het daartoe aangewezen orgaan heeft geregistreerd. Volledigheidshalve wijst verwerende partij erop dat zij het avondprogramma in de rechten voor werkstudenten vanaf het academiejaar 2017-2018 niet meer aanbiedt.

Ten derde stelt verwerende partij dat als op basis van de natalige houding van verzoeker niet zou kunnen worden besloten dat is aangetoond dat hij niet in staat is om op het vereiste niveau een masterproef in te leveren wegens gebrek aan schrijfvaardigheid, dit ingaat tegen de vereisten in de masteropleiding die de beslissing van 3 januari 2018 uiteenzet, namelijk dat van de student in het kader van de algemene doelstelling van de meesteropleiding *zelfwerkzaamheid* wordt verwacht, en dat deze voor welbepaalde opleidingsonderdelen, zonder dewelke het diploma niet kan worden behaald gelet op het “full credit” systeem dat in de masteropleiding rechten geldt, in staat moet zijn om de vereiste werkstukken *op zelfstandige wijze* aan te reiken. Een gelijkaardige redenering geldt voor het stageverslag (en *a fortiori* voor de meesterproef). Verwerende partij benadrukt dat niet de schrijfvaardigheid van verzoeker in vraag wordt gesteld, maar wel zijn vermogen van zelfwerkzaamheid, een cruciale eindcompetentie gelet op de domeinspecifieke leerresultaten en de verwachtingen van het afnemend veld ten aanzien van afgestudeerde juristen. Volgens haar gaat stellen dat verzoeker zijn studies mits de nodige begeleiding, die overigens niet wordt geconcretiseerd noch wordt gegarandeerd, m.a.w. niet *zelfstandig*, zou kunnen afronden, dan ook regelrecht tegen de geschatste eindcompetenties in. Dat verzoeker in de loop van zijn opleiding kleinere schriftelijke werkstukken heeft ingediend, doet geen afbreuk aan voornoemde vaststelling.

Verwerende partij acht het hierbij aangewezen ten overvloede toe te lichten dat de indiening van kleinere schriftelijke werkstukken niet opweegt tegen de leerresultaten van de meesteropleiding. Zij stelt vast dat voorheen in deze procedure niet werd gewezen op de ‘schriftelijke werkstukken’ voor ‘Bemiddelen en onderhandelen’. Verwerende partij verduidelijkt hoe de evaluatie voor dit opleidingsonderdeel gebeurt en stelt dat het enige schriftelijke werkstuk dat moet worden ingediend de voorbereiding voor de bemiddelingsoefening is, van ongeveer twee pagina’s.

Verwerende partij is, ten vierde, van mening dat het gegeven dat verzoeker mits de nodige begeleiding inzake organisatie en planning in staat zou moeten kunnen zijn om binnen een redelijke termijn zijn studies af te ronden, haaks staat op de opleidingsspecifieke leerresultaten en de leerresultaten van de meesterproef. Verwerende partij stelt dat het niet de taak is van de stagementor, noch van de meesterproefcoördinator, om masterstudenten te ‘begeleiden’ bij het schrijven van een stageverslag, zoals dit evenmin de taak is van de promotor bij het opstellen van een onderzoeksvoorstel. Volgens haar zijn de in het meesterproefreglement opgelegde termijnen duidelijk en vereisen zij geen ‘begeleiding’ bij het uitvoeren van die planning. Verwerende partij merkt op dat verzoeker zich bovendien vergist door te stellen dat het de taak is van de promotor om uit eigen beweging met de student contact op te nemen. Artikel 5.4.7 van het meesterproefreglement bepaalt immers: “*De student is zelf verantwoordelijk voor het tijdig indienen van het (herwerkte) onderzoeksvoorstel bij de promotor. Het is niet de taak van de promotor om herinneringen te sturen.*”. Het meesterproefreglement (artikel 6.2.3) voorziet pas in een contactmoment op initiatief van de promotor van zodra het onderzoeksvoorstel een *pass* heeft gekregen. Verwerende partij wijst erop dat deze laatste bepaling in voorliggend geval geenszins van toepassing is, nu door verzoeker nooit een onderzoeksvoorstel is ingediend.

Volgens verwerende partij toont, ten vijfde, de verwijzing naar de Dienst voor Studieadvies en Studiebegeleiding aan dat verzoeker zich niet terdege heeft geïnformeerd over het aanbod van deze dienst. Zij benadrukt dat, voor zover dit aanbod voor hem nuttig had kunnen zijn, dit aanbod hem reeds vanaf zijn eerste inschrijving aan de Universiteit Antwerpen openstond. De bewering dat de begeleiding door deze dienst nu plots, daar waar ondertussen elf academiejaren aan twee rechtsfaculteiten zijn verstrekken, voor verzoeker dé katalysator zou vormen om op redelijke termijn een diploma te behalen, lijkt minstens vergezocht. Verwerende partij merkt op dat de begeleiding bij studievaardigheden, studieplanning en uitstelgedrag is gericht op

beginnende bachelorstudenten die hun weg in de studies nog moeten zoeken. Zij wijst erop dat zij niet instond/instaat voor de begeleiding die verzoeker wel of niet heeft gekomen tijdens zijn *bacheloropleiding* aan de KU Leuven. Bovendien gaan de opleidingsspecifieke vereisten voor de meesterproef, met daarin begrepen het onderzoeksvoorstel, het stageverslag en de meesterproefthesis, de bevoegdheid van de Dienst voor Studieadvies en Studentenbegeleiding, die niet-opleidingsspecifieke begeleiding aanbiedt, te buiten.

Aangaande de opmerking van verzoeker dat geen ‘corrigerende maatregelen’ werden genomen na zijn ‘laattijdige toestemming tot inschrijving’, wenst verwerende partij nog aan te stippen dat het in geval van weigering tot inschrijving aan een student is om het initiatief te nemen om na te gaan welke mogelijkheden voor hem/haar openliggen. Verwerende partij benadrukt dat verzoeker op geen enkel ogenblik een initiatief heeft genomen om – voorafgaand aan het instellen van een (beroeps)procedure – inlichtingen in te winnen over zijn studietraject. Zij merkt op dat elk academiejaar tien tot twaalf infosessies doorgaan om studenten in te lichten over hun (individuele) studieprogramma, maar verzoeker was op geen van deze infosessies aanwezig.

Tot slot verduidelijkt verwerende partij dat in de nieuwe beslissing van 3 januari 2018 de motivering voor de genomen beslissing werd verfijnd en aangevuld om de Raad in deze nieuwe beslissing een (ver)beter(d) inzicht in haar standpunten en in verschillende feitelijkheden te bieden, rekening houdend met de overwegingen gemaakt in het arrest nr. 2017/641 van de Raad. Het komt verwerende partij toe om een aantal van de argumenten waarop de Raad zijn beslissing van 21 december 2017 baseert, te weerleggen in haar nieuwe beslissing.

In zijn *wederantwoordnota* merkt verzoeker vooreerst op dat hij nog steeds geen antwoordnota heeft ontvangen van verwerende partij. Volgens hem bevestigt dit zijn vermoeden dat de weigering tot inschrijving van 3 januari 2018 louter als een dilatoire maatregel te kwalificeren is. Verzoeker wijst erop dat het voor hem nu onmogelijk is geworden om nog aan de examenperiode van de januarizittijd deel te nemen. Als verwerende partij het gezag van gewijsde wel gerespecteerd zou hebben, zou een toelating tot inschrijving gevuld hebben voor 5 januari 2018 en was het perfect mogelijk geweest nog deel te nemen aan de januarizittijd. Verzoeker is *in casu* van oordeel dat dit rechtsmisbruik niet tot voordeel kan strekken van verwerende partij, zodat een aangepaste examenregeling zich opdringt, waarbij hij gemachtigd

moet worden reeds de examens af te leggen van de opleidingsonderdelen uit het eerste semester, voor de aanvang van de juni-examenperiode.

Verder wil verzoeker erop wijzen dat hij alles in het werk heeft gezet om de bepalingen uit het eerdere arrest van de Raad uit te voeren. Zo heeft hij reeds meerdere stappen ondernomen om een gepaste begeleiding te voorzien: hij heeft contact genomen met het studenteninformatiepunt, met de professor die hem begeleidt bij zijn thesis, met de professor van ‘GS BTW’ en met de professor van ‘Bemiddelen en onderhandelen’. Verzoeker heeft daarnaast ook reeds de bijzondere faciliteiten aangevraagd, waarop hij door zijn functiebeperking recht heeft. Tot slot voegt hij zijn stageverslag bij, wat volgens hem eveneens een signaal is van zijn bereidwilligheid om zijn studies zo snel mogelijk af te ronden.

Beoordeling

Waar verzoeker in zijn wederantwoordnota aanhaalt dat hij nog steeds geen antwoordnota van verwerende partij heeft ontvangen, kan de Raad niet anders dan vaststellen dat hij deze antwoordnota op 19 januari 2018, en aldus wel degelijk tijdig, heeft ontvangen. Gelet op artikel II.302, §2 van de Codex Hoger Onderwijs is er geen reden om deze nota uit te debatten te weren.

Verzoeker beroep zich in eerste instantie op de schending van het gezag van gewisde van het arrest nr. 4.104 van 21 december 2017 in de zaak 2017/641.

Verwerende partij had haar initiële weigeringsbeslissing in het bijzonder gebaseerd op het feit dat verzoeker in twee academiejaren geen enkele voortgang heeft gemaakt voor de masterproef alsook op het feit dat hij in gebreke blijft aan te tonen dat hij over de essentiële vaardigheden beschikt voor het opstellen van schriftelijke werkstukken die als cruciaal voor de opleiding worden beschouwd. Volgens haar is er ook geen enkel perspectief op een redelijke verbetering in zijn studievoortgang. Verzoeker heeft bovendien zijn leerkrediet uitgeput.

In fine was de Raad in zijn arrest van 21 december 2017 van oordeel dat een dergelijke weigering van inschrijving, die in hoofdzaak gestoeld was op basis van het gegeven dat verzoeker niet over de nodige schrijfvaardigheden beschikte om met succes een masterproef tot een goed einde te kunnen brengen, onredelijk was in het licht van de vorhanden zijnde motivering en het onderliggend dossier.

De Raad stelt vast dat verwerende partij verzoeker in opvolging van dit vernietigingsarrest nog steeds niet heeft toegelaten, maar een nieuwe weigeringsbeslissing heeft genomen, ditmaal gebaseerd op een meer uitgebreide motivering. Het is niet ongebruikelijk dat een verzoekende partij zich erover beklaagt dat de instelling, opnieuw beslissend na een vernietiging door de Raad, meer uitgebreide, of andere, nieuwe motieven bij haar beslissing betreft. De Raad benadrukt dat zulks niet verboden is. Een motiveringsgebrek is immers in regel herstelbaar.

De Raad zal verder nagaan in hoeverre deze nieuwe weigeringsbeslissing gesteund is op in feite en in rechte aanvaardbare gronden, die te vinden zijn in het administratief dossier. De motivering mag niet tegenstrijdig zijn en evenmin op gespannen voet staan met de stukken in het dossier. De Raad gaat ook na of deze nieuwe weigeringsbeslissing en haar motivering de toets van de redelijkheid kan doorstaan, waarvan verzoeker de schending inroept in samenlezing met de motiveringsplicht. In het kader hiervan wordt ook onderzocht in hoeverre in voldoende mate rekening werd gehouden met de bijzondere omstandigheden die door verzoeker werden ingeroepen. Ingeval een student zich hierop beroeft – zoals *in casu* – is het aan de interne beroepsinstantie om de ingeroepen omstandigheden te onderzoeken.

De Raad verwijst wat zijn appreciatiebevoegdheid en de context van de beoordeling van een weigeringsbeslissing betreft, naar zijn eerder arrest, die onverminderd op deze nieuwe weigeringsbeslissing van toepassing blijven.³ De Raad stelt vast dat de weigering opnieuw is gebaseerd op artikel 19.3 van het OER, dat uitvoering geeft aan artikel II.246 Codex Hoger Onderwijs en waarin wordt bepaald dat een inschrijving van studenten kan worden geweigerd indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren.⁴ Uit eerdere rechtspraak van de Raad blijkt dat in dit verband een verregaande motiveringsverplichting bij de instelling ligt, die de weigering van een bepaalde student ook mogelijks zal gronden op het reeds volledig afgelegde studietraject van een student.

---

³ RvStb. 21 december 2017, nr. 4.104, 15-16.

⁴ **Art. II.246. §1:** “*Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:*

1° indien een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden.

Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden.

Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang.

Bij het niet naleven van deze bindende voorwaarde kan de student een volgend academiejaar geweigerd worden in dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd;

2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.”.

De interne beroepsinstantie herhaalt in haar nieuwe beslissing dat ze van oordeel is dat het geen zin heeft om in voorliggend dossier nog bindende voorwaarden op te leggen aangezien verzoeker manifest geen kans heeft op het behalen van het diploma binnen een redelijke termijn. Verwerende partij baseert zich samengevat op volgende elementen om deze weigering te onderbouwen:

- Het lange studietraject dat verzoeker reeds aflegde;
- De zwakke resultaten van verzoeker tijdens het afgelopen academiejaar, die slechts ten dele verantwoord kunnen worden door zijn bijzondere familiale omstandigheden;
- Het herhaaldelijk niet indienen van essentiële schriftelijke werkstukken – in het bijzonder het onderzoeksvoorstel – wat aantoont dat verzoeker niet over de essentiële vaardigheden beschikt om een masterthesis tot een goed einde te brengen;
- Het niet aantonen van enig perspectief op verbetering, gezien het manifeste gebrek aan essentiële vaardigheden, waarbij verwerende partij benadrukt dat het bieden van opvolging/begeleiding haaks staat op de leerresultaten die werden geformuleerd voor het opleidingsonderdeel meesterproef en voor de opleiding.

De Raad stelt vast dat de nieuwe weigeringsbeslissing, met een meer uitgebreide motivering, *in fine* inhoudelijk niet verschilt van de eerst genomen weigeringsbeslissing die door de Raad als onredelijk was bevonden in het licht van de motivering en het onderliggend dossier. In de nieuwe beslissing wordt aanvullend de nadruk gelegd op het niet in staat zijn van het behalen van de leerresultaten van het litigieuze opleidingsonderdeel wegens een gebrek aan zelfwerkzaamheid van verzoeker.

De Raad herhaalt derhalve de motivering van zijn vorig arrest op diverse punten (hoger opnieuw weergegeven), waaraan een gezag van gewijsde kleeft en die nog onverminderd geldt ten aanzien van voorliggende weigeringsbeslissing, voor zover dezelfde motieven opnieuw worden aangebracht.

De Raad komt in dit verband aanvullend nog tot de hierna volgende vaststellingen en overwegingen:

(1) Wat het *lange studietraject* van verzoeker betreft, stelt de Raad vast dat verzoeker sinds het academiejaar 2006-2007 ingeschreven was in de rechtenopleiding. Hij behaalde zijn bachelordiploma aan de KU Leuven. Hij wordt in het academiejaar 2014-2015 toegelaten om

zijn masteropleiding te volgen bij verwerende partij. Hij start pas het academiejaar nadien, zijnde het academiejaar 2015-2016, met zijn masteropleiding bij verwerende partij. Hij schreef zich gedurende twee academiejaren effectief in, met name in de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017, en wenst zich derhalve huidig academiejaar voor de derde maal in te schrijven bij verwerende partij in de masteropleiding rechten. Verzoeker volgde avondonderwijs gezien hij zijn studies combineert met een job. Hij heeft geen formeel statuut van werkstudent aangevraagd aangezien dit voor hem geen bijkomende faciliteiten meebrengt die hij nodig acht. Het gaat in het bijzonder over het niet kunnen volgen van het dagonderwijs door zijn job, wat volgens verzoeker in voldoende mate wordt opgevangen via het avondonderwijs. De Raad is van oordeel dat de beoordeling of een ‘time to graduation’ al dan niet nog als redelijk kan worden beschouwd vanuit het standpunt van een werkstudent, zoals *in casu*, een andere invalshoek vergt.

Het is niet ongebruikelijk dat studenten, zoals verzoeker, die hun studie met een job combineren, kiezen voor een deeltijds traject. Dit leidt onverkennbaar tot een langere afstudeertijd. In dergelijk geval zal in het bijzonder het behaalde studierendement (verhouding opgenomen en verworven studiepunten) een belangrijk signaal kunnen geven over de mogelijkheden tot slagen van een student. Het betreffende artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs is ook initieel opgesteld vanuit deze optiek: de student en de instelling dragen de gedeelde verantwoordelijkheid.⁵ Het studievoortgangsbeleid is bovendien gradueel opgebouwd en in het bijzonder gebaseerd op het behalen van een voldoende studie-efficiëntie (de verhouding opgenomen/verworven studiepunten). Over het volume van opname van studiepunten, die in eerste instantie bepalend is voor de afstudeertijd, beslissen de student en de instelling samen en is er een overeenstemming nodig. Dit maakt deel uit van het studiecontract. Het is niet ongebruikelijk – zoals ook *in casu* uit het dossier blijkt – dat de opname van het aantal studiepunten door de instelling zelf wordt beperkt in het licht van studievoortgangsbewaking.

(2) *In casu* blijkt dat verzoeker wel een behoorlijk *studierendement* behaalt bij verwerende partij (het academiejaar 2015-2016 betrof dit 72%, oftewel 39 van de 54 opgenomen studiepunten). In het licht van deze behaalde studie-efficiëntie was het bijgevolg ook decretaal niet mogelijk om verzoeker in te schrijven onder een bindende voorwaarde in het academiejaar

---

⁵ Ontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, Parl.St. VI.Parl. 2003-2004, nr. 2154/1, 25.

2016-2017. Verzoeker heeft bij verwerende partij dus geen enkele verwittiging gekregen dat een uitsluiting van inschrijving er dreigde aan te komen voor het academiejaar 2017-2018. In het academiejaar 2016-2017 ligt het studierendement van verzoeker wel degelijk onder de decretale grens (18 van de 45 opgenomen studiepunten, oftewel 40% studierendement) en beschikt verwerende partij het huidige academiejaar aldus wel over de mogelijkheid om verzoeker in te schrijven onder een bindende voorwaarde. In het geval hij deze niet haalt kan zijn verdere inschrijving worden geweigerd het academiejaar nadien. Verwerende partij heeft echter geopteerd om deze decretaal voorziene mogelijkheid – om in twee stappen te werken, met een verwittiging en gerichte bewaking – niet toe te passen, omdat ze er manifest van overtuigd is dat dit geen zin zal hebben voor verzoeker. Zoals hoger aangegeven geldt in voorkomend geval een verzwaarde motiveringsplicht. Daarbij kan er ook rekening worden gehouden met het gehele studietraject van verzoeker. De Raad stelt op basis van het voorliggend dossier vast dat verzoeker reeds een lang traject heeft afgelegd aan de KU Leuven, waar hij het bachelordiploma heeft behaald, maar verder is er geen informatie beschikbaar over het behaalde studierendement en de studieprestaties (behaalde punten) van verzoeker aan de KU Leuven.

(3) Een belangrijk beoordelingscriterium – ook voor werkstudenten – betreft de behaalde *studieresultaten*. *In casu* heeft de Raad reeds vastgesteld dat verzoeker meer dan behoorlijke studieresultaten heeft behaald bij verwerende partij in geval hij een opleidingsonderdeel aflegt, wat ook niet wordt ontkend door verwerende partij. Hieruit blijkt normaliter dat hij over de noodzakelijke intellectuele capaciteiten beschikt om deze opleiding verder tot een goed einde te brengen. Zoals in zijn eerder arrest aangegeven, acht de Raad het niet te ontkennen dat de moeilijke familiale omstandigheden van het laatste academiejaar, die overigens door verzoeker worden aangetoond, alleszins een impact kunnen hebben op de studieprestaties van verzoeker tijdens het afgelopen academiejaar 2016-2017, ten minste wat de eerste zittijd betreft, wat ook niet ontkend wordt door verwerende partij.

(4) De Raad heeft ook reeds vastgesteld dat de familiale omstandigheden naar de toekomst toe een andere wending hebben genomen (zijn moeder is sinds februari overleden en onder meer de erfeniskwestie is uitgeklaard), zodat verzoeker in principe de mogelijkheid moet hebben om zijn studie alle aandacht te geven. Verzoeker geeft ook aan dat hij intussen reeds voorbereidingen heeft getroffen en contact heeft genomen met een studiebegeleider om te werken aan zijn studieplanning en uitstelgedrag.

(5) Verder acht de Raad het een belangrijk gegeven bij het overwegen van de aard van de studievoortgangsmaatregelen dat rekening wordt gehouden met *het stadium van het studietraject* waarin een student zich bevindt. Verzoeker bevindt zich momenteel ongeveer in het laatste modeltraject van zijn masteropleiding. Hij behaalde reeds 57 van de 120 studiepunten. Zeker als rekening wordt gehouden met een mogelijke, gebruikelijk toegestane, vrijstelling voor het vak ‘Ethiek’ in het licht van zijn reeds gevolgde traject aan de KU Leuven (die verzoeker ter zitting stelt intussen te hebben aangevraagd) en het intussen ingediende stageverslag (wat ter zitting door verwerende partij werd bevestigd), beperkt het resterende gedeelte van de af te werken studiepunten zich tot een meer dan haalbaar studieprogramma voor een academiejaar, zodat afstuderen binnen een redelijke termijn zeker binnen bereik ligt.

(6) De Raad neemt dienaangaande ook de voorbereidende werken van de decreetgever bij het artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs in beschouwing, waar sinds de wijziging van het artikel meer benadrukt wordt dat het belangrijk is om startende studenten van bij aanvang goed op te volgen via studievoortgangsbewaking en zo nodig snel te heroriënteren.⁶ De nadruk wordt ook gelegd op een goede begeleiding en het nemen van gepaste studievoortgangsmaatregelen in functie van het dossier van studenten. *In casu* betreft het echter geen generatiestudent of in een bepaalde opleiding startende student, maar een werkstudent die in het laatste stadium van zijn studie is gekomen. Een snelle heroriëntering is *in casu* niet aan de orde.

Wanneer rekening wordt gehouden met het gehele studietraject van een student – wat de decreetgever in tweede orde ook expliciet toelaat via instellingsoverschrijdende studievoortgangsbewaking – zijn belangrijke indicaties, zoals hoger aangegeven, het studierendement en de studieprestaties op opleidingsonderdelen. Deze studenten worden gedurende vele jaren toegelaten om hun traject verder te zetten op basis van hun studierendement en studieprestaties (zoals *in casu* verzoeker). Zowel de student als de onderwijsinstelling hebben zich reeds een lange periode ingezet, waardoor het afhaken op het einde van het reeds afgelegde traject voor beiden een zware teleurstelling inhoudt. Ook de decreetgever heeft duidelijk aangegeven dat studenten aangemoedigd moeten worden om een initieel einddiploma te behalen. Vanuit dat oogpunt is ook bepaald in artikel II.205 van de Codex Hoger Onderwijs dat een student met een negatief leerkredietsaldo, maar die reeds

---

⁶ Ontwerp van decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, *Parl.St. VI.Parl. 2003-2004*, nr. 2154/1, 25; Ontwerp van decreet betreffende het onderwijs XXV, *Parl.St. VI.Parl. 2014-2015*, nr. 325/1, 36-37.

beschikt over het onderliggende bachelordiploma, niet kan worden geweigerd op grond van onvoldoende leerkrediet om een vervolgopleiding (een eerste initiële masteropleiding) te volgen.⁷ Verzoeker bevindt zich in deze situatie.

(7) In het bijzonder blijft de weigeringsbeslissing gebaseerd op het gegeven dat verzoeker na twee academiejaren van inschrijving nog steeds geen *onderzoeksvoorstel* heeft ingediend. De studieresultaten op bepaalde opleidingsonderdelen betreffen inderdaad een element dat, zoals hoger ook aangegeven, terecht wordt meegenomen in het kader van studievoortgangsbewaking, wat niet betekent dat ook in dat verband de Raad de redelijkheid en regelmatigheid van het oordeel van verwerende partij over dit element kan onderzoeken. De Raad verwijst naar zijn eerdere motivering wat betreft het aantonen dat er een gebrek is aan schrijfvaardigheden.

Volgens verwerende partij toont verzoeker hiermee ook aan dat het verwerven van de leerresultaten van een masterproef, die een ‘zelfwerkzaamheid’ veronderstellen, niet haalbaar is (ook niet in de toekomst). Zij is tevens van mening dat het opvolgen en begeleiden van masterstudenten in het proces van een onderzoeksvoorstel en masterproef in tegenspraak is met de leerresultaten van het opleidingsonderdeel, die van een rechtenstudent verwachten dat hij indieningstermijnen respecteert en de nodige zelfwerkzaamheid aantoont (zie stuk 3 van verwerende partij). Verwerende partij stelt zelf dat het opvolgen/begeleiden van studenten in het kader van een onderzoeksvoorstel/masterproef een impliciete wijziging inhoudt van de leerresultaten. De Raad kan niet anders dan vaststellen dat verwerende partij met deze motivering tegenstrijdig handelt met haar eigen meesterproefreglement, dat voor het betreffende opleidingsonderdeel ‘onderzoeksvoorstel’ een specifieke opvolgingsprocedure voorschrijft voor studenten die zich in de situatie bevinden waarin ook verzoeker zich bevindt. Zoals verzoeker terecht in zijn verzoekschrift aankaart, geldt er een opvolgingstaak ten aanzien van de promotor en/of begeleider van het opleidingsonderdeel masterproef, wat vanzelfsprekend niet impliceert dat een student niet in grote mate zelfstandig een masterproef moet voorbereiden en tot een goed einde brengen op het niveau zoals vereist is in een masteropleiding. Uit het meesterproefreglement van verwerende partij blijkt ook dat voor

---

⁷ *Art. II.205. Een hogeschool of universiteit kan de inschrijving van een student weigeren als hij een leerkrediet heeft dat kleiner of gelijk is aan nul.*

In afwijking van het eerste lid kan het instellingsbestuur een student met een leerkrediet kleiner dan of gelijk aan nul niet weigeren voor de inschrijving voor een initiële masteropleiding als de student voldoet aan de toelatingsvooraarden voor deze masteropleiding, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1, afdeling 2, onderafdeling 3 en nog niet eerder een masterdiploma behaalde.

masterstudenten explicet in een opvolging van hun voorbereidende werkzaamheden (in de eerste plaats door de meesterproefcoördinator en vervolgens door een commissie) wordt voorzien, in het bijzonder wat het onderzoeksvoorstel betreft. In stuk 3 van verwerende partij leest de Raad het volgende voorschrift:

“5.5 Opvolging ingeval de student geen onderzoeksvoorstel indient

Wanneer de student die is ingeschreven voor het opleidingsonderdeel ‘onderzoeksvoorstel’ gedurende twee academiejaren geen onderzoeksvoorstel indient bij de promotor, wordt hij voor een opvolgingsgesprek uitgenodigd door de meesterproefcoördinator. Wanneer het aanhoudende uitstel niet gebaseerd is op gegrondte feiten, kan de meesterproefcoördinator deze zaak voorleggen aan de meesterproefcommissie met het oog op het nemen van de meest geschikte maatregelen.”.

Ter zitting replicateert verwerende partij in dit verband dat de meesterproefcoördinator in de feiten enkel een opvolgingstaak heeft ingeval een student zijn onderzoeksvoorstel reeds effectief heeft ingediend. Verzoeker deelt in dit verband ter zitting mee dat – zoals ook blijkt uit het neergelegde dossier – verwerende partij hem, ondanks zijn inschrijving voor het betreffende opleidingsonderdeel, nooit op een lijst heeft geplaatst, zodat dit mogelijk verklaart waarom ten aanzien van hem de voorgeschreven opvolgingsprocedure niet is gevuld en ook geen enkel contact met hem is genomen door de meesterproefcoördinator, wat het reglement nochtans voorschrijft.

De Raad stelt ook vast dat verzoeker aanstipt dat hij als gevolg van zijn latere inschrijving voor het betreffende opleidingsonderdeel in het academiejaar 2015-2016 niet heeft kunnen deelnemen aan de toelichtende sessies die bij aanvang van het academiejaar plaats hebben en waar richtlijnen worden gegeven omtrent de redactie van het onderzoeksvoorstel, ondanks het verplicht karakter van deze sessies.

De Raad ontket niet dat verzoeker zelf meer initiatief had kunnen nemen, maar is van oordeel dat ook verwerende partij haar verantwoordelijkheid ten aanzien van verzoeker niet afdoende heeft opgenomen en alleszins niet voldoende zorgvuldig conform haar eigen voorschriften heeft gehandeld. In dat licht komt het de Raad ook tegenstrijdig voor om te stellen dat het vier zittijden na elkaar niet indienen van een onderzoeksvoorstel aantoont dat er geen enkel perspectief is op het verwerven van de leerresultaten van het betreffende opleidingsonderdeel. Beide partijen dragen derhalve een verantwoordelijkheid voor het slechte verloop van dit opleidingsonderdeel, wat door verwerende partij aangehaald wordt als een doorslaggevend

motief in het kader van de opgelegde studievoortgangsbewakingsmaatregel. Dit maakt de drastische weigeringsbeslissing van verwerende partij moeilijk te begrijpen. Bij het nemen van de weigeringsbeslissing heeft verwerende partij met deze omstandigheden onvoldoende rekening gehouden.

De Raad is op basis van de aangehaalde overwegingen van oordeel dat ook deze uitgebreide motiveringsgronden voor de weigering van inschrijving niet redelijk overkomen in het licht van de verzwaarde motiveringsplicht die *in casu* geldt. Temeer daar verwerende partij de mogelijkheid heeft om verzoeker onder een bindende voorwaarde in te schrijven, begrijpt de Raad niet dat in voorliggend dossier niet voor deze optie wordt gekozen en dat verzoeker, die al zeer ver is gevorderd in zijn studietraject en op een geloofwaardige wijze aangeeft zijn traject gemotiveerd te kunnen verderzetten, zonder enige verwittiging wordt uitgesloten van een verdere inschrijving. Deze weigeringsbeslissing laat geen ruimte over naar de toekomst toe omdat ze in hoofdzaak gebaseerd is op een – naar het oordeel van de Raad – onvoldoende aangetoond gebrek aan perspectief om de leerresultaten te behalen. Deze beslissing valt, in het licht van de reeds geleverde inspanningen, zeer zwaar ten aanzien van verzoeker en zij heeft bovendien verregaande gevolgen voor zijn verdere loopbaan.

Het middel is gegrond.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 3 januari 2018.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 20 februari 2018 een nieuwe beslissing, rekening houdend met de overwegingen in dit arrest.

3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 12 februari 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter
Jean Goossens bijzitter
Piet Versweyveld bijzitter
bijgestaan door
Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 21 maart 2018

Arrest nr. 4.234 van 27 maart 2018 in de zaak 2018/038

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Alain François en Heleen De Bock
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de voorzitter van de beroepsinstantie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 30 januari 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 21 maart 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Heleen De Bock, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is sinds het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding Bachelor of Laws in de Rechten. Met het oog op het academiejaar 2017-2018 dient verzoeker op 7 oktober 2017 een verzoek tot vrijstelling in voor het opleidingsonderdeel ‘Inleiding voornaamste moderne staten’.

Op 26 oktober 2017 trekt de decaan zijn eerdere beslissing van 13 oktober 2017 – ertoe strekkende dat aan verzoeker een volledige vrijstelling voor het opleidingsonderdeel wordt verleend – in, om vervolgens aan verzoeker een deelvrijstelling te verlenen voor het onderdeel ‘Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Verenigde Staten’. Die beslissing wordt per e-mail van 13 november 2017 aan verzoeker ter kennis gegeven.

Met een verzoekschrift gedateerd op 19 november 2017 tekent verzoeker tegen deze beslissing een intern beroep aan. De motivering daarvan luidt als volgt:

“Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

- De inhoud wel degelijk overeenstemt met desbetreffend opleidingsonderdeel.”

Bij beslissing van 30 januari 2018 verklaart de voorzitter van de beroepsinstantie van de faculteit Recht en Criminologie dat intern beroep onontvankelijk, op grond van de overweging dat het beroep niet met een ter post aangetekend schrijven werd ingesteld, terwijl artikel 153, §1 van het onderwijs- en examenreglement die vormplicht op straffe van onontvankelijkheid voorschrijft.

Dit vormt de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij voert aan dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat het noodzakelijk aan het beroep bij de Raad voorafgaand intern beroep niet op ontvankelijke wijze werd uitgeput.

Verwerende partij stipt aan dat artikel II.283, eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de vormen van het intern beroep zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement, en dat te dezen artikel 153, §1 van dat reglement de aangetekende zending op straffe van onontvankelijkheid voorschrijft.

In zijn wederantwoordnota betwist verzoeker deze exceptie. Hij voert aan dat hij zijn intern beroep wél – eveneens – per aangetekend schrijven heeft overgemaakt. Verzoeker verwijst enerzijds naar een bewijs van aangetekende zending, afgestempeld in ‘Carrefour Tienen’ op 20 november 2017 met als geadresseerde “Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, 1050 Elsene”, en anderzijds naar e-mailcorrespondentie van 19 januari 2018 waarin de faculteit bewijs van de aangetekende zending opvraagt en verzoeker antwoordt dat hij over dat bewijs niet meer beschikt. Beide stukken worden door verzoeker samen met zijn wederantwoordnota overgemaakt.

Beoordeling

Het komt krachtens artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs aan de hogeronderwijsinstelling toe om, rekening houdend met datgene wat de decreetgever heeft bepaald, de modaliteiten van de interne beroepsprocedure te regelen.

Te dezen schrijft artikel 153, §1, tweede lid van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij voor dat het intern beroep, op straffe van niet-ontvankelijkheid, wordt ingesteld middels een verzoekschrift dat (i) ondertekend en gedagtekend is, (ii) bij aangetekend schrijven wordt toegezonden en (iii) wordt ingediend bij de voorzitter van de betrokken beroepsinstantie.

Het intern beroep dat verzoeker met een e-mail van 20 november 2017 heeft ingesteld, beantwoordt niet aan de voorwaarde van de aangetekende zending. Gelet op het belang van een vaste datum van het intern beroep – die niet wordt verleend door het verzenden van een e-mail – werd dit beroep, in toepassing van het voormelde artikel 153, §1, tweede lid van het onderwijs- en examenreglement terecht onontvankelijk verklaard.

Ofschoon in de bestreden beslissing uitdrukkelijk wordt overwogen dat verzoeker niet bewijst zijn beroep bij aangetekend schrijven te hebben ingesteld, en het intern beroep enkel om die reden werd verworpen, gaat verzoeker op derhalve pivotale aspect van de bestreden beslissing in zijn verzoekschrift voor de Raad niet in. Verzoeker beweert niet, laat staan bewijst, dat hij zijn intern beroep bij ter post aangetekende zending heeft verzonden, en voegt desbetreffend ook geen stukken toe.

Wanneer verzoeker pas in zijn wederantwoord voor het eerst aanvoert dat zijn intern beroep ten onrechte onontvankelijk werd verklaard, werpt hij een nieuw, en bijgevolg onontvankelijk middel op.

Verzoeker verklaart evenmin waarom hij het thans voorgelegde bewijs van aangetekende d.d. 20 november 2017 zending niet eerder, met name samen met zijn verzoekschrift, heeft neergelegd. Nochtans bepaalt artikel II.295, §1 van de Codex Hoger Onderwijs dat een verzoekende partij de stukken die zij wil aanwenden bij het verzoekschrift voegt, en dat zij nadien enkel bijkomende stukken aan het dossier kan laten toevoegen voor zover die haar bij de opmaak van het verzoekschrift niet bekend waren. Aangezien het verzendbewijs onmogelijk kan worden beschouwd als een stuk dat aan verzoeker onbekend was, kan het niet samen met de wederantwoordnota voor het eerst in het debat worden gebracht. De Raad wijst er daarbij ook op dat de verwerende partij op dit stuk niet meer schriftelijk heeft kunnen antwoorden, zodat haar rechten van verdediging in het gedrang komen.

Om deze redenen alleen al, kan de Raad met het nieuwe middel en het verzendbewijs als nieuw stuk, geen rekening houden bij de beoordeling van de zaak. Gelet op de argumenten en stukken die op regelmatige wijze in het debat zijn gebracht en waarop de Raad vermag acht te slaan, moet worden vastgesteld dat verzoeker er niet van overtuigt dat de bestreden beslissing zijn intern beroep ten onrechte onontvankelijk heeft verklaard.

Ten overvloede wijst de Raad er verder op dat het meer vermelde artikel 153, §1, tweede lid van het onderwijs- en examenreglement voorschrijft dat de aangetekende zending houdende het intern beroep, aan de voorzitter van de beroepsinstantie moet worden gericht. Ook al zou verzoekers verzendbewijs bij het debat worden betrokken, dan nog moet worden vastgesteld dat dit vormvoorschrift door verzoeker evenmin werd nageleefd, nu uit het door hem voorgebrachte verzendbewijs van 20 november 2017 blijkt dat de zending was gericht aan “Vrije Universiteit Brussel”, en dus niet aan de beroepsinstantie.

Daar verzoeker de interne beroepsprocedure niet op regelmatige wijze heeft uitgeput, is huidig beroep niet ontvankelijk.

Louter voor het debat bedenkt Raad dat de in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs bedoelde termijn van zeven kalenderdagen om een intern beroep tegen een studievoortgangsbeslissing in te stellen, overeenkomstig artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet slechts ingaat wanneer bij de kennisgeving van de beslissing de beroepsmodaliteiten correct zijn vermeld.

Prima facie kan de vraag worden gesteld of, in het licht van voormeld artikel 35, de beroepstermijn tegen de initieel bestreden beslissing van de decaan is verstreken, nu op die beslissing ogenschijnlijk de beroepsmodaliteiten slechts werden vermeld middels een verwijzing naar een andere bron, met name het onderwijs- en examenreglement.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris	De voorzitter
Freya Gheysen	Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.202 van 21 maart 2018 in de zaak 2018/059

In zake: xxx

tegen:

UC LIMBURG
woonplaats kiezend te 3001
Heverlee Geldenaaksebaan 335

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van de UC Limburg van 16 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 21 maart 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Lieve Tack, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding Bachelor in Bedrijfsmanagement.

Voor de opleidingsonderdelen ‘Gezinsverzekeringen’ en ‘Inleiding tot schadeverzekeringen’ behaalt verzoeker respectievelijk 3/20 en 4/20. Tegen die examencijfers tekent verzoeker blijkbaar met een e-mail van 5 februari 2018 intern beroep aan – dit stuk wordt door geen van de partijen neergelegd (zie *infra*).

Bij beslissing van 16 februari 2018 verklaart de interne beroepscommissie het door verzoeker ingestelde beroep ontvankelijk, maar ongegrond. De beslissing luidt als volgt:

“Voorwerp van beroep

Betwist resultaat: respectievelijk 4/20 en 3/20

Opleidingsonderdeel (OPO): inleiding tot schadeverzekeringen en gezinsverzekeringen

Opleiding: PBA Bedrijfsmanagement (Diepenbeek)

Tolerantiekrediet: 18 studiepunten

Studie-efficiëntie: 13 %

Datum bekendmaking examenresultaten: 1/02/2018

Verzoek tot intern beroep ingediend via mail van 5/02/2018.

SITUATIESCHETS

De student dient bezwaar in tegen het toegekende resultaat voor het opleidingsonderdeel (OPO) inleiding tot schadeverzekeringen en gezinsverzekeringen.

[...]

ONTVANKELIJKHEID VAN HET BEROEP

Op 1/02/2018 worden de examenresultaten bekendgemaakt. De student dient intern beroep in bij mail van 5/02/2018, dus binnen de vervaltermijn van 7 kalenderdagen na de bekendmaking. Het interne beroep is ontvankelijk.

STANDPUNT VAN DE STUDENT

De student dient beroep in tegen het examenresultaat van 2 opleidingsonderdelen. Wat betreft het opleidingsonderdeel inleiding tot de schadeverzekeringen komen zijn argumenten samengevat op het volgende neer:

- Het examen is te streng beoordeeld.
- Tijdens het inkijkmoment van het examen zou de docente de student hebben vernederd.
- De docente zou informatie over zijn examen hebben doorgegeven aan andere docenten.

De bezwaren over het OPO gezinsverzekeringen luiden als volgt:

- Het examen verloopt niet optimaal.
- Betwisting over de toegekende punten.
- Examenvraag had niet mogen worden gesteld.

GEGRONDHEID VAN HET BEROEP

OPLEIDINGSONDERDEEL INLEIDING TOT DE SCHADEVERZEKERINGEN

Te strenge beoordeling

De student vindt dat hij te streng is beoordeeld en minstens de helft van de punten verdient.

De Interne Beroepscommissie treft geen aanwijzingen aan die de bewering van de student staven. De docente stelde een verbetersleutel op die de Interne Beroepscommissie tot de hare maakt en die bij deze beslissing wordt gevoegd om er integraal deel van uit te maken. De verbetersleutel geeft voldoende aan dat de antwoorden van de student vaak te beperkt en te kort zijn om een hoger cijfer te verdienen. De Interne Beroepscommissie is van mening dat het cijfer van 4/20 redelijk is, alleszins niet onredelijk te laag.

Vernedering tijdens inkijkmoment

De student voelde zich vernederd bij het inkijken van het examen. De docente zou hebben gezegd dat de “student niet gekneed is voor het vak” wat misschien zelfs hoorbaar was voor een andere docent.

De docente spreekt dit tegen en stelt dat ze eerder iets zei in de zin van: “het examen is niet goed afgelegd en verdiende geen voldoende”. De Interne Beroepscommissie heeft er begrip voor dat een student, zeker als hij dacht geslaagd te zijn voor het OPO, zich onheus [] behandeld voelt. Toch geldt hier het vermoeden dat de docente correct, deskundig en onbevooroordeeld heeft gehandeld. Dat vermoeden kan maar worden weerlegd indien de student overeenstemmende andersluidende feiten aanbrengt die het tegendeel bewijzen. De student laat het bij de bewering dat de docente hem vernederde zonder deze bewering aan te tonen. Die bewering is alleszins niet voldoende om het vermoeden van deskundigheid en onpartijdigheid te ontkrachten.

Bovendien deed dit feit zich voor op het moment van de inzage, dus na het afleggen en quoteren van het examen [] zodat er ook geen oorzakelijk verband is aangetoond tussen de partijdigheid en de correctie van het examen.

Ontrecht verspreiden van info over het examen van student

De student stelt aan te voelen dat er over hem wordt gesproken door de non-verbale communicatie tussen de docenten en doordat de docente op het inkijkmoment zou[] hebben gezegd dat ze er een collega heeft bijgehaald om zijn geschrift te ontcijferen.

De docente spreekt dit tegen. Ook hier weer stelt de Interne Beroepscommissie vast dat het vooral gaat over een aanvoelen van de student zonder een tastbaar bewijs. Voor zoveel als nodig verwijst de Interne Beroepscommissie naar haar beoordeling van het voorgaande argument van de student. Docenten zijn verplicht onpartijdig te handelen en we mogen ervan uitgaan dat ze effectief zo handelen. Er geldt dus een vermoeden van onpartijdigheid dat enkel kan worden weerlegd door overeenstemmende andersluidende te bewijzen feiten en omstandigheden. Die laatste zijn er niet, zeker niet op het moment van de evaluatie. De feiten waarnaar de student verwijst dateren van na de bekendmaking van het cijfer, dus niet van voor of tijdens de evaluatie, correctie van het examen.

OPLEIDINGSONDERDEEL GEZINSVERZEKERINGEN

Verloop van examen

De student deelt zijn klacht over het verloop van het examen op in 3 delen: ontvangen van examen, niet krijgen van hulpmiddelen en onderbroken worden tijdens mondeling gedeelte.

- Ontvangen examen: de student heeft volgens hem het examen “tegen de borst geduwd gekregen” toen hij binnengewandeld was. Dit onvriendelijke gebaar bracht hem van slag. Andere studenten die hij zag binnenkomen werden vriendelijker begroet. Ook haalt de student aan dat hij geen examenvraag heeft kunnen trekken.
- Hulpmiddelen: tijdens het examen mag er gebruik gemaakt worden van polissen om zaken op te zoeken. De student erkent dat deze naast hem lagen op de bank. Hij erkent dat tijdens de lessen is gezegd dat deze ter beschikking zouden zijn tijdens het examen. De student klaagt aan dat hij niet duidelijk gehoord heeft of het zich niet meer kan herinneren dat de docenten hem hebben verteld bij de start van het examen dat de polissen naast hem lagen op de bank. Indien hij dat wel duidelijk zou hebben waargenomen, had hij er gebruik van gemaakt en zijn examen beter afgelegd.
- De student vindt het ook niet kunnen dat de docenten hem tijdens zijn mondelinge uitleg onderbraken. Hij erkent dat op voorhand was geweten dat er strikt 15 min. voorbereidingstijd was en strikt 15 min. om het mondeling gedeelte zelf af te leggen.

De docenten betwisten dat het examen ‘tegen de borst’ werd geduwd. Zij halen aan dat elke student bij het binnenkomen een examen heeft gekregen en dat geen enkel student examenvragen heeft mogen “trekken”. Daarenboven halen ze aan dat de studenten zelf de volgorde mochten bepalen van binnenkomst en dat de docenten een op voorhand vastgelegde volgorde van vragen hadden zonder dat ze wisten welke student wanneer ging komen. Beide docenten beklemtonen dat ze wel degelijk gezegd hebben dat de polissen naast de student lagen bij de start van het examen. De docenten halen aan dat ze de student hebben onderbroken tijdens het examen omdat ze vonden dat hij op dat moment naast de vraag aan het antwoorden was en ze hem nog voldoende tijd wilden geven om op een volgende vraag beter te kunnen antwoorden. Ze haalden hierbij aan dat elke student strikt en maximaal 15 min. kreeg voor het mondeling gedeelte van het examen.

De Interne Beroepscommissie oordeelt dat de toelichting van de docenten erop wijst dat zij het examen correct en onpartijdig organiseerden, ook voor de student in kwestie. Het tegendeel wordt niet aangetoond.

Examenvraag

Op het examen moest de student antwoorden formuleren over vragen rond een brandverzekeringsofferte. Hij betwist dat deze vraag mocht worden gesteld omdat dit slechts bondig was besproken in de les. Hij erkent wel dat er gelijkaardige voorbeelden in het studieboek “De brandverzekering doorgelicht” staan die deel uitmaken van het studiemateriaal zoals vermeld op de ECTS-fiche.

De docenten halen aan dat gelijkaardige offertes tijdens de les besproken zijn. Dat dit deel uitmaakt van de leerstof zoals vermeld op de ECTS-fiches en dat gelijkaardige voorbeelden in het handboek terug te vinden zijn.

De Interne Beroepscommissie treedt de docenten bij: van studenten hoger onderwijs mag meer worden verwacht dan het louter reproduceren van in de les behandelde leerstof. Zij moeten in staat zijn de behandelde leerstof zelfstandig te verwerken en toe te passen op gelijkaardige situaties.

Toegekende score

De student vindt zijn toegekende punt te laag is voor wat hij allemaal heeft gezegd op het examen. Naar zijn mening verdient hij minimaal de helft van de punten.

Samen met de docenten vindt de Interne Beroepscommissie dat het toegekende punt rechtvaardig is en grond vindt in de fiche (opgegeven vragen) en bijbehorende notities van de docenten die de Interne Beroepscommissie bij haar beslissing voegt om hiervan integraal deel uit te maken als motivering van haar beslissing.

CONCLUSIE

Uit het dossier van de opleiding blijkt dat de evaluatie gebeurde conform de opleidingsvisie die wordt beschreven in de ECTS-fiche en dat de student deskundig en onpartijdig werd geëvalueerd.

De beslissing van de Examencommissie is regelmatig tot stand gekomen, vindt grond in het dossier van de opleiding, is zeker niet kennelijk onredelijk of kennelijk onvoldoende gemotiveerd.

BESLISSING

Het beroep van de student is ontvankelijk maar niet gegrond.

De Interne Beroepscommissie bevestigt de beslissing van de examencommissie waarbij aan xxx de score van 4/20 op het OPO inleiding tot schadeverzekering en 3/20 voor het OPO gezinsverzekering werd toegekend.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Opmerking inzake het administratief dossier

De Raad vestigt de aandacht van verwerende partij erop dat artikel II.298, §1 van de Codex Hoger Onderwijs ingevolge wijziging door artikel 26 van het decreet van 8 december 2017 “houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs”, zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 8 februari 2018, thans luidt als volgt:

§1. Het administratief dossier dat door het bestuur uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd, bevat ten minste de volgende stukken:

- 1° een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing;
- 2° in voorkomend geval de examenkopij(en) van of het stagerapport van de verzoeker, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid;

3° het dossier dat samengesteld is naar aanleiding van het intern beroep, vermeld in artikel II.283, eerste lid, met inbegrip van het verzoekschrift op intern beroep;

4° de door het bestuur vastgelegde reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademecum. De stukken worden door het bestuur gebundeld en op een inventaris ingeschreven.

Deze wijziging, die krachtens artikel 38 van het decreet op 1 januari 2018 in werking is getreden, is wat de bepaling onder 3° betreft door de decreetgever doorgevoerd op grond van de volgende overwegingen (*Parl. St. VI. Parl. 2017-2018, nr. 1300/1, 50*):

Wat de inhoud van het administratief dossier betreft, verdient het aanbeveling in het decreet op te nemen dat de instelling ook de interne reglementen meedeelt waarop de bestreden beslissing is gesteund, zoals het onderwijs- en examenreglement, een eventueel stagereglement enzovoort. Vaak moet de Raad die stukken nog afzonderlijk opvragen, wat bijkomende tijdsdruk plaatst op de voorbereiding van het dossier. Hetzelfde geldt voor het verzoekschrift op intern beroep, dat de Raad op zijn ontvankelijkheid moet controleren. Met stukken van reglementaire strekking die zich niet in het dossier bevinden, mag de Raad geen rekening houden (RvS 27 april 2015, nr. 230.980, Van Raemdonck).

In strijd met artikel II.298, §1, 3° bevat het door verwerende partij neergelegde administratief dossier niet het verzoekschrift op intern beroep. Verwerende partij wordt verzocht in de toekomst op het voormelde voorschrift acht te slaan.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert aan dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat het geen middelen bevat.

Verzoekende partij heeft geen nota van wederantwoord ingediend en spreekt de exceptie derhalve niet tegen.

Beoordeling

Het door verzoeker bij de Raad neergelegd beroep bevat de volgende toelichting (de Raad citeert letterlijk):

“Ik wil jullie meedelen dat ik niet mee eens ben met de beslissingen die genomen zijn door de Interne Beroepscommissie inzake het beroep van xxx.

Ik dank u alvast en vertrouw erop dat u alles in werking zult stellen om dit misverstand recht te zetten.”

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat het beroep van de verzoekende partij minstens een feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren moet bevatten.

Het verzoekschrift dat door verzoeker werd ingediend, beantwoordt niet aan dit voorschrift. Uit de loutere mededeling dat verzoeker het met de bestreden beslissing niet eens is, en de vraag om het “misverstand recht te zetten”, kan de Raad niet afleiden welke concrete grieven verzoeker tegen die beslissing wil doen gelden.

Het valt in die omstandigheden niet aan de Raad toe om aan de hand van de bij het verzoekschrift gevoegde stukken op zoek te gaan naar de middelen die verzoeker mogelijk zou hebben willen aanvoeren.

Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 21 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Freya Gheysen **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.199 van 21 maart 2018 in de zaak 2018/074

In zake: Rachid AZROU
woonplaats kiezend te 2610 Wilrijk-Antwerpen
Tennisstraat 36

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Kristof Caluwaert en Alain François
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 1 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de decaan van de faculteit Recht en Criminologie van 16 februari 2018 waarbij de aanvraag van verzoeker tot afwijking van de inschrijvingsvoorwaarden voor het opleidingsonderdeel ‘Inleiding fiscaal recht’ wordt geweigerd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 21 maart 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Heleen De Bock, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker beoogt in het academiejaar 2017-2018 de inschrijving, middels een creditcontract, voor verschillende opleidingsonderdelen.

Daar verzoeker in het eerste semester niet slaagde voor het opleidingsonderdeel ‘Inleiding tot het fiscaal recht’, wordt hem op grond van redenen van volgtijdelijkheid de inschrijving voor het opleidingsonderdeel ‘Personenbelasting’ geweigerd.

Op 13 februari 2018 dient verzoeker bij de decaan van de betrokken faculteit een aanvraag in tot het bekomen van een afwijking op deze volgtijdelijkheid. In deze aanvraag verwijst verzoeker naar ziekte, waardoor hij het examen ‘Inleiding tot het fiscaal recht’ onvoldoende kon voorbereiden. Hij stipt ook aan geen masteropleiding Rechten te beogen, en te willen vermijden dat hij voor het behalen van zijn bachelordiploma nog een volledig jaar zou moeten uittrekken.

Met een beslissing van 16 februari 2018 weigert de decaan de aanvraag. Hij motiveert dat de volgtijdelijkheidsvoorwaarde inhoudelijk nuttig en nodig is, dat zij werd ingesteld door de opleiding en dat er geen uitzonderlijke omstandigheden zijn om van die regel af te wijken. De decaan vermeldt de mogelijkheid om tegen zijn beslissing beroep in te stellen bij “de voorzitter van de betrokken beroepsinstantie”, met verwijzing naar het onderwijs- en examenreglement.

Een eerste intern beroep van verzoeker wordt volgens verwerende partij, ter zake door verzoeker niet tegengesproken, ingediend op 22 februari 2018. Dit beroep wordt door de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie op 1 maart 2018 onontvankelijk verklaard, omdat het niet is ondertekend. Deze beslissing is aan verzoeker ter kennis gebracht met een e-mail van 5 maart 2018.

Verzoeker tekent op 1 maart 2018 voor een tweede maal intern beroep aan. Op dezelfde dag dient verzoeker een beroep in bij de Raad, eveneens gericht tegen de beslissing van de decaan van 16 februari 2018.

IV. Bevoegdheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, zijn bevoegdheid.

De Raad beschikt slechts over een toegewezen bevoegdheid.

Geschillen inzake de ontheffing van een voltijdelijkheidsvoorwaarde, zijn als dusdanig niet aan de rechtsmacht van de Raad onderworpen.

Artikel I.3, 69°, *g*) van de Codex Hoger Onderwijs definieert sinds de inwerkingtreding op 1 januari 2018 van artikel 7, 5° van het decreet van 8 december 2017 “houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs”, wel als studievoortgangsbeslissing:

g) het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het contract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich nog niet eerder heeft ingeschreven;

Aangezien verzoekende partij is ingeschreven middels een creditcontract, hij een geïndividualiseerd traject volgt en uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan niet blijkt dat verzoeker zich eerder reeds voor het opleidingsonderdeel ‘Personenbelasting’ heeft ingeschreven, voldoet de bestreden beslissing formeel aan de criteria van artikel I.3, 69°, *g*) – daargelaten de vraag of dit de intentie van de decreetgever is geweest.

De Raad acht zich bevoegd.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert aan dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat de interne beroepsprocedure niet regelmatig is uitgeput.

Verzoeker zijnerzijds zet in zijn wederantwoordnota uiteen dat hij zijn beroep bij de Raad heeft ingediend omdat er op 1 maart 2018 nog geen beslissing op intern beroep bekend was, hij verschillende malen contact had opgenomen en men “met de deadline flirtte”.

Beoordeling

Zoals de Raad reeds meermaals heeft geoordeeld, kan de ondertekening van een verzoekschrift door een hogeronderwijsinstelling op straffe van onontvankelijkheid worden ingeschreven als een vormvereiste voor het instellen van een intern beroep. Te dezen heeft verwerende partij zulks gedaan in artikel 153, §1 van het onderwijs- en examenreglement.

Verzoeker betwist niet het bestaan of de regelmatigheid van dit voorschrift, noch het feit dat hij heeft nagelaten om zijn intern beroep van 22 februari 2018 te ondertekenen. Niet ten onrechte derhalve, betwist verzoeker evenmin dat zijn intern beroep van die datum onontvankelijk kon worden verklaard.

Artikel II.284, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de interne beroepsprocedure leidt tot een beslissing die aan de beroepindiener ter kennis wordt gebracht binnen een termijn van twintig kalenderdagen, ingaand op de dag na deze waarop het beroep werd ingesteld.

Aangezien verzoeker zijn intern beroep heeft ingesteld op 22 februari 2018, beschikte de interne beroepsinstantie over een termijn tot (woensdag) 14 maart 2018 om, bij gebreke aan mededeling van een beslissing op latere datum overeenkomstig artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs, haar beslissing aan verzoeker over te maken.

Verzoeker heeft zijn beroep bij de Raad ruim voor het verstrijken van die termijn ingediend. Bijgevolg is het beroep niet gericht tegen de eindbeslissing waarvoor de Raad bevoegd is, met name de beslissing van de interne beroepsinstantie.

Het beroep is dan ook voorbarig en bijgevolg onontvankelijk.

Louter voor het debat bedenkt de Raad dat de in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs bedoelde termijn van zeven kalenderdagen om een intern beroep tegen een studievoortgangsbeslissing in te stellen, overeenkomstig artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet slechts ingaat wanneer bij de kennisgeving van de beslissing de beroepsmodaliteiten correct zijn vermeld.

Prima facie kan de vraag worden gesteld of, in het licht van voormeld artikel 35, de beroepstermijn tegen de bestreden beslissing wel tot zeven kalenderdagen beperkt kan blijven, nu op de bestreden beslissing ogenschijnlijk de beroepsmodaliteiten slechts onvolledig zijn vermeld, met name door wat betreft de identiteit en contactgegevens van de ‘voorzitter van de betrokken beroepsinstantie’ slechts een verwijzing te bevatten naar een andere bron, met name het onderwijs- en examenreglement.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 21 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.200 van 21 maart 2018 in de zaak 2018/076

In zake: Filip APLAS
                         woonplaats kiezend te 2100 Deurne
                         Frans Van Heymbeecklaan 45/101

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 1 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing “die tot op heden officieel niet bekend is gemaakt” en van de beslissing van de voorzitter van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 22 februari 2018, waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 21 maart 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Bachelor in Bedrijfsmanagement, afstudeerrichting Rechtspraktijk.

Op 9 februari 2018 vindt de proclamatie van de examenresultaten van het eerste semester plaats. Voor het opleidingsonderdeel ‘Communicatievaardigheden Nederlands 1’ behaalt verzoeker een examencijfer van 9/20.

Verzoeker betwist dat dit de eerste bestreden beslissing uitmaakt.

Op 13 februari 2018 neemt verzoeker inzage in de resultaten voor dit opleidingsonderdeel, naar aanleiding waarvan hem door de betrokken lector wordt meegedeeld dat verzoeker door zijn medestudenten in het raam van een peer review negatief werd beoordeeld.

Op 20 februari 2018 stelt verzoeker tegen de quatering voor het opleidingsonderdeel ‘Communicatievaardigheden Nederlands 1’ een intern beroep in, waarin hij in hoofdzaak aanvoert – de Raad vat samen – dat de beoordeling door de medestudenten subjectief is, dat een derde van de studenten geen beoordeling heeft ingevuld en dat verzoeker wel alle inspanningen heeft geleverd om het werk tot een goed einde te brengen.

Op 22 februari 2018 verklaart de voorzitter van de interne beroepscommissie het intern beroep onontvankelijk omdat het buiten de decretaal daartoe voorziene termijn werd ingediend. De beslissing overweegt dat de examenresultaten zijn geproclameerd op 9 februari 2018 en dat de beroepsmodaliteiten daarbij correct zijn vermeld.

Dit vormt de tweede bestreden beslissing.

IV. Voorwerp van het beroep

De studievoortgangsbeslissing die verzoeker tot het eerste voorwerp van zijn beroep maakt, en die volgens verzoeker nog niet officieel bekend is gemaakt, is naar oordeel van de Raad het examencijfer voor het opleidingsonderdeel ‘Communicatievaardigheden Nederlands 1’.

Dat examencijfer is op 9 februari 2018 geproclameerd, en vormt aldus wat als de eerste bestreden beslissing moet worden beschouwd. Het gegeven dat verzoekers intern beroep betrekking heeft op een niet-periodegebonden evaluatie binnen het betrokken opleidingsonderdeel, en dat die deelscore niet afzonderlijk is geproclameerd, doet daaraan geen afbreuk.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat hij pas tijdens het feedbackmoment op 13 februari 2018 kennis heeft kunnen nemen van de beoordeling voor de niet-periodegebonden evaluatie en van de wijze waarop die beoordeling werd beïnvloed door zijn medestudenten.

Aldus is de termijn om tegen die beslissing een intern beroep in te stellen volgens verzoeker pas op die datum ingegaan en was zijn intern beroep van 20 februari 2018 wel tijdig.

Verwerende partij handhaaft de stelling dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat het noodzakelijk aan het beroep bij de Raad voorafgaand intern beroep niet op ontvankelijke wijze werd uitgeput.

Verwerende partij stipt aan dat de organisatie van feedback op 13 februari 2018 er niet toe leidt dat de termijn voor het aanvechten van het resultaat voor het geheel van het opleidingsonderdeel of een deel daarvan, pas op dat moment zou ingaan.

In zijn wederantwoordnota voert verzoeker nog het volgende aan:

“De student is het oneens met de beslissing van de interne raad, hij verwijst vanaf het begin naar de bepalingen van Art. II.283 van de Codex Hoger Onderwijs.

“...^{2°} in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing: de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student...”

De student benadrukt herhaaldelijk dat de resultaten van onderdeel/eindcompetentie tot op heden niet officieel raadpleegbaar zijn.

Conform met de bovenvermelde bepalingen begon de periode voor het indienen van het intern beroep op 14 februari 2018 – één dag na de kennisgeving van de genomen beslissing, het indienen van het intern beroep op 20 februari 2018 zou op basis hiervan ontvankelijk verklaard moeten worden.

Tenslotte zou het onredelijk alsook ondenkbaar zijn om een beroep in te stellen tegen een beslissing die niet gekend was, het zou immers ook mogelijk zijn dat deze positief was – waardoor een beroep totaal absurd zou zijn geweest.

Bij nader inzien van de grieven van de tegenpartij neemt de student als plausibel aan dat er niet gehandeld werd volgens de interne regels beschreven in het OER van Hogeschool Gent, hierbij zou hij graag willen verwijzen naar art. 44 OER en art. 45 §1 OER.

'De examens zijn openbaar en worden afgenoem in de lokalen vastgelegd in de examenregeling of, wat betreft de niet-periodegebonden evaluatie, in de lokalen aangeduid door de faculteit.'

'Bij schriftelijke examens veronderstelt de openbaarheid dat de student op de door de faculteit georganiseerde feedback de proeven kan inzien. Bij mondelinge examens veronderstelt de openbaarheid dat derden aanwezig kunnen zijn.'

'Indien het studenten betreft die voor eenzelfde opleidingsonderdeel zijn ingeschreven kan dit enkel mits toelating van de faculteit. De beraadslaging over de evaluatie is niet openbaar.' (Art. 44 OER – De beraadslaging is het proces, niet het resultaat – het resultaat zou nog steeds geopendbaar moeten worden.)

'...Uiterlijk de dag voor de feedback wordt aan iedere student op elektronische wijze een gedetailleerde lijst ter beschikking gesteld met de examenresultaten per (deel)opleidingsonderdeel, de opleidingsonderdelen waarvoor een credit werd behaald en de eventuele graad van verdienste voor het diploma.' (Art. 45 §1 OER)

De student zou ook graag willen benadrukken dat door het geheel [OER] van Hogeschool Gent geen vermelding is dan het woord '*proclamatie*' (Deze komt enkel voor in de Codex Hoger Onderwijs), men gebruikt een verwarringe term namelijk '*bekendmaking van de beslissing*'. De student neemt als mogelijk laat staan zeker of bewezen dat de term betrekking heeft tot beide gevallen beschreven in Art. II. 283 van de Codex Hoger Onderwijs. Er wordt geheel geen gebruik gemaakt van de termen beschreven in de definitiebepalingen van het OER, waardoor deze vrij te interpreteren zijn voor beide partijen.

Afsluitend zou de verzoekende partij alvast vermelden dat het verwerven van de eindcompetenties van uitermate belang is voor het eendoordeel, deze kan men hypothetisch gezien gelijkstellen aan elkaar. De eindcompetenties zouden moeten verworven zijn alvorens geslaagd te worden verklaard voor het opleidingsonderdeel, waardoor dus deze in zichzelf een eendoordeel bevatten.

Conclusie: De handelingen van de instelling zouden nietig verklaard moeten worden, de student heeft het verzoekschrift tijdig ingediend, het verzoekschrift voldeed aan alle vormvereiste beschreven in de OER van Hogeschool Gent."

Beoordeling

Artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de vervaltermijn van zeven kalenderdagen om tegen een studievoortgangsbeslissing een intern beroep in te stellen, ingaat op de dag van de proclamatie zo het een examenbeslissing betreft – wat *in casu* het geval is.

Zoals de Raad al meermaals heeft overwogen, wordt als proclamatie beschouwd, de officiële bekendmaking van de resultaten (o.a. R.Stvb. 12 augustus 2010, nr. 2010/026).

Artikel II.222, 6° van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat de wijze van bekendmaking van de resultaten van de examens en van de proclamatie van de afgestudeerden van een opleiding wordt geregeld in het examenreglement van de instelling.

Artikel 47, §1 en artikel 48, §1 van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 van verwerende partij stellen dat het examencijfer per opleidingsonderdeel wordt uitgedrukt in een geheel getal op twintig punten.

Verzoeker voert niet aan, laat staan bewijst, dat het opleidingsonderdeel ‘Communicatievaardigheden Nederlands 1’ uit deelopleidingsonderdelen bestaat die in voorkomend geval met een afzonderlijke quatering op de resultatenlijst zouden moeten worden vermeld. Ook uit artikel 45, §1 van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 kan enkel worden afgeleid dat het in de artikelen 47 en 48 bedoelde gehele getal op een noemer van twintig, moet worden bekendgemaakt *c.q.* geproclameerd.

Er is derhalve niet voorzien in wat verzoeker verlangt, met name een officiële mededeling van de resultaten per onderdeel van een opleidingsonderdeel, daargelaten nog dat er van een formeel te onderscheiden onderdeel geen sprake lijkt te zijn.

Verzoeker kan niet ernstig voorhouden te zijn verschalkt door het verschil in terminologie tussen de Codex Hoger Onderwijs (‘proclamatie’) en de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 van verwerende partij (‘bekendmaking van de beslissing’). Eensdeels omdat ook de Codex Hoger Onderwijs in artikel II.222 spreekt over de “bekendmaking van de resultaten van de examens” (de term ‘proclamatie’ verwijst in deze bepaling specifiek naar de afstuderende studenten), anderdeels omdat ‘proclamatie’ volgens

Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal zoveel betekent als ‘afkondiging of openlijke bekendmaking’.

Het is bijgevolg uitsluitend de officiële bekendmaking van de resultaten, te dezen op 9 februari 2018, die de voormelde beroepstermijn doet ingaan.

Het had derhalve op de weg van verzoeker gelegen om tegen het examencijfer van 9/20 tijdig een intern beroep in te stellen, hetzij onmiddellijk na de officiële bekendmaking onder voorbehoud van bevestiging of nadere uitwerking na het verkrijgen van feedback, hetzij tijdig na de feedback op 13 februari 2018. Verzoeker beschikte immers over een termijn van zeven kalenderdagen, die *in casu* liep van 10 februari tot en met 16 februari 2018.

Het op 20 februari 2018 ingestelde intern beroep werd terecht *ratione temporis* onontvankelijk verklaard. Die vaststelling volstaat om ook huidig beroep af te wijzen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 21 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jan Geens bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.201 van 21 maart 2018 in de zaak 2018/079

In zake: Louis GRUWEZ
                  woonplaats kiezend te 9070 Heusden
                  Mareldongen 3

tegen:

ARTEVELDEHOGESCHOOL
Woonplaats kiezend te 9000 Gent
Hoogpoort 15

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Arteveldehogeschool van 15 februari 2018, waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 21 maart 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de bacheloropleiding Bedrijfsmanagement, afdeling Internationaal Ondernemen. In het eerste semester van het

academiejaar 2017-2018 beoogt hij voor het opleidingsonderdeel ‘Buitenlandse ervaring’ te studeren aan een buitenlandse instelling, met name de Alfred University te New York.

In april 2017 zijn er blijkbaar gesprekken tussen verzoeker en de opleiding met het oog op de studie te New York.

Met een e-mail van 27 juni 2017 worden een aantal studenten, waaronder verzoeker, erop gewezen dat hun ‘Mobility Online’ – de toepassing voor de registratie van allerhande gegevens inzake het verblijf in het buitenland – niet volledig is. Zij worden eraan herinnerd dat zij niet kunnen vertrekken zolang niet is voldaan aan wat op ‘Mobility Online’ wordt gevraagd. Op 3 augustus 2017 meldt verzoeker aan mevrouw G.N. dat hij een account op ‘Mobility Online’ heeft aangemaakt en vraagt hij hoe hij de vereiste documenten moet overmaken. Hierop antwoordt mevrouw G.N. op 16 augustus 2017 dat zij daags nadien ‘Mobility Online’ zal nakijken. Over wat dat nazicht zou hebben opgeleverd, bevat het dossier geen spoor. Verzoeker vertrekt niettemin. Op 25 augustus 2017 meldt verzoeker – die zich op dat ogenblik reeds in de Verenigde Staten bevindt – aan mevrouw G.N. dat hij bij het invullen van ‘Mobility Online’ problemen ondervindt: aangezien hij reeds een volledige dekking geniet krachtens een eigen polis, wenst hij niet in te schrijven op de verzekering aangeboden door verwerende partij. Verzoeker vraagt hoe hij met ‘Mobility Online’ dan verder moet. Er volgt dan nog correspondentie tussen verzoeker en mevrouw G.N., die op 8 december 2017 mededeelt dat de hogeschoolverzekering verplicht is, en dat het bewijs van een (andere) ISEP-verzekering niet werd geüpload.

Op 31 januari 2018 vindt de officiële bekendmaking van de resultaten plaats. Voor het opleidingsonderdeel ‘Buitenlandse ervaring’ krijgt verzoeker geen quotering; hij wordt doorverwezen naar de tweede examenkans.

Met een brief van 6 februari 2018 stelt verzoeker tegen deze examenbeslissing een intern beroep in. Verzoeker zet daarin het volgende uiteen:

“Bij deze brief wens ik beroep aan te tekenen tegen de voor mij ongunstige studievoortgangsbeslissing (examenbeslissing) mij bekend gemaakt op 31.01.2018, waarbij mij voor het opleidingsonderdeel Buitenlandse Erfaring een onvoldoende werd toegekend.

Dit beroep is gesteund op de volgende gronden.

Blijkbaar worden er vakken, die ik aan de Alfred University in NY heb gevolgd, niet aanvaard. Dit verwondert mij, want ik had de bewuste vakken ter goedkeuring voorgelegd aan mevrouw [S.V.], die mij verzekerde dat die in aanmerking kwamen. Immers dragen de gekozen vakken bij tot de opleiding die ik volg.

Om naar Amerika te kunnen vertrekken moest ik er eerst voor zorgen dat mijn mobility online in orde was. Ik had alles ingevuld, behalve het gedeelte dat betrekking had op de verzekering. Ik had zelf voor een verzekering gezorgd en dit ook laten weten aan de verantwoordelijke, mevrouw [G.N.].

Het was mij niet duidelijk hoe ik hiermee verder moest, en toen ik de vraag aan mevrouw [G.N.] stelde, kreeg ik hierop nooit een antwoord. Toen ik eind december terug was uit de VS, ben ik haar hierover persoonlijk gaan aanspreken. Ik heb haar gevraagd waarom zij niet op mijn mails hieromtrent had geantwoord maar opnieuw kreeg ik geen antwoord. Zij omschreef mijn vraag als dom...

Het is jammer dat de communicatie met mevrouw [G.N.] totaal verkeerd gelopen is wat uiteindelijk heeft geleid tot het afwijzen van de door mij gevolgde vakken. Ik vind dit niet kunnen. Dit zou betekenen dat ik hierdoor zeer veel kostbare tijd zie verloren gaan. Ik heb mij in de VS enorm ingezet en zeer goede resultaten gehaald. Het zou jammer zijn dat dit allemaal voor niks zou zijn geweest.

Om die reden zou ik graag gehoord worden zodat ik dit alles persoonlijk verder kan toelichten en er mij duidelijk wordt gemaakt waarom de gekozen vakken niet worden aanvaard.

Ik voeg hierbij enkele mails tussen mijzelf en mevrouw [G.N.] en een kopie van de behaalde resultaten op mijn vakken in de VS.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep op 15 februari 2018 en komt daarbij tot de volgende beslissing:

“Verzoeker stelt inleidend dat de vakken, ‘die ik aan de Alfred University in NY heb gevolgd, niet aanvaard (werden). Dit verwondert mij, want ik had de bewuste vakken ter goedkeuring voorgelegd aan mevrouw [S.V.], die mij verzekerde dat die in aanmerking kwamen. Immers dragen de gekozen vakken bij tot de opleiding die ik volg.’

In essentie komt het er volgens verzoeker op neer dat de gebrekkige communicatie tussen hem en [G.N.] ertoe geleid [heeft] dat de zaken misliepen. Hij verwoordt dit als volgt:

‘Om naar Amerika te kunnen vertrekken moest ik er eerst voor zorgen dat mijn mobility online in orde was. Ik had alles ingevuld, behalve het gedeelte dat betrekking had op de verzekering. Ik had zelf voor een verzekering gezorgd en dit ook laten weten aan de verantwoordelijke, mevrouw [G.N.].

Het was mij niet duidelijk hoe ik hiermee verder moest, en toen ik de vraag aan mevrouw [G.N.] stelde, kreeg ik hierop nooit een antwoord. Toen ik eind december terug was uit de VS, ben ik haar hierover persoonlijk gaan aanspreken. Ik heb haar gevraagd waarom zij niet op mijn mails hieromtrent had geantwoord maar opnieuw kreeg ik geen antwoord. Zij omschreef mijn vraag als dom...

Het is jammer dat de communicatie met mevrouw [G.N.] totaal verkeerd gelopen is wat uiteindelijk heeft geleid tot het afwijzen van de door mij gevolgde vakken. Ik vind dit niet kunnen. Dit zou betekenen dat ik hierdoor zeer veel kostbare tijd zie verloren gaan. Ik heb mij in de VS enorm ingezet en zeer goede resultaten gehaald. Het zou jammer zijn dat dit allemaal voor niks zou zijn geweest.’

Mevrouw [V.D.S.] stelt dat er inderdaad voorbereidende gesprekken waren met de ISEP en de Alfred University in New York in april van het vorige academiejaar.

Om effectief naar het buitenland te kunnen, bundelde de opleiding vorig jaar de afstudeerrichting Internationaal Ondernemen in mei op Dinar een document met de FAQ's.

Wanneer studenten hun studie in het buitenland doen, moeten ze zich administratief in orde stellen door Mobility Online in te vullen. Hierover wordt veelvuldig gecommuniceerd via infosessies en informatie op Dinar. Een van de stappen aan de start van het invullen van dit online dossier, is het akkoord gaan met de verplichte verzekering van Arteveldehogeschool (zie artikel 126 studiecontract 2017-2018).

Nadat alle persoonlijke informatie is ingevuld, kan de student zijn learning agreement toevoegen. In deze learning agreement geeft de student aan welke ologs hij wenst te volgen aan de partnerschool. Deze ologs worden onderzocht door de programme manager en al dan niet goedgekeurd. De learning agreement in mobility online moet volledig ingevuld zijn voor 15 oktober 2017.

Informatie rond de verplichte verzekering is uitgebreid gecommuniceerd via Dinar en infosessies. Ook vanuit de centrale diensten is gecommuniceerd naar alle studenten over deze verplichte verzekering.

Verzoeker liet zelfs na om zich in te schrijven als student aan de Arteveldehogeschool toen hij naar de VS vertrok. Hij schreef zich maar in op 30 november 2017! Strikt genomen vertrok hij dus op eigen houtje, want er was geen onderliggend contract met de hogeschool.

Desalniettemin werd hij opgevolgd en regelmatig werd gevraagd om zich administratief in orde te stellen. Een eerste maal gebeurde dit op 27 juni 2017, daarna op 16 augustus, 9 oktober, 28 oktober en ten slotte op 7 december 2017.

Dit zonder enig succes. Verzoeker betaalde zijn inschrijvingsgeld niet (waardoor hij geen student aan de Arteveldehogeschool was), noch stak hij zijn learning agreement in mobility online.

Er kan geen gevolg gegeven worden aan de in het buitenland behaalde creditbewijzen als de inhoud van de opleidingsonderdelen niet gekend [is] aan de opleiding.

Ook tijdens de procedure volhardt verzoeker in zijn gebrek aan medewerking. Zelfs na de mail van mevrouw [G.N.] met de uitdrukkelijke vraag om de vakomschrijvingen met alle info die de ECTS-fiches bevatten (inhoud, aantal uur, examenwijze, etc.) aan de opleiding over te maken, slaagt verzoeker er nog niet in om dit te doen.

Beoordeling door de commissie

De interne beroepscommissie stelt vast dat er inderdaad een groot probleem van communicatie tussen partijen is geweest. Er was enerzijds een afroetsen tussen ISEP en mevrouw [V.D.S.] welke opleidingsonderdelen er in aanmerking kwamen om aan de Alfred University te volgen, maar wanneer het erop aankomt, blijkt dat verzoeker naliet om:

- Zich in te schrijven;
- Artikel 126 studiecontract (verplichte verzekering) naast zich neerlegt;
- Verzoeker ook geen ander bewijs van verzekering upload in mobility online;
- Tot op vandaag geen inzicht geeft m.b.t. de gevuldte vakinhouden.

Vooral dit laatste punt is een obstakel om creditbewijzen te bekrachtigen. Men kan van de opleiding immers niet verwachten dat ze een blanco cheque tekenen.

Het beroep wordt daarom verworpen.

[...]

Belangrijke kanttekening

De interne beroepscommissie vraagt aan de opleiding om verzoeker verder op te volgen, en, indien blijkt dat de gevuldte opleidingsonderdelen wel voldoen aan wat er vanuit de opleiding verwacht werd, hier, in de mate van het mogelijke, toch rekening mee te houden.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Opmerking inzake het administratief dossier

De Raad vestigt de aandacht van verwerende partij erop dat artikel II.298, §1 van de Codex Hoger Onderwijs ingevolge wijziging door artikel 26 van het decreet van 8 december 2017 “houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs”, zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 8 februari 2018, thans luidt als volgt:

§1. Het administratief dossier dat door het bestuur uiterlijk samen met de antwoordnota

aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd, bevat ten minste de volgende stukken:

- 1° een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing;
- 2° in voorkomend geval de examenkopij(en) van of het stagerapport van de verzoeker, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid;
- 3° het dossier dat samengesteld is naar aanleiding van het intern beroep, vermeld in artikel II.283, eerste lid, met inbegrip van het verzoekschrift op intern beroep;
- 4° de door het bestuur vastgelegde reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademeum. De stukken worden door het bestuur gebundeld en op een inventaris ingeschreven.

In strijd met artikel II.298, §1, 1° bevat het door verwerende partij neergelegde administratief dossier niet de beslissing op intern beroep. Verwerende partij wordt verzocht in de toekomst op het voormelde voorschrift acht te slaan.

V. Ontvankelijkheid

Met een e-mail van 19 maart 2018 heeft verzoeker aan de Raad gemeld dat hij “afzie[t] van verdere procedure inzake het ingestelde beroep”.

De Raad begrijpt dit als een afstand, en ziet geen reden om die afstand niet in te willigen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 21 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jan Geens bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Zitting van 23 maart 2018

Arrest nr. 4.243 van 3 april 2018 in de zaak 2018/022

In zake: Andrey GIRITCHEV
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Anastasia Toumanova
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Emiel Banningstraat 6

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 oktober 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing waarbij aan de verzoeker een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 1’, een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Hematologie 1’ en een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’, en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

De Raad heeft in zijn arrest nr. 3.391 van 12 december 2016 in de zaak 2016/528 het beroep verworpen.

Tegen dit arrest werd cassatieberoep ingesteld bij de Raad van State.

De Raad van State oordeelde in arrest nr. 240.420 van 15 januari 2018 dat het cassatieberoep gedeeltelijk gegrond was. Hij vernietigt het arrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, behalve in de mate waarin het uitspraak doet (1) over de ontvankelijkheid van het beroep voor zover het is gericht tegen de eerste, tweede en derde bestreden beslissing en (2) over het opleidingsonderdeel ‘biochemie 2’. Het beroep is aldus gegeerd wat de opleidingsonderdelen ‘biochemie 1’ en ‘hematologie 1’ betreft. De Raad van

State vernietigde het arrest nr. 3.391 van 12 december 2016 in de zaak 2016/528 meer bepaald op grond van volgende overwegingen:

“(…)

8.1 De door verzoeker in het kader van zijn middel bedoelde argumenten met betrekking tot de beoordeling van de examenvragen voor ‘hematologie 1’ en ‘biochemie 1’ maken deel uit van het enige middel dat voor de eerste rechter werd aangevoerd en dat door die rechter is opgevat als een beroep “op een schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel”.

In zijn wederantwoordnota ontwikkelde verzoeker in de bodemprocedure het middel nader, door zijn antwoorden op de examens te stellen tegenover de verbetersleutel en kritiek te formuleren op de quatering van tal van vragen van de examens voor de opleidingsonderdelen ‘biochemie 1’ en ‘hematologie 1’.

8.2 Over die grieven stelt de eerste rechter vast, zonder verzoeker daarbij tegen te spreken, dat verzoeker in zijn wederantwoordnota – dus na kennismeming van het administratief dossier van de zaak, met de verbetersleutel van de examens – benadrukt dat de verbetersleutel niet zichtbaar aanwezig was tijdens het inzagmoment en dat de lector alle vragen betreffende het examen afwijkend heeft beantwoord zonder verwijzing naar de verbetersleutel.

Ter beoordeling van verzoekers kritiek overweegt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen dat hij kennis neemt “van de examens en de in het dossier opgenomen verbetersleutels” en dat hij “op basis van die stukken niet tot de beslissing [komt] dat zich onregelmatigheden hebben voorgedaan bij de evaluatie van verzoeker”. De eerste rechter overweegt voorts dat hij “in het dossier geen elementen kan aantreffen die aannemelijk maken dat onregelmatigheden zouden zijn begaan bij de verbetering van de examens van verzoeker” en dat “de interne beroepsinstantie dan ook heeft kunnen vaststellen dat de examenscore van beide vakken door de verantwoordelijke lectoren gemotiveerd is en dat deze bij de correctie geen onregelmatigheden hebben begaan” en dat zij “misschien streng, doch niet onredelijk handelen”.

8.3 De jurisdictionele motiveringsplicht houdt in dat het rechtscollege moet antwoorden op de middelen van de betrokkenen, op zijn minst wanneer die middelen de strekking van

zijn beslissing kunnen beïnvloeden doch worden afgewezen. De motiveringsplicht moet de partijen en de Raad van State toelaten zich ervan te vergewissen of het rechtscollege de voorgelegde gegevens heeft onderzocht en daadwerkelijk op de middelen heeft geantwoord. Evenwel valt uit de bestreden beslissing op de voormelde, precieze grieven geen dergelijk antwoord van de eerste rechter te vernemen. De tot driemaal toe herhaalde overweging dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen in het dossier geen elementen aantreft die op onregelmatigheden bij de verbetering kan wijzen, levert géén voldoende inzicht in de gedachtegang van die rechter, maar is slechts een vage en algemene overweging die voor gelijk welke examenbetwisting kan gelden. Met name laat de eerste rechter ten opzichte van de hem door verzoeker op omstandige wijze voorgelegde kritiek in het ongewisse welke elementen – in feite of in rechte – nu precies hebben meegespeeld om tot zijn overtuiging te komen dat de bestreden examenquoteringen “misschien streng, doch niet onredelijk” en correct gemotiveerd zijn.

8.4 In zoverre voldoen de door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen veruitwendige motieven niet aan de jurisdictionele motiveringsplicht en is het middel gegrond. (...)"

De Raad heeft de zaak vervolgens ambtshalve geregistreerd onder het rolnummer 2018/022.

Verzoekende partij en verwerende partij hebben een toelichtende nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Anastasia Toumanova, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Stevie Van Houdenrogge, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding Bachelor in de biomedische laboratoriumtechnologie.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 1’ bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20, voor het opleidingsonderdeel ‘Hematologie 1’ bekomt verzoeker eveneens een examencijfer van 9/20 en voor het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’ bekomt verzoeker een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 19 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 27 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat het dossier de schriftelijke examens en de verbetersleutels van de opleidingsonderdelen ‘Biochemie 1’ en ‘Hematologie 1’ bevat. Volgens haar toont nader onderzoek van deze documenten geen onregelmatigheden in de verbetering van beide examens aan. De interne beroepsinstantie merkt op dat – overeenkomstig artikel 16.1 OER – voor het examen ‘Biochemie 1’ de hogere score van de eerste examenperiode werd behouden. Zij verduidelijkt dat het examencijfer van het afgelegde examen in de tweede examenperiode 8/20 was en dat de uiteindelijke score 9/20 bedraagt, nl. het resultaat van de eerste examenperiode. De interne beroepsinstantie merkt op dat ook voor het laboverslag van het opleidingsonderdeel ‘Biochemie 2’ de hogere score van de eerste zittijd (54/92) in het voordeel van de student werd behouden. Ze stelt dat uit nader onderzoek van het laboverslag van de tweede examenperiode blijkt dat de student het verslag van de eerste examenperiode inderdaad heeft herwerkt. Volgens haar heeft de student bij de herwerking evenwel meer inzichtsfouten gemaakt, wat resulterde in een lagere score (38/92).

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 30 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 oktober 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid van het beroep van 10 oktober 2016

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de beslissing van de interne beroepscommissie, die dateert van 27 september 2016, door middel van een aangetekend schrijven op 28 september 2016 aan verzoeker werd verstuurd. Ze stelt vast dat het verzoekschrift is gedateerd op 8 oktober 2016 en dat het beroep bij de Raad werd geregistreerd op 11 oktober 2016, zodat het beroep *prima facie* niet tijdig is ingesteld.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het aangetekend schrijven met de beslissing van de interne beroepscommissie van 28 september 2016 op 30 september 2016 is verzonden en dat hij dit aangetekend schrijven op 4 oktober 2016 heeft ontvangen (zie bijlagen 13 en 14).

Beoordeling

De Raad stelt vast dat het dossier dat voorligt zowel de interne beroepsbeslissing van 27 september 2016, samen met de begeleidende brief van 28 september 2016, als de enveloppe waarmee deze documenten door verwerende partij werden verstuurd aan verzoeker, bevat. De Raad heeft op basis hiervan kunnen nagaan dat de aangetekende zending op 30 september 2016 werd verzonden en dat verzoeker hiervan op 4 oktober 2016 kennis heeft genomen. Het beroep bij de Raad dateert van 10 oktober 2016 en werd dus tijdig ingesteld.

B. Voorwerp van het beroep van 10 oktober 2016

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing waarbij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Biochemie 1”, een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Hematologie 1” en een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Biochemie 2” (eerste, tweede en derde bestreden beslissing) en tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016 (vierde bestreden beslissing).

Uit artikel 22.7 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de instantie die de initiële beslissing genomen heeft. In dat geval verdwijnt de initiële beslissing uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste, tweede en derde bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissingen, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist verder niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de vierde bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

C. Opmerkingen na het arrest van de Raad van State

Verwerende partij betwist in haar *toelichtende nota* niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op een schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij na het inzien van de examens “Biochemie 1” en “Hematologie 1” meerdere fouten in de verbetering van de examens heeft ontdekt. Volgens hem kreeg hij op zeker vier vragen van “Biochemie 1” ongegrond minder punten. Hij merkt op dat de lector Biochemie, [R.S.], tijdens het inzagemoment afwijkend en wazig antwoordde op zijn vragen.

Verzoeker stipt verder aan dat bij het examen “Hematologie 1” enkele vragen tegengesteld aan de cursus zijn verbeterd. Zo werd bijvoorbeeld aorta verbeterd naar aortaboog, terwijl in de powerpoint uit de les beide benamingen door elkaar worden gebruikt op dezelfde plaats van afbeelding.

Wat “Biochemie 2” betreft, (...).

In haar *antwoordnota* wijst verwerende partij op de motivering die de interne beroepsinstantie heeft gegeven. Ze merkt op dat uit het dossier blijkt dat de betrokken docenten zich voor de verbetering baseren op een verbetersleutel die voor elke student wordt gehanteerd. Ze benadrukt dat de interne beroepscommissie na nader onderzoek enkel heeft kunnen vaststellen dat de examinatoren de verbetersleutels hebben gevuld, en dat zij aan de hand daarvan hebben gemotiveerd.

Wat het examen “Biochemie 1” betreft, merkt verzoeker in zijn *wederantwoordnota* vooreerst op dat het behaalde resultaat op pagina 1 van het examen ontbreekt. Volgens hem kon dit worden misbruikt om de cijfers achteraf te manipuleren. Daarnaast stelt verzoeker dat de afwezigheid van vraag 5, de getypte tekst en ‘nota bene’ in de verbetersleutel erop duidt dat de verbetersleutel is aangepast, wat in het voordeel van de lector en verwerende partij kan worden gebruikt. Hij benadrukt dat de verbetersleutel niet zichtbaar aanwezig was tijdens het inzagemoment, maar dat de lector alle vragen betreffende het examen – afwijkend – heeft beantwoord, zonder verwijzing naar de verbetersleutel. Daarna gaat verzoeker in op de verschillende vragen van het examen.

Verzoeker stelt vervolgens vast dat de verbetersleutel van het examen “Hematologie 1” deels getypt is, zodat deze in de loop van de tijd gewijzigd kon worden in het voordeel van de lector en verwerende partij. Verzoeker heeft verder opmerkingen bij verschillende vragen van het examen.

Tenslotte stipt verzoeker aan dat het eerste laboverslag van “Biochemie 2” (...).

In haar *toelichtende nota* verwijst verwerende partij vooreerst naar haar nota die zij heeft neergelegd in de procedure 2016/528. Zij verzoekt de Raad om naar genoegen van recht te

willen motiveren dat het extern beroep van verzoeker tegen de beslissing van 27 september 2016 van de interne beroepsinstantie ongegrond is.

In zijn *toelichtende nota* verwijst verzoeker grotendeels naar zijn verzoekschrift en zijn antwoordnota, zoals neergelegd in de procedure 2016/528. Hij benadrukt evenwel nog dat de interne beroepsinstantie betreffende de opleidingsonderdelen “Biochemie 1” en “Hematologie 1” vage en algemene overwegingen hanteert. Volgens hem is het geenszins duidelijk rekening houdend met welke elementen en op basis van welke redeneringen de interne beroepsinstantie de voorliggende schriftelijke examens en de verbetersleutels heeft onderzocht en beoordeeld.

Beoordeling

Voorliggende beoordeling in de verderzetting van het beroep van verzoeker in opvolging van het cassatiearrest nr. 240.420 van 15 januari 2018 is beperkt tot (1) de examenbeslissing voor het opleidingsonderdeel “Biochemie 1” waarvoor verzoeker een examencijfer van 9/20 heeft behaald, en (2) de examenbeslissing voor het opleidingsonderdeel “Hematologie 1” waarvoor verzoeker eveneens een examencijfer van 9/20 heeft behaald.

Ter zitting deelt verzoeker mee dat hij intussen is ingeschreven in een andere onderwijsinstelling, waar hij toegelaten werd om zijn opleiding verder te zetten en waar hij vrijstellingen voor de reeds behaalde credits heeft verkregen. De litigieuze opleidingsonderdelen heeft hij nog niet afgelegd. Hij hoopt in voorkomend geval deze credits ook als vrijstelling te kunnen opnemen.

De interne beroepsinstantie stelde, wat deze examenbeslissingen betreft, vast dat het dossier de schriftelijke examens en de verbetersleutels van de opleidingsonderdelen “Biochemie 1” en “Hematologie 1” bevat. Volgens de beroepsinstantie toont nader onderzoek van deze documenten aan dat er geen onregelmatigheden in de verbetering van beide examens zijn gebeurd. De interne beroepsinstantie merkt op dat – overeenkomstig artikel 16.3 van het Onderwijs- en examenreglement – voor het examen “Biochemie 1” de hogere score van de eerste examenperiode werd behouden. Zij verduidelijkt dat het examencijfer van het afgelegde examen in de tweede examenperiode 8/20 was en dat de uiteindelijke score 9/20 bedraagt, nl. het resultaat van de eerste examenperiode.

Verzoeker beriep zich vervolgens in het kader van het extern beroep op een schending van het redelijkheidsbeginsel, in samenlezing met het motiveringsbeginsel. De Raad was van oordeel – na kennisname van de examens en de meegedeelde verbetersleutels – dat deze examenbeslissing mogelijk streng maar niet onredelijk was en dat dit als louter kennisexamen ook afdoende werd gemotiveerd. Op basis van de stukken en wat er ter zitting was meegedeeld, besliste de Raad ook dat er zich geen onregelmatigheden hebben voorgedaan bij de evaluatie van verzoeker. In dat verband werden volgende overwegingen in acht genomen: het stuk werd door verzoeker niet van valsheid beticht; de afwezigheid van vraag 5 in de verbetersleutel en de opmerking van de fout in vraag 8 werden op een plausibele wijze verklaard door verwerende partij. Ook het gegeven dat de verbetersleutel voor het examen “Hematologie 1” getypt was, vormde *an sich* geen voldoende bewijs van een mogelijke manipulatie achteraf.

Vervolgens werd deze beslissing van de Raad in het kader van een cassatieprocedure vernietigd op grond van een schending van de motiveringsplicht op basis van artikel 149 GW. Het doel van een motivering is om de partijen inzicht te verschaffen in de denkwijze van de rechter. De motiveringsplicht creëert dus voor de rechter de plicht tot het informeren. In die zin verwachtte de cassatierechter meer duidelijkheid over het onderzoek dat in voorliggende zaak door de bodemrechter is gebeurd. De cassatierechter was van oordeel dat de motivering te algemeen was en geen voldoende zicht gaf op de concrete elementen die de Raad hebben doen concluderen dat de examenbeslissing wel streng was, maar daarom nog niet kennelijk onredelijk.

De Raad stelt in het kader van de huidige verderzetting van de procedure vast dat (1) de hogervermelde beslissing van de interne beroepsinstantie vrij summier, met een verwijzing naar de bijgevoegde verbetersleutels en naar de examens van verzoeker, aangeeft dat de initiële beslissing wordt behouden, en (2) ook in het arrest van de Raad nr. 3.391 van 12 december 2016 in de zaak 2016/528 geen antwoord wordt gegeven op de door verzoeker gestelde concrete vragen in verband met de verbetersleutels.

De Raad verwijst in het bijzonder naar de wederantwoordnota van verzoeker met bijlagen, voor zover het de opleidingsonderdelen “Biochemie 1” en “Hematologie 1” betreft. Verzoeker heeft een zeer gedetailleerde analyse gemaakt om zijn ingeroepen middel verder te duiden aan de hand van zijn eigen examenkopijen en de verbetersleutels. Hij heeft verschillende vragen bij de quotering van de verschillende vragen van zijn examens.

De beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016 laat niet toe om te toetsen of de vragen en stellingen van verzoeker al dan niet terecht zijn. De Raad stelt ook vast dat noch in de antwoordnota van verwerende partij, noch op de zitting van 23 november 2016, noch in de toelichtende nota van verwerende partij, noch op de zitting van 23 maart 2018, een antwoord wordt gegeven op de concrete vragen die verzoeker heeft gesteld naar aanleiding van de kennisname van de verbetersleutel.

Uit het initieel dossier kan worden afgeleid dat het volledige dossier pas in het kader van het externe beroep is bijgebracht. Verzoeker heeft door de laattijdige mededeling van de verbetersleutel nog niet eerder de kans gehad om zijn concrete bezwaren hieromtrent te formuleren en hij heeft tot de huidige procedure aldus nog geen antwoord gekregen op zijn vragen. Verzoeker stipt aan dat de verbetersleutel niet zichtbaar aanwezig was op het inzagemoment. De lector heeft toen niet geantwoord op zijn vragen met verwijzing naar de verbetersleutel.

Om te kunnen voldoen aan de hogervermelde informatieplicht (concrete elementen aanreiken waarom de examenbeslissing al dan niet overeind kan blijven en waarom zij de toets van de redelijkheid al dan niet kan doorstaan) en in het licht van het feit dat de Raad zich niet in de plaats kan stellen van de interne beroepsinstantie, acht de Raad het noodzakelijk dat vooreerst de interne beroepsinstantie een antwoord geeft op de door verzoeker gestelde vragen, zoals onder meer verwoord in de wederantwoordnota, en dat zij ook nader aangeeft welke concrete elementen ertoe hebben geleid om de initiële examenbeslissing te behouden. De Raad kan zich niet in de plaats van de verwerende partij stellen, noch voor de beoordeling ten gronde, noch voor het opstellen van de bijhorende motivering, ook niet wanneer de instelling de Raad daartoe “uitnodigt”, zoals de Raad leest in de toelichtende nota van verwerende partij in de huidige procedure.

Bij de vaststelling van dit motiveringsgebrek is de bevoegdheid van de Raad voorlopig uitgeput. De Raad vernietigt de interne beroepsbeslissing met terugzending van het dossier naar de interne beroepsinstantie. De motivering maakt immers integraal deel uit van de bestreden beslissing. Pas nadien kan, ingeval de interne beroepsinstantie na bijkomend onderzoek opnieuw een voor verzoeker negatieve beslissing neemt én zo verzoeker van oordeel is dat de motivering ervan niet voldoende overtuigend is en hij vervolgens een nieuw extern beroep

instelt tegen deze nieuwe interne beroepsbeslissing, de nieuwe interne beroepsbeslissing door de Raad getoetst worden op haar regelmatigheid en redelijkheid en kan de Raad voldoen aan zijn motiveringsplicht ingevolge artikel 149 GW, zoals aangegeven in het vermelde vernietigingsarrest van de Raad van State.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016, wat de opleidingsonderdelen “Biochemie 1” en “Hematologie 1” betreft.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk op 27 april 2018 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.240 van 29 maart 2018 in de zaak 2018/058

In zake: Nelleke ENGELS
Woonplaats kiezend te 9140 Temse
Cauwerbrug 23
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Hilde De Smedt en de heer Marc Engels, die verschijnen voor de verzoekende partij, en advocaat Isabelle Buyens die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de bedrijfskunde’.

Voor het opleidingsonderdeel “Le français des affaires LOM 2” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 31 januari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 februari 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat indien de studente de handleiding voor het gebruik van de laptop tool nauwkeurig had opgevolgd, zij tot de vaststelling was moeten komen dat het bestand dat zij oplaatte leeg was. In de handleiding staat immers bij stap 4 van 5: ‘Controleer bij de bevestiging die door Blackboard getoond wordt of je het/de juiste bestand(en) hebt opgeladen.’. Het argument dat het bestand in een andere map terug te vinden is en dat hier een overeenstemming is qua timing overtuigt de interne beroepsinstantie niet, aangezien er aan deze eigenschappen nog aanpassingen kunnen worden aangebracht. Volgens de interne beroepsinstantie is er geen sluitende zekerheid dat de studente het examen ook effectief heeft ingevuld voor de vooropgestelde termijn.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 16 februari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 februari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoeksters verzoekschrift niet is ondertekend.

Ter zitting wordt aan de ouders van verzoekster een verklaring gevraagd voor de niet ondertekening van het verzoekschrift. Er wordt gewezen op de decretale verplichting en op het feit dat de ondertekening van het extern beroepsschrift in de interne beroepsbeslissing ook uitdrukkelijk als beroepsmodaliteit is opgenomen. De ouders verklaren dat de hele procedure heel snel moet gebeuren en dat hun dochter het verzoekschrift heeft ingediend.

Gelet op het voorschrift van artikel II.294 van de Codex zoals hierboven geciteerd, betekent dit evenwel niet dat het gemis aan handtekening op het verzoekschrift verschoonbaar is.

De ambtshalve exceptie dient dan ook gegrond te worden bevonden.

Het beroep is onontvankelijk.

Ter zitting wordt aan de partijen niettemin de kans gegeven om meer duiding te geven bij de grond van de zaak. Verwerende partij stelt dat het naar andere studenten toe niet correct is om zonder eenduidige garantie de test alsnog te aanvaarden. Het onderwijs- en examenreglement laat dit niet toe. Verzoekster wijst erop dat er geen enkel bewijs van fraude voorligt en dat zij volledig te goeder trouw heeft gehandeld.

De Raad stelt ten overvloede dat hij het betreurt dat er geen alternatieve oplossingen in overweging zijn genomen, zoals het afleggen van een nieuwe test. Verzoekster zal wel de kans hebben om het examen voor dit opleidingsonderdeel opnieuw af te leggen in de derde examenperiode.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 29 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.239 van 28 maart 2018 in de zaak 2018/063

In zake: Sabrina KARAKUT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Frank Coel
kantoor houdend te 2800 Mechelen
Kardinaal Mercierplein 8
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 22 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Filip Stouthuyzen, die *loco* advocaat Frank Coel verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement’.

Voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 30 januari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 februari 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente, door niet deel te nemen aan het examen van het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatie en sociale vaardigheden” tijdens de vervroegde tweede zittijd, niet alle kansen heeft genomen om haar toe te laten af te studeren na periode 2. Zij is er bovendien van overtuigd dat de studente door haar loopbaancoördinator duidelijk is gewezen op het risico als ze dit opleidingsonderdeel niet mee aflegt in de vervroegde tweede zittijd. De interne beroepsinstantie stelt dat het argument dat de studente aanbrengt, dat zij voor dit opleidingsonderdeel geen hoger cijfer dan 9 zou kunnen halen, gelet op de permanente evaluatie, op geen enkel moment tijdens het overleg met de studieloopbaancoördinator ter sprake is gekomen. Ten slotte benadrukt de interne beroepsinstantie dat het resultaat voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” 5/20 was. Dit tekort is te groot om alsnog gedelibereerd te worden.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 16 februari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 22 februari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van het redelijkheidsbeginsel, gecombineerd met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat zij het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” dit academiejaar diende te hernemen. Zij heeft zich hiervoor terug ingeschreven om vervroegd te kunnen afstuderen in januari. Tijdens de eerste periode heeft zij voor dit opleidingsonderdeel examen afgelegd. Vermits ze enkel dit opleidingsonderdeel had in die periode heeft ze zich hierop volledig geconcentreerd en heeft ze het examen grondig voorbereid. Nadien is ze begonnen werken in een supermarkt om geld binnen te halen om een handje toe te steken in het huishouden. Ze verduidelijkt dat haar vader in april vorig jaar is overleden. Haar moeder werkt sindsdien niet meer.

Verzoekster merkt vervolgens op dat in de tweede periode, dus voordat de resultaten van de examens bekend waren, het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatie en sociale vaardigheden” is begonnen. Vorig academiejaar heeft zij hiervoor een score van 9/20 behaald en haar docent had haar toen meegedeeld dat ze hiervoor gedelibereerd zou worden. Verzoekster benadrukt dat ze er vorig academiejaar niet op gewezen is dat ze risico’s zou lopen als ze het vak niet zou meedoen. Zij had aldus begrepen dat ze voor dit opleidingsonderdeel geen examen moest afleggen. Bovendien had ze het idee dat haar examen Ondernemingsbeleid goed was verlopen.

Verzoekster krijgt daarna haar resultaten van Ondernemingsbeleid en ze is niet geslaagd. Ze krijgt de toelating om vervroegd herexamen af te leggen, maar dan wordt haar verteld dat ze een risico neemt als ze geen examen voor Bedrijfscommunicatie en sociale vaardigheden zou afleggen. De lessen waren echter zo goed als afgelopen (periode: 16/11/17 – 21/12/17) en 40% van het vak is permanente evaluatie. Verzoekster was dus al 40% van de punten kwijt en ze zou dus nooit meer dan 9/20 halen door enkel examen af te leggen. Daarom heeft ze ook beslist om dit examen niet af te leggen en om zich te focussen op Ondernemingsbeleid.

Verzoekster kreeg een score van 5/20 op het herexamen Ondernemingsbeleid. Dit bleek echter niet te kloppen, ze heeft een score van 7/20 behaald, wat net niet gedelibereerd wordt. Verzoekster heeft dit allemaal duidelijk aangekaart tijdens de interne beroepsprocedure, maar zij vindt hiervan niets terug in de interne beroepsbeslissing. Volgens haar is hetgeen er over Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden wordt geschreven een verdraaiing van haar argumentatie en lijkt het alsof ze niet genoeg haar best heeft gedaan om voor het diploma te vechten. Bovendien wordt voor Ondernemingsbeleid opnieuw het foute resultaat van 5/20 weergegeven.

In haar *antwoordnota* stipt verwerende partij aan dat het studieprogramma van verzoekster in het academiejaar 2017-2018 is beperkt, met name tot het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” in de eerste lesperiode en het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden” in de tweede lesperiode. Het door verzoekster behaalde resultaat voor “Ondernemingsbeleid ION3” werd bekendgemaakt bij de aanvang van de tweede lesperiode. Verwerende partij merkt op dat verzoekster voorafgaandelijk aan de bekendmaking van voornoemd resultaat reeds had beslist de lessen “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden” niet te volgen en haar eerder behaalde, mogelijk delibereerbare score van 9 op 20 te behouden. Zij werd uitgebreid gewaarschuwd voor deze handelingswijze door haar studieloopbaancoördinator.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster ook in tweede zittijd een tekort voor “Ondernemingsbeleid ION3” heeft behaald. Zij heeft niet deelgenomen aan het schriftelijk geslotenboekexamen “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden”, goed voor 60% van de punten. Verwerende partij is van mening dat haar niet kan worden verweten verzoekster onvoldoende kansen te hebben gegeven en/of verzoekster onvoldoende te hebben geïnformeerd. Zo werd verzoekster uitzonderlijk de kans geboden reeds in januari een herexamen af te leggen voor “Ondernemingsbeleid ION3” en werd ze meermaals gewezen op het belang om ook deel te nemen aan het examen van “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden” om een eventuele deliberatie aan het einde van de rit mogelijk te maken.

Waar verzoekster – voor het eerst in haar extern beroepsschrift, waardoor deze nieuwe argumentatie in het extern beroep als onontvankelijk moet worden afgewezen – verwijst naar e-mailverkeer met de docente “Ondernemingsbeleid ION3” om te stellen dat zij niet 5/20 maar

7/20 behaalde, verduidelijkt verwerende partij dat de docente inderdaad blijkt te erkennen dat verzoekster in tweede zittijd een score van 7/20 heeft behaald. Verwerende partij benadrukt evenwel dat verzoekster hoe dan ook niet voldoet aan de voorwaarden om gedelibereerd te worden.

Ten slotte merkt verwerende partij op dat het proces-verbaal van de examencommissie van 26 januari 2018 de relevante bepalingen met betrekking tot de diploma- en deliberatiecriteria voor de hele bachelor(-na-bachelor)opleiding omvat. Ze stelt vast dat verzoekster een tekort voor twee opleidingsonderdelen behaalde, zodat zij niet voldeed en voldoet aan de voorwaarden om gedelibereerd te worden.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat het niet klopt dat haar argument dat zij een resultaat 7/20 zou hebben behaald op “Ondernemingsbeleid ION3” onontvankelijk zou moeten worden verklaard omdat zij dit pas voor het eerst in het extern beroepsschrift zou hebben aangehaald. Bovendien was het secretariaat van verwerende partij op de hoogte van het feit dat zij een score van 7/20 had behaald voor Ondernemingsbeleid.

Verzoekster verwijst naar de diploma- en deliberatiecriteria voor de hele bachelor(-na-bachelor)opleiding en merkt op dat zij effectief een tekort had voor twee opleidingsonderdelen, met name een score van 7/20 voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” en een score van 9/20 voor het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden”. Zij voldeed echter aan de voorwaarden om gedelibereerd te worden.

Waar verwerende partij in haar antwoordnota weerhoudt dat het behalen van het resultaat van 7/20 geen deel zou hebben uitgemaakt van de debatten voor de interne beroepscommissie, wijst verzoekster op het proces-verbaal van de interne beroepscommissie van 26 januari 2018. Hieruit blijkt immers dat het opleidingshoofd werd gehoord en dat deze onder meer het volgende heeft verklaard: “*We kunnen er niet uit afleiden dat ze met een 9 en een 7 zou gedelibereerd zijn.*”. Volgens verzoekster werd helemaal geen rekening gehouden met deze verklaring van het opleidingshoofd en verkeert zij wel degelijk in de voorwaarden om haar diploma te krijgen.

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld. Voorliggende beslissing betreft *in fine* een deliberatiebeslissing in uitvoering van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat ingeval een onderwijsinstelling een dergelijke deliberatiebeslissing neemt zij de door de student ingeroepen bijzondere (persoonlijke en onderwijsgerelateerde) omstandigheden moet onderzoeken.

De Raad onderzoekt hierna, binnen deze contouren, de concrete grieven van verzoekster.

De eerste grief van verzoekster betreft het gegeven dat de beslissing van de interne beroepsinstantie onterecht een score van 5/20 op het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” vermeldt. Zij behaalde in de tweede zittijd immers een cijfer van 7/20 voor dit opleidingsonderdeel.

De Raad stelt vooreerst vast dat verzoekster in haar intern beroepsschrift melding maakt van een cijfer van 7/20 (zie stuk 7 van verwerende partij). Ook in het overleg tussen verzoekende en verwerende partij werd melding gemaakt van de niet correctheid van het cijfer van 5/20 in de tweede zittijd op het betreffende opleidingsonderdeel (zie stuk 1 van verzoekende partij).

De Raad stelt vast dat in de beslissing van de interne beroepsinstantie het volgende vermeld staat: “*Het resultaat voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” was 5/20. Dit tekort is te groot om alsnog gedelibereerd te worden.*”. Uit stuk 4 van verwerende partij blijkt dat verzoekster op het betreffende opleidingsonderdeel in de tweede zittijd effectief een cijfer van 7/20 behaalde. De correctheid van dit cijfer wordt ook ter zitting bevestigd door de raadsman van verwerende partij.

Het middelonderdeel treft doel. De motivering is niet in overeenstemming met het onderliggende dossier.

De tweede concrete grief van verzoekster betreft het gegeven dat zij onterecht verweten wordt dat zij van geen goede wil was, aangezien zij zich niet heeft aangemeld voor het examen van het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden”. De Raad leest in

het dossier dat verzoekster voor het betreffende opleidingsonderdeel – dat 3 studiepunten omvat – tijdens het vorige academiejaar een cijfer van 9/20 heeft behaald. Zij heeft ervoor geopteerd om dit cijfer te behouden naar een volgend academiejaar toe, wat op basis van het onderwijs- en examenreglement mogelijk is. Verzoekster nam deze beslissing omdat het een delibereerbaar cijfer betreft, wat haar was meegedeeld na afloop van het academiejaar.

Verzoekster was verplicht om prioriteiten te stellen en wenste dit risico te nemen in het licht van de zware familiale belasting die haar ten laste viel. Zij diende in het onderhoud te voorzien van haar broer en moeder als gevolg van het plots overlijden van haar vader. Zij wenste alle inspanningen te zetten op het belangrijke opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3”, dat 5 studiepunten omvat. Bij de vaststelling van haar score van 5/20 op het examen van dit opleidingsonderdeel bij de eerste examenkans heeft zij alsnog het risico genomen om het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatie en sociale vaardigheden” niet te hernemen, ondanks de verwittiging van de studieloopbaancoördinator, dat dit mogelijk negatief zou zijn in het kader van een deliberatie.

De Raad stelt verder vast dat de interne beroepsinstantie haar beslissing als volgt heeft gemotiveerd (zie stukken 9 en 10 van verwerende partij):

“De interne beroepscommissie is van oordeel dat studente, door niet deel te nemen aan het examen van het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatie en sociale vaardigheden” tijdens de vervroegde tweede zittijd, niet alle kansen heeft genomen om haar toe te laten af te studeren na periode 2.

De interne beroepscommissie is er bovendien van overtuigd dat studente door haar studieloopbaancoördinator duidelijk is gewezen op het risico als ze dit opleidingsonderdeel niet mee aflagt in de vervroegde tweede zittijd.

Het argument dat studente aanbrengt, dat zij voor dit opleidingsonderdeel geen hoger cijfer dan 9 zou kunnen halen, gelet op de permanente evaluatie, is op geen enkel moment tijdens het overleg met de studieloopbaancoördinator ter sprake gekomen.

Het resultaat voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3” was 5/20. Dit tekort is te groot om alsnog gedelibereerd te worden.”.

Verwerende partij blijkt zeer zwaar te tillen aan het feit dat verzoekster het advies van de studieloopbaancoördinator bewust heeft genegeerd en haar examenkans in de januarizittijd voor het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatie en sociale vaardigheden” niet heeft opgenomen.

De Raad stelt echter vast dat de verwittiging van de studietrajectbegeleider er pas kwam op 12 december 2017 (zie stuk 2 van verwerende partij). Verzoekster geeft aan dat het voor haar niet meer mogelijk was om nog hogere punten te behalen op het luik ‘permanente evaluatie’, wat op 40% van de totale score wordt gequoteerd, zodat zij aldus een zeer hoog cijfer diende te behalen op het schriftelijk geslotenboek eindexamen om nog te kunnen slagen, laat staan meer te kunnen behalen dan de reeds verworven score van 9/20 (zie stuk 1 van verwerende partij). Dit wordt ook ter zitting bevestigd en niet tegengesproken door verwerende partij.

Verzoekster wenst alle inspanningen te wijten aan het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3”, waarvoor zij uitzonderlijk de toestemming kreeg om reeds in januari – met het oog op een vervroegd afstuderen – een tweede zittijd op te nemen. Op basis van het dossier blijkt dat verwerende partij het gegeven dat verzoekster – ondanks de expliciete verwittiging van de studieloopbaancoördinator – zich niet alsnog heeft aangemeld voor het schriftelijk gedeelte van het examen voor “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden” en zodoende van slechte wil betuigde, als een doorslaggevend argument heeft beschouwd om verzoekster niet te delibereren, samen met het vermeende cijfer van 5/20 voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3”.

Dit blijkt duidelijk uit de hogervermelde interne beroepsbeslissing. De Raad acht deze motivering in de gegeven context van het dossier niet redelijk en ook tegenstrijdig, in het licht van de laattijdigheid van de verwittiging door de betrokken studieloopbaancoördinator.

Het middelonderdeel treft doel. De motivering is niet redelijk en bevat tegenstrijdige elementen.

De derde concrete grief van verzoekster betreft de – in het licht van het door haar reeds afgelegde studietraject – onredelijkheid van de deliberatiebeslissing, aangezien ze hierdoor een volledig academiejaar verliest en aangezien een goed werk op haar diplomaneveau noodzakelijk is voor haar, gelet op de familiale omstandigheden.

Verzoekster diende tijdens het academiejaar 2017-2018 nog slechts een credit te behalen voor de opleidingsonderdelen “Ondernemingsbeleid ION3” (5stp.) en “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden” (3stp.) om na de tweede lesperiode haar diploma als “Professionele bachelor Bedrijfsmanagement”, afstudeerrichting “Internationaal Ondernemen” te behalen. Zij wenst vervroegd af te studeren in januari. Zij wil, gezien de familiale omstandigheden, zo snel

mogelijk haar diploma behalen, om zodoende tewerkgesteld te kunnen worden volgens haar diplomaniveau.

In fine vraagt verzoekster aan verwerende partij om de mogelijkheid tot ‘afstuderen’ te onderzoeken, ondanks het feit dat zij niet alle credits heeft behaald van de opleiding.

Artikel II.229, lid 1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt: “*De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.*”. Uit vaste rechtspraak van de Raad blijkt dat de toepassing van deze bepaling uiteenvalt in het afzetten van twee elementen:

- Zijn er bijzondere, persoonlijke (familiale omstandigheden) of studie-gerelateerde (het individueel afgelegde studietraject) omstandigheden?
- Heeft de student – niettegenstaande het tekort – toch de globale opleidingsdoelstellingen behaald? Dit veronderstelt zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve toetsing.

De Raad stelt in dit verband vast dat verwerende partij in het kader van het intern beroep toepassing heeft gemaakt van artikel 3.6.2.1. van het OER (zie stuk 12 van verwerende partij), dat luidt als volgt:

Artikel 3.6.2.1. Diploma- en deliberatiecriteria voor de hele bachelor (-na bachelor) opleiding

“Behaalt een student een creditbewijs voor alle opleidingsonderdelen van zijn opleidingsprogramma? De student krijgt dan een diploma. Tevens wordt de graad van verdienste toegekend.

Behaalde een student met een diploma- of examencontract geen creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel? Dan krijgt de student een diploma als hij aan de volgende voorwaarden voldoet:

- *in geval er een eindtotaal berekend wordt, heeft de student een eindtotaal van minstens 50 procent*
en
- *hij heeft voor maximaal zes studiepunten geen credit behaald*
en
- *hij behaalde minstens 8/20 of een beoordeling ‘Niet Geslaagd maar delibereerbaar’ (NGd) op elk opleidingsonderdeel.*

Voor deze deliberatiecriteria houden we alleen rekening met de opleidingsonderdelen waarvoor de student zich vanaf academiejaar 2013-2014 inschreef. De opleidingsonderdelen waarvoor hij eerder werd gedelibereerd, beschouwen we als geslaagd bij de toepassing van deze deliberatiecriteria.

Is de examencommissie ervan overtuigd dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn of kaart de ombuds het dossier van een student aan bij de examencommissie? Dan kan zij gemotiveerd afwijken van deze voorwaarden.

Voor sommige opleidingsonderdelen is deliberatie niet mogelijk. Dan moet de student altijd een creditbewijs behalen. In de ECTS-fiches (in de studiegids) vindt de student hierover meer informatie.(...)"

De Raad stelt *prima facie* vast, zoals ook ter zitting wordt opgemerkt door verwerende partij, dat verzoekster – ook ingeval er rekening wordt gehouden met een score van 7/20 voor “Ondernemingsbeleid ION3” – niet onder de kwantitatieve voorwaarden valt om op grond van artikel 3.6.2.1 van het OER ‘automatisch’ gedelibereerd te worden. Verzoekster heeft immers niet het minstens aangegeven cijfer van 8/20 behaald op beide opleidingsonderdelen en zij heeft ook in totaal voor 8 studiepunten geen credit gehaald.

Niettemin werd ten aanzien van verzoekster het artikel 3.6.2.1, vierde lid toegepast op grond waarvan wordt onderzocht of er geen afwijking kan worden toegestaan op de gestelde tolerantiecriteria. Dit artikel geeft *in fine* uitvoering aan het hogervermelde artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs.

In dit verband merkt de Raad vooreerst op dat een cijfer van “7/20” in plaats van “5/20” een mogelijke afwijking van de tolerantievoorwaarden in het kader van een kwantitatieve en kwalitatieve toetsing in een ander licht brengt. De Raad stelt vervolgens vast dat verzoekster zich beroept op haar complexe familiale omstandigheden als gevolg van het plotse overlijden van haar vader tijdens het vorige academiejaar. Deze omstandigheden werden aangekaart bij de (ombudsdienst van de) opleiding alsook in het kader van het intern beroep en waren aldus aan verwerende partij bekend (zie stukken 7 en 11 van verwerende partij). Verwerende partij heeft – zo blijkt ook uit het voorliggend dossier – in grote mate begrip voor de situatie van verzoekster en erkent ook de moeilijke omstandigheden waarin verzoekster zich bevindt. Uit de beslissing van de interne beroepsinstantie in het kader van een mogelijke afwijking van de gestelde tolerantiecriteria blijkt echter niet dat deze omstandigheden mee in overweging werden genomen bij het nemen van de negatieve deliberatiebeslissing.

Het middelonderdeel treft doel. De motivering is niet volledig doordat ze op geen enkele wijze een antwoord geeft op de ingeroepen persoonlijke bijzondere omstandigheden.

De Raad concludeert dat verwerende partij:

- (1) zich in haar beslissing op intern beroep verkeerdelijk heeft gebaseerd op een cijfer van 5/20 voor het opleidingsonderdeel “Ondernemingsbeleid ION3”, zodat er geen correcte kwantitatieve basis in overweging is genomen bij het beslissen over een mogelijke afwijking van de reglementair voorgeschreven tolerantievoorwaarden;
- (2) zich in haar beslissing op intern beroep onredelijk heeft gebaseerd op het gegeven dat verzoekster slechte wil betoonde door het opleidingsonderdeel “Bedrijfscommunicatieve en sociale vaardigheden” niet af te leggen in de januarizittijd, dit in het licht van de laattijdige verwittiging van de betrokken studieloopbaancoördinator en de omstandigheden waarin verzoekster zich bevond;
- (3) uit de beslissing op intern beroep niet blijkt dat de ingeroepen bijzondere omstandigheden in overweging werden genomen bij het nemen van de negatieve deliberatiebeslissing.

De Raad is van oordeel dat de interne beroepsbeslissing van verwerende partij bijgevolg niet afdoende is gemotiveerd.

Het beroep is in de aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 februari 2018.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk op 20 april 2018 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 28 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.241 van 29 maart 2018 in de zaak 2018/067

In zake: Abdellatif BOULAJHAF
Woonplaats kiezend te 2020 Antwerpen
Beerschotstraat 8

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 23 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het office management’.

Voor het opleidingsonderdeel “English Communication EPM-HRS 3” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 februari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 februari 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt op dat in de ECTS-fiche is opgenomen dat de verhouding tussen de e-mail en de woordenschat 80/20 is. De docent die de lessen overnam van de oorspronkelijke docent gaf aan dat zij zou onderzoeken of een andere weging mogelijk was, maar aangezien de weging van 80/20 in de ECTS-fiche is opgenomen, kon zij hier in de loop van de lessen geen verandering in aanbrengen. De interne beroepsinstantie erkent vervolgens dat door ziekte van de oorspronkelijke docent lessen zijn weggevallen. De docent die de lessen overnam, heeft naar aanleiding van het verhogen van het tempo om alle leerstof te behandelen extra inspanningen gedaan om de studenten te faciliteren. Zo heeft zij een extra powerpointpresentatie gemaakt waarin de leerstof voor een groot deel was samengevat. Volgens de interne beroepsinstantie bestaat er geen verband tussen het wegvalen van enkele lessen en het behaalde resultaat van de student.

Waar de student aangeeft dat niet dubbel zou worden gesanctioneerd op dubbele fouten en dat als voorbeeld een grammaticale fout werd gegeven, stelt de interne beroepsinstantie dat het gebruiken van onvriendelijk taalgebruik kan worden bestempeld als een inhoudelijke fout, daar waar een grammaticale fout (en het consequent gebruik daarvan) kan worden aanzien als een technische fout. De inhoudelijke fouten zijn terecht, telkens als ze voorkwamen, gesanctioneerd. Verder heeft de student in de titel van zijn mail niet alle informatie die verwacht werd opgenomen, wat aanleiding heeft gegeven tot de aftrek van 1 punt.

Ten slotte geeft de student aan dat hij de zin volledig heeft overgenomen vanuit de verbetering van het trial exam. De interne beroepsinstantie wijst erop dat deze zin grammaticaal inderdaad correct is, maar dat deze niet klopt in de context van de e-mail. Daarom is er terecht aftrek van punten geweest.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 16 februari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 februari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoekers verzoekschrift niet is ondertekend.

Ter zitting wordt aan verzoeker een verklaring gevraagd voor de niet ondertekening van zijn verzoekschrift. Er wordt gewezen op de decretale verplichting en op het feit dat de ondertekening van het extern beroepsschrift in de interne beroepsbeslissing ook uitdrukkelijk als beroepsmodaliteit is opgenomen. Verzoeker wijst erop dat de hele procedure heel snel is moeten gebeuren.

Gelet op het voorschrift van artikel II.294 van de Codex zoals hierboven geciteerd, betekent dit evenwel niet dat het gemis aan handtekening op het verzoekschrift verschoonbaar is.

De ambtshalve exceptie dient dan ook gegrond te worden bevonden.

Het beroep is onontvankelijk.

Ter zitting wordt aan de partijen niettemin de kans gegeven om meer duiding te geven bij de grond van de zaak. Verzoeker heeft nog de kans om in de derde examenperiode zijn tweede examenkans te benutten.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtingzitting van 29 maart 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris
De secretaris	De voorzitter

Melissa Thijs **Karla Van Lint**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.244 van 3 april 2018 in de zaak 2018/072

In zake: Jolien BUDTS
Woonplaats kiezend te 2990 Wuustwezel
Oude Baan 167

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
Kantoorhoudende te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 2 februari 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 3 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 3’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 20 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk en ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij, de heer Tom Budts en advocaat Stevie Van Houdenrogge, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de ergotherapie’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 3’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 3/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 2 februari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 20 februari 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat het ingestelde beroep de examenbeslissing over het opleidingsonderdeel ‘Stage 3’ betreft. Verzoekster behaalde 3/20 voor dit opleidingsonderdeel, dat 12 studiepunten telt. Verzoekster betwist de examenbeslissing voor ‘Stage 3’ en werpt daarbij op dat zij slechts in beperkte mate extra begeleiding heeft gekregen, terwijl ze stelt dat die extra begeleiding met de vroegere stagecoördinator werd afgesproken. “De overdracht van de zorgbehoefte” naar de stagebegeleider zou zeer beperkt gebeurd zijn en de toegewezen stagebegeleider zou op korte termijn driemaal gewijzigd zijn. De stagementor zou onvoldoende gecommuniceerd hebben met verzoekster en er zou sprake geweest zijn van een slechte werksfeer op de stageplaats. Bij het vragen van feedback op de stageplaats kreeg verzoekster steeds te horen dat alles goed verliep. De stagebegeleider van de hogeschool nam verder nooit contact op met de stageplaats, buiten de evaluatiemomenten.

De interne beroepsinstantie stelde dat, naast de reguliere stagebegeleidingsmomenten die voorzien zijn binnen het lessenrooster, extra begeleiding voor verzoekster voorzien werd door de opleiding op de volgende wijzen:

- Het stageboek van verzoekster werd extra nagelezen en voorzien van feedback (tweemaal in plaats van eenmaal);
- Er werd specifiek voor verzoekster, naast het invullen van het formulier voor de tussentijdse evaluatie, een uitgebreid verslag opgemaakt van deze tussentijdse evaluatie door de stagebegeleider en stagementor met duidelijke aanduiding van de werkpunten en aandachtspunten. Dit verslag werd zowel naar verzoekster als naar de stageplaats verstuurd;
- De stagebegeleider en stagementor maakten, naast het invullen van het formulier voor de tussentijdse evaluatie, ook een verslag van de eindevaluatie voor verzoekster met daarin de werkpunten;

- Er werd tussentijdse hulp geboden bij de verslaggeving via e-mail en er werd feedback en advies gegeven n.a.v. de opmerking van verzoekster inzake de werksfeer op de stageplaats;
- De stagebegeleider heeft begin december contact opgenomen met de stageplaats, met de vraag tot extra begeleiding vanuit de stageplaats;
- Verzoekster heeft op haar vraag in september 2017 in het kader van haar individuele studietraject via de trajectbegeleider de toelating gekregen om deel te nemen aan de lessen voor het opleidingsonderdeel “Professioneel redeneren 2”, om het professioneel redeneerproces en de opbouw van een stageboek extra in te oefenen. Verzoekster heeft enkele lessen voor dit opleidingsonderdeel gevuld voorafgaand aan stage 3.

Voorafgaand aan de stage vond een overleg plaats tussen de stagecoördinator en de stagebegeleider rond de zorgbehoefte en de nood aan extra begeleiding van verzoekster gedurende de stage ('overdracht van de zorgbehoefte'). De definitieve toewijzing van de stagebegeleider voorafgaand aan de stage gebeurde, en dit voor de gehele duur van de stage. Gedurende de stage had verzoekster bijgevolg één en dezelfde stagebegeleider. De stageplaats geeft aan dat verzoekster na afloop van haar eerste stagedag gevraagd heeft of het mogelijk was om extra feedback te krijgen, omdat dit een werk punt was vanuit de vorige stages. Daarom werd afgesproken dat daar op het einde van elke dag tijd voor werd gemaakt. Op deze vraag werd ook effectief ingegaan. Ook voorafgaand aan de tussentijdse evaluatie werd door de stagementor een feedbackmoment voorzien samen met een andere collega om verzoekster voor te bereiden op de tussentijdse evaluatie. Verder vroeg verzoekster zelf na elke activiteit om feedback, die haar werd geboden.

In het verleden zijn er geen meldingen geweest van vernoemde problemen op deze stageplaats. De opleiding werkt al verschillende jaren samen met deze stageplaats en ervaart deze als correct en respectvol naar studenten en stagebegeleider. De onprofessionele houding van de stageplaats waar verzoekster naar refereert, is onbekend voor de opleiding. De moeilijke werksfeer die verzoekster ervaarde, is aan bod gekomen tijdens de stagebegeleidingsmomenten en de stagebegeleider heeft hierover telefonisch contact opgenomen met de stageplaats.

Het formulier van zowel de formele tussentijdse evaluatie als van de formele eindevaluatie toont aan dat verzoekster duidelijk omschreven werk punten heeft gekregen. Daarenboven werd specifiek voor verzoekster zowel voor de tussentijdse evaluatie als voor de eindevaluatie een

samenvattend verslag opgemaakt waarin de verschillende werkpunten en verbetertips voor verzoekster op een bevattelijke manier werden weergegeven.

Naast de reguliere stagebezoeken door de stagebegeleider en het hogervermeld telefonisch gesprek tussen de stagebegeleider en stageplaats, vond er extra communicatie plaats tussen de stagebegeleider en de stageplaats. Uit het dossier blijkt dat er binnen de toegekende individuele aanpassingen voor verzoekster voor academiejaar 2017-2018 geen individuele aanpassingen zijn opgenomen m.b.t. de stages. De interne beroepsinstantie heeft het verzoekschrift van verzoekster en het volledige stagedossier aandachtig doorgenomen en kan geen onregelmatigheden vaststellen die een herziening van de toegekende score zouden verantwoorden. De klacht wordt ontvankelijk en ongegrond verklaard.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 22 februari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 28 februari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoekster in de eerste plaats beroep aantekent tegen de initiële studievoortgangsbeslissing, waarbij haar een score van 3/20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 3’. Uit artikel 23.7 van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien. Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de instantie die de initiële beslissing genomen heeft. In dat geval verdwijnt de initiële beslissing uit de rechtsorde en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad. Het beroep van verzoekster is onontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de initiële studievoortgangsbeslissing.

Beoordeling

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing waarbij aan de verzoekende partij een score van 3 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Stage 3” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 20 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 23.7 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien. Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist verder niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroeft op een schending van het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat ze het niet eens is met de bestreden beslissingen, omdat de privacy en het respect naar haar als student zwaar werden geschonden op de stage. De interne beroepsinstantie hield geen rekening met de desastreuze afdelingssfeer waar verzoekster stage liep, ondanks het feit dat zij dit reeds in de eerste 14 dagen van de stage had gemeld. De begeleiding die beloofd was voor de stage werd absoluut niet gegeven, ook al wordt dit weerlegd door de onderwijsinstelling. Er werd verder geen rekening gehouden met reeds behaalde resultaten tijdens vorige stages en theoretische vakken en er werd enkel gefocust op 1 onderdeel, wat louter vaag werd omschreven als ‘de therapeutische kennis’. Dit onderdeel kwam pas ter sprake in de nabesprekking en niet tijdens de stage zelf.

Gezien verzoekster van kinds af aan de diagnose ‘ADHD in denkpatronen’ had gekregen en dit ook haar communicatie beïnvloedt, werd in samenspraak met de opleiding afgesproken dat verzoekster recht had op aanpassingen tijdens de examens. Daardoor kon zij een goed resultaat neerzetten. Bij ‘Stage 3’ liep het feedback-proces echter mis. Om te voorkomen dat er opnieuw een tekort zou zijn op stage 3 en 4 (die verzoekster moest overdoen), werd door de toenmalige stagecoördinator afgesproken dat verzoekster – ook tijdens de stage – extra begeleiding zou krijgen. Jammer genoeg veranderde de toegewezen begeleider op korte tijd drie maal. De laatste keer, bij de definitieve toewijzing, viel het verzoekster op dat de overdracht van zorgbehoefte op zeer korte tijd gebeurde, namelijk 10 minuten overleg op de gang voor het eerste stagegesprek dat in groep plaatsvond. Verder werd pas begin december contact opgenomen door de hogeschool met de stageplaats om extra begeleiding vanuit de stageplaats te krijgen, zonder medeweten van verzoekster. De stage liep van 23 oktober tot 18 december. Aangezien dit pas gebeurde in de laatste twee weken van de stageperiode, lijkt dit verzoekster kort dag. Zelf merkte verzoekster geen verandering in de begeleiding op de stage.

Verder stelt verzoekster dat er tijdens haar ‘Stage 3’ onvoldoende met haar werd gecommuniceerd door de stagebegeleidster. Bij navraag tijdens de stage, na gedane activiteiten, werd door de stagebegeleidster op vraag van verzoekster naar feedback steeds geantwoord met ‘het was goed’ en ook na enkele weken kwam er weinig inhoudelijke feedback. In het intern beroep wordt erop gewezen dat verzoekster vanaf dag één feedback heeft gevraagd en ook telkens feedback heeft gekregen. Echter, het positieve antwoord dat verzoekster op deze vraag kreeg, kan volgens haar moeilijk als correcte feedback aanzien worden, gezien de beoordeling finaal volledig ondermaats is. Verder vermeldt men in het intern beroep dat verzoekster een

schriftelijke eindevaluatie heeft gekregen met werkpunten en verbetertips. Verzoekster heeft dit echter nooit schriftelijk ontvangen. De eindevaluatie is enkel mondeling gebeurd, waarbij verzoekster erg overstuur was. Verzoekster herhaalt bijgevolg dat zij tijdens haar stage de beloofde feedback ter verbetering van haar basisvaardigheden niet kreeg. Zij stelt dan ook de redenering van de hogeschool in het intern beroep hieromtrent in vraag.

Tevens stelt verzoekster dat de stagebegeleidster vaak niet of gering aanwezig was bij de activiteiten die zij verrichtte, hoewel nadien bleek dat verzoekster zeer laag scoorde op de stage. Het ging zo ver dat de stagementor, na het lezen van haar stageboek, dit luidop en spottend voorlas aan andere collega's. Verzoekster was natuurlijk niet aanwezig in de ruimte, maar hoorde dit toevallig in de gang waar zij bezig was met patiënten. Hierdoor werd de vertrouwensband volledig beschadigd. Ook is de beroepsethiek en privacy hier ver te zoeken. Het maakte verzoekster bang om nog met haar stagementor te communiceren.

Tijdens de stage waren er nog 2 studenten vanuit de hogeschool. Zij hadden andere stagebegeleidsters, maar onderschrijven even goed de zeer slechte sfeer op de stageplaats. Eén van de andere studenten behaalde ook een tekort en overwoog om klacht neer te leggen, maar besloot uiteindelijk ontgocheld haar studies op te geven. De andere studente slaagde wel en besloot met dit resultaat het aankaarten van de sfeer dan maar zo te laten. Als reactie op haar vraag naar feedback kreeg verzoekster stevast te horen dat alles goed was. In de eerste fase kreeg verzoekster nog werkpunten mee, omdat zij toen begeleid werd door een andere collega dan haar mentor. De band met deze collega was goed, maar deze nam ontslag tijdens de eerste periode van de stage, voor de tussentijdse evaluatie. Ook namen nog meerdere collega's van het vaste team ontslag tijdens deze stageperiode. Vooral de sfeer tussen de verschillende disciplines op de afdeling was niet goed, waarbij verzoekster zich als student heel onzeker voelde over wat er van haar verwacht werd en door wie. Verzoekster was door de mislukte stage het jaar voordien onzekerder geworden en deze werksfeer was nefast voor haar zelfvertrouwen. Door deze onzekerheid stelde verzoekster veel vragen, die volgens de stagementor echter irrelevant waren. Dit gebeurde vaak met non-verbale communicatie, zoals zuchten en rollende ogen. Bij de tussentijdse evaluatie bleken deze ‘irrelevante vragen’ echter plots wel belangrijk. Verzoekster had die aspecten echter niet verder uitgewerkt wegens niet relevant, waardoor zij op dat onderdeel slecht scoorde.

De extra begeleiding vanuit de hogeschool bleek beperkt te zijn tot het extra lezen van het stageboek, enkele e-mails met beperkt algemeen advies en een uitgetypt verslag van de tussentijdse evaluatie. Er was slechts één individueel gesprek. Tijdens de drie groepsbijeenkomsten op de hogeschool kreeg verzoekster tips om met de moeilijke werksfeer om te gaan, doch deze waren ook zeer algemeen van aard. De stagebegeleidster van de hogeschool nam volgens verzoekster nooit contact op met de stageplaats naast de evaluatiemomenten. Nadien hoorde verzoekster dat er enkele telefonische contacten waren geweest, iets waar zij zelf niets van wist.

Verzoekster stelt ook dat het haar treft dat basisvaardigheden die zij behaalde tijdens haar vorige stages, opnieuw in vraag worden gesteld en nu afwezig zouden zijn. Vooral de therapeutische vaardigheden werden door haar beoordelaars nu als onvoldoende ervaren. Dit aspect kwam echter pas aan bod bij de nabespreking op de hogeschool, niet tijdens de stage zelf. Na de mondelinge mededeling dat verzoekster niet geslaagd was, nam zij contact op met de ombuds van de hogeschool, [S.F.]. Op 11 januari 2018 werd er een gemeenschappelijke toelichting georganiseerd. Pas in dit gesprek werd er gemeld dat er vragen waren bij de therapeutische kwaliteiten van verzoekster. Toekomstgericht werd een verder vervolg van haar traject in vraag gesteld, tijdens de eindevaluatie werd er zelfs aan verzoekster gezegd dat zij beter iets anders zou gaan doen, wat verzoekster vrij hallucinant vindt op de eindmeet na vier jaar studeren. Tijdens dit overleg gaf verzoekster aan toch te gaan voor ‘Stage 4’, waar zij momenteel mee bezig is.

Verzoekster stelt verder dat zij verbaasd was toen ze vernam dat ze niet geslaagd was voor de stage. Tijdens de begeleiding op de hogeschool gaf ze steeds aan dat de werksfeer niet goed was en dat er onvoldoende vertrouwen in de stagebegeleidster was. De stagebegeleidster vanuit de hogeschool heeft daar niets mee gedaan. Toen verzoekster in februari het cijfer voor ‘Stage 3’ vernam, waarbij zij slechts 3/20 scoorde, leek dit resultaat uiterst absurd. Verzoekster was nooit te laat en deed meerdere keren overwerk voor activiteiten, vanuit een betrokkenheid naar haar patiënten. Het is ook omwille van deze betrokkenheid op haar werk dat verzoekster wenst te slagen voor haar studies. Er waren op de werkvloer nooit klachten over haar doelstellingen, haar engagement en haar werkhouding. Ook bij vorige stages, zelfs deze waar ze een lichte onvoldoende scoorde, sprak men lovend over haar enthousiasme en inzet.

Momenteel zijn er op de huidige stage van verzoekster geen klachten over haar functioneren. Ook hier werd extra begeleiding beloofd, en dit is opgenomen door andere mensen dan bij de vorige stage. Bij de verwerving van haar klacht door de hogeschool valt het op dat er volgens hen voldoende is gedaan qua opvang en begeleiding. Als begeleiding enkel inhoudt om, zonder medeweten van de student, enkele telefoontjes te doen naar een stageplaats of een verslag van een overleg uit te schrijven, dan is de klacht van verzoekster inderdaad niet relevant. Gezien de vaststelling van ADHD in haar denkpatronen en de daarmee gepaard gaande behoefte aan heldere feedback, in het bijzonder voor een positief leerproces, verwacht verzoekster van een begeleiding meer kwaliteitsvolle feedback. Ook het gemaakte eindverslag waar de hogeschool over spreekt bij de verwerving van de klacht, is er volgens verzoekster nooit gekomen. Het heeft alleszins zijn doel voorbijgeschoten gezien verzoekster, als lerende, dit verslag niet gezien heeft.

Verzoekster besluit dat de score van 3/20, veruit het laagste cijfer dat zij ooit gehaald heeft, zonder haar sterktes en inzet te zien, haar diep kwetst. Alle voorgaande voorstellen die men haar vanuit de hogeschool aangaf om deze stage toch te doen slagen heeft zij opgevolgd en dit tijdens het ganse opleidingstraject. Zo nam verzoekster het eerste jaar contact op met trajectbegeleidster, nam ze een ADHD-coach in vertrouwen omtrent haar problematiek, deed ze op aanraden van de trajectbegeleidster een opleidingsonderdeel opnieuw hoewel ze daarvoor geslaagd was, studeerde ze gedurende de vakantieperiodes zeer hard om tekorten met glans weg te werken... Aan inzet is er geen gebrek. Verzoekster wil kost wat het kost het diploma ergotherapie behalen, met een doorzettingsvermogen en inzet die meer verdient dan wat zij in deze ‘horrorstage’ meemaakte. Ze stelt dat het moed vraagt om als student in te gaan tegen diegenen die haar evalueren. Verzoekster hoopt ook dat het feedbackproces en het daarbij horende leerproces ook voor medestudenten in de opleiding naar de toekomst toe de kwaliteitsvolle aandacht zal krijgen dat het verdient.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het niet tot de bevoegdheid van de Raad behoort om de beoordeling van de hogeschool over te doen. De Raad mag zijn appreciatie over de prestaties van de student niet in de plaats stellen van de hogeschool. De Raad dient er zich toe te beperken na te gaan of de bestreden beslissing, *in casu* de beslissing van de interne beroepsinstantie d.d. 20/02/2018, op regelmatige wijze tot stand is gekomen en of ze niet kennelijk onredelijk is.

In de eerste plaats stelt verzoekster dat haar stagebegeleider op korte termijn tot driemaal toe gewijzigd is. Deze stelling dient volgens verwerende partij grondig genuanceerd te worden. Voorafgaand aan de stage werd binnen de hogeschool beslist dat [M.M.] de stage van verzoekster zou begeleiden. Zij is de titularis van het opleidingsonderdeel. Gezien het zeer ruime aanbod van stages binnen het interventiedomein ontwikkelingsstoornissen, zijnde het expertisedomein van mevrouw [M.], was een reorganisatie binnen de toebedeling van de stages noodzakelijk. Enerzijds achtte de hogeschool het meer opportuun om mevrouw [M.] die studenten te laten begeleiden die stage deden binnen haar expertisedomein en daarenboven is het economisch niet te verantwoorden dat twee lectoren van de hogeschool samen fungeren als stagebegeleider op één stageplaats. Initieel werd mevrouw [D.] vooropgesteld als vervanger voor mevrouw [M.], maar na een grondige interne bespreking werd mevrouw [S.] geselecteerd als stagebegeleider voor studenten die stage zouden lopen binnen WZC [S.]. Geriatrie betreft het expertisedomein van mevrouw [S.] en zij heeft reeds jarenlang ervaring als stagebegeleider binnen WZC [S.]. Deze interne wissel vond plaats voor de start van de stage, zodat verzoekster in werkelijkheid slechts één stagebegeleider gedurende het ganse traject gehad heeft.

De stagecoördinator heeft de stagebegeleider voorafgaand aan de stage uitgebreid geïnformeerd over de nood aan extra begeleiding voor verzoekster (de zogenaamde ‘overdracht van zorgbehoefte’). De stelling van verzoekster dat voor de overdracht van de zorgbehoefte slechts 10 minuten werd uitgetrokken op de gang net voor de start van het eerste groepsstagegesprek, is niet correct. Zorgoverdrachten vinden immers niet plaats in de wandelgangen. De noden en behoeften van de studenten worden uitvoerig besproken op de daartoe voorziene stagevergaderingen. Studenten zijn op deze vergaderingen niet aanwezig. Dit heeft tot gevolg dat verzoekster hoegenaamd niet kan weten hoe de zorgoverdracht *in casu* verlopen is.

Verzoekster stelt voorts in haar verzoekschrift dat zij op gebrekige wijze is begeleid. Er zou weinig tot geen inhoudelijke feedback zijn geweest, er zou onvoldoende communicatie zijn geweest met de stagebegeleider en indien er toch feedback kwam, dan zou deze zeer positief zijn geweest hetgeen in tegenstrijd is met de resultaten die verzoekster uiteindelijk voor de stage behaalde. Voor de studenten werden gezamenlijke feedbackmomenten georganiseerd op 23 oktober, 20 november en 11 december 2017. Hoewel er voor verzoekster in het kader van de toegekende individuele aanpassingen geen aanpassingen opgenomen werden met betrekking tot stages, heeft de hogeschool wel in extra begeleiding en extra maatregelen tijdens de stage voorzien:

1. In september 2017 kreeg verzoekster op haar vraag van de trajectbegeleider de individuele toelating om deel te nemen aan de lessen voor het opleidingsonderdeel “Professioneel redeneren 2”, met als doel het professioneel redeneerproces en de opbouw van het stageboek extra in te oefenen;
2. Door de hogeschool werd erop toegezien dat verzoekster een stageplaats toegewezen kreeg in haar voorkeursdomein, met name de geriatrie en zeker niet in het domein waarvan verzoekster zelf aangaf dat het haar minder ligt, met name de fysieke revalidatie en ontwikkelingsstoornissen;
3. Verzoekster heeft voorafgaandelijk aan de stage mogen aangeven wie zij liever niet als stagebegeleider toegewezen kreeg. De hogeschool heeft hiermee rekening gehouden: mevrouw [S.] kwam immers niet op die lijst voor;
4. Het stageboek van verzoekster werd extra nagelezen en zeer uitgebreid voorzien van feedback;
5. Principieel dienen de studenten het tussentijds evaluatieformulier in te vullen, waarna een bespreking plaatsvindt met de stagebegeleider. Van de studenten wordt verwacht dat zij tijdens deze bespreking zelf notities nemen, waarmee zij dan late aan de slag kunnen gaan. Niet enkel werd voor verzoekster een ruimer evaluatiemoment voorzien (zowel voor de tussentijdse evaluatie als voor de eindevaluatie werd telkens 1,5 uur voorzien), bovendien werden de notities *in casu* niet door de student gemaakt, maar wel door de stagebegeleider, die de feedback en de werkpunten zeer nauwkeurig uittypeerde en late per e-mail aan verzoekster bezorgde. Deze feedback werd tevens aan WZC [S.] bezorgd.
6. Er werd tussentijdse hulp, feedback en advies per e-mail gegeven naar aanleiding van de opmerkingen van verzoekster tijdens de stage.

Wanneer verzoekster, los van de hierboven geschetste maatregelen, bijkomende feedback dan wel begeleiding wenste, dan diende zij dit uiteraard aan te geven, hetgeen niet gebeurde. De studenten weten immers dat de stagebegeleider voor hen klaarstaat, maar zij dienen deze in de eerste plaats natuurlijk zelf te contacteren met eventuele vragen en/of opmerkingen. De begeleider heeft doorheen de stage slechts tweemaal een e-mail van verzoekster mogen ontvangen, meer specifiek op 12 november en op 14 november 2017. Beide e-mails werden beantwoord en in de bijlagen bij de mails werd een uitgebreide feedback voorzien. Verzoekster heeft evenmin gebruik gemaakt van de bijkomende ondersteuning via Stuvo of via de studiebegeleider van het departement Gezondheid en Welzijn. Dit werd door de hogeschool

nochtans wel geadviseerd tijdens een studieloopbaan coaching gesprek. Van een gebrek aan communicatie vanwege de stagebegeleider kan in de gegeven omstandigheden geen sprake zijn. Daarentegen stelden zich meermaals communicatieproblemen in hoogte van verzoekster:

- Zo werd een afwezigheid op de stageplaats voorafgaandelijk niet meegedeeld door verzoekster, hetgeen een schending uitmaakt van het stagereglement. De stageplaats moest de afwezigheid van verzoekster vernemen van medestudenten;
- Na de eindbespreking op 19/12/2017 heeft verzoekster eenzijdig de beslissing genomen om de laatste dagen van de stage niet af te werken. Wederom werd dit niet gecommuniceerd met de hogeschool, noch met de stageplaats.

Er zou volgens verzoekster tijdens de stage geen feedback of minstens inhoudsloze feedback aan haar gegeven zijn. Volgens verwerende partij zal de Raad aan de hand van de objectieve stukken van het dossier vaststellen dat dit geen correcte weergave van de feiten is. Verwerende partij verwijst desbetreffend naar volgende stukken:

- Stuk 12: tussentijds verslag opgesteld door de stagebegeleider
- Stuk 13: kennisgeving van dit verslag aan verzoekster en WZC [S.]
- Stuk 14: e-mails van de stagebegeleider aan verzoekster
- Stuk 16: schriftelijke neerslag van het feedbackmoment op 19/12/2017
- Stuk 17: stagebeoordeling
- Stuk 21: overzicht van de gezamenlijke feedbackmomenten
- Stukken 22 en 23: feedback kerstbos en stagerapport
- Stuk 24: feedback op het stageboek

De stelling van verzoekster als zou er enkel positieve feedback zijn geweest, gevolgd door een negatief eindresultaat, wordt aan de hand van deze stukken eveneens weerlegd.

Op 19/11/2017 en dus enkele dagen voor de beëindiging van de stage, vond een eindevaluatiemoment plaats. De stagebegeleider heeft hiervan voor zichzelf een verslag opgesteld. Verzoekster stelt in haar verzoekschrift dat zij aan dit eindverslag niets gehad heeft, aangezien het haar niet bezorgd werd. Het klopt dat verzoekster dit verslag niet ontvangen heeft. Het is immers gebruikelijk dat stagebegeleiders die geconfronteerd worden met studenten die een zwakke eindscore behalen voor de stage, voor zichzelf een uitgebreid verslag maken om de overgang naar een volgende stage gemakkelijker te laten verlopen en de student op een kwaliteitsvollere manier verder te kunnen opvolgen. Dit neemt niet weg dat hetgeen dat

schriftelijk neergeschreven werd, uitgebreid mondeling besproken werd met verzoekster. Dit wordt als dusdanig ook door verzoekster erkend in haar verzoekschrift.

Evenmin kan uit het administratief dossier worden afgeleid dat er sprake was van een gebrekkige begeleiding vanuit de stageplaats zelf. In de eerste plaats blijkt uit de stagebeoordeling dat er – in tegenstelling tot wat verzoekster in haar verzoekschrift voorhoudt – wel degelijk op geregelde tijdstippen mondeling en schriftelijke feedback is geweest. Verzoekster heeft bij de start van de stage om extra feedback gevraagd. Er werd tussen verzoekster en de stagementor afgesproken dat er op het einde van elke stagedag een feedbackmoment zou worden georganiseerd. De stagementor is formeel dat, op enkele uitzonderingen na, deze feedbackmomenten ook effectief plaatsgevonden hebben. Voor verzoekster werd daarenboven een extra feedbackmoment voorzien kort voor de tussentijdse evaluatie, om verzoekster hierop extra voor te bereiden.

Verzoekster begrijpt verder niet dat basiscompetenties die reeds tijdens voorgaande stages behaald werden, tijdens Stage 3 opnieuw in vraag werden gesteld. Nochtans dienen de studenten tijdens een latere stage opnieuw aan te tonen dat zij over de nodige basiscompetenties beschikken, nu die stage noodzakelijk plaatsvindt in een andere context dan de voorgaande stages. Het gegeven dat bepaalde competenties behaald werden tijdens stages in het eerste of het tweede bachelorjaar, doet geen afbreuk aan het gegeven dat die competenties ook tijdens de stage van het derde jaar aangetoond moeten worden.

Verzoekster maakt tevens melding van een onrespectvolle behandeling op de stageplaats. Zo stelt zij dat de mentor spottend en luidop voorlas uit haar stageboek. Verwerende partij benadrukt vooreerst dat zij nooit eerder dergelijke klachten ontvangen heeft van studenten die stage liepen bij WZC [S.]. Zoals de interne beroepsinstantie tevens aanhaalt, werkt de hogeschool reeds verschillende jaren samen met deze stageplaats en ervaart zij deze als respectvol en correct naar de studenten en de stagebegeleiders toe. Ook de stagementor stelt dat zij zich steeds professioneel heeft opgesteld naar de studenten toe. De hogeschool is van de opmerkingen van verzoekster nooit eerder in kennis gesteld dan met de neerlegging van het intern beroepschrift. Wanneer dergelijke taferelen zich voordoen tijdens een stagemoment, dan dient de student de hogeschool hiervan uiteraard op de hoogte te brengen, zodat deze op gepaste wijze kan ingrijpen. Verzoekster heeft dit echter niet gedaan.

Volgens verwerende partij blijkt op basis van de stukken uit het administratief dossier dat de interne beroepsinstantie op een rechtsgeldige manier tot het besluit is gekomen dat het intern beroep van verzoekster ongegrond is. De beslissing is genomen op basis van de stukken uit het dossier en zij is afdoende gemotiveerd. De beslissing van de interne beroepsinstantie is in het licht van deze stukken evenmin kennelijk onredelijk. Verwerende partij verzoekt de Raad dan ook om het beroep ontvankelijk, doch ongegrond te verklaren.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat de zorgvuldigheid in begeleiding, het respect naar haar toe als persoon, de feedback en omkadering in het leerproces bijzonder belangrijk zijn voor haar als studente, precies omdat zij zich kwetsbaar opstelde door de instelling op de hoogte te brengen van haar functiebeperking.

Verzoekster stelt dat verwerende partij in haar antwoordnota bevestigt dat de zorgoverdracht drie maal gebeurde, voor de stage. Voor verzoekster was en is het echter niet duidelijk dat de laatste overdracht correct en zorgvuldig gebeurde. Verzoekster werd nu pas door middel van de antwoordnota op de hoogte gebracht dat er voorafgaand aan haar stage hieromtrent een overleg zou geweest zijn. In de antwoordnota wordt bevestigd dat verzoekster niet op de hoogte werd gebracht van een eerder overleg waarin de zorgoverdracht gebeurde. Het overleg op de gang, waarvan verzoekster aan het begin van haar stage getuige was, kwam ook niet zo over. In het kader van een open communicatie rond haar dossier naar verzoekster zelf toe, zou het haar meer vertrouwen gegeven hebben mocht zij betrokken geweest zijn of toch minstens op de hoogte gebracht zijn van een dergelijke zorgoverdracht.

Verder stelt verzoekster dat de ‘lijst’ van personen die zij liever niet toegewezen kreeg als stagebegeleider, waarvan sprake in de antwoordnota, enkel handelt over de vraag om een persoon te vermijden als begeleider wegens een slechte ervaring in een vorige stage. In dat opzicht was er geen positieve zorg naar aanleiding van de moeilijke situatie.

Tevens stelt verzoekster dat zij, ondanks de bijgeleverde stukken bij de antwoordnota waarbij er sprake is van extra begeleiding, het gevoel blijft hebben dat de begeleiding ondermaats was. Zo werd er naar haar toe niets gedaan met haar klacht rond de slechte werksfeer. De verwerende partij meldt weliswaar telefonische contacten met de stageplaats, maar ook van deze contacten wist verzoekster niets. Bijgevolg kon zij vanuit deze actie dan ook geen coaching of steun ondervinden. Er was nadien ook geen verandering merkbaar in de werksituatie. Ook klopt het

niet dat verzoekster niets zou gezegd hebben over de slechte werksfeer. Op elk begeleidingsmoment op de hogeschool heeft zij, samen met haar collega-studenten, de werksfeer aangekaart. Dit gebeurde ook per e-mail.

Verder worden de afwezigheden van verzoekster tijdens haar stage als argumentatie gebruikt in de antwoordnota. Het klopt dat de eerste afwezigheid op een maandag niet door verzoekster was gemeld. Zij ging er immers vanuit dat deze afwezigheid bekend was door de melding van de andere studenten dat er een overlegmoment was voor alle studenten op de hogeschool. De drie laatste dagen was verzoekster niet meer aanwezig, nadat ze tijdens haar eindverslag te horen kreeg dat ze ondermaats had gepresteerd. Verzoekster had dit totaal niet verwacht. Tijdens dit gesprek werd haar ook onmiddellijk aangeraden haar resultaat goed te overdenken en een andere studiekeuze te maken. In het verdere gesprek kwam aan bod hoe dit verder moest en werd ook, naar aanleiding van haar vragen naar verduidelijking, gesteld dat het weinig zinvol was de stage voor de laatste drie dagen nog verder te zetten. Dit werd mondeling toegelicht door de stagebegeleider en stagementor. Bijgevolg waren ze dus op de hoogte van de afwezigheid van verzoekster. Bijkomend zat verzoekster ook aan haar stage-uren wegens overwerk en was zij emotioneel tevens niet in staat om deze stage nog verder te zetten. Omtrent de slechte kwaliteit van de feedback wil verzoekster nog kwijt dat ze de feedback van de stagementor bedoelt, niet die van de hogeschool.

Verzoekster stelt verder dat het eindverslag, waarvan sprake in de antwoordnota, inderdaad vooral een mondelinge feedback betrof. Door de emotionele impact is verzoekster daar echter veel van kwijt. Zij begreep daaruit dat er van haar verwacht werd om de studie stop te zetten. Aangegrepen door de situatie ging verzoekster hier aanvankelijk in mee. Gezien de impact op haar toekomstige loopbaan, zag verzoekster naderhand in hoeveel het falen op deze stage kapot maakt. De wens en wilskracht om het diploma alsnog te behalen, is sterk aanwezig bij verzoekster.

Verzoekster wil benadrukken dat ze met haar beroep vooral wil bekomen dat er haar de mogelijkheid wordt gegeven om met een reële slaagkans af te studeren. Gezien de lange weg die zij reeds aflegde, hoopt ze daarbij vooral op een eerlijke, objectieve evaluatie en – gezien haar problematiek – aangepaste begeleiding. Deze begeleiding werd haar beloofd in het eerste jaar en werd in het begin van dit academiejaar nogmaals bevestigd. Bij deze stage heeft verzoekster deze broodnodige steun echter niet mogen ervaren. Graag had verzoekster dan ook

willen vragen om haar te ondersteunen in deze vraag naar een zorgzame leeromgeving, waarbinnen zij haar verder kan bekwamen. Deze vraag stelt zij ook aan de hogeschool, om zich voor haar te engageren zodat zij de kans heeft om haar beroepsdroom als ergotherapeut waar te maken. Verzoekster is zich daarbij bewust van haar eigen beperkingen en werkpunten, maar ook van haar liefde voor het vak en haar inzet en motivatie voor de zorg van de patiënten.

Beoordeling

1. Uit het verzoekschrift kan worden afgeleid dat verzoekster verschillende concrete grieven formuleert die de schending betreffen van het redelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel.

Verzoekster betwist de score van 3/20 op het opleidingsonderdeel ‘Stage 3’. Het litigieuze opleidingsonderdeel stage 3 (12 stp.) betreft samen met het opleidingsonderdeel stage 4 (15 stp.) de overblijvende opleidingsonderdelen waarvoor verzoekster nog dient te slagen om haar diploma te behalen. Zij is voor deze opleidingsonderdelen het huidige academiejaar voor de tweede maal ingeschreven.

Verzoekster legde de ‘Stage 3’ af op de stageplaats WZC [S.], dat een onderdeel is van [A.], van 23 oktober tot en met 23 december 2017. Ook in het verleden werkte de hogeschool samen met deze stageplaats. Mevrouw [K.S.] werd aangesteld als stagebegeleider op de hogeschool en mevrouw [S.V.] werd aangesteld als stagementor.

2. De Raad stelt vooraf vast dat in voorliggend dossier ook rekening dient te worden gehouden met de bijzonder omstandigheid dat verzoekster een functiebeperking ‘ADHD in denkpatronen’ heeft, waarvoor zij een aanvraag tot bijzondere faciliteiten heeft ingediend.

De Raad is van oordeel dat ook studenten met een functiebeperking in gelijke mate moeten aantonen dat zij de vooropgestelde leerresultaten op voldoende wijze beheersen en de competenties moeten verwerven. Dit ontslaat de instelling niet van de plicht om, in het geval een student melding maakt van zijn functiebeperking, op gepaste wijze te onderzoeken in welke mate redelijke aanpassingen¹ kunnen getroffen worden. *Prima facie* blijkt uit het voorliggend

---

¹ De Raad leest in artikel II.276, §3 van de Codex Hoger Onderwijs dat expliciet wordt bepaald dat een student met een functiebeperking ‘recht’ heeft op redelijke aanpassingen. Dit artikel bepaalt dat een student met een functiebeperking recht heeft op het nemen van “een concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een functiebeperking neutraliseert”.

dossier dat dit ook effectief is gebeurd. Verzoekster heeft in het licht hiervan een attest gekregen (zie stuk 20 van verwerende partij), waaruit samengevat volgende individuele faciliteiten blijken te zijn toegekend: extra tijd tijdens examens; mondelinge toelichting door de student; bijkomende mondelinge toelichting door de docent.

Wat de concrete stageopleidingsonderdelen betreft, werd naar aanleiding van voorgaande stages de afspraak gemaakt om in aangepaste heldere feedback te voorzien om mogelijke communicatieproblemen te verhelpen.

Bij het onderzoek naar de ingeroepen middelen hierna zal de Raad dit gegeven meenemen.

3. De Raad herinnert er vooreerst aan dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekende partij niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad onderzoekt hierna de concrete grieven van verzoekster die samengevat betrekking hebben op de beweerde gebrekkige begeleiding en feedback tijdens de stage en de onredelijkheid van de totaalscore van 3/20 op het stageopleidingsonderdeel 3. De Raad wijst vooreerst in dit verband op zijn vaste rechtspraak. Een gebrek in de begeleiding *an sich* - voor zover dit in voorliggend dossier kan worden vastgesteld - kan niet tot de nietigheid van een evaluatie leiden, tenzij er een direct verband kan gelegd worden met het onvoldoende presteren van de student. De Raad zal dus in voorliggend dossier onderzoeken of er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden en een direct verband tussen een vermeend gebrek in het begeleiden en het niet slagen voor de doelstellingen.

3.1. De eerste concrete grief van verzoekster betreft de overdracht van zorgbehoefte.

Verzoekster klaagt over enkele aspecten in dit verband, met name: (1) het feit dat, in het licht van de gemaakte afspraken in verband met een specifieke begeleiding en feedback in het kader van haar functiebeperking, zij geconfronteerd werd met drie opeenvolgende begeleiders; (2) dat zij heeft waargenomen dat de zorgoverdracht naar de uiteindelijke begeleider - vrouw [K.S.] – toe slechts 10 minuten in beslag nam en (3) dat zij slechts de twee laatste weken van de stage extra werd begeleid.

De Raad stelt in dit verband vast dat verwerende partij verklaart waarom er een overdracht van de zorg/begeleiding heeft plaatsgevonden, rekening houdend met de competenties en werkbelasting van de beschikbare stagebegeleiders. Verder blijkt uit het dossier dat de overdracht werd afgerond vóór de aanvang van de stage en dat mevrouw [K.S.] op de hoogte werd gebracht van de problematiek van verzoekster. Verwerende partij wijst er ook op dat de zorgoverdracht plaats vond op een degelijke manier tijdens de stagevergaderingen. Het is daarbij niet gebruikelijk dat studenten aanwezig zijn.

Deze uitleg komt de Raad zeer plausibel over en wordt ook ondersteund door de stukken in het dossier (zie stukken 9 en 10 van verwerende partij). Verzoekster brengt geen overtuigende elementen aan om deze feiten te weerleggen en spreekt dit *in fine* ook niet tegen. Zij wijst wel op het feit dat het meer vertrouwen zou gegeven hebben mocht zij betrokken geweest zijn of toch minstens op de hoogte gebracht zijn van een dergelijke zorgoverdracht. Dit laatste betreft echter eerder een aanvoelen van verzoekster dat *an sich* niet voldoende is om te spreken van een gebrekkige zorgoverdracht.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

3.2. De tweede grief van verzoekster betreft de beweerde gebrekkige feedback.

Verzoekster stelt dat er onvoldoende communicatie is geweest en dat, ingeval er feedback werd gegeven, deze eerder positief was en dus niet in overeenstemming met het negatieve eindresultaat op haar stage en evenmin in overeenstemming met de belofte die haar werd gedaan om in het kader van haar functiebeperking tot een betere feedback te komen. In het bijzonder verwijt zij het feit dat ze van het eindgesprek geen schriftelijke neerslag met opmerkingen heeft gekregen.

De Raad moet ook wat deze grief betreft vaststellen dat verwerende partij een zeer plausibele uitleg geeft met onderbouwing op basis van stukken, waaruit niet kan geconcludeerd worden dat verzoekster op een gebrekkige wijze is begeleid. Verwerende partij wijst op de volgende stukken met inhoudelijke feedback, waarvan de Raad heeft kennisgenomen:

- Stuk 12: tussentijds verslag opgesteld door de stagebegeleider
- Stuk 13: kennisgeving van dit verslag aan verzoekster en de WZC [S.]
- Stuk 14: e-mails van de stagebegeleider aan verzoekster
- Stuk 16: schriftelijke neerslag van het feedbackmoment op 19/12/2017
- Stuk 17: stagebeoordeling
- Stuk 21: overzicht van de gezamenlijke feedbackmomenten
- Stukken 22 en 23: feedback kerstbos en stagerapport

- Stuk 24: feedback op het stageboek

Verwerende partij wijst tevens op de drie gezamenlijke feedbackmomenten georganiseerd op 23/10/2017, 20/11/2017 en 11/12/2017 (zie stuk 21 van verwerende partij).

De stelling van verzoekster dat er enkel positieve feedback is geweest, gevolgd door een negatief eindresultaat, blijkt niet uit deze neergelegde stukken (zie verder bij middelonderdeel 3.5).

Verwerende partij geeft aan dat, hoewel er voor verzoekster in het kader van de toegekende individuele aanpassingen geen aanpassingen opgenomen werden met betrekking tot stages (zie stuk 20 van verwerende partij), er wel in extra begeleiding en extra maatregelen tijdens de stage werd voorzien:

(1) Vooreerst kreeg verzoekster een stageplaats toegewezen in haar voorkeursdomein, met name de geriatrie en er werd rekening gehouden met de lijst van te weren begeleiders, die verzoekster heeft kunnen meedelen; (2) verzoekster kreeg de mogelijkheid om lessen voor het opleidingsonderdeel “professioneel redeneren 2” bij te wonen; (3) het stageboek van verzoekster werd extra nagelezen en zeer uitgebred 5. Zijn Freyavoorzien van feedback (zie stuk 14 – email van 03/12/2017 en stuk 24); (4) verzoekster werd geholpen met de notities over de feedback tijdens de stage; (5) een ruimer evaluatiemoment werd voorzien voor verzoekster (zowel voor de tussentijdse evaluatie als voor de eindevaluatie werd telkenmale 1,5 uur voorzien).

De Raad stelt verder vast op basis van het dossier dat het eindverslag niet schriftelijk werd bezorgd, maar wel mondeling werd overlopen met verzoekster en dat zij de kans heeft gekregen om haar opmerkingen te formuleren. Dit mondeling overleg wordt niet ontkend door verzoekster.

De Raad stelt vast dat verzoekster de extra begeleiding ook niet ontkent, maar de impact ervan minimaliseert. Zo stelt verzoekster onder meer ook ter zitting dat zij de voorziene lessen heeft bijgewoond en dat deze haar een goede opfrissing van de basisprincipes hebben verschaft. De begeleiding betrof in hoofdzaak de groepsmomenten, met slechts één individueel gesprek. De geboden hulp betrof enkel zeer algemene tips.

Verzoekster stelt dat deze extra begeleiding verschillend is van positieve zorg naar aanleiding van de moeilijke situatie waarin zij verkeert. Dit zijn veeleer algemene beweringen die eerder getuigen van een persoonlijk aanvoelen. Verzoekster overtuigt de Raad echter niet aan de hand van concrete feiten dat deze zorg onvoldoende was in het licht van een derdejaarstage - waar

een zekere zelfstandigheid kan worden gevraagd van de toekomstige afgestudeerde - en niet aan de verwachte zorgvuldigheidsnorm voldoet, evenmin in het licht van de functiebeperking van verzoekster zoals deze uit het dossier blijkt.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

3.3. In een derde grief, in het verlengde van het voorgaande, stelt verzoekster dat er niets gedaan werd met haar klacht rond de slechte werksfeer. De verwerende partij meldt weliswaar telefonische contacten met de stageplaats, maar ook van deze contacten was verzoekster niet op de hoogte. Bijgevolg kon zij vanuit deze actie dan ook geen coaching of steun ondervinden. Er was nadien ook geen verandering merkbaar in de werksituatie. Verzoekster benadrukt dat ze wel degelijk heeft gemeld dat er een slechte werksfeer was. *Zij* verwijst naar de begeleidingsmomenten op de hogeschool samen met collega-studenten waar de werksfeer werd aangekaart. *Zij* verwijst ook naar e-mailberichten.

In fine betreft deze grief van verzoekster de klacht dat niet adequaat is gereageerd op haar alarmsignalen en niet naar een gepaste oplossing is gezocht voor een probleemsituatie tijdens haar stage, zodat het voor haar niet mogelijk was om aan te tonen dat *zij* wel degelijk de eindcompetenties heeft verworven.

De Raad stelt vast dat de studiebegeleider doorheen de stage slechts tweemaal een e-mail van verzoekster heeft mogen ontvangen, meer specifiek op 12/11/2017 en op 14/11/2017. Beide e-mails werden beantwoord en in de bijlagen bij de mails werd in een uitgebreide feedback voorzien (zie stukken 14, 15, 12, 22 en 23 van verwerende partij). Verzoekster blijkt evenmin gebruik te hebben gemaakt van de bijkomende ondersteuning via Stuvo of via de studiebegeleider van het departement Gezondheid en Welzijn. Dit werd door de verwerende partij nochtans wel geadviseerd tijdens een studieloopbaancoaching gesprek.

De Raad is van oordeel dat, in het licht van deze beperkte signalen, de verwerende partij niet kan verweten worden om geen meer drastische maatregelen te nemen. De Raad benadrukt wel dat hij begrijpt dat verzoekster de laatste dagen van de stage niet aanwezig is geweest. Naar aanleiding van het eindgesprek van de stage is het begrijpelijk dat *zij* emotioneel heeft gereageerd.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

3.4. Verzoekster kaart hierbij aansluitend ook de niet-respectvolle behandeling door de stagementor aan. *Zij* verwijst concreet naar een voorval op de gang, waar *zij* hoorde dat er werd

gelachen naar aanleiding van de notities in haar stageboek. De Raad stelt vast dat verzoekster in het bijzonder de houding van de mentor van de stageplaats grieft die haar onheus zou hebben behandeld, waardoor zij niet op een normale wijze kon functioneren en haar competenties kon aantonen. Verzoekster stelt ook dat zij hulp heeft ingeroepen bij de stagebegeleider, doch dat dit tevergeefs is geweest. Deze heeft haar inziens geen oplossing geboden voor de probleemsituatie.

Voor zover dit middelonderdeel doelt op de subjectiviteit van de stagementor, benadrukt de Raad dat er een vermoeden van deskundigheid en objectiviteit kleeft aan de hoedanigheid van een docent/stagebegeleider/stagementor in het kader van hun relatie tot de student. Uit de lezing van de voorliggende verslagen kan de Raad geen enkele indicatie vinden dat er sprake zou zijn van subjectiviteit bij de beoordeling van voorliggend dossier.

De Raad kan in het dossier alleszins geen duidelijke elementen vinden die een persoonlijke negatieve houding van de mentor of van de studiebegeleider ten aanzien van verzoekster aantonen. Verzoekster slaagt er niet in om dit vermoeden van objectiviteit te weerleggen.

Ook van het meermaals aan de alarmbel trekken, is geen duidelijk spoor in het dossier terug te vinden. Behalve de twee e-mails waarop uitgebreid werd gereageerd, is er in het dossier geen neerslag te vinden van het melden van een probleemsituatie. Gezien de beperkte en eerder vage omschrijving van een mogelijk probleem, kan het de begeleider niet kwalijk worden genomen dat zij geen meer drastische acties heeft ondernomen naar de mentor toe.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

3.5. Verzoekster grieft tot slot dat haar ten onrechte verweten wordt niet de nodige basisvaardigheden en talenten te hebben aangetoond, temeer daar dit nooit aan bod is gekomen tijdens stage en enkel bij de eindbesprekking werd aangekaart. Verzoekster begrijpt niet dat na vier jaar hard werk nog in vraag kan worden gesteld dat zij niet over de noodzakelijke therapeutische vaardigheden zou beschikken. Verzoekster stelt dat zij dit al heeft aangetoond in het kader van haar reeds afgelegde studietraject.

De Raad moet verder verwerende partij bijkijken wat het behalen van de voldoende scores voor de overige opleidingsonderdelen betreft, in het bijzonder de stages 1 en 2. *In se* staat dit los van de beoordeling van voorliggend stageopleidingsonderdeel, waarvan de prestaties op hun eigen

merites worden beoordeeld en afgetoetst worden binnen het geëigende competentiekader van het specifieke stageopleidingsonderdeel en het niveau 3 van deze stage.

De Raad leest in het dossier (zie stukken 16 en 17 van verwerende partij) ook dat er binnen alle leerlijnen telkens duidelijke werkpunten werden gesigneerd, zoals: werkpunten voor sommige basisvaardigheden, bewust zijn van zwaktes, moet kritischer zijn, stelt geen adequate vragen, is onzeker, toont te weinig interesse, stelt geen prioriteiten, veel dt-fouten, geen gepast vakjargon, geen vlotte communicatie... Uit de eindevaluatie blijkt dat verzoekster op slechts één van de acht beroepsrollen een voldoende score heeft behaald. In totaal behaalt ze 14.63/100 punten (zie stuk 17 van verwerende partij).

Verder brengt verzoekster geen enkel concreet inhoudelijk element aan dat aantoont dat de evaluatie op de diverse leerlijnen en beroepsrollen niet correct is aangegeven.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

4. De Raad herhaalt zijn vaste rechtspraak. Een gebrek in de begeleiding *an sich* kan niet tot de nietigheid van een evaluatie leiden, tenzij er een direct verband gelegd kan worden met het onvoldoende presteren van de student. In voorliggend dossier is er echter geen direct verband aangetoond tussen een vermeend gebrek in het begeleiden en het niet slagen voor de doelstellingen/competenties, zoals blijkt uit voorgaande overwegingen.

De Raad kan niet anders dan vaststellen dat verzoekster op een voldoende begeleiding kon rekenen. In het kader van een eindejaarsstage kan een zekere zelfstandigheid van een student verwacht worden. In het licht van de functiebeperking van verzoekster en de toegekende faciliteiten is ook voorzien in extra begeleiding, welke aldus de Raad als gepaste redelijke aanpassingen kunnen worden beschouwd. De functiebeperking van verzoekster laat niet toe dat er wordt afgeweken van de vooropgestelde leerresultaten eigen aan een stage van het niveau 3. Verzoekster blijkt deze competenties - ondanks een aangepaste begeleiding - niet te hebben bereikt.

De Raad is verder van oordeel dat het niet onduidelijk is waarom verzoekster nog geen credit heeft verdiend. De aangegeven werkpunten op de diverse te realiseren competenties die uit het dossier blijken, worden niet door verzoekster weerlegd. Verzoekster erkent ook, zoals meermaals ter zitting herhaald, dat ze nog werkpunten heeft en dient te werken aan de vastgestelde verbeterpunten. Een cijfer van 3/20 is een bijzonder strenge beoordeling, maar

vindt in voldoende mate steun in het neergelegde dossier. Een strenge beoordeling maakt een beoordeling nog niet kennelijk onredelijk.

Een stage is een leerproces en de beoordeling komt tot stand op basis van het gehele stagedossier. Verzoekster heeft zeker goede capaciteiten, wat ook blijkt uit haar reeds afgelegde studietraject, maar haalt toch op dit moment niet het vereiste niveau voor een stage 3 wat de omslag van theorie naar de praktijk betreft. De vermeende gebrekige begeleiding is niet in die mate aangetoond dat deze het slechte presteren wat de diverse competenties betreft kan verantwoorden.

De Raad is binnen de grenzen van zijn appreciatiebevoegdheid van oordeel dat het niet kennelijk onredelijk is om verzoekster als niet geslaagd te beschouwen voor het betreffende opleidingsonderdeel.

De ingeroepen middelonderdelen zijn niet gegrond.

De Raad stelt ten overvloede vast dat verzoekster *in fine* de Raad vraagt om haar een kans te geven om binnen een goede zorgomgeving haar opleiding af te werken. De Raad is niet bevoegd om dit verzoek in te willigen. De Raad hoort in dit verband wel ter zitting dat verzoekster haar stage 4 heeft aangevangen in het tweede semester en dat deze goed verloopt.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.242 van 3 april 2018 in de zaak 2018/073

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 27 februari 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 19 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 maart 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Ingrid Goesaert, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2016-2017 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de rechten’.

Op 27 september 2017 vraagt verzoeker een inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 aan, ondanks onvoldoende leerkrediet. Het betreft een verzoekschrift tot inschrijving voor 45 studiepunten, gebeurlijk aan te vullen met 15 studiepunten. Op 4 oktober 2017 wijzigt verzoeker zijn verzoekschrift naar een vraag tot inschrijving voor 36 studiepunten, gebeurlijk aan te vullen met 24 studiepunten. Op 11 oktober 2017 wordt hem deze inschrijving geweigerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 18 oktober 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 november 2017 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat de student ten onrechte doet uitschijnen als zou de faculteit in gebreke blijven om tijdig beslissingen te nemen op de aanvragen die door hem worden ingediend.

Waar de student aanhaalde dat hij zich voor het academiejaar 2015-2016 laattijdig kon inschrijven, waardoor hij bijeenkomsten en colleges heeft gemist, stelt de interne beroepsinstantie dat de student reeds, op zijn verzoek, op 30 september 2014 de toelating tot inschrijving in de opleiding ‘Master in de rechten’ had gekregen. Zij benadrukt dat de student ook voor inschrijving in het academiejaar 2014-2015 de toelating tot inschrijving, ondanks onvoldoende leerkrediet, nodig had, zodat hij wist of moest weten dat hij ingeval van inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet ook voor het academiejaar 2015-2016 de toelating tot inschrijving nodig had. Volgens de interne beroepsinstantie weet de student, of moet hij weten, dat wanneer hij een toelating tot inschrijving nodig heeft, hij voorafgaand aan de uiterste datum tot standaardinschrijving de faculteit moet contacteren om deze in staat te stellen de situatie te beoordelen en de student desgevallend de toelating tot inschrijving te bezorgen, zodat de student zich tegen die uiterste datum kan inschrijven. De interne beroepsinstantie wijst erop dat studenten die zich, onverminderd hun leerkredietsituatie niet tegen die uiterste datum hebben ingeschreven, na die datum de toelating tot – in dat geval *laattijdige* – inschrijving nodig hebben. Ze stelt ook dat de modaliteiten voor inschrijving elk academiejaar voor alle (kandidaat-)studenten ruim op voorhand beschikbaar zijn. Volgens de interne beroepsinstantie toont de student dan ook geenszins aan op welke wijze de Faculteit Rechten op een door de student (tijdig) genomen initiatief de laattijdigheid van aansluiting zou hebben veroorzaakt. Ze benadrukt dat de faculteit bezwaarlijk kan worden verweten dat studenten die zich onvoldoende informeren, of die zich in weerwil van eerdere ervaringen met de inschrijvingswerkwijze zonder facultaire toelating en/of laattijdig voor inschrijving aanmelden, bijeenkomsten en colleges missen.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat de door de student in de eerste zittijd van het academiejaar 2015-2016 behaalde resultaten voor de masterplichtvakken ‘Deontologie’, ‘Rechtsvergelijking en rechtsrelativiteit’, ‘Internationaal privaatrecht’ en ‘Fundamentele rechten en vrijheden’ (niet: ‘Mensenrechten’), evenals voor ‘Insolventierecht m.i.v. zekerheden’ in de tweede zittijd niet worden betwist. De student behaalde een studie-efficiëntie van 72% (namelijk 39 van de 54 opgenomen studiepunten), wat evenmin wordt betwist. Waar de student aanstipt dat bij de studie-efficiëntie geen rekening werd gehouden met zijn resultaat voor het onderzoeksvoorstel, merkt de interne beroepsinstantie op dat dit niet mogelijk was, aangezien het onderzoeksvoorstel met *pass* of *fail* wordt beoordeeld en de student geen onderzoeksvoorstel heeft ingediend.

De student stelt ook dat hij voor het tweede semester van het academiejaar 2015-2016 een aanvraag heeft ingediend tot opname van bijkomende studiepunten, dat de beslissing van 8 oktober 2015 onwettig zou zijn, maar dat deze werd vervangen door de beslissing van 22 februari 2016 en dat hij de bevoegdheid om hem studieprogrammabeperkingen op te leggen betwist. De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat in de toelating tot inschrijving die aan de student voor het academiejaar 2015-2016 werd verleend, duidelijk vermeld stond dat hij zich voor het academiejaar 2015-2016 diende te beperken tot maximaal 30 studiepunten. Volgens haar heeft de student er zelf voor geopteerd om de hem toegestane studiepunten allemaal in het eerste semester op te nemen, zodat hij bijgevolg voor een bijkomende studiepuntenopname de toelating bij de faculteit moest aanvragen. De beslissing van 22 februari 2016 komt dan ook geenszins in de plaats van de beslissing van 8 oktober 2015, maar houdt rekening met een nieuw element, namelijk de door de student behaalde resultaten van de januari-examenperiode. De interne beroepsinstantie benadrukt ook dat alle verzoeken van studenten binnen een redelijke termijn worden behandeld, rekening houdende met de bestaande instroom van aanvragen en met de door de student aangebrachte argumenten. Ze wijst erop dat het bovendien tot de mogelijkheden van de student behoort om proactief te handelen, de beoogde colleges te volgen en aan de betrokken docent(en) toe te lichten dat hij deze colleges als bewarende maatregel volgt, in afwachting van een eventuele goedkeuring.

De interne beroepsinstantie betwist evenmin de door de student in de eerste zittijd van het academiejaar 2015-2016 behaalde resultaten voor ‘Fiscaal procesrecht’, ‘Grondige studie Fiscale procedure’ en ‘Douane en accijnzen’. Het feit dat de student ‘Grondige studie BTW’ niet heeft afgelegd en voor ‘Bemiddelen en onderhandelen’ niet aan het examen heeft

deelgenomen, wordt evenmin betwist. De interne beroepsinstantie stelt nog vast dat de student voor ‘Publiekrechtelijke vraagstukken inzake transport- en maritiem recht’ geen credit heeft behaald en dat hij in de tweede zittijd geen onderzoeksvoorstel heeft ingediend. Zij stelt ook vast dat de student voor de door hem zelf aangevraagde bijkomende 24 studiepunten voor het tweede semester, met daarin een vaardighedenvak en modulevakken, 12 studiepunten heeft verworven, en dus daarop een studierendement van 50% heeft behaald. De interne beroepsinstantie stipt aan dat, hoewel de berekening voor de beoordeling van studievoortgang op zich per academiejaar gebeurt, dit niet verhindert dat het in de beoordeling van een individueel studietraject nuttig of zelfs aangewezen kan zijn om de specifieke voortgang van een student inzake voortschrijdend inzicht in de masteropleiding na te gaan. Zowel de vaardigheden- als modulevakken vereisen van masterstudenten immers een meer doorgedreven en meer interactieve verwerking van de leerstof, met nadruk op schriftelijke en/of mondelijke communicatievaardigheden, zodat het daarop behaalde studierendement een belangrijk studievoortgangsbeoordelingselement vormt. Ten overvloede merkt de interne beroepsinstantie op dat pas een credit kan worden toegekend wanneer aan (alle delen van) het examen wordt deelgenomen. Volgens haar behoort tot de verwachte/vereiste studievaardigheden van een masterstudent dat deze in staat is om er met de nodige planning voor te zorgen dat de leerstof wordt verwerkt om de opgenomen credits daadwerkelijk te verwerven, gebeurlijk door het individuele studieprogramma toe te snijden op de eigen professionele werksituatie in geval van werkstudenten.

Wat de aanvraag van verzoeker voor toelating tot inschrijving voor het academiejaar 2016-2017 betreft, wijst de interne beroepsinstantie erop dat in de beslissing van 10 oktober 2016, waarbij de student de toelating tot inschrijving werd verleend, toegelicht staat dat het verzoekschrift is toegekomen op 27 september 2016, naast het schriftelijke verzoekschrift van 21 september 2016, dat – omwille van een foutieve adressering – pas op 6 oktober 2016 is toegekomen. Vier kalenderdagen na ontvangst van het laatste verzoek werd aldus een beslissing genomen. De interne beroepsinstantie benadrukt nogmaals dat alle verzoeken binnen een redelijke termijn worden behandeld. Er kan geen sprake zijn van een oneerlijke behandeling of gebrek aan diligentie.

De interne beroepsinstantie merkt ook op dat het tot de taak van de studietrajectbegeleider behoort om de student, vermits hij in zijn contactname met de faculteit telkens zelf naar laattijdigheid neigt, dan wel laattijdig is, aan te manen tijdig het nodige te doen en, indien van

toepassing, de student te wijzen op de correcte wijze om een toelating te bekomen. Zij benadrukt dat verzoeken om toelating tot inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet tot de bevoegdheid van de academische studieadviseur master behoren, zodat de studietrajectbegeleider de student heeft verzocht om zijn verzoekschrift aan de bevoegde instantie te adresseren.

Wat het aantal studiepunten betreft, verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat voor het academiejaar 2015-2016 oorspronkelijk 30 studiepunten aan de student werden toegekend, waarvan hij er 27 had verworven. Voor het tweede semester vroeg de student om een bijkomende opname, die hem werd toegestaan voor 24 studiepunten. Daarvan heeft de student slechts 12 studiepunten behaald. Ze merkt op dat, aangezien de student in het academiejaar 2015-2016 in totaal 39 studiepunten heeft verworven, hem voor het academiejaar 2016-2017 geen substantieel hoger aantal studiepunten in het studieprogramma werd toegestaan, namelijk 45 studiepunten, hetgeen gelet op de aard en de duur van het studieverleden van de student een redelijk aantal mag worden genoemd.

De interne beroepsinstantie benadrukt dat de faculteit uiteraard het volste begrip heeft voor de omstandigheden die ertoe hebben geleid dat de student in de januari-examenperiode van het academiejaar 2016-2017 niet aan alle examens heeft kunnen deelnemen, doch zij stelt vast dat de student geen verzoek tot alternatieve examenregeling heeft ingediend, zodat hij ook als niet-verontschuldigd afwezig werd beschouwd, behalve voor ‘Grondige studie Personenbelasting’ en voor ‘Grondige studie Venootschapsbelasting’. Daarnaast stelt zij evenwel ook vast dat de student in de tweede zittijd voor drie van de zes opleidingsonderdelen niet-verontschuldigd afwezig was en dat hij geen onderzoeksvoorstel, noch een stageverslag heeft ingediend.

Bij beslissing van 22 februari 2017 werd geen toelating tot bijkomende opname van 12 studiepunten voor het tweede semester verleend. De interne beroepsinstantie merkt hierbij op dat de student op geen enkel ogenblik zelf het initiatief heeft genomen om minstens bij de studietrajectbegeleider proactief te informeren naar zijn mogelijkheden tot inschrijving en/of naar de eventuele beperkingen die op het studieprogramma op basis van het OER zouden kunnen worden genomen. De student heeft evenmin één van de informatiesessies bijgewoond die voorafgaand aan elk academiejaar doorgaan met het oog op de samenstelling van een studieprogramma. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studietrajectbegeleider het opportuun achtte om de student zelf uit te nodigen teneinde overleg en toelichting over zijn individuele studietraject te geven, waarop de student is ingegaan. Tijdens dat gesprek werd

duidelijk dat de student geen bijkomende opname van 12 studiepunten wenste, maar wel een registratie van de resterende 12 studiepunten van de 45 studiepunten die hem bij de beslissing van 10 oktober 2016 waren toegestaan. Volgens de interne beroepsinstantie behoorde het ook hier tot de mogelijkheden van de student om proactief te handelen, de beoogde colleges te volgen en aan de betrokken docent(en) toe te lichten dat hij deze colleges volgt als bewarende maatregel, in afwachting van een eventuele goedkeuring.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat het geen twijfel lijdt dat de omstandigheden die de student hebben getroffen door de ziekte en het daaropvolgende overlijden van zijn moeder op 1 februari 2017 een invloed hebben uitgeoefend op zijn resultaten van de januari-examenperiode van het academiejaar 2016-2017. Zij betwist wel dat deze omstandigheden, zelfs in geval van moeilijkheden in de nasleep van de geschillen als gevolg van de aanvaarding van de nalatenschap, de student hebben verhinderd om een redelijk studierendement te behalen tijdens de tweede zittijd. Minstens was het aangewezen om het onderzoeksvoorstel en het stageverslag, waarvan de student beweert – maar niet aantoont – dat hij reeds sterke vordering in de voorbereiding heeft gemaakt, in te dienen.

Verder merkt de interne beroepsinstantie op dat de faculteit niet op de hoogte is gesteld van een extern beroep tegen de beslissing van de examencommissie van de opleiding ‘Master in de rechten’ van 25 september 2017. Zolang de Raad het verzoek van de student niet gegrond heeft verklaard, kunnen andere facultaire beslissingsorganen niet anders dan de genomen beslissing van de examencommissie van 25 september 2017 respecteren en daarmee rekening houden bij het nemen van andere beslissingen, zoals deze inzake de gebeurlijke toelating tot inschrijving. De interne beroepsinstantie verduidelijkt ook dat de academische studieadviseur bevoegd is om het verzoek van de student tot inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet alsook het beroep van de student tegen deze beslissing te behandelen. Volgens haar staat het elke academische studieadviseur vrij om inlichtingen in te winnen over het studietraject van een student, en om de gegevens daarvan te betrekken in een voorliggende beoordeling. De interne beroepsinstantie is bovendien van oordeel dat de ernstige financiële implicaties van het opleggen van een bijkomende verplichting tot audio-opnames van alle mogelijke gesprekken, initieel of na verzoek tot heroverweging, die met studenten worden gevoerd, disproportioneel is, daar waar er reeds een verplichting bestaat tot het motiveren van de beslissingen, zoals inzake weigering tot inschrijving, en de middelen die voor studenten openstaan om op hun beurt, eveneens op gemotiveerde wijze, tegenargumenten aan te voeren.

Waar de student stelt dat de studietrajectbegeleider hem op de hoogte heeft gebracht dat hij (ook) voor zijn inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 een aanvraag moest indienen om gebeurlijk de toelating tot inschrijving ondanks onvoldoende leerkrediet te bekomen, maar dat hem geen melding werd gemaakt dat “er een sanctie hangende is van uitsluiting”, wijst de interne beroepsinstantie op de taak van de studietrajectbegeleider in dit verband, die geen uitspraak kan doen of de inschrijving gebeurlijk wordt geweigerd. De interne beroepsinstantie wijst er ook op dat de beslissing van weigering tot inschrijving van 11 oktober 2017 werd genomen op basis van artikel 19.3 OER 2017-2018, omdat werd vastgesteld dat het opleggen van bindende voorwaarden voor de inschrijving van de student geen positief resultaat zal opleveren, niet als rechtstreeks gevolg van zijn ontoereikende leerkrediet.

Aangaande de motivering voor de weigering tot inschrijving stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student zijn bacheloropleiding in de rechten aan de KU Leuven is gestart in het academiejaar 2006-2007 en dat hij daar het bachelordiploma in het academiejaar 2012-2013 heeft behaald. Op 30 september 2014 kreeg de student de kans om zijn rechtenopleiding verder te zetten en werd hem de toelating tot inschrijving in de opleiding ‘Master in de rechten’ verleend, doch hij schreef zich in het academiejaar 2014-2015 niet in. Voor het academiejaar 2015-2016 werd deze toelating tot inschrijving opnieuw verleend, ondanks het negatief leerkredietsaldo. Er gold initieel een beperking tot 30 studiepunten, waarvan de student 60% moet verwerven, anders zou hij zich in academiejaar 2016-2017 niet kunnen inschrijven. Na de januari-examenperiode werd aan de student de toelating verstrekkt om in het tweede semester een bijkomende inschrijving te nemen, ten belope van 24 studiepunten. De student verwierf 39 van de in totaal 54 opgenomen studiepunten. Vervolgens werd aan de student opnieuw de toelating tot inschrijving verleend in het academiejaar 2016-2017, ondanks het negatief leerkredietsaldo. Er gold een beperking tot 45 studiepunten, maar de student diende na de januari-examenperiode een verzoek tot bijkomende inschrijving in, wat werd geweigerd. De student verwierf 18 studiepunten en heeft dus na twee academiejaren 57 studiepunten (van de in totaal 120 studiepunten die de masteropleiding omvat) behaald.

De interne beroepsinstantie stelt bovendien vast dat de student wegens niet-indiening van een onderzoeksvoorstel in het academiejaar 2015-2016 geen *pass* behaalde voor “Meesterproef – onderzoeksvoorstel”, wat een noodzakelijke voorwaarde is om zich voor het erop volgende opleidingsonderdeel “Meesterproef – thesis” te kunnen inschrijven. De student behaalde in het

academiejaar 2016-2017 evenmin een *pass* voor “Meesterproef – onderzoeksvoorstel” wegens niet-indiening van een onderzoeksvoorstel. Volgens de interne beroepsinstantie toont het feit dat de student er na vier zittijden niet in geslaagd is om zelfs maar een begin van onderzoeksvoorstel voor zijn masterthesis in te dienen, een manifest gebrek aan vaardigheden aan om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen. Het feit dat de student wel met succes kleinere schrijfopdrachten voor andere opleidingsonderdelen zou hebben ingediend doet geen afbreuk aan deze vaststelling, vermits de masterthesis niet vergelijkbaar is met kleinere, afgebakende schrijfopdrachten.

Gelet op de afwezigheid van elke vooruitgang op vlak van het onderzoeksvoorstel, in combinatie met de globale studieloopbaanvertraging en gebrekkige studievoortgang in de reeds beperkt opgenomen opleidingsonderdelen in de master, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat het opleggen van verdere bindende voorwaarden bij een eventuele inschrijving geen positief resultaat zal opleveren, zodat de inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 wordt geweigerd. Zij verwijst hiervoor naar het studierendement van verzoeker in het academiejaar 2016-2017 (40%) en zijn zeer beperkte studievoortgang in het verleden. Zo vatte de student zijn studies rechten reeds in het academiejaar 2006-2007 aan en hij bevindt zich thans, na elf jaar studies, nog altijd maar in het eerste gedeelte van de masterstudies. Daarbij stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student over twee academiejaren geen enkele voortgang heeft gemaakt voor de masterthesis alsook dat hij in gebreke blijft aan te tonen dat hij over de essentiële vaardigheden beschikt voor het opstellen van schriftelijke werkstukken die als cruciaal voor de opleiding worden beschouwd. Volgens haar is er ook geen enkel perspectief op een redelijke verbetering in zijn studievoortgang. De student heeft bovendien zijn leerkrediet uitgeput.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 8 november 2017 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 16 november 2017 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 4.104 van 21 december 2017 in de zaak 2017/641 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(...) De Raad stelt op basis van het dossier vast dat verzoeker voorafgaand aan de KU Leuven zijn bachelordiploma in de rechten heeft behaald en dat hij vervolgens door verwerende partij toegelaten werd om zijn masteropleiding verder te zetten, die reeds aangevangen was in de KU Leuven.

Verzoeker blijkt intussen ook over een ontoereikend leerkredietsaldo te beschikken, maar wordt alsnog toegelaten op grond van artikel II.205 van de Codex Hoger Onderwijs om zijn initieel masterdiploma te behalen. De weigering wordt door de interne beroepsinstantie gebaseerd op artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs, wat in principe wel mogelijk is. Gezien verzoeker de afgelopen academiejaren de vereiste minimale studie-efficiëntie in de masteropleiding bij verwerende partij heeft aangetoond, werden hem geen bindende voorwaarden opgelegd. Zo behaalde hij tijdens het academiejaar 2015-2016 een studie-efficiëntie van 72%. Verwerende partij heeft verzoeker voor het academiejaar 2017-2018 geweigerd op grond van artikel 19.3 van het OER, dat uitvoering geeft aan het artikel II. 246, §1, 2° van de Codex Hoger Onderwijs.

De Raad stelt vast dat de verwerende partij conform het decreet heeft gehandeld. Zoals hoger vermeld, geldt in toepassing van het vermelde artikel een ruime motiveringsplicht van verwerende partij, die hierna wordt onderzocht.

De Raad onderzoekt in dat verband of er zich het afgelopen academiejaar bijzondere omstandigheden hebben voorgedaan die verschonen waarom verzoeker niet is geslaagd voor bepaalde opgenomen opleidingsonderdelen en of verzoeker aldus ontrecht werd geweigerd om zich nog verder in te schrijven. Ingeval een student zich hierop beroeft – zoals in casu – is het aan de interne beroepsinstantie om de ingeroepen omstandigheden te onderzoeken.

De Raad leest in het dossier dat verwerende partij deze aangebrachte omstandigheden in het kader van het intern beroep heeft onderzocht en dat zij heeft geoordeeld dat deze niet voldoende overtuigend waren om de studievoortgangsbeslissing te herzien.

De Raad is van oordeel dat bij de beoordeling van een vraag tot inschrijving rekening moet worden gehouden met de door de verzoekende partij geboekte studievoortgang, eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, enerzijds, en met de informatie over de wijze waarop verzoekende partij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.

De Raad erkent dat verzoeker een trage studievoortgang heeft gekend, wat in grote mate te wijten is aan het feit dat hij zijn studies in combinatie met werk heeft gevolgd. Het feit dat verzoeker in het avondprogramma ingeschreven was, doet niets af aan de vereiste om aan de eindcompetenties van de betrokken opleidingsonderdelen te voldoen, maar verklaart wel ten dele waarom verzoeker per

academiejaar minder opleidingsonderdelen opneemt en een tragere studievoortgang kent in vergelijking met een reguliere student die in principe een studiebelasting van 60 studiepunten per academiejaar dient te volbrengen.

De Raad stelt verder vast dat verwerende partij haar weigeringsbeslissing in het bijzonder heeft gebaseerd op het argument dat uit de prestaties van verzoeker kan worden afgeleid dat hij niet over de nodige vaardigheden beschikt om schriftelijke werkstukken op te stellen. Dit blijkt volgens verwerende partij uit het gegeven dat verzoeker het afgelopen academiejaar nog steeds geen onderzoeksvoorstel voor de masterproef heeft ingediend en ook nalaat om andere werkstukken zoals een stageverslag tijdig in te dienen. De weigering tot inschrijving is, naast de gebrekkige studievoortgang gedurende de volledige studieloopbaan van verzoeker en in de masteropleiding in het bijzonder, mede ingegeven door de vaststelling dat verzoeker er niet in slaagt om na vier zittiden zelfs maar een begin van onderzoeksvoorstel voor de masterthesis in te dienen. Deze vaststelling toont volgens verwerende partij alvast een manifest gebrek aan vaardigheden aan om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen.

Uit het dossier blijkt verder dat er zich het afgelopen academiejaar intense persoonlijke omstandigheden hebben voorgedaan die het onderwijsstraject van verzoeker hebben verzwaard. Verwerende partij heeft hiervoor begrip en ontkennt ook niet dat deze omstandigheden tijdens de januarizittijd van het academiejaar 2016-2017 een impact kunnen hebben gehad op de prestaties van verzoeker.

De Raad stelt ook vast dat dat verzoeker in het kader van verschillende opleidingsonderdelen heeft nagelaten om tijdig werkstukken in te leveren, waardoor hij voor deze opleidingsonderdelen niet kon slagen (zo diende hij noch een stageverslag, noch een onderzoeksvoorstel in). In het kader van een andere beroepsprocedure (dossier nr. 2017/640) heeft verzoeker voor vier opleidingsonderdelen een overmachtssituatie ingeroepen, doch de Raad heeft – wegens niet-tijdigheid – geen uitspraak ten gronde kunnen doen over dit beroep.

Naar het oordeel van de Raad blijkt uit het gegeven dat verzoeker voor meerdere opleidingsonderdelen niet voldoet aan de opgelegde deadlines om werkstukken in te leveren, wat ook blijkt uit het voorliggend dossier, in het bijzonder dat er wat de studieattitude en studieplanning van verzoeker problemen kunnen worden vastgesteld.

Het komt de Raad evenwel onredelijk over om op basis van deze natalige houding van verzoeker te besluiten dat hij niet in staat is en niet de capaciteiten bezit om op het vereiste niveau een masterproef in te leveren wegens gebrek aan schrijfvaardigheid, gezien:

(1) de vrij hoge scores die verzoeker reeds op diverse opleidingsonderdelen heeft behaald, zoals blijkt uit het intern beroepsschrift en die niet in vraag worden gesteld door verwerende partij. Hieruit blijken de intellectuele capaciteiten van verzoeker,

(2) het stadium van het studietraject waarin verzoeker reeds is beland (hij heeft reeds 57 van de 120 studiepunten van de masteropleiding behaald),

(3) het feit dat verzoeker in het reeds aangelegde traject in de rechtenopleiding reeds meermaals heeft aangetoond over bepaalde schrijfvaardigheden te beschikken (onder meer in het kader van de bachelorproef en de schriftelijke examens met open vragen). Vanzelfsprekend gelden in het kader van een masterproef zeer specifieke leerresultaten op dat vlak. Dat verzoeker echter niet over de begincompetenties beschikt om ook deze vereisten inzake schrijfvaardigheid te verwerven is niet aangetoond. Deze stelling is verder niet kwalitatief getoetst op basis van enig reeds ingeleverd werkstuk. Dit blijkt alleszins niet uit het dossier.

Verzoeker overtuigt de Raad op basis van zijn aangelegde traject dat het haalbaar moet zijn om de resterende opleidingsonderdelen – mits een gepaste begeleiding – binnen een redelijke termijn te voltooien. Het weigeren van de inschrijving in de masteropleiding heeft een zeer verregaande impact op de toekomst van verzoeker. Deze beslissing staat niet in een redelijke verhouding met de feitelijke gegevens van het dossier, waaruit wel degelijk blijkt dat verzoeker zijn opleiding het komende academiejaar in betere omstandigheden kan verderzetten. Uit geen enkele voorgaande kwalitatieve beoordeling blijkt bovendien dat verzoeker niet over de nodige capaciteiten zou beschikken om dit te realiseren. Verzoeker bevestigt ter zitting nog dat zijn omstandigheden familiaal zijn uitgeklaard en dat hij het komende academiejaar voldoende prioriteit kan geven aan zijn studie.

Verzoeker heeft duidelijk een verkeerde studieattitude waarbij hij zich meermaals niet houdt aan de opgelegde deadlines. Verzoeker blijkt ook onvoldoende prioriteit te geven aan zijn studies. Deze houding kan, naar het oordeel van de Raad, gedurende het afgelopen academiejaar in zekere mate verschoond worden door de moeilijke familiale omstandigheden die verzoeker heeft doorgemaakt en die ook niet door verwerende partij worden ontkend. Mits een gepaste begeleiding op het vlak van organisatie en planning moet het naar het oordeel van de Raad mogelijk zijn voor verzoeker om binnen een redelijke termijn zijn masteropleiding alsnog af te werken.

De Raad acht op basis van huidig voorliggend dossier een weigering op grond van artikel II.246, §1, 2° van de Codex Hoger Onderwijs niet voldoende overtuigend. Het dossier laat niet toe om te concluderen dat verzoeker manifest geen kans heeft op slagen of, zoals verwerende partij meer specifiek stelt, niet de vaardigheden heeft om deze opleiding, en in het bijzonder de masterproef, tot een goed einde te brengen. De Raad is van oordeel dat de motivering in casu, in het licht van de verhoogde motiveringsplicht die aan deze weigeringsbeslissing kleeft en van het reeds aangelegde studietraject van

verzoeker, niet afdoende overtuigend en niet voldoende onderbouwd is op basis van vaststaande kwalitatieve gegevens, waaruit blijkt dat deze noodzakelijke schriftelijke vaardigheden niet aanwezig zijn in hoofde van verzoeker.

In het licht van deze en de hoger vermelde overwegingen komt de Raad de genomen studievoortgangsbeslissing als kennelijk onredelijk over.

De overige middelonderdelen dienen in de huidige stand van het geding niet verder onderzocht te worden, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 4.104 van 21 december 2017 in de zaak 2017/641 heeft de interne beroepsinstantie op 3 januari 2018 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie herneemt het eerste deel van haar vorige beslissing van 8 november 2017, met enkele summiere aanvullingen. Daar waar de interne beroepsinstantie vaststelt dat de student wegens niet-indiening van een onderzoeksvoorstel noch in het academiejaar 2015-2016, noch in het academiejaar 2016-2017 een *pass* behaalde voor “Meesterproef – onderzoeksvoorstel”, wat een noodzakelijke voorwaarde is om zich voor het erop volgende opleidingsonderdeel “Meesterproef – thesis” te kunnen inschrijven, onderstreept de interne beroepsinstantie het belang van het onderzoeksvoorstel. Het onderzoeksvoorstel is namelijk gericht op het bereiken van essentiële vaardigheden van juridisch vakmanschap, schriftelijke vaardigheden alsook algemene communicatieve en organisatorische vaardigheden. De interne beroepsinstantie benadrukt tevens dat de meesterproef een cruciaal onderdeel is in de masteropleiding rechten, wat reeds volgt uit het feit dat de proef 30 studiepunten telt en is opgesplitst in drie opleidingsonderdelen (stage – 9 stp., onderzoeksvoorstel – 3 stp. en thesis – 18 stp.).

De interne beroepsinstantie merkt op dat de meesterproef is ontwikkeld binnen de algemene doelstelling van de opleiding rechten om vakbekwame en maatschappelijk bekwame juristen te vormen, met een kritische geest, die zelfstandig probleemsituaties kunnen ontleden en tot een oplossing brengen, en daarom analytisch maar ook synthetisch moeten kunnen denken. Volgens haar is kenmerkend voor de masteropleiding het origineel en creatief samenbrengen en integreren van bekwaamheden, kennis en ervaringen om zo tot nieuwe kennis en oplossingen te komen.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat de student in het onderzoeksvoorstel het thesisonderwerp moet schetsen, één of meerdere onderzoeks vragen moet formuleren en de vooropgestelde onderzoeksmethode moet toelichten. Van de student wordt hierbij, in het kader van de algemene doelstelling van de meesteropleiding, zelfwerkzaamheid verwacht. Na een grondige literatuurstudie moet de student in staat zijn om op zelfstandige wijze de probleemstelling en onderzoeks vragen te formuleren, de onderzoeksmethode te duiden, een voorlopige inhoudsopgave op te stellen en een bibliografie aan te reiken. De interne beroepsinstantie merkt op dat het slagen voor het opleidingsonderdeel ‘onderzoeksvoorstel’ een noodzakelijke voorwaarde is om zich te kunnen inschrijven voor het daaropvolgende opleidingsonderdeel ‘thesis’. Ze beschrijft vervolgens het tijdsschema voor de indiening van dit onderzoeksvoorstel tijdens het eerste masterjaar.

Volgens de interne beroepsinstantie toont het feit dat de student er na vier zittijden niet in geslaagd is om zelfs maar een begin van onderzoeksvoorstel voor zijn masterthesis in te dienen, een manifest gebrek aan vaardigheden aan om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen. Het feit dat de student wel met succes kleinere schrijfopdrachten voor andere opleidingsonderdelen zou hebben ingediend doet geen afbreuk aan deze vaststelling, vermits de masterthesis niet vergelijkbaar is met kleinere, afgebakende schrijfopdrachten. Dit is temeer het geval omdat is gebleken dat de student bij bepaalde opleidingsonderdelen in de masteropleiding (Grondige Studie BTW, Grondige Studie vennootschapsbelasting) eveneens in gebreke is gebleven om de schriftelijke opdracht in te dienen en dus het vereiste bewijs van zelfstandige werkzaamheid aan te tonen.

Gelet op de afwezigheid van elke vooruitgang op vlak van het onderzoeksvoorstel, in combinatie met de globale studieloopbaanvertraging en gebrekkige studievoortgang in de reeds beperkt opgenomen opleidingsonderdelen in de master, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat het opleggen van verdere bindende voorwaarden bij een eventuele inschrijving geen positief resultaat zal opleveren, zodat de inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 wordt geweigerd. Volgens de interne beroepsinstantie staat de overweging van de Raad in zijn arrest in de zaak 2017/641, dat de student mits de nodige begeleiding inzake organisatie en planning in staat zou zijn om binnen een redelijke termijn de opleiding te voltooien, haaks op de opleidingsspecifieke leerresultaten en de leerresultaten van de meesterproef die precies veronderstellen dat een master in de rechten op zelfstandige wijze in staat moet zijn een

onderzoeksvoorstel en vervolgens een thesis op te stellen en in te dienen. De interne beroepsinstantie benadrukt dat diezelfde doelstelling overigens geldt voor alle grondige studies waarin opdrachten aan studenten worden opgelegd. Volgens de interne beroepsinstantie komt oordelen dat de opleiding met bijkomende begeleiding moet worden afgewerkt neer op een wijziging van de leerresultaten van zowel het opleidingsonderdeel als de opleiding. Ze wijst erop dat dergelijke impliciete wijziging van de leerresultaten de beoordelingsbevoegdheid van de studieadviseur en, *a fortiori*, de rechtsmacht van de Raad te buiten gaat. De interne beroepsinstantie stipt aan dat het manifeste gebrek aan vermogen om op zelfstandige wijze schriftelijke werkstukken op te maken en in te dienen verder wordt onderstreept door het ontbreken van het stageverslag, d.i. een verslag van maximaal 15 pagina's over het verloop van de meesterproefstage.

De interne beroepsinstantie stelt verder vast dat de Raad in zijn arrest van 21 december 2017 oordeelde dat hij “*van oordeel is dat bij de beoordeling van een vraag tot inschrijving rekening moet worden gehouden met de door de verzoekende partij geboekte studievoortgang, eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, enerzijds, en met de informatie over de wijze waarop verzoekende partij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken anderzijds.*”. Volgens de interne beroepsinstantie is aldus op heden minstens om voorgaande redenen nog steeds niet naar voldoening aangetoond dat er voldoende studievoortgang kan worden geboekt. Zij stelt dat de Raad die mening in wezen zelf is toegedaan. De Raad oordeelt immers dat er wel perspectief is mits een voldoende begeleiding. Anders verwoord, geeft de Raad aldus te kennen dat er geen perspectief is, tenzij er een voldoende begeleiding is. De interne beroepsinstantie merkt op dat er op heden omtrent die noodzakelijke voorwaarde (nl. de ‘voldoende’ begeleiding) geen enkele duidelijkheid, laat staan garantie, bestaat en dit onverminderd de vaststelling dat de afwerking van de opleiding met de nodige begeleiding de leerresultaten van de opleiding en haar opleidingsonderdelen, in het bijzonder de vereiste zelfwerkzaamheid bij meesterproef en de zelfstandige opdrachten in de grondige studies, miskent.

De interne beroepsinstantie verwijst ook naar het studierendement van verzoeker in het academiejaar 2016-2017 (40%), wat volgens haar onvoldoende perspectief biedt op een succesvolle verderzetting van de opleiding master rechten. Zij betwijfelt overigens dat – gelet op de aard en de duur van het studieverleden van verzoeker – de omstandigheden die verzoeker tijdens dat academiejaar hebben getroffen een bijzonder karakter dragen en dat zij een zodanige

impact hebben gehad dat verzoeker om die reden onvoldoende aandacht aan zijn studies heeft kunnen besteden. De interne beroepsinstantie verwijst naar de bijlagen van verzoeker bij zijn wederantwoordnota in de zaak 2017/641 en stelt dat deze de problematiek omtrent de aanslepende ziekte van mevrouw [C.J.] aantonen, maar niet dat de student daardoor zelf niet in de mogelijkheid zou zijn geweest om schriftelijke werkstukken in te dienen of aan examens deel te nemen. Ze wijst erop dat de bijlagen aantonen dat mevrouw [C.J.] tijdens haar ziekte werd ondergebracht in verschillende zorginstellingen, zodat de student deze zorg niet zelf heeft moeten dragen en deze zorg bijgevolg niet een zodanige impact op zijn studies heeft kunnen manifesteren. De bijlagen tonen daarnaast aan dat de student in de erfeniskwestie steeds werd bijgestaan door verschillende raadslieden, wat de eigen inbreng van de student in deze minstens heeft beperkt, zodat bijgevolg ook hier geen substantiële impact op de studies wordt aangetoond. Volgens de interne beroepsinstantie vormen zij geen bovendien geen verklaring voor de gebrekkige studievoortgang in de tweede zittijd.

De interne beroepsinstantie merkt op dat het studieverleden van de student wordt gekenmerkt door een zeer beperkte studievoortgang. Hij vatte zijn studies rechten reeds in het academiejaar 2006-2007 aan en hij bevindt zich thans, na elf jaar studies, nog altijd maar in het eerste gedeelte van de masterstudies. Daarbij stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student over twee academiejaren geen enkele voortgang heeft gemaakt voor de masterthesis. Hij was voorheen aan de KU Leuven evenmin geslaagd voor ‘Masterscriptie deel 1: onderzoeksproject’ (academiejaar 2012-2013). De interne beroepsinstantie benadrukt dat de student aan maar liefst twee rechtsfaculteiten de gelegenheid heeft gehad om aan te tonen, wat hij niet heeft gedaan, dat hij over de vaardigheden beschikt om een cruciaal opleidingsonderdeel in de masteropleiding aan te vatten, laat staan met succes te voleindigen. Volgens de interne beroepsinstantie kunnen de capaciteiten van de student om een dergelijk opleidingsonderdeel met succes te voleindigen evenmin worden afgeleid uit zijn resultaten in de bacheloropleiding rechten. Er is immers geen doorwerking van resultaten van het ene opleidingsjaar naar het andere. Een eventuele vergelijking met de bachelorproef kan niet worden gemaakt, aangezien de rechtenopleiding geen bachelorproef bevat. Een dergelijke bachelorproef kan de vergelijking met een meesterproef in de masteropleiding bovendien niet doorstaan, zeker niet gelet op de vereisten van zelfwerkzaamheid die worden gesteld en die cruciaal zijn voor het behalen van een masterdiploma in de rechten aan de Universiteit Antwerpen en de daarin vervatte leerresultaten. De interne beroepsinstantie stelt ten slotte dat er ook geen enkel perspectief op

een redelijke verbetering in de studievoortgang van verzoeker is. De student heeft bovendien zijn leerkrediet uitgeput.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 3 januari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 11 januari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 4.191 van 12 februari 2018 in de zaak 2018/016 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen (voetnoten weggelaten):

“(...) De Raad stelt vast dat de nieuwe weigeringsbeslissing, met een meer uitgebreide motivering, in fine inhoudelijk niet verschilt van de eerst genomen weigeringsbeslissing die door de Raad als onredelijk was bevonden in het licht van de motivering en het onderliggend dossier. In de nieuwe beslissing wordt aanvullend de nadruk gelegd op het niet in staat zijn van het behalen van de leerresultaten van het litigieuze opleidingsonderdeel wegens een gebrek aan zelfwerkzaamheid van verzoeker.

De Raad herhaalt derhalve de motivering van zijn vorig arrest op diverse punten (hoger opnieuw weergegeven), waaraan een gezag van gewijsde kleeft en die nog onverminderd geldt ten aanzien van voorliggende weigeringsbeslissing, voor zover dezelfde motieven opnieuw worden aangebracht.

De Raad komt in dit verband aanvullend nog tot de hierna volgende vaststellingen en overwegingen:
(1) Wat het lange studietraject van verzoeker betreft, stelt de Raad vast dat verzoeker sinds het academiejaar 2006-2007 ingeschreven was in de rechtenopleiding. Hij behaalde zijn bachelordiploma aan de KU Leuven. Hij wordt in het academiejaar 2014-2015 toegelaten om zijn masteropleiding te volgen bij verwerende partij. Hij start pas het academiejaar nadien, zijnde het academiejaar 2015-2016, met zijn masteropleiding bij verwerende partij. Hij schreef zich gedurende twee academiejaren effectief in, met name in de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017, en wenst zich derhalve huidig academiejaar voor de derde maal in te schrijven bij verwerende partij in de masteropleiding rechten. Verzoeker volgde avondonderwijs gezien hij zijn studies combineert met een job. Hij heeft geen formeel statuut van werkstudent aangevraagd aangezien dit voor hem geen bijkomende faciliteiten meebrengt die hij nodig acht. Het gaat in het bijzonder over het niet kunnen volgen van het dagonderwijs door zijn job, wat volgens verzoeker in voldoende mate wordt opgevangen via het avondonderwijs. De Raad is van oordeel dat de beoordeling of een ‘time to graduation’ al dan niet nog als redelijk kan worden beschouwd vanuit het standpunt van een werkstudent, zoals in casu, een andere invalshoek vergt.

Het is niet ongebruikelijk dat studenten, zoals verzoeker, die hun studie met een job combineren, kiezen voor een deeltijds traject. Dit leidt onoverkomelijk tot een langere afstudeertijd. In dergelijk geval zal in het bijzonder het behaalde studierendement (verhouding opgenomen en verworven studiepunten) een belangrijk signaal kunnen geven over de mogelijkheden tot slagen van een student. Het betreffende artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs is ook initieel opgesteld vanuit deze optiek: de student en de instelling dragen de gedeelde verantwoordelijkheid. Het studievoortgangsbeleid is bovendien gradueel opgebouwd en in het bijzonder gebaseerd op het behalen van een voldoende studie-efficiëntie (de verhouding opgenomen/verworven studiepunten). Over het volume van opname van studiepunten, die in eerste instantie bepalend is voor de afstudeertijd, beslissen de student en de instelling samen en is er een overeenstemming nodig. Dit maakt deel uit van het studiecontract. Het is niet ongebruikelijk – zoals ook in casu uit het dossier blijkt – dat de opname van het aantal studiepunten door de instelling zelf wordt beperkt in het licht van studievoortgangsbewaking.

(2) *In casu blijkt dat verzoeker wel een behoorlijk studierendement behaalt bij verwerende partij (het academiejaar 2015-2016 betrof dit 72%, oftewel 39 van de 54 opgenomen studiepunten). In het licht van deze behaalde studie-efficiëntie was het bijgevolg ook decretaal niet mogelijk om verzoeker in te schrijven onder een bindende voorwaarde in het academiejaar 2016-2017. Verzoeker heeft bij verwerende partij dus geen enkele verwittiging gekregen dat een uitsluiting van inschrijving er dreigde aan te komen voor het academiejaar 2017-2018. In het academiejaar 2016-2017 ligt het studierendement van verzoeker wel degelijk onder de decretale grens (18 van de 45 opgenomen studiepunten, oftewel 40% studierendement) en beschikt verwerende partij het huidige academiejaar aldus wel over de mogelijkheid om verzoeker in te schrijven onder een bindende voorwaarde. In het geval hij deze niet haalt kan zijn verdere inschrijving worden geweigerd het academiejaar nadien. Verwerende partij heeft echter geopteerd om deze decretaal voorziene mogelijkheid – om in twee stappen te werken, met een verwittiging en gerichte bewaking – niet toe te passen, omdat ze er manifest van overtuigd is dat dit geen zin zal hebben voor verzoeker. Zoals hoger aangegeven geldt in voorkomend geval een verzwaarde motiveringsplicht. Daarbij kan er ook rekening worden gehouden met het gehele studietraject van verzoeker. De Raad stelt op basis van het voorliggend dossier vast dat verzoeker reeds een lang traject heeft afgelegd aan de KU Leuven, waar hij het bachelordiploma heeft behaald, maar verder is er geen informatie beschikbaar over het behaalde studierendement en de studieprestaties (behaalde punten) van verzoeker aan de KU Leuven.*

(3) *Een belangrijk beoordelingscriterium – ook voor werkstudenten – betreft de behaalde studieresultaten. In casu heeft de Raad reeds vastgesteld dat verzoeker meer dan behoorlijke studieresultaten heeft behaald bij verwerende partij in geval hij een opleidingsonderdeel aflegt, wat ook niet wordt ontkend door verwerende partij. Hieruit blijkt normaliter dat hij over de noodzakelijke*

intellectuele capaciteiten beschikt om deze opleiding verder tot een goed einde te brengen. Zoals in zijn eerder arrest aangegeven, acht de Raad het niet te ontkennen dat de moeilijke familiale omstandigheden van het laatste academiejaar, die overigens door verzoeker worden aangetoond, alleszins een impact kunnen hebben op de studieprestaties van verzoeker tijdens het afgelopen academiejaar 2016-2017, ten minste wat de eerste zittijd betreft, wat ook niet ontkend wordt door verwerende partij.

(4) De Raad heeft ook reeds vastgesteld dat de familiale omstandigheden naar de toekomst toe een andere wending hebben genomen (zijn moeder is sinds februari overleden en onder meer de erfelijkheidswet is uitgeklaard), zodat verzoeker in principe de mogelijkheid moet hebben om zijn studie alle aandacht te geven. Verzoeker geeft ook aan dat hij intussen reeds voorbereidingen heeft getroffen en contact heeft genomen met een studiebegeleider om te werken aan zijn studieplanning en uitstelgedrag.

(5) Verder acht de Raad het een belangrijk gegeven bij het overwegen van de aard van de studievoortgangsmaatregelen dat rekening wordt gehouden met het stadium van het studietraject waarin een student zich bevindt. Verzoeker bevindt zich momenteel ongeveer in het laatste modeltraject van zijn masteropleiding. Hij behaalde reeds 57 van de 120 studiepunten. Zeker als rekening wordt gehouden met een mogelijke, gebruikelijk toegestane, vrijstelling voor het vak ‘Ethiek’ in het licht van zijn reeds gevolgde traject aan de KU Leuven (die verzoeker ter zitting stelt intussen te hebben aangevraagd) en het intussen ingediende stageverslag (wat ter zitting door verwerende partij werd bevestigd), beperkt het resterende gedeelte van de af te werken studiepunten zich tot een meer dan haalbaar studieprogramma voor een academiejaar, zodat afstuderen binnen een redelijke termijn zeker binnen bereik ligt.

(6) De Raad neemt dienaangaande ook de voorbereidende werken van de decreetgever bij het artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs in beschouwing, waar sinds de wijziging van het artikel meer benadrukt wordt dat het belangrijk is om startende studenten van bij aanvang goed op te volgen via studievoortgangsbewaking en zo nodig snel te heroriënteren. De nadruk wordt ook gelegd op een goede begeleiding en het nemen van gepaste studievoortgangsmaatregelen in functie van het dossier van studenten. In casu betreft het echter geen generatiestudent of in een bepaalde opleiding startende student, maar een werkstudent die in het laatste stadium van zijn studie is gekomen. Een snelle heroriëntering is in casu niet aan de orde.

Wanneer rekening wordt gehouden met het gehele studietraject van een student – wat de decreetgever in tweede orde ook explicet toelaat via instellingsoverschrijdende studievoortgangsbewaking – zijn belangrijke indicaties, zoals hoger aangegeven, het studierendement en de studieprestaties op opleidingsonderdelen. Deze studenten worden gedurende vele jaren toegelaten om hun traject verder te zetten op basis van hun studierendement en studieprestaties (zoals in casu verzoeker). Zowel de student

als de onderwijsinstelling hebben zich reeds een lange periode ingezet, waardoor het afhaken op het einde van het reeds afgelegde traject voor beiden een zware teleurstelling inhoudt. Ook de decreetgever heeft duidelijk aangegeven dat studenten aangemoedigd moeten worden om een initieel einddiploma te behalen. Vanuit dat oogpunt is ook bepaald in artikel II.205 van de Codex Hoger Onderwijs dat een student met een negatief leerkrediet saldo, maar die reeds beschikt over het onderliggende bachelordiploma, niet kan worden geweigerd op grond van onvoldoende leerkrediet om een vervolgopleiding (een eerste initiële masteropleiding) te volgen. Verzoeker bevindt zich in deze situatie.

(7) In het bijzonder blijft de weigeringsbeslissing gebaseerd op het gegeven dat verzoeker na twee academiejaren van inschrijving nog steeds geen onderzoeksvoorstel heeft ingediend. De studieresultaten op bepaalde opleidingsonderdelen betreffen inderdaad een element dat, zoals hoger ook aangegeven, terecht wordt meegenomen in het kader van studievoortgangsbewaking, wat niet betekent dat ook in dat verband de Raad de redelijkheid en regelmatigheid van het oordeel van verwerende partij over dit element kan onderzoeken. De Raad verwijst naar zijn eerdere motivering wat betreft het aantonen dat er een gebrek is aan schrijfvaardigheden.

Volgens verwerende partij toont verzoeker hiermee ook aan dat het verwerven van de leerresultaten van een masterproef, die een ‘zelfwerkzaamheid’ veronderstellen, niet haalbaar is (ook niet in de toekomst). Zij is tevens van mening dat het opvolgen en begeleiden van masterstudenten in het proces van een onderzoeksvoorstel en masterproef in tegenspraak is met de leerresultaten van het opleidingsonderdeel, die van een rechtenstudent verwachten dat hij indieningstermijnen respecteert en de nodige zelfwerkzaamheid aantooft (zie stuk 3 van verwerende partij). Verwerende partij stelt zelf dat het opvolgen/begeleiden van studenten in het kader van een onderzoeksvoorstel/masterproef een impliciete wijziging inhoudt van de leerresultaten. De Raad kan niet anders dan vaststellen dat verwerende partij met deze motivering tegenstrijdig handelt met haar eigen meesterproefreglement, dat voor het betreffende opleidingsonderdeel ‘onderzoeksvoorstel’ een specifieke opvolgingsprocedure voorschrijft voor studenten die zich in de situatie bevinden waarin ook verzoeker zich bevindt. Zoals verzoeker terecht in zijn verzoekschrift aankaart, geldt er een opvolgingstaak ten aanzien van de promotor en/of begeleider van het opleidingsonderdeel masterproef, wat vanzelfsprekend niet impliceert dat een student niet in grote mate zelfstandig een masterproef moet voorbereiden en tot een goed einde brengen op het niveau zoals vereist is in een masteropleiding. Uit het meesterproefreglement van verwerende partij blijkt ook dat voor masterstudenten expliciet in een opvolging van hun voorbereidende werkzaamheden (in de eerste plaats door de meesterproefcoördinator en vervolgens door een commissie) wordt voorzien, in het bijzonder wat het onderzoeksvoorstel betreft. In stuk 3 van verwerende partij leest de Raad het volgende voorschrift:

“5.5 Opvolging ingeval de student geen onderzoeksvoorstel indient

Wanneer de student die is ingeschreven voor het opleidingsonderdeel ‘onderzoeksvoorstel’ gedurende twee academiejaren geen onderzoeksvoorstel indient bij de promotor, wordt hij voor een opvolgingsgesprek uitgenodigd door de meesterproefcoördinator. Wanneer het aanhoudende uitstel niet gebaseerd is op gegrondte feiten, kan de meesterproefcoördinator deze zaak voorleggen aan de meesterproefcommissie met het oog op het nemen van de meest geschikte maatregelen.”.

Ter zitting replicateert verwerende partij in dit verband dat de meesterproefcoördinator in de feiten enkel een opvolgingstaak heeft ingeval een student zijn onderzoeksvoorstel reeds effectief heeft ingediend. Verzoeker deelt in dit verband ter zitting mee dat – zoals ook blijkt uit het neergelegde dossier – verwerende partij hem, ondanks zijn inschrijving voor het betreffende opleidingsonderdeel, nooit op een lijst heeft geplaatst, zodat dit mogelijk verklaart waarom ten aanzien van hem de voorgeschreven opvolgingsprocedure niet is gevuld en ook geen enkel contact met hem is genomen door de meesterproefcoördinator, wat het reglement nochtans voorschrijft.

De Raad stelt ook vast dat verzoeker aanstipt dat hij als gevolg van zijn latere inschrijving voor het betreffende opleidingsonderdeel in het academiejaar 2015-2016 niet heeft kunnen deelnemen aan de toelichtende sessies die bij aanvang van het academiejaar plaats hebben en waar richtlijnen worden gegeven omtrent de redactie van het onderzoeksvoorstel, ondanks het verplicht karakter van deze sessies.

De Raad ontket niet dat verzoeker zelf meer initiatief had kunnen nemen, maar is van oordeel dat ook verwerende partij haar verantwoordelijkheid ten aanzien van verzoeker niet afdoende heeft opgenomen en alleszins niet voldoende zorgvuldig conform haar eigen voorschriften heeft gehandeld. In dat licht komt het de Raad ook tegenstrijdig voor om te stellen dat het vier zittijden na elkaar niet indienen van een onderzoeksvoorstel aantoont dat er geen enkel perspectief is op het verwerven van de leerresultaten van het betreffende opleidingsonderdeel. Beide partijen dragen derhalve een verantwoordelijkheid voor het slechte verloop van dit opleidingsonderdeel, wat door verwerende partij aangehaald wordt als een doorslaggevend motief in het kader van de opgelegde studievoortgangsbewakingsmaatregel. Dit maakt de drastische weigeringsbeslissing van verwerende partij moeilijk te begrijpen. Bij het nemen van de weigeringsbeslissing heeft verwerende partij met deze omstandigheden onvoldoende rekening gehouden.

De Raad is op basis van de aangehaalde overwegingen van oordeel dat ook deze uitgebreide motiveringsgronden voor de weigering van inschrijving niet redelijk overkomen in het licht van de verzuarde motiveringsplicht die in casu geldt. Temeer daar verwerende partij de mogelijkheid heeft om verzoeker onder een bindende voorwaarde in te schrijven, begrijpt de Raad niet dat in voorliggend dossier niet voor deze optie wordt gekozen en dat verzoeker, die al zeer ver is gevorderd in zijn

studietraject en op een geloofwaardige wijze aangeeft zijn traject gemotiveerd te kunnen verderzetten, zonder enige verwittiging wordt uitgesloten van een verdere inschrijving. Deze weigeringsbeslissing laat geen ruimte over naar de toekomst toe omdat ze in hoofdzaak gebaseerd is op een – naar het oordeel van de Raad – onvoldoende aangetoond gebrek aan perspectief om de leerresultaten te behalen. Deze beslissing valt, in het licht van de reeds geleverde inspanningen, zeer zwaar ten aanzien van verzoeker en zij heeft bovendien verregaande gevolgen voor zijn verdere loopbaan.

Het middel is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 4.191 van 12 februari 2018 in de zaak 2018/016 heeft de interne beroepsinstantie op 19 februari 2018 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie verleent de student toelating tot inschrijving voor het academiejaar 2017-2018, maar er wordt hem wel een studieprogrammabeperking opgelegd. De student kan voor het academiejaar 2017-2018 een studieprogramma van maximaal 60 studiepunten samenstellen, waaronder volgende opleidingsonderdelen: Meesterproef – stage (9 stp.) / Meesterproef – onderzoeksvoorstel (3 stp.) / Grondige studie BTW (6 stp.) / Bemiddelen en onderhandelen (3 stp.). Hij kan dit aanvullen door de opleidingsonderdelen van zijn keuze ten belope van maximaal 39 stp., waarbij hij rekening moet houden met de verplichte modulestructuur van de masteropleiding rechten en waarbij het opnemen van moduleopleidingsonderdelen uit het eerste semester wordt uitgesloten gelet op de werkvormen, permanente evaluatie en reeds verlopen examens. De interne beroepsinstantie wijst erop dat het slagen voor het opleidingsonderdeel ‘Meesterproef – onderzoeksvoorstel’ een noodzakelijke voorwaarde is om te kunnen inschrijven voor het daaropvolgende opleidingsonderdeel ‘Meesterproef – thesis’.

De interne beroepsinstantie stelt vervolgens dat de student zonder verwijl een afspraak moet maken met prof. dr. [M.V.], die hem een algemene toelichting zal geven over de meesterproef, het verloop van het meesterproeftraject en de deadlines die daarin gelden, in vervanging van de verplichte infosessie die daarover in het begin van het academiejaar wordt gegeven. Dit gesprek zal tevens dienen om de gewenste vooruitgang van het thesistraject van de student op te volgen. De meesterproefcommissie zal, zo nodig, opvolgingsmaatregelen opleggen. De student heeft de mogelijkheid om zich alsnog voor het academiejaar 2017-2018 in te schrijven, uiterlijk tot 23 februari e.k. Hij moet zijn stageverslag uiterlijk op 1 maart 2018 indienen.

Aangezien de student in het academiejaar 2016-2017 geen 60% van de door hem opgenomen studiepunten heeft verworven, legt de interne beroepsinstantie hem een bindende voorwaarde op: de student dient in het academiejaar 2017-2018 minstens 60% van de door hem opgenomen studiepunten te verwerven, zo niet kan hij in het academiejaar 2018-2019 niet inschrijven.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 19 februari 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 27 februari 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij dat de beslissing van 19 februari 2018 wordt ingetrokken in de mate dat verzoeker werd uitgesloten van het opnemen van ‘Grondige Studie Personenbelasting’ (6 stp.) in zijn studieprogramma. Op verzoek van verzoeker wordt dit opleidingsonderdeel voor het academiejaar 2017-2018 alsnog toegevoegd aan zijn studieprogramma. Bij e-mail van 14 maart 2018 deelt verwerende partij tevens de nieuwe beslissing mee aan de Raad.

Beoordeling

De Raad neemt kennis van de intrekking.

Huidig beroep van verzoekende partij wordt onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp.

V. Anonimisering

Verzoeker vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 3 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter
Jean Goossens bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 11 april 2018

Arrest nr. 4.254 van 12 april 2018 in de zaak 2018/086

In zake: Lotte SMETS
                         Woonplaats kiezend te 2660 Hoboken
                         Hertog van Brabantlei 31

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
                         Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
                         Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 7 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 7 februari 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Module neurologie” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 februari 2018.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 april 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de revalidatiewetenschappen en de kinesitherapie’.

Voor het opleidingsonderdeel “Module neurologie” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stuurde op 13 februari 2018 een e-mail naar prof. [F.S.] en er volgde een antwoord op 18 februari 2018.

Bij aangetekend schrijven van 7 maart 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §2, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat het beroep bij de Raad op straffe van onontvankelijkheid wordt ondertekend door de verzoekende partij of haar raadsman.

Artikel II.309 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat de partijen zich bij een procedure kunnen laten bijstaan door een raadsman, en dat die raadsman ten laatste ter zitting een schriftelijke machtiging voorlegt, behoudens wanneer de raadsman de hoedanigheid van advocaat of advocaat-stagiair heeft, of wanneer de raadsman samen met de betrokken partij verschijnt.

De Raad is van oordeel dat de bepalingen van artikel II.309 van de Codex geen afbreuk doen aan de substantiële vormvereiste van de ondertekening van het verzoekschrift, en dat de hoedanigheid van gevoldmachtigde in voorkomend geval – wanneer het geen advocaat betreft – moet worden aangetoond op het ogenblik van het indienen van het beroep.

De Raad stelt te dezen vast dat het beroep uitgaat van de moeder van verzoekster, die ‘i.o.’ ondertekent en die, naar luid van het verzoekschrift, de brief verzendt in naam van haar dochter omdat verzoekster momenteel drie maanden in Ghana verblijft voor een buitenlandse stage.

Er is bij het verzoekschrift evenwel geen door verzoekster ondertekende volmacht gevoegd. Een ‘volmacht’ die enkel door de volmachthouder is ondertekend, volstaat uiteraard niet.

Een verblijf in het buitenland ontslaat verzoekster niet van de verplichting om in een door haar ondertekende volmacht te voorzien.

De Raad is op basis van deze vaststellingen dan ook van oordeel dat er redenen zijn om het beroep onontvankelijk te verklaren.

Aangezien de partijen niet ter zitting zijn verschenen, kon in het kader van deze ambtshalve aangevoerde exceptie aan partijen niet de mogelijkheid geboden worden om ter zitting ter zake standpunt in te nemen.

De Raad oordeelt dat een verzoekende partij die voor het instellen van het beroep bij de Raad volmacht verleent aan een persoon die geen advocaat is van die volmacht blijk moet geven bij het indienen van dat beroep. In dit geval heeft verzoekende partij niet binnen de beroepstermijn de vereiste volmacht overgemaakt.

Het bij de Raad ingestelde beroep is onontvankelijk.

De Raad merkt verder op dat conform artikel II.285 Codex Hoger Onderwijs het uitputten van het intern beroep een grondvoorwaarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad. De Raad stelt op basis van het dossier vast dat verzoekende partij geen intern beroep heeft ingesteld bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling. Dit leidt eveneens tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep.

In dit verband wenst de Raad verzoekster er evenwel op te wijzen dat overeenkomstig artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet, de termijn voor het instellen van het intern beroep slechts aanvangt bij de kennisgeving van de te bestrijden beslissing – bij een proclamatie: op de datum van die proclamatie – op voorwaarde dat de beroepsmodaliteiten op die beslissing zijn vermeld.

Deze verplichting houdt in dat niet alleen de mogelijkheid tot het instellen van een intern beroep moet worden vermeld, maar ook de modaliteiten ter zake. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat enerzijds alle relevante modaliteiten voor het intern beroep moeten worden vermeld en anderzijds de loutere verwijzing naar een andere vindplaats – zoals het onderwijs- en examenreglement – niet volstaat als kennisgeving van de beroepsmodaliteiten.

Te dezen stelt de Raad vast dat uit het dossier blijkt dat bij de proclamatie, en meer bepaald op het ‘Transcript of Records’, waarvan verwerende partij n.a.v. een vraag van de Raad per e-mail heeft bevestigd dat er geen ander document is waarbij de resultaten aan de student

worden betekend, noch de beroeps mogelijkheden, noch de beroeps modaliteiten staan vermeld (zie stuk 6 van verwerende partij).

Vermits de beroeps mogelijkheden en – modaliteiten betreffende de bestreden examen beslissing *prima facie* niet op regelmatige wijze aan verzoekster ter kennis zijn gebracht, heeft dit overeenkomstig artikel 35 Openbaarheidsdecreet tot gevolg dat de termijn om het intern beroep in te stellen pas begint te lopen vier maanden na de kennisgeving van de beslissing. De termijn om rechtsgeldig intern beroep in te stellen lijkt derhalve – op basis van de gegevens van het dossier – nog niet te zijn verstreken.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 12 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.272 van 20 april 2018 in de zaak 2018/090

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Sabien Lust
kantoor houdend te 8310 Brugge
Baron Ruzettelaan 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 9 februari 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Systeemontwerp” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 april 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en mevrouw Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Master of science in de industriële wetenschappen: informatica’.

Voor het opleidingsonderdeel “Systeemontwerp” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 12 februari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 6 maart 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student het examencijfer niet inhoudelijk betwist, maar enkel de eindscoreberekening in vraag stelt. De student behaalt 7/20 voor het theoriegedeelte en 17/20 voor het oefeningenexamen. Conform de studiefiche kan de student niet meer slagen voor het geheel van het opleidingsonderdeel aangezien hij voor één onderdeel minder dan 8/20 behaalt, namelijk 7/20 voor het theoriegedeelte. De interne beroepsinstantie merkt op dat de student een duidelijke typfout aangrijpt om aan deze sanctionering te ontkomen. Ze betreurt dit en stelt dat het de opdracht van de universiteit is om erover te waken dat ze enkel kwalificatiebewijzen uitreikt die waarheidsgetrouw de verworven competenties van de studenten weergeven.

De interne beroepsinstantie benadrukt dat de Engelstalige studiefiche deze tikfout niet bevat en de eindscoreberekening correct weergeeft. Ook de PowerPoint die tijdens de eerste les werd getoond, geeft de correcte eindscoreberekening weer. Volgens de interne beroepsinstantie kan de student bijgevolg niet volhouden dat de eindscoreberekening voor dit opleidingsonderdeel uit het mathematisch gemiddelde zou bestaan. Ze stelt vast dat de eindscoreberekening duidelijk meldt dat voor elk onderdeel minstens 8/20 dient te worden gehaald, zo niet wordt de eindscore afgetopt [...].

Aangezien de student een duidelijk tekort heeft voor het theoriegedeelte (7/20), is de eindscore afgetopt op 8/20 zoals correct vermeld is in de (Engelstalige) studiefiche en in de slide van de PowerPoint. De interne beroepsinstantie acht deze penalisatie van 8/20 niet onredelijk: Systeemontwerp behoort tot de plichtvakken van de opleiding waarbij het minstens voldoende verwerven van de eindcompetenties noodzakelijk is. Volgens haar toont een cijfer van 7/20 voor de theorie aan dat dit niet het geval is, wat de penalisatie rechtvaardigt. De interne beroepsinstantie merkt op dat 8/20 hier bovendien een delibereerbaar cijfer is.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 6 maart 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 10 maart 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – voorwerp van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij merkt in haar *antwoordnota* op dat verzoeker niet enkel beroep instelt tegen de beslissing die over zijn intern beroep werd genomen, maar ook tegen de initiële beslissing. Ze benadrukt dat het intern beroep zoals voorzien in artikel 100 OER een beroep met volle devolutieve werking betreft, wat tot gevolg heeft dat de beslissing van de interne beroepsinstantie in de plaats komt van de initiële beslissing, en dat laatstgenoemde beslissing uit de rechtsordening verdwijnt. Volgens haar zijn initiële beslissingen dan ook niet aanvechtbaar met een beroep voor de Raad en is het beroep onontvankelijk in de mate dat het betrekking heeft op de initiële examenbeslissing.

In zijn *wederantwoordnota* gaat verzoeker hier verder niet op in.

Beoordeling

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 9 februari 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Systeemontwerp” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 100, §6 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op de schending van het onderwijs- en examenreglement en van de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel “Systeemontwerp”, alsook op de schending van het redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stipt aan dat hij voor het theoriegedeelte 7/20 en voor het oefeningengedeelte 17/20 behaalde. Hij verwijst naar de studiefiche en stelt dat het gemiddelde van de deelresultaten wordt toegekend als eindresultaat en wordt afgetopt op 98. Volgens hem zou de eindscore aldus 12/20 moeten zijn in plaats van 8/20.

Verzoeker stelt dat verwerende partij een beslissing neemt die tegen haar eigen OER ingaat. Artikel 56 OER stelt immers dat het uiteindelijke examencijfer wordt berekend zoals vermeld in de studiefiche, wat niet is gebeurd. Verzoeker benadrukt dat hij als Nederlandstalige student is ingeschreven voor een Nederlandstalige opleiding. “Systeemontwerp” is bovendien een

Nederlandstalig opleidingsonderdeel. Volgens hem geldt bijgevolg de Nederlandstalige studiefiche als overeenkomst tussen de universiteit en de student. Verzoeker stelt ook dat het argument van de interne beroepsinstantie omtrent de PowerPoint ongegrond is. Nergens in het OER staat immers vermeld dat een PowerPoint of dergelijke slides kunnen dienen als contract inzake de beslissing van het eindcijfer.

Verzoeker merkt vervolgens op dat de studiefiche is goedgekeurd. Het is de taak van verwerende partij om eventuele typfouten hieruit te verwijderen vooraleer de studiefiche goed te keuren. Volgens hem staat nergens in het OER vermeld dat typ- en drukfouten zijn voorbehouden. Hij betreurt het dat verwerende partij een student uit een praktijkgeoriënteerde richting, ook wel “toegepaste ingenieurswetenschappen” genoemd, die 17/20 voor een oefeningenexamen behaalt, als incompetent beschouwt. Hij wijst daarom nog op de resultaten van zijn bacheloropleiding, waarvoor hij *cum laude* geslaagd is.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij dat het examen uit twee onderdelen bestaat, met name uit een schriftelijk examen dat zowel theorie als oefeningen op papier bevat, en uit een vaardigheidstest, die bestaat uit oefeningen op pc. Omtrent de eindscoreberekening stelt de Nederlandstalige versie van de ECTS-fiche:

“*Eindscoreberekening:*

50% theorie

50% oefeningenexamen op PC

Voor elk onderdeel dient minstens 8/20 gehaald te worden, zoniet wordt de eindscore afgetopt op 98”

Volgens verwerende partij mag duidelijk zijn dat hier sprake is van een materiële vergissing, en dat de aftopping die is voorzien in de fiche uiteraard niet een aftopping tot 98/20 is. Verwerende partij benadrukt dat één en ander duidelijk wordt als men naast die Nederlandstalige fiche ook de Engelstalige fiche legt, waarin vermeld staat:

“*Calculation of the examination mark*

50% theory + paper exercises

50% exercise on lab PC

Minimum score of 8/20 on each part, if not the aggregate is capped at 8/20”

Verwerende partij merkt vervolgens op dat de eindscoreberekening ook op die wijze werd toegelicht aan de studenten tijdens het eerste college, zoals overigens ook blijkt uit de slides die reeds op 27 september 2017 ter beschikking van de studenten werden gesteld.

Volgens verwerende partij kan er dan ook geen enkele twijfel over bestaan dat de eindscoreberekening wel degelijk voorziet in een aftopping van het eindcijfer tot 8/20 ingeval een student voor één van beide onderdelen van het examen minder behaalt dan 8/20, en dat de studenten hiervan ook duidelijk op de hoogte waren van bij de aanvang van het academiejaar.

Verwerende partij stelt verder dat een bepaling altijd in die zin moet worden gelezen dat ze ook zinvol is, wat niet het geval is als de zinsnede over de aftopping van het eindcijfer letterlijk wordt gelezen zoals ze in de Nederlandstalige fiche is opgegeven. Letterlijke lezing zou er immers toe leiden dat ingeval een student voor één van beide delen van het examen geen 8/20 behaalt, zijn eindcijfer zou moeten worden afgetopt tot 98/20 (en niet tot 12/20 zoals de student voorhoudt). Verwerende partij wijst erop dat dergelijke aanpassing van het eindcijfer niet alleen geen “aftopping” zou inhouden en dus al intern tegenstrijdig zou zijn, maar dan zou bovendien een eindcijfer worden gegeven dat helemaal niet gegeven kan worden: het hoogst mogelijke cijfer dat kan worden behaald is 20/20. Volgens verwerende partij werd het eindcijfer van verzoeker wel degelijk correct berekend.

Waar verzoeker aanhaalt dat de herleiding van het examencijfer tot 8/20 onredelijk is nu hij voor het oefeningenexamen 17/20 behaalde en dat de gevuld opleiding praktijkgericht zou zijn, stelt verwerende partij ten slotte dat dit argument niet ontvankelijk is, nu het niet ook werd aangebracht voor de interne beroepsinstantie. Volgens haar is het verder ook ongegrond, nu het vak tot de opleiding ‘Master of science in de industriële wetenschappen: informatica’ behoort, wat wel degelijk een academische en geen professionele opleiding is. Het is bovendien niet correct te stellen dat verzoeker hoge cijfers behaalde voor de oefeningen. Verwerende partij merkt op dat verzoeker weliswaar 17/20 behaalt voor de PC-vaardigheidstest, maar voor het examen behaalde hij slechts 7/20. Ze benadrukt dat het examen geen louter theoretisch examen is, maar dat het ook oefeningen en toepassingsgerichte vragen bevat. Op dat examen, inclusief het toepassingsgerichte gedeelte, slaagt verzoeker niet en behaalt hij een slecht cijfer. Ze wijst erop dat verzoeker voor geen enkel van de vier theorievragen een cijfer boven de helft behaalt. Voor de twee toepassingsvragen, samen goed voor 8 van de 20 punten, behaalt hij

respectievelijk 1/3 en 3,9/5. Volgens verwerende partij blijkt hieruit dat de praktische kennis van verzoeker toch niet zo buitengewoon goed is als hij beweert.

In zijn *wederantwoordnota* merkt verzoeker op dat in de studiefiche nergens vermeld staat dat ‘98’ een cijfer op 20 is. Dit kan ook bijvoorbeeld wijzen op een percentage. Verder stelt verzoeker dat hij zijn argument over de praktijkgerichtheid van zijn studierichting inderdaad niet heeft aangebracht bij zijn oorspronkelijk intern beroepsschrift, juist omdat het een reactie is op de beslissing van de interne beroepsinstantie. Hij verwijst naar de officiële website van de opleiding, waar wel degelijk vermeld wordt dat het om een eerder praktijkgerichte opleiding gaat.

Verzoeker wil vervolgens nog verduidelijken dat de “toepassingsvragen” op het theorie-examen theoretische oefeningen waren (op papier). Het praktijkexamen focuste op andere, meer praktijk gerichte zaken (PC-vaardigheden). Als men toch deze punten in rekening zou brengen, zou verzoeker voor de praktische kennis een score van 78% of 16/20 behalen, wat nog steeds een hoge score is.

Ten slotte wijst verzoeker erop dat hij wel degelijk 7/20 voor het theorie-examen en 17/20 voor het oefeningsexamen heeft behaald zodat het argument van verwerende partij waar zij aanhaalt dat hij niet kan slagen voor het vak omdat hij geen 7/20 behaalt voor het examen, niet klopt.

Beoordeling

De betwisting van verzoeker betreft de totstandkoming van het eindcijfer van 8/20 voor het opleidingsonderdeel “Systeemontwerp”. Uit het verzoekschrift leidt de Raad af dat verzoeker zich beroept op het niet correct naleven van de eigen reglementering en op de schending van het redelijkheids- en zorgvuldigheidsbeginsel.

De Raad komt vooreerst tot de hiernavolgende vaststellingen:

- (1) Artikel 56, §1 OER stelt dat het uiteindelijke examencijfer wordt berekend zoals vermeld in de studiefiche. Artikel 41 OER regelt welke elementen in de ECTS-fiche moeten worden opgenomen. Het betreft onder meer de evaluatiemomenten, de evaluatievormen en de eindscoreberekening (zie stuk 9 van verwerende partij).
- (2) De Nederlandstalige ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel “Systeemontwerp” vermeldt het volgende wat de eindscoreberekening betreft (zie stuk 4 van verwerende partij):

“Eindscoreberekening:

50% theorie

50% oefeningenexamen op PC

Voor elk onderdeel dient minstens 8/20 gehaald te worden, zoniet wordt de eindscore afgetopt op 98”

(3) De Engelstalige ECTS-fiche vermeldt het volgende wat de eindscoreberekening betreft (zie stuk 5 van verwerende partij):

“Calculation of the examination mark

50% theory + paper exercises

50% exercise on lab PC

Minimum score of 8/20 on each part, if not the aggregate is capped at 8/20”

(4) Op 27 september 2017 werd een PowerPointpresentatie gepubliceerd op het Minervaplatform, (zie stuk 6 van verwerende partij). Verwerende partij stipt aan dat de studenten tijdens het eerste hoorcollege werden ingelicht omtrent de eindscoreberekening aan de hand van deze PowerPointpresentatie, wat ook niet door verzoeker wordt ontkend. Op slide 5 leest de Raad hieromtrent het volgende:

“- Exam

- Theory exam (50%)

- Hands-on exercise (50 %)

- < 8/20 for one part => Aggregate score capped to 8/20”

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat de onderwijsinstellingen en hun docenten de nodige autonomie hebben bij het organiseren van de evaluaties. Belangrijk is dat deze evaluatievormen en -criteria duidelijk en in beginsel vóór de start van het academiejaar vastgelegd worden in de ECTS-fiches, die eventueel in samenhang met andere informatiebronnen gelezen kunnen worden, voor zover daaruit voortvloeit dat de student de evaluatiemethode kent of redelijkerwijze had moeten kennen. Essentieel is dat de belangrijke elementen omtrent de evaluatievorm, de evaluatiecriteria, de examenkansen en het tijdstip van de evaluatie kenbaar zijn via een medium dat de informatie voldoende, tijdig en op een transparante wijze meedeelt en dat consulteerbaar is door de student. Het gewicht dat aan bepaalde opdrachten of onderdelen van het opleidingsonderdeel toegekend zal worden is tevens belangrijke informatie waarover in ondubbelzinnige bewoordingen moet worden gecommuniceerd.

Rekening houdend met de vaststellingen uit het dossier en binnen de hierboven aangegeven contouren komt de Raad tot de hiernavolgende overwegingen.

De Raad stelt vooreerst vast dat verwerende partij – conform de voorschriften inzake de bestuurstaal (zoals ten aanzien van de hogescholen en universiteiten is voorgeschreven in artikel II.260 van de Codex Hoger Onderwijs¹) – de evaluatiecriteria in de ECTS-fiche in het Nederlands heeft opgesteld. Hoewel de ECTS-fiche – in tegenstelling tot het onderwijs- en examenreglement – niet explicet in de Codex Hoger Onderwijs als een formeel document is voorgeschreven dat deel uitmaakt van het studiecontract van de student, heeft deze fiche – waarin de evaluatiecriteria worden beschreven – een reglementaire strekking, net zoals ook – in voorkomend geval – het stagereglement, de studiegids en het stagevademecum.² Ook *in casu* heeft verwerende partij daaraan een formeel karakter gegeven door in artikel 56, §1 OER voor de evaluatiecriteria explicet naar de ECTS-fiche te verwijzen.

In casu is de onderwijstaal van de opleiding het Nederlands. Het gegeven dat de ECTS-fiche – met mededeling van de evaluatiecriteria – eveneens in het Engels is vertaald, is niet in tegenspraak met de taalvoorschriften. De Raad is wel van oordeel dat in geval van tegenspraak tussen beiden in principe de Nederlandstalige ECTS-fiche primeert. *In casu* werden de studenten naast de vermelding op de Engelstalige ECTS-fiche, ook via een PowerPointpresentatie in het Engels tijdens een inleidende sessie correct geïnformeerd over de evaluatiecriteria. Verzoeker ontkent niet hiervan kennis te hebben kunnen nemen.

---

¹ Art. II.260. “De bestuurstaal in de hogescholen en universiteiten is het Nederlands.”.

² Art. II.199. “Het instellingsbestuur biedt bij de inschrijving van de student de keuze tussen een creditcontract, een diplomacontract en een examencontract.

De in het eerste lid bedoelde contracten maken onderdeel uit van de toetredingsovereenkomst of worden na de inschrijving gesloten in het raam van de toetredingsovereenkomst. De instellingen kunnen in hun onderwijsreglement vastleggen dat bepaalde opleidingsonderdelen wegens hun aard niet in aanmerking komen voor een examencontract. Dit moet worden gemotiveerd.”.

Art. II.273.§1. “Het bestuur en de student sluiten door de inschrijving een toetredingsovereenkomst.

Het bestuur bezorgt het e-mailadres dat de student bij de instelling heeft aan de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

§2. Het bestuur bepaalt en wijzigt de algemene voorwaarden van de overeenkomst, met inachtneming van de participatierechten van de studentenraad, zoals bedoeld in Hoofdstuk 4, van deze titel.

Deze algemene voorwaarden worden vastgelegd in:

1° het onderwijs- en examenreglement;

2° de rechtspositieregeling van de student, waarin ten minste worden opgenomen:

a) de wederzijdse rechten en plichten van het bestuur en de student en de gevolgen van de niet-naleving daarvan,

b) de wegwijsinformatie bedoeld in artikel 29, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur.”.

Uit het dossier blijkt verder dat de vermelding in de PowerPointpresentatie en op de Engelstalige ECTS-fiche *in se* niet in tegenspraak is met de betreffende Nederlandstalige ECTS-fiche. Een cijfer aftappen op 98 heeft immers geen duidelijke betekenis. De Raad deelt dan ook het standpunt van verwerende partij dat de lezing zoals verzoeker voorstelt geen zinvolle invulling toelaat. Het blijkt duidelijk dat de scores beoordeeld worden op een cijfer op 20. Dit blijkt niet enkel uit de lezing van de ECTS-fiche zelf (*“Voor elk onderdeel dient minstens 8/20 gehaald te worden, ...”*), maar het is ook de algemene regel dat cijfers die leiden tot een credit uitgedrukt worden in een cijfer op 20 (zie artikel II.225 van de Codex Hoger Onderwijs³). Het geven van een andere interpretatie – zoals dat het een percentage op 100 zou betreffen – acht de Raad in het licht van het bovenstaande moeilijk verdedigbaar en niet uitlegbaar. De Raad betreurt dat deze fout in de redactie van de ECTS-fiche is geslopen en is van oordeel dat ingeval de inhoud van de ECTS-fiche zou leiden tot tegenstrijdig informatie, dit in het voordeel van de student geïnterpreteerd moet worden. In voorkomend geval laat de lezing van de Nederlandstalige ECTS-fiche echter geen zinvolle invulling toe. Daarenboven werd zowel in de vertaalde ECTS-fiche als in de PowerPointpresentatie wel duidelijk en bij aanvang van het academiejaar de correcte verdeling van de punten meegegeven, waarvan verzoeker ook niet ontkend heeft te zijn ingelicht.

De Raad stelt bovendien vast dat verzoeker op geen enkele wijze kan aantonen dat deze foutieve vermelding op de ECTS-fiche een invloed zou hebben gehad op zijn presteren op beide onderdelen van het examen. Verzoeker wenst, naderhand, op basis van een materiële fout in de ECTS-fiche voordeel te halen. Verzoeker toont op geen enkele plausibele wijze aan dat de materiële fout een negatief effect heeft gehad op zijn presteren op het betreffende opleidingsonderdeel of dat hij hierdoor misleid is geweest, met verregaande gevolgen voor hem. Uit het dossier blijkt bovendien dat verzoeker dit opleidingsonderdeel opnieuw kan afleggen in de derde examenperiode, waardoor hij alsnog huidig academiejaar kan afstuderen.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

---

³ **Art. II.225. §1.** “Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is. Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatbepaling heeft vastgelegd.(...)”.

Wat het middelonderdeel betreft dat de evaluatiecriteria niet evenwichtig zijn uitgewerkt in het licht van de voorgeschreven eindcompetenties en van de doelstellingen van de opleiding, moet de Raad opnieuw verwerende partij bittreden. Vooreerst stelt de Raad vast dat verzoeker in zijn intern beroep niet aangeeft twijfels te hebben over de inhoudelijke correctheid van zijn evaluatie, noch over de (on)redelijkheid van de verdeling van de punten in het licht van de doelstellingen van deze praktijkgerichte opleiding. Niets heeft verzoeker verhinderd om dit middel, met name: “*dat de universiteit een student uit een praktijkgeoriënteerde richting, ook wel “toegepaste ingenieurswetenschappen” genoemd, die 17/20 voor een oefeningenexamen behaalt als incompetent beschouwt*”, ook reeds aan te kaarten in het kader van het intern beroep. *In fine* is dit argument nieuw en daarom in eerste instantie niet ontvankelijk.

De Raad wijst ten overvloede, wat de grond van het middel betreft, op het gegeven dat de docenten een verregaande autonomie hebben inzake het uitschrijven van de evaluatievormen en de inhoud van het examen. Zij zijn hiertoe ook het best geplaatst. Enkel wanneer deze evaluatievormen niet correct of onredelijk zijn, kan de Raad tussenkomen. *In casu* is naar het oordeel van Raad geenszins sprake van een onevenwichtige of onredelijke samenstelling van het examen. De Raad leest in het dossier dat het examen uit twee onderdelen bestaat, met name uit een schriftelijk examen dat zowel theorie als oefeningen op papier bevat, en uit een vaardigheidstest, die bestaat uit oefeningen op pc. Verzoeker ontken dit ook niet. Zoals verwerende partij terecht aangeeft, gaat het om een academische opleiding waar naast een luik vaardigheidsoefeningen op pc, vanzelfsprekend ook een theoriegedeelte kan worden gevraagd, aangevuld met toepassingsvragen.

Het gegeven dat verzoeker *cum laude* voor zijn bacheloropleiding is geslaagd, neemt niet weg dat het voorliggende opleidingsonderdeel op zijn eigen merites en binnen de vooropgestelde eindcompetenties en evaluatiecriteria moet worden beoordeeld.

Verzoeker toont verder op geen enkele wijze aan dat de gegeven scores geen correcte beoordeling van zijn aangetoonde competenties weergeven. Zo die correcte informatie vermeld zou zijn geweest op de Nederlandstalige ECTS-fiche voor het begin van het academiejaar, dan zou dit niets veranderd hebben aan de concrete prestaties van verzoeker op de examens van beide onderdelen.

Het middel is ongegrond.

De Raad is van oordeel dat, *in casu*, de vastgestelde onnauwkeurigheid van verwerende partij bij de redactie van de Nederlandstalige ECTS-fiche niet in die mate doorslaggevend is dat zij tot een vernietiging van de examenbeslissing moet leiden. De interpretatie die verzoeker aan de in de Nederlandstalige ECTS-fiche vermelde evaluatiecriteria geeft is niet aannemelijk. Dit zou ontrecht tot gevolg kunnen hebben dat verzoeker op basis hiervan een credit verwerft terwijl hij zijn voldoende competenties op basis van de voorgeschreven evaluatiecriteria – die op alle studenten werden toegepast en die bij aanvang van het academiejaar zijn meegedeeld – niet heeft aangetoond.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 20 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.270 van 18 april 2018 in de zaak 2018/096

In zake: Mathieu LUCQ
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Willy Van der Gucht
kantoor houdend te 9000 Gent
Voskenslaan 34
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT GENT
Woonplaats kiezend te 9000 Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 9 februari 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 4 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Beleidsinformatica” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 april 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Kenneth Gijsel, die verschijnt voor de verzoekende partij en mevrouw Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in de toegepaste economische wetenschappen”.

Voor het opleidingsonderdeel “Beleidsinformatica” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 4/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 22 februari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 6 maart 2018 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de beroepsinstantie integraal kennis heeft genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepschrift. De raadsman van de student, mr. [J.V.], vroeg bij brief d.d. 5 maart 2018 aan de dossierbeheerder om nota te nemen van zijn tussenkomst en om het administratief dossier alsnog overgemaakt te krijgen. De beroepsinstantie beslist om niet op deze vraag in te gaan, teneinde de verdere behandeling van het dossier niet nodeloos te vertragen. Verzoeker werd kort na het indienen van het beroep reeds op de hoogte gebracht van het feit dat het dossier vóór 8 maart zou worden behandeld, en de vraag van zijn raadsman komt dan ook rijkelijk laat.

Blijkens artikel 100 van het Onderwijs- en Examenreglement dient het beroep te worden ingesteld binnen de vervaltermijn van zeven kalenderdagen te rekenen, wat examenbeslissingen betreft, vanaf de kalenderdag na de dag van de proclamatie. Deze termijn is een decretaal bepaalde termijn (artikel II.283 Codex Hoger Onderwijs) waarvan niet kan worden afgeweken. De ontvankelijkheid van een intern beroep raakt immers de openbare orde.

De proclamatie is de bekendmaking van de examencijfers en/of deliberatiebeslissingen op openbare of op elektronische wijze of via de puntenlijst. De proclamatie voor het derde deliberatiepakket van de opleiding tot “Bachelor in de toegepaste economische wetenschappen” heeft, zoals verzoeker ook zelf opmerkt, plaatsgevonden op 9 februari 2018 (verzoeker meldt per vergissing vrijdag 8 februari). De eerste dag van de beroepstermijn was bijgevolg 10 februari, en de beroepstermijn nam een einde op vrijdag 16 februari.

Het beroep werd pas ingesteld bij aangetekende brief met poststempel op 22 februari 2018, of zeven dagen na het aflopen van de bindende vervaltermijn. Het is bijgevolg onontvankelijk, want laattijdig. Verzoeker meldt dat hij de deelcijfers pas op 22 februari 2018 heeft vernomen. De institutionele beroepscommissie is van oordeel dat dit de beroepstermijn, in tegenstelling tot het aanvoelen van verzoeker, niet verlengt. Verzoeker kon conform artikel 100 §2 binnen de zeven kalenderdagen bewarend beroep instellen.

Het intern beroep is onontvankelijk *ratione temporis*. De institutionele beroepscommissie weet zich in deze beslissing geruggesteund door het arrest 2008/055 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het intern beroep wordt onontvankelijk verklaard.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 7 maart 2018 en bij aangetekend schrijven aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 13 maart 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Onvankelijkheid

A. Voorwerp van het beroep

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker niet enkel beroep instelt tegen de beslissing die over zijn intern beroep werd genomen, maar ook tegen de initiële beslissing.

Het intern beroep zoals voorzien in artikel 100 OER betreft een beroep met volle devolutieve werking, wat tot gevolg heeft dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie in de plaats komt van de initiële beslissing, en dat laatstgenoemde beslissing uit de rechtsordening verdwijnt. Initiële beslissingen zijn dan ook niet aanvechtbaar met een beroep voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. In de mate dat het beroep van verzoeker betrekking heeft op de initiële examenbeslissing, is het dan ook onontvankelijk.

Het feit dat het intern beroep als onontvankelijk werd afgewezen, verandert hier niets aan, en de nietigverklaring van deze beslissing kan niet tot gevolg hebben dat de initiële examenbeslissing aanvechtbaar zou worden voor de Raad. De nietigverklaring van de bestreden beslissing kan enkel tot gevolg hebben dat de institutionele beroepscommissie zich alsnog over de grond van de zaak moet uitspreken. Doet zij dat niet binnen de decretale termijn of binnen de door de Raad daartoe opgelegde termijn, dan – en pas dan – kan op ontvankelijke wijze bij de Raad een beroep worden ingediend tegen de initiële studievoortgangsbeslissing.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het klopt dat op grond van art. 100 van het OER van verwerende partij de institutionele beroepscommissie de bevoegdheid heeft om de initiële studievoortgangsbeslissing te hervormen en dat zij over dezelfde bevoegdheden beschikt als de instantie die de bestreden beslissing heeft genomen. Gelet op het belang van deze beroepsprocedure voor de verzoeker en teneinde zijn rechten optimaal te vrijwaren, werd veiligheidshalve beroep aangetekend tegen zowel de beslissing van de institutionele beroepscommissie als tegen de initiële studievoortgangsbeslissing. De Raad zal oordelen omrent de ontvankelijkheid van het beroep voor zover gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing van 9 februari 2018.

Beoordeling

De Raad onderzoekt de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 9 februari 2018 waarbij aan de verzoeker een score van 4 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Beleidsinformatica” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 100 §6 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de institutionele beroepscommissie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

De exceptie is gegrond. Verzoekers beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

Nu de grond van het geschil – terecht of ontrecht, dat komt hieronder aan bod – niet het voorwerp uitmaakt van de bestreden beslissing, staat het voorschrijf van artikel II.291, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs eraan in de weg dat de Raad zich over die grond zou uitspreken. De Raad zou dan immers onvermijdelijk in de plaats treden van de bevoegde instantie van verwerende partij, wat de voormelde bepaling precies verbiedt.

B. Uitputting interne beroepsmogelijkheden

Verzoeker heeft het intern beroep ingesteld en uitgeput.

Of de interne beroepsinstantie dit beroep terecht onontvankelijk heeft verklaard, wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een eerste middel – nopens de initiële studievoortgangsbeslissing – beroeft op de schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het zorgvuldigheids- en redelijkheidsbeginsel, en van de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij het niet eens is met zijn lage score van 4 op 20 voor het opleidingsonderdeel “Beleidsinformatica”. Volgens verzoeker is deze behaalde eindscore van 4/20 het gevolg van een individuele score van 0/8 voor het groepswerk, waarvan de groepsscore 6.15/8 was. Professor [P.] is van oordeel dat verzoeker “*geen punten kan krijgen voor het groepswerk omdat hij onvoldoende heeft bijgedragen tot het tot stand komen ervan.*” Mits dezelfde score als de andere groepsleden was verzoeker net als hen geslaagd voor dit vak. Bij de beoordeling van het groepswerk werd verzoeker gevraagd en beoordeeld op zijn ‘individuele bijdrage’. De andere groepsleden werden in groep beoordeeld. Verzoeker is derhalve niet op dezelfde criteria beoordeeld als de andere studenten.

De individuele bevraging en de houding van de pedagogische staf waren volgens verzoeker ingegeven door een vooroordeel ingevolge *peer evaluations* en opmerkingen vanuit de groep. In tegenstelling tot de beweringen van de groep naar de pedagogische staf toe is de realiteit dat verzoeker slachtoffer is van uitsluitings- en pestgedrag vanuit deze groep dat gaandeweg steeds erger werd en waar verzoeker als enkeling en geïsoleerd door de groep geen vat bleek op te hebben. Bij tussentijdse gesprekken - zowel met de assistenten als met de professor - heeft verzoeker dit probleem aangekaart, maar hieraan werd geen enkel gevolg gegeven. Alle verantwoordelijkheid voor wijzigingen in de groepsdynamiek werd bij verzoeker gelegd. De groep kreeg van de pedagogische staf geen enkele bijsturing hierop.

Tijdens de mondelinge verdediging heeft verzoeker een meer dan gemiddeld aandeel geleverd tot het welslagen, o.a. door grondige antwoorden te formuleren op de hem gestelde vragen. Zijn kennis en begrip van de materie en het geleerde werk werden hierin aangetoond. Verzoeker verwijst volledigheidshalve naar hetgeen hij heeft uiteengezet in het aangetekend schrijven van 22 februari 2018, gericht aan het rectoraat. Naar het oordeel van verzoeker getuigt het van onzorgvuldig bestuur om geen gevolg te geven aan de oproep van verzoeker om de problematiek van uitsluiting waarmee hij werd geconfronteerd, te remediëren. Bijgevolg dient de initiële studievoortgangsbeslissing eveneens te worden vernietigd.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het beroep onontvankelijk is in de mate dat het betrekking heeft op de initiële examenbeslissing. Er dient dan ook niet ingegaan te worden op het tweede middel. Ingeval de Raad van oordeel zou zijn dat het intern beroep ten onrechte

onontvankelijk werd verklaard, dan zal de institutionele beroepscommissie zich terug moeten beraden over het dossier en op dat ogenblik zal zij dienen te onderzoeken of het examencijfer terecht werd gegeven of niet.

Beoordeling

Zoals hierboven reeds in herinnering is gebracht, vermag de Raad op grond van artikel II.291, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs niet om zijn appreciatie in de plaats te stellen van die van de hoger onderwijsinstelling of haar organen.

Nu de enige op ontvankelijke wijze in het geding zijnde bestreden beslissing zich niet over de grond van de zaak heeft uitgesproken, kunnen middelen desbetreffend in de huidige stand van de zaak niet dienstig worden opgeworpen, aangezien zij niet zijn gericht tegen de bestreden beslissing.

Het middel dient te worden verworpen.

B. Tweede middel

Verwerende partij heeft bij beslissing van 6 maart 2018 het intern beroep onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid. De Raad dient na te gaan of de beslissing van 6 maart 2018 terecht het intern beroep onontvankelijk heeft verklaard.

Standpunt van partijen

Verzoeker roept als middel – nopens de tijdigheid van het beroep bij de institutionele beroepscommissie – de schending in van de materiële motiveringsplicht, van art. II.283 van de Codex Hoger Onderwijs en art. 100 van het Onderwijs- en Examenreglement van verwerende partij, alsook de schending van het algemeen rechtsbeginsel ‘overmacht’.

Verzoeker stelt dat de institutionele beroepscommissie zijn beroep onontvankelijk verklaarde om reden dat het niet werd ingesteld binnen de vervaltermijn van 7 dagen te rekenen vanaf de kalenderdag na de dag van de proclamatie. Dit is de tweede bestreden beslissing.

Verzoeker meent dat deze beslissing strijdig is met de interpretatie van het begrip ‘overmacht’ en tevens de (materiële) motiveringsplicht miskent. Aangezien de slaagkansen van een intern beroep slechts duidelijk worden wanneer de student kennis heeft kunnen nemen van de motieven die aan een examenbeslissing ten grondslag liggen, dient te worden aangenomen dat de termijn voor een georganiseerd bestuurlijk beroep pas ingaat wanneer ook de motieven die de bestreden examenbeslissing schragen effectief aan de student zijn medegedeeld. Het is onmogelijk om louter op basis van een examencijfer (*in casu* 4/20) te weten of het zinvol is om een intern beroep in te stellen.

In casu werd aan verzoeker pas op 16 februari 2018 (i.e. 7 dagen na de proclamatie) de nulscore voor het groepswerk ter kennis gebracht. Van 9 februari tot 16 februari 2018 bevond verzoeker zich aldus in een situatie van overmacht, zodat de beroepstermijn van 7 kalenderdagen ten vroegste op 16 februari 2018 een aanvang heeft kunnen nemen. Om die reden meent verzoeker dat het door hem ingestelde intern beroep wel degelijk tijdig werd ingesteld, en bijgevolg ontvankelijk is.

Verzoeker verwijst volledigheidshalve naar arrest nr. 5.535 van de Raad van 8 februari 2017, waarin de Raad o.m. het volgende overwoog: “*De Raad is van oordeel dat, om de rechten van verdediging te respecteren, in principe vereist is dat een student inzage heeft kunnen nemen van alle relevante stukken alvorens in het raam van het intern beroep een standpunt te kunnen innemen.*”

Daarbij komt nog dat de mogelijkheid om intern beroep in te stellen tegen het examenresultaat weliswaar in de marge van het proclamatiedocument wordt vermeld, maar in een dermate klein lettertype dat geenszins correspondeert met het belang van de kwestieuze bepaling. Hierbij dient tevens te worden vastgesteld dat de mogelijkheid om intern beroep in te stellen en de corresponderende beroepstermijn enkel op de eerste bladzijde van het proclamatiedocument worden vermeld, en niet voorkomt op de bladzijde waarop het resultaat van het gecontesteerde opleidingsonderdeel ‘Beleidsinformatica’ wordt vermeld.

Om die reden meent verzoeker dat het betreffende proclamatiedocument niet beantwoordt aan de vereiste om duidelijk melding te maken van de beroepstermijn, zodat – in toepassing van art. 35 van het Openbaarheidsdecreet – de beroepstermijn zelfs nog geen aanvang heeft genomen en pas begint te lopen vier maanden nadat van de beslissing kennis werd genomen.

Ook om die reden dient te worden besloten dat het intern beroep tegen de initiële studievoortgangsbeslissing van 9 februari 2018 wel degelijk tijdig bij de institutionele beroepscommissie werd ingesteld. Tot slot dient nog te worden aangestipt dat op het proclamatiedocument geen melding wordt gemaakt van de mogelijkheid voor de student om, in afwachting van een eventueel gemotiveerd beroep, een ‘bewarend beroep’ in te stellen. De verwijzing naar het desbetreffende artikel 100, §2 van het OER in de tweede bestreden beslissing is dan ook niet dienstig.

Gelet op het bovenstaande, dient de beslissing van de institutionele beroepscommissie van 7 maart 2018 waarbij het beroep van verzoeker onontvankelijk werd verklaard, te worden vernietigd.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het middel van verzoeker geen steek houdt. Blijkens artikel II. 283 Codex Hoger Onderwijs bedraagt de termijn voor intern beroep 7 kalenderdagen, in geval een examenbeslissing te rekenen vanaf de dag na deze van de proclamatie. Deze termijn is een vervaltermijn die bovendien de openbare orde raakt. Als er dan al zou kunnen worden aangenomen dat deze termijn niet loopt ingeval van bewezen overmacht, dan kan in elk geval niet worden aangenomen dat het feit dat een student nog geen feedback heeft gekregen, eens situatie van overmacht zou inhouden die tot gevolg zou hebben dat aan de dwingende beroepstermijn zou kunnen worden voorbijgegaan. Verzoeker kan in dat verband ook niet dienstig inroepen dat hij door het feit dat hij de motivering van de op intern beroep bestreden beslissing onvoldoende kende, hem belette om een intern beroep in te stellen en dus als overmacht moet worden beschouwd. Niets kon verzoeker beletten om reeds intern beroep in te stellen, desnoods ten bewaren titel, waarbij als argument precies het gebrek aan motivering kon worden ingeroepen.

Verwerende partij merkt hierbij nog op dat hoe dan ook feedback werd gegeven op 16 februari. Op dat ogenblik was de termijn voor intern beroep *nog niet verstreken* en verzoeker had zeker op die dag al voldoende informatie om te kunnen inschatten of het instellen van een intern beroep zinvol was. Hij kon daarna zijn argumenten nog verder aanvullen in functie van de gegeven feedback. Artikel 100 §2 OER stelt ter zake uitdrukkelijk: “*Middelen die een student pas kon kennen na inzage van zijn dossier of na gebruik te hebben gemaakt van de aangeboden feedbackmogelijkheid, dienen onmiddellijk na die inzage of feedback en in elk geval binnen de*

zeven kalenderdagen na het verstrijken van de beroepstermijn te worden ingediend in een aanvullende nota”.

Verzoeker wijst bij dat alles nog op het arrest van de Raad nr. 3.535 d.d. 8 februari 2017, als zou uit dat arrest blijken dat de beroepstermijn inderdaad niet loopt ingeval een student nog geen feedback kreeg over zijn examen. Dit arrest is volgens verwerende partij evenwel niet dienstig ter zake. Het betrof een geval waarin een student wel degelijk tijdig intern beroep had ingesteld, maar waarin de feedback maar buiten de beroepstermijn werd georganiseerd zonder dat aan de student de mogelijkheid werd geboden om na feedback zijn argumenten nog aan te brengen in de loop van de interne beroepsprocedure. De Raad was van mening dat deze werkwijze strijdig is met de rechten van de verdediging. Diezelfde situatie doet zich hier evenwel niet voor. Verzoeker kreeg wel degelijk nog binnen de beroepstermijn feedback, en hoe dan ook garandeert het OER aan elke student de mogelijkheid om na feedback alsnog zijn argumenten voor te leggen aan de interne beroepsinstantie in het raam van een tijdig ingesteld intern beroep.

Verzoeker is vervolgens van mening dat de beroepstermijn niet is begonnen lopen nu de mogelijkheid om intern beroep in te stellen op het puntenbriefje in een in verhouding tot het belang van de mededeling te klein lettertype, en bovendien enkel op de eerste bladzijde van het puntenbriefje en niet ook op de bladzijde waarop het betwiste punt zou staan. Hij is bovendien ook van mening dat op het puntenbriefje ten onrechte geen melding wordt gemaakt van de mogelijkheid om bewarend beroep in te stellen. Volgens verwerende partij zoekt verzoeker hier wel spijkers op heel laag water. Artikel 35 D. VI. Parl. 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, dat te deze van toepassing is ingevolge onder meer artikel II.277 Codex Hoger Onderwijs, stelt wat betreft de vermelding van beroepsmogelijkheden:

“Een beslissing of een administratieve handeling met individuele strekking die beoogt rechtsgevolgen te hebben voor een of meer bestuurden of voor een ander bestuur, wordt slechts geldig ter kennis gebracht als tevens de beroepsmogelijkheden en de modaliteiten van het beroep worden vermeld.

Bij ontstentenis daarvan neemt de termijn voor het indienen van een beroep een aanvang vier maanden nadat de betrokkenen in kennis werd gesteld van de akte of van de beslissing met individuele strekking.”

Deze bepaling vereist dat bij de kennisgeving van een individuele beslissing wordt aangegeven welke beroepsmogelijkheid bestaat, en wat de modaliteiten zijn van dat beroep. Dat betekent dat moet worden aangegeven wie de bevoegde beroepsinstantie is en wat de voornaamste modaliteiten zijn van dat beroep. Nergens wordt vereist dat ook melding wordt gemaakt van de mogelijkheid van het instellen van een bewarend beroep of van de mogelijkheid om zijn argumenten verder aan te vullen hangende de beroepsprocedure. Dit kan immers redelijkerwijze niet meer worden beschouwd als een “modaliteit van het beroep” die verplicht zou moeten worden opgegeven bij de kennisgeving van een beslissing.

Verzoeker kan ook niet staande houden dat de vermelding op het puntenbriefje onvoldoende duidelijk is. De informatie omtrent het intern beroep wordt aangegeven in de rechterkolom van de eerste bladzijde van het puntenbriefje en trekt de aandacht alleen al door de hoofdletters die worden gebruikt in de titel “intern beroep”, die overigens in een andere kleur afgedrukt staat dan de rest van de tekst. Het lettertype dat wordt gebruikt is inderdaad niet groot indien het puntenbriefje wordt afgedrukt in A4-formaat, maar is wel duidelijk leesbaar. Verwerende partij merkt ter zake bovendien nog op dat het puntenbriefje in elektronische versie ter beschikking van de studenten wordt gesteld. Wie moeilijkheden heeft met het gehanteerde lettertype, kan de tekst perfect vergroten op zijn computerscherm of het document vergroot afprinten.

Tenslotte wordt ook nergens vereist dat de vermelding van de beroepsmogelijkheden voorkomt op elke bladzijde van het puntenbriefje. Het decreet openbaarheid van bestuur vereist enkel dat bij de kennisgeving melding wordt gemaakt van de beroepsmogelijkheden en de modaliteiten van dat beroep. Die vermelding kan zelfs perfect gebeuren op een afzonderlijk blad, zolang die vermelding maar gebeurt samen met de kennisgeving. Dat de vermelding van de beroepsmogelijkheden enkel gebeurde op de eerste bladzijde van het puntenbriefje, maakt die vermelding dan ook geenszins onregelmatig.

Het middel is volgens verwerende partij ongegrond. Het intern beroep is wel degelijk laattijdig ingesteld en het werd terecht als onontvankelijk afgewezen.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de verwerende partij in haar antwoordnota stelt dat het feit dat een student nog geen feedback heeft gekregen, geen situatie van overmacht inhoudt die tot gevolg zou hebben dat aan de dwingende beroepstermijn zou kunnen worden voorbijgegaan. Volgens verwerende partij belette niets verzoeker om, in afwachting van

feedback, reeds intern beroep in te stellen, desnoods ten bewarende titel. Verzoeker meent dat deze stelling bezwaarlijk kan worden bijgetreden. De argumentatie van verwerende partij komt er eigenlijk op neer dat elke student die ontevreden is omtrent de hem toebedeelde score of daaromtrent ernstige vragen heeft, een bewarend intern beroep zou moeten aantekenen om zijn rechten te vrijwaren, nog vóór hij kennis heeft van de motieven die aan de score ten grondslag liggen. Als die logica zou worden gevuld, zou dit een stortvloed aan overbodige beroepen opleveren. Naar het oordeel van verzoeker is het onmogelijk om voorafgaand aan het feedbackmoment te weten of het al dan niet zinvol is om reeds beroep aan te tekenen.

Impliciet wordt de stelling van verzoeker ook bijgetreden door art. 100 OER, waar te lezen staat “*(...) middelen die een student pas kon kennen na inzage van zijn dossier of na gebruik te hebben gemaakt van de aangeboden feedbackmogelijkheid, dienen onmiddellijk na die inzage of feedback en in elk geval binnen de zeven kalenderdagen na het verstrijken van de beroepstermijn te worden ingediend in een aanvullende nota*”. Met deze bepaling wordt impliciet erkend dat een student pas op nuttige wijze beroep kan aantekenen nadat hij/zij kennis heeft kunnen nemen van de motieven die tot de gecontesteerde examenbeslissing hebben geleid. Er valt trouwens moeilijk in te zien hoe een student überhaupt een middel/argument zou kunnen ontwikkelen dat verband houdt met de score die hem werd toebedeeld, zonder inzage te hebben gehad of feedback te hebben gekregen. In die zin is de hierboven geciteerde bepaling misleidend, aangezien *de facto* zowat alle middelen pas kunnen gekend zijn na inzage of kennisname van de feedback.

In casu kreeg verzoeker pas op 16 februari 2018 kennis van het feit dat hij op het deelaspect ‘groepswerk’ slechts een score van 0/20 had behaald, met als motivering dat hij ‘niet voldoende heeft bijgedragen aan het groepswerk om er punten voor te krijgen’. Het is pas ten vroegste op dat moment dat verzoeker kennis kreeg van de motieven die aan de initiële examenbeslissing ten grondslag liggen. Om die reden dient te worden aangenomen dat de geciteerde bepaling van art. 100 OER als een interpretatieve bepaling dient te worden aanzien ten aanzien van de beroepstermijn van 7 dagen, in die zin dat de beroepstermijn van 7 dagen in gevallen waarin het beroep gebaseerd is op middelen die de student pas kon kennen na inzage van het dossier of na kennisname van de feedback, steeds met 7 kalenderdagen dient te worden verlengd. *In casu* heeft verzoeker een beroep ingesteld op 22 februari 2018, m.a.w. binnen de 7 kalenderdagen na het verstrijken van de eigenlijke beroepstermijn. Bijgevolg werd het beroep wel degelijk tijdig ingesteld. Kortom, zelfs in de hypothese dat de Raad zou oordelen dat

verzoeker zich niet in een geval van overmacht bevond, dient minstens te worden vastgesteld dat verwerende partij art. II.283 van de Codex Hoger Onderwijs en art. 100 van het OER van verwerende partij schond door te oordelen dat het beroep van verzoeker onontvankelijk was, niettegenstaande hij binnen een termijn van 7 kalenderdagen na het verstrijken van de eigenlijke beroepstermijn beroep heeft ingesteld bij de institutionele beroepscommissie.

De stelling van verwerende partij dat verzoeker nog tijdig intern beroep had kunnen aantekenen na ontvangst van de feedback, is weinig ernstig. Het feedbackmoment vond immers pas plaats op 16 februari 2018, wat – althans in de argumentatie van de verwerende partij – tevens de laatste nuttige dag betrof om beroep aan te tekenen. Aangezien de regelgeving voorziet dat het intern beroep op straffe van onontvankelijkheid per aangetekende zending dient te worden verstuurd, staat het vast dat verzoeker zich in de materiële onmogelijkheid bevond om op 16 februari 2018 nog een ontvankelijk en gemotiveerd beroep in te stellen.

Verder stelt verzoeker dat verwerende partij in haar antwoordnota opwerpt dat op grond van art. 35 van het Decreet Openbaarheid Bestuur louter dient te worden aangegeven *wie* de bevoegde beroepsinstantie is en wat de *voornaamste modaliteiten* zijn van dat beroep. Verwerende partij kan evenwel bezwaarlijk worden gevuld in haar redenering dat de mogelijkheid om bewarend beroep in te stellen, of de mogelijkheid om zijn argumenten verder aan te vullen hangende de beroepsprocedure, niet als ‘modaliteiten van het beroep’ kunnen worden beschouwd, welke verplicht moeten worden opgegeven bij de kennisgeving van een beslissing. Het tegendeel is waar volgens verzoeker. De mogelijkheid om een intern bewarend beroep aan te tekenen, dient juist *wél* als een modaliteit van het beroep te worden aanzien. Dit geldt des te meer nu het niet aanwenden van deze beroepsmodaliteit voor de institutionele beroepscommissie het doorslaggevende motief is om het beroep van verzoeker onontvankelijk te verklaren. Verzoeker volhardt dan ook in zijn stelling dat de kennisgeving niet beantwoordt aan art. 35 van het Decreet Openbaarheid Bestuur, zodat de beroepstermijn van zeven dagen nog geen aanvang heeft genomen en het beroep van verzoeker wel degelijk tijdig werd ingesteld.

Gelet op het bovenstaande, dienst te beslissing van de institutionele beroepscommissie van 7 maart 2018 – waarbij het beroep van verzoeker onontvankelijk werd verklaard – volgens verzoeker te worden vernietigd.

Beoordeling

De Raad onderzoekt of de interne beroepsinstantie het beroep terecht als onontvankelijk heeft beschouwd.

De Raad stelt vast dat de termijn voor het instellen van het intern beroep op dwingende wijze is geregeld door de decreetgever in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs. Het betreft een vervaltermijn. Een laattijdig intern beroep is derhalve onontvankelijk. Gezien het een regel van openbare orde betreft, onderzoekt de Raad dit desnoods ook ambtshalve.

In casu betreft het voorwerp een examenbeslissing en gaat de vervaltermijn van zeven kalenderdagen in de dag na de proclamatie, d.i. de bekendmaking van de resultaten. Uit het dossier blijkt dat de bekendmaking van de examenresultaten *in casu* op 9 februari 2018 is gebeurd (zie stuk 5 van verwerende partij).

De Raad stelt ook vast dat op de mededeling van de puntenlijst (zie stuk 5 van verwerende partij) in het studievoortgangsdossier de noodzakelijke beroepsmodaliteiten zijn meegedeeld, zodat de beroepstermijn effectief aanvangt de dag na de bekendmaking van de examenresultaten, wat *in casu* op 10 februari 2018 is. Het is hierbij niet vereist dat ook expliciet melding wordt gemaakt van de mogelijkheid tot het instellen van een bewarend beroep. De Raad is tevens van oordeel dat de beroepsmodaliteiten voldoende duidelijk leesbaar in de kantlijn van de puntenbrief zijn vermeld. Ook het gegeven dat de vermelding van de beroepsmogelijkheden enkel voorkomt op de eerste bladzijde, maakt deze vermelding geenszins onregelmatig. Beide pagina's in hun geheel (met aanduiding van de blz. onderaan - Pagina 1/2) vormen de puntenlijst.

De uiterste datum om een tijdig beroep in te stellen, is derhalve vrijdag 16 februari 2018. Verzoeker diende pas een intern beroep in op 22 februari 2018 (stuk 1 van verwerende partij). De Raad moet derhalve concluderen dat het beroep *prima facie* niet tijdig is ingesteld.

De Raad onderzoekt vervolgens in welke mate er *in casu* sprake kan zijn van een overmachtssituatie die de laattijdigheid van de indiening van het beroep kan verschonen.

De Raad moet vaststellen dat aan verzoeker pas op 16 februari 2018 de deelscore (0/20) voor het groepswerk ter kennis werd gebracht. De feedback werd dus gegeven op de laatste dag van de beroepstermijn.

Hoewel het krijgen van feedback/inzage geen voorwaarde is om een intern beroep te kunnen instellen (en er eventueel de mogelijkheid bestaat om een bewarend beroep in te stellen), benadrukt de Raad dat het niet de bedoeling kan zijn dat de rechten van verdediging door een late organisatie van de inzage van het dossier dreigen uitgehouden te worden. Ook al was het materieel voor verzoeker mogelijk om op vrijdag 16 februari 2018 nog een aangetekend schrijven via een postpunt te versturen, acht de Raad het niet bevorderlijk voor een vlot verloop van de interne beroepsprocedure om op de allerlaatste dag van de beroepstermijn - zoals *in casu* - pas een inzagemoment te organiseren.

De Raad oordeelde evenwel eerder reeds dat de decretale vervaltermijn voor het instellen van het beroep *in se* niet afhankelijk is van het verkrijgen van inzage of feedback (o.a. R.Stb. 12 augustus 2010, nr. 2010/030). De Raad ziet niet meteen een reden om *in casu* anders te beslissen.

Uit de bepalingen van het decreet blijkt dat de decreetgever geopteerd heeft voor een duidelijke en voor alle studenten eenvormige ingangsdatum van de beroepstermijn, daar waar het een examenbeslissing betreft. Dit is de dag na de proclamaties. Deze ingangsdatum heeft het voordeel van rechtszekerheid voor alle studenten. De datum van proclamaties wordt al dan niet voor de gehele instelling of per faculteit, voorafgaandelijk en op een eenduidige wijze bekendgemaakt aan de betrokken studenten, wat ook *in casu* is gebeurd.

De organisatie van het inzagemoment en de feedback gebeurt eerder per opleiding, in functie van de beschikbaarheid van de docenten en mogelijk ook op een specifieke datum op vraag van de student. Het laten ingaan van de beroepstermijn na het moment van inzage is weinig transparant voor de student en in het kader van de rechtszekerheid niet aangewezen. Het leidt mogelijk ook tot geen evidente organisatie van de beroepsprocedures voor de onderwijsinstelling.

De Raad merkt hierbij ook op dat, zoals verwerende partij tevens aanhaalt, verzoeker – in afwachting van het feedbackmoment – tijdig een zgn. “bewarend beroep” had kunnen indienen. Dit wordt ook vermeld in artikel 100 §2 van het OER van verwerende partij, waarin de Raad leest dat een student middelen die hij pas kon kennen na inzage van zijn dossier of na gebruik te hebben gemaakt van de aangeboden feedbackmogelijkheid, onmiddellijk na die inzage of

feedback en in elk geval binnen de zeven kalenderdagen na het verstrijken van de beroepstermijn kan indienen in een aanvullende nota. Door de student uitdrukkelijk op deze mogelijkheid te wijzen, toont de instelling aandacht te hebben voor de rechten van de student. Een student heeft het recht om de middelen opgenomen in zijn intern verzoekschrift aan te vullen ingeval pas na een later feedbackmoment de totstandkoming van de beoordeling en de achterliggende motivering duidelijk wordt. *In casu* stelt de Raad vast dat, gezien de feedback plaats had op 16 februari 2018 en de zitting van de interne beroepsinstantie is doorgegaan op 6 maart 2018, verzoeker dit naderhand nog op een nuttige wijze kon inbrengen in het kader van het intern beroep.

De Raad treedt verder verwerende partij bij waar zij stelt dat de verwijzing van verzoeker naar het arrest van de Raad nr. 3.535 van 8 februari 2017 ter zake niet dienstig is. Voormeld arrest betrof immers een geval waarin de student wel degelijk tijdig een intern beroep had ingesteld, maar waarin de inzage/feedback pas buiten de beroepstermijn werd georganiseerd, zonder dat aan de student de mogelijkheid werd geboden om na de inzage zijn argumenten nog aan te vullen in de loop van de interne beroepsprocedure. Dergelijke situatie doet zich in voorliggende zaak evenwel niet voor.

De Raad is van oordeel dat de door verzoeker ingeroepen verschoning om de overschrijding van de vervaltermijn te verantwoorden, niet als een overmachtssituatie kan beschouwd worden.

Het intern beroep werd aldus terecht onontvankelijk verklaard wegens laattijdigheid.

De Raad kan zich niet verder buigen over de grond van de examenbetwisting, gezien het intern beroep niet regelmatig is ingesteld en uitgeput.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 18 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.276 van 24 april 2018 in de zaak 2018/097

In zake: Madina KHALIKOVA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 11 maart 2018 waarbij het eerder toegekende resultaat gehandhaafd werd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 11 april 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Manon Lafere en verzoekende partij zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Architectuur’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Architectuur en cultuur: architectonisch ontwerp’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 12 februari 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 11 maart 2018 werd het toegekende resultaat bevestigd.

De interne beroepsbeslissing stelde dat het toegekende resultaat wordt bevestigd. Een belangrijk onderdeel van de vraag naar herziening van het examenresultaat gaat over de behandeling van de student door de begeleider. De examencommissie is echter onbevoegd om hierover uitspraak te doen en legt dit voor aan de onderwijscommissie.

De tijdsduur van een begeleiding hangt af van een project en van de evolutie van het ontwerptraject. Een begeleiding van korte duur kan liggen aan het feit dat een project dermate geëvolueerd is dat nog slechts enkele punctuele zaken aangehaald worden, of omgekeerd dat er geen of onvoldoende elementen voorgelegd worden die toelaten een inhoudelijk gesprek te voeren of aan te vatten. Het aantal contacturen architectonisch ontwerp houdt in dat de student participeert in de studiowerking, d.w.z. dat de student aan de groepsgesprekken deelneemt en de begeleiding van medestudenten vooral mee volgt. De atelieruren laten bovendien toe dat de student het project met medestudenten bespreekt. De examencommissie weerhoudt het argument van het beperkt aantal minuten begeleiding bijgevolg niet.

De inhoud van de begeleiding tijdens het ontwerpproces bestaat erin dat de docent de student coacht in zijn/haar ontwerpend onderzoek. De student moet de intentie tonen dit onderzoek te willen/kunnen aanvatten. De begeleider treedt nooit op als leverancier van kant-en-klare oplossingen, omdat deze werkwijze nefast is voor elk groeiproces in dit opleidingsonderdeel. De student toont onvoldoende de intentie en de nodige zelfkritische reflex om dit onderzoek aan te vatten. De examencommissie weerhoudt het argument van geen of falende begeleiding bijgevolg niet.

Het procesportfolio is een overzicht van de evolutie van het ontwerptraject, met o.a. de opeenvolgende ontwerpvoorstellen, de opmerkingen/discussie hierop tijdens de begeleidingen,

de reacties van medestudenten, de conclusies en de remediëring die wel of niet doorgevoerd werd. De portfolio is dus geen opsommend verslag of een oppervlakkige bundeling van tekeningen die een volledigheid nastreeft, maar een kritische reflectie over de essentiële stappen die gezet werden tijdens het ontwerpproces, waarbij de student de draagwijdte van de probleemstelling aantoon.

De examencommissie nam kennis van volgend verslag:

“1. De deelresultaten voor het opleidingsonderdeel waren:

Voorjury 5 + Traject 4 + Portfolio 12	Totaal Proces: 7,3 = 6 (vanwege schetsen)
Project: 6 Presentatie: 8	Totaal: 6,7 = 7

De eerste ontwerpen waren onvoldoende en beantwoorden niet aan het functionele programma. Het uiteindelijk ontwerp vertoont geen duidelijke visie of culturele ambitie. De referentiebeelden blijven ook weinig relevant. Het ontwerp vorderde, ondanks de inzet, bijzonder traag en bleef zeer eenduidig. Een symbiose tussen functie, ruimte, structuur en vorm kwam onvoldoende tot stand. De reflectie daarover in het portfolio is onvoldoende.

Bij de totaalscore voor Proces werd ook rekening gehouden met het feit dat er slechts één maal een tekening werd ingeleverd voor schetsen. Deze werd als onvoldoende beoordeeld.

2. De totale rubriekwaarde voor project 4,06 is vervangen door de waarde 6 op een totaal van 20,0. Het project bevat te veel fouten en toont geen onderscheid tussen hoofdzaak en bijzaak, zoals conceptueel als structureel als functioneel...

Slordige presentatiedocumenten en zwakke uitleg...

Rubrieken beheersingsniveau/proces/zwaar onvoldoende:

“of komt nauwelijks tot een reflectie over de uit te voeren taken waardoor het ontwerpproces niet vordert”

“motivatie of inzet ontbreekt”

“student participeert nauwelijks aan de studiowerking”

3. De uitgangspunten van de onderzoeksvraag worden onvoldoende begrepen, nochtans staan deze uitvoerig in de opdracht omschreven. De student was afwezig op de mondelinge feedback d.d. 14/02/2018 en interpreteert eenzijdig de geschreven feedback in blackboard.

4. De student heeft manifest niet voldaan aan de tool ‘Schetsen’. In de loop van het semester werden minstens 15 schetsen opgevraagd. De student heeft één schets ingediend, die

onvoldoende was volgens de betrokken docent [S.Z.]. In tegenstelling tot de vermelding in de studiegids en in de rubrieken – “Behoudens gewettigde afwezigheid is het indienen van alle ‘opdrachten’ (dus ook schetsen) op de in de opgave vermelde data een voorwaarde om een credit te behalen” – werd toch nog een cijfer toegekend voor Proces.”

Op basis van hoger gemelde overwegingen wordt het eerder toegekende resultaat gehandhaafd. Voor bijkomende informatie over deze beslissing kan de student contact opnemen met de voorzitter van de examencommissie Bachelor Architectuur.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 11 maart 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 maart 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op de samenstelling van de examencommissie en de schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vooreerst dat de interne beroepscommissie onrechtmatig werd samengesteld. Volgens verzoekende partij gaat het alle grenzen van de redelijkheid te buiten dat dhr. [M.] zetelde in de examencommissie, gezien het hoofdargument uit de gehele huidige procedure de partijdigheid, ongepastheid en gebrekkige begeleiding van dhr. [M.] betreft. Het is onaanvaardbaar dat de persoon die de oorzaak van een interne beroepsprocedure uitmaakt, oordeelt over het al dan niet gegrond zijn hiervan. De Raad oordeelde hier eerder gelijkaardig over en meende dat zulks niet kan (zie RvStvb. 29 juli 2010, nr. 2010/28; RvStvb. 29 juli 2010,

nr. 2010/032 en RvStvb 20 september 2010, nr. 2010/063). Deze rechtspraak kan *in casu* analoog worden toegepast, daar de examinator van de betwiste evaluatie heeft deelgenomen aan de beraadslagingen en de uitzondering op geen enkele wijze van toepassing kan zijn, aangezien er nog meer dan voldoende leden resteerden om het quorum te behalen. Wat dat betreft dient er opgemerkt te worden dat de interne beroepsinstantie zelfs uit slechts één persoon mag bestaan.

Volgens verzoekende partij roept niet alleen de aanwezigheid van de heer [M.] vragen op. In de examencommissie zetelden ook leden waarvan de onpartijdigheid in het gedrang komt. Zo dient onder meer gewezen te worden op de aanwezigheid van [J.T.]. Deze heeft een architectenbureau samen met dhr. [M.] en kan dus evenmin objectief oordelen over het gedrag van de heer [M.]. Zowel de heer [M.] als de heer [T.] hadden zich dienen terug te trekken teneinde minstens de schijn van onpartijdigheid op te houden. Tevens stelt zich de vraag of de aanwezigheid van praktijkdocenten [H.B.] en [E.W.], die het gedrag van hun collega toelaten en toedekken, verantwoord is. Ook deze leden dienen te worden geweerd, gelet op het specifiek karakter van de klacht van verzoekende partij. De docenten konden immers niet anders dan op de hoogte zijn van het gedrag van de heer [M.]. Het feit dat zij hem reeds meerdere jaren zijn gang laten gaan, impliceert een medeplichtigheid in hoofde van deze docenten. Zij kunnen dan ook niet meer als objectieve personen aanzien worden om zijn gedrag te beoordelen. Om deze dient de commissie minstens in een andere en objectieve samenstelling de beslissing te herzien.

In haar *antwoordnota* bevestigt verwerende partij dat de betrokkenen deelnamen aan de beraadslaging van de examencommissie, maar dat dit een objectieve beoordeling [niet] heeft verhinderd.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat verwerende partij in haar antwoordnota bevestigt dat de betrokkenen deelnamen aan de beraadslaging en dat dit een objectieve beoordeling heeft verhinderd. Zij beaamt met andere woorden dat de bestreden beslissing onregelmatig is, conform de rechtspraak van de Raad d.d. 29/07/2010 en 10/09/2010.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroeft op de bevoegdheid van de examencommissie en de schending van de zorgvuldigheidsplicht.

Standpunt van partijen

Volgens verzoekende partij is de onderstaande bewering uit de bestreden beslissing ook zeer verbazingwekkend:

“Een belangrijk onderdeel van de vraag naar herziening van het examenresultaat gaat over de behandeling van de student door de begeleider. De examencommissie is echter onbevoegd om hierover uitspraak te doen en legt dit voor aan de onderwijscommissie.”

Met deze eenvoudige stelling veegt men de klacht van verzoekende partij m.b.t. de gebrekkige en ongepaste begeleiding van tafel. Deze bewering is foutief op twee vlakken. Enerzijds is de examencommissie wel degelijk bevoegd om te oordelen over de gebrekkige begeleiding en beoordeling van een docent. Zo is nergens in het OER het tegendeel terug te vinden. Eveneens leest men dat een student die oordeel dat een examenresultaat of een beslissing van de examencommissie aangetast is door een schending van het recht, beroep kan instellen bij de examencommissie zodat deze wel degelijk bevoegd is. Anderzijds is het ook compleet onduidelijk op basis van welke regelgeving verwerende partij meent dat de onderwijscommissie wel bevoegd is om hierover te oordelen, maar de interne beroepscommissie niet. Uit art. 21.2.1 OER blijkt duidelijk dat de onderwijscommissie geen bevoegdheid heeft in de huidige procedure. Verzoekende partij brengt daarentegen wel duidelijk naar voor dat de wijze waarop zij begeleid en geëvalueerd werd op onrechtmatige, onzorgvuldige en onrespectvolle wijze is uitgevoerd. Deze schending van de rechten van verzoekende partij valt wel degelijk onder de bevoegdheid van de examencommissie, zodat alle argumentatie op dit vlak – op basis van een vermeende onbevoegdheid – reeds de nietigheid van de beslissing impliceert.

Verzoekende partij had bij haar intern beroep ook het relaas gevoegd van een studente architectuur die dezelfde wantoestanden beschrijft als deze welke verzoekende partij in haar intern beroep aankaartte. Dit schrijven negeert men volledig. Tevens had verzoekende partij een overzicht van chatberichten bijgevoegd waaruit de onprofessionele handelingen door de docent(en) bleek. Verzoekende partij had reeds in december de problematiek aangekaart bij de ombudsdiens. Het is onbegrijpelijk dat al deze objectieve elementen eenvoudigweg van tafel worden geveegd met een vermeende onbevoegdheidsverklaring.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat dit onderdeel van de bespreking in de examencommissie een insteek uitmaakt die niet gewogen heeft op de uiteindelijke besluitvorming. De examencommissie heeft de argumenten van verzoekende partij op dit punt geenszins terzijde willen schuiven, maar verzoekende partij er net op willen wijzen dat zij met klachten over de onderwijsorganisatie terecht kan bij de onderwijscommissie.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op de schending van artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

Standpunt van partijen

In een eerste middelonderdeel haalt verzoekende partij aan dat er sprake is van een schending van de motiveringsplicht en gebrekkige begeleiding. Bij het lezen van de bestreden beslissing dient er volgens verzoekende partij te worden besloten dat deze op geen enkele wijze afdoende gemotiveerd is. Er wordt op geen enkele wijze geantwoord op de concrete grieven van verzoekende partij. Verzoekende partij heeft in haar intern verzoekschrift zeer concreet uiteengezet op welke wijze zij niet correct begeleid en geëvalueerd werd. Verwerende partij laat echter na een afdoende motivering te geven omtrent de gebrekkige begeleiding. Zij tracht te motiveren met een summiere uiteenzetting. Op basis hiervan komt verwerende partij tot het besluit dat er geen sprake is van een gebrekkige begeleiding. Het mag echter duidelijk wezen dat dergelijke motivering op geen enkele wijze afdoende is.

Een administratieve overheid wordt verplicht in de akten de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, dit is echter niet het geval. Verzoekende partij kan namelijk op basis van de motivering op geen enkele wijze de motieven begrijpen die aan de basis van de bestreden beslissing liggen. Zo wordt door verzoekende partij duidelijk aangetoond dat er sprake is van een gebrekkige begeleiding en dat de korte momenten niet eenmalig zijn of een bepaalde oorzaak hebben, maar systematisch zijn. Dit argument wordt niet afdoende beantwoord, men poneert enkel dat een korte feedback bepaalde oorzaken kan hebben zonder dit *in concreto* aan het dossier, de evolutie of de ontwerpen van verzoekende partij te koppelen. De klacht van verzoekende partij betreft natuurlijk niet enkel de duur van de feedbackmomenten, maar ook de zinloosheid ervan, de

onwil van de docent om verzoekende partij ook maar enigszins bij te sturen en de ongepaste opmerkingen waarmee hij dit alles deed. Men lijkt ook te suggereren dat verzoekende partij niet geparticeerd zou hebben in de groepsgesprekken, terwijl ook dit een volstrekt ongefundeerd argument is.

De Raad oordeelde eerder dat een gebrekige begeleiding de oorzaak voor het niet-slagen van een student kan zijn, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen voor de student onmogelijk maakt, doordat bijvoorbeeld essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaand was. Hier wordt duidelijk aangetoond dat de begeleiding van de heer [M.] onbestaand, vernederend en zelfs contraproductief was, hetgeen het verzoekende partij onmogelijk gemaakt heeft om te slagen voor het betwiste opleidingsonderdeel. Men kan zich in dat verband met al deze klachten er dus niet eenvoudig vanaf maken door enkel te stellen dat een korte feedback in bepaalde gevallen mogelijk is.

In een tweede middelonderdeel roept verzoekende partij een schending van de materiële motiveringsplicht in. Naast het feit dat men eenvoudigweg niet antwoordt op bepaalde aspecten, vindt er tevens een schending van de materiële motiveringsplicht plaats wanneer men dan wel ingaat op bepaalde argumenten. Verzoekende partij verwijst naar de vaste rechtspraak van de Raad van State hieromtrent. Verwerende partij miskent de rechtspraak van de Raad van State, daar de bestreden beslissing gebaseerd is op motieven die niet overeenstemmen met de realiteit.

Verzoekende partij weerlegt vervolgens de diverse overwegingen van de examencommissie. De heer [M.] gaf verzoekende partij telkens slechts 3 minuten tijd tijdens het feedbackmoment om haar ontwerp te bespreken, terwijl hij hier bij andere studenten 20 minuten tijd voor gaf. Het argument dat verwerende partij in dit kader aanvoert is absoluut irrelevant. Het project van verzoekende partij had geen enkele kans om te evolueren bij gebrek aan nuttige feedback van de heer [M.]. Hij was telkens zeer beknopt in zijn antwoorden en weigerde uit te leggen waarom iets niet goed was. Er wordt verwacht dat verzoekende partij een proces ondergaat met haar ontwerpen, maar dit is onmogelijk als de docent geen feedback geeft. Het enige dat verzoekende partij telkens te horen kreeg, was dat het slecht, oninteressant of saai was. Dit is geen feedback, maar een appreciatie. Het mag duidelijk wezen dat een student met dergelijke feedback niets opschiet en deze compleet waardeloos is. Het feit dat “*het project dermate geëvolueerd is*”, komt omdat verzoekende partij geen feedback kreeg van de heer [M.]. Verzoekende partij was volledig op zichzelf aangewezen voor het creëren van alle ontwerpen en heeft alle studies

gemaakt zonder enige hulp van de docent, hetgeen nochtans noodzakelijk is voor een evolutie. Het feit dat er in de bestreden beslissing impliciet wordt erkend dat de feedback zeer summier was, vindt net zijn oorzaak in de gebrekkige begeleiding. Als de docent verzoekende partij telkens had bijgestaan en feedback had gegeven, dan zou verzoekende partij zoals andere studenten wel een evolutie hebben doorgemaakt.

De bewering “*dat er geen of onvoldoende elementen voorgelegd worden die toelaten een inhoudelijk gesprek te voeren of aan te vatten*” is volgens verzoekende partij manifest onwaar. Zij kwam elke les met zeer veel materiaal, zelfs meer dan wat nodig was. Verzoekende partij deed dit bewust, zodat ze dan met een ontwerp naar huis kon gaan om verder mee te werken en zodat er één van de vele ontwerpen uitgekozen kon worden waarmee ze verder kon gaan. Uiteindelijk heeft verzoekende partij in totaal meer dan 10 verschillende ontwerpen, 6 proefmaquettes, veel verschillende studieschetsen en heel veel verschillende grondplannen gemaakt, terwijl haar studiegenoten gewoon telkens konden verder werken en niet zoveel plannen en maquettes hebben moeten maken.

Verder stelt verzoekende partij dat zij nooit aan haar docent gevraagd heeft om “kant en klare” oplossingen te geven. Het minste wat verzoekende partij verwachtte, was dat de heer [M.] haar een basis zou geven, zodat ze hierna verder kon ontwerpen en zelf een richting zou kunnen opgaan. Dit deed hij echter niet. Hij gaf geen feedback, zelfs niet om verzoekende partij de nodige zelfkritische reflex te laten ondergaan. Er is een groot verschil tussen verzoekende partij af te kraken en te zeggen dat ze telkens opnieuw moet beginnen en tussen haar op een bepaalde weg te wijzen, zodat ze zelfstandig verder kan werken en telkens haar ontwerp verder kan opbouwen. Verzoekende partij hoorde het verschil tussen andere studenten en zichzelf. Andere leerlingen werden door de heer [M.] wel op weg geholpen en gaf hen wel de nodige kritiek en feedback, zodat ze verder konden werken en telkens met een verbeterd ontwerp terug konden komen, waardoor ze wel een proces hadden. Bij verzoekende partij gebeurde dit niet, waardoor ze niet verder kon met haar ontwerpen.

Dit semester was, ondanks het gebrek aan begeleiding van de heer [M.], een volledig zelfstandig ontwerpproces voor verzoekende partij. Zij heeft niets anders gedaan dan een zelfkritische reflex te ondergaan, zonder enige feedback. Ze heeft zelf alles onderzocht en hierdoor veel tijd verloren. Het feit dat er gezegd wordt dat verzoekende partij onvoldoende de intentie en de

nodige zelfkritische reflex toont, is absoluut onwaar, steunt nergens op en is louter gebaseerd op de eenzijdige stelling van de docent.

Verder stelt verzoekende partij dat de uitgangspunten *niet* uitvoerig in de opdracht omschreven staan. De heer [M.] veranderde zomaar bepaalde punten van de opdracht, zonder dit officieel te verklaren. Hierdoor werd het al moeilijker om de opdracht te begrijpen. Hij vertelde dit ook maar telkens aan bepaalde studiegenoten, waardoor slechts sommige studenten de veranderde punten wisten en anderen niet. In de plaats van zinnige feedback te geven, zei de heer [M.] liever tegen verzoekende partij dat het vak niet voor haar was en dat hij niet ziet dat verzoekende partij “architectuur graag doet”. Ondanks zijn tegenwerking bleef verzoekende partij toch altijd verder doen en gaf ze de moed niet op, zelfs niet als er racistische opmerkingen werden gegeven tijdens de feedback. Op het einde van het semester was verzoekende partij al mentaal en fysiek kapot door prof. [M.] en was zij niet bereid opnieuw te horen dat het niets voor haar was en vernederd te worden. Dit is de enige reden waarom zij niet meer naar de feedback van 14 februari 2018 is gekomen. Verzoekende partij heeft ook klacht neergelegd bij de ombudsman over de handelwijze van de docent. Ook dit blijft onbesproken in de bestreden beslissing. Verzoekende partij geeft ook een voorbeeld van de veranderende instructies. De stelling “*De uitgangspunten van de onderzoeksvraag werden onvoldoende begrepen, nochtans staan deze uitvoerig in de opdracht beschreven*” is bijgevolg onwaar.

Verder stelt verzoekende partij dat zij talloze (15) schetsen heeft ingediend. Dit toont andermaal de grote onzorgvuldigheid van de bestreden beslissing aan. Na de bestreden beslissing werd deze fout wel opgemerkt alsook erkend en heeft men dit trachten recht te zetten, maar dergelijke foutieve stellingen hebben de bestreden beslissing natuurlijk beïnvloed. Dat dit niet werd opgemerkt door de heer [M.] (de praktijkdocent) en dat hij dit zomaar laat passeren, is tekenend voor zijn gedrag en partijdigheid, alsook voor de onzorgvuldigheid waarmee de beroepscommissie het beroep van verzoekende partij en de problematiek binnen dit opleidingsonderdeel benader.

In een derde middelonderdeel haalt verzoekende partij de schending van de materiële motiveringsplicht, het *patere legem*-beginsel en de ECTS-fiche aan. De instelling is gebonden door de voorschriften die zijzelf heeft vastgelegd. Aangezien de beoordeling van verzoekende partij niet conform de bepalingen in de ECTS-fiche is gebeurd, kan deze niet als redelijk worden aanzien. De bestreden beslissing beantwoordt niet op welke wijze verzoekende partij niet

voldaan zou hebben aan de criteria vermeld in de ECTS-fiche. Men poneert vage concepten, zonder deze te verbinden aan het dossier of aan de criteria die men dient te beoordelen. De evaluatiecriteria zijn terug te vinden in de ECTS-fiche en hebben betrekking op proces, ontwerp en presentatie. Men haalt in de bestreden beslissing volstrekt verkeerde en zeer vage motieven aan om de onvoldoendes van verzoekende partij op deze aspecten te motiveren. Bovendien slaan deze motieven nergens op. Tevens toont verzoekende partij aan dat zij wél heeft voldaan aan de te behalen criteria. De bestreden beslissing stelt dat het tekort gebaseerd is op de volgende elementen:

- Ontwerpen beantwoorden niet aan het functioneel programma
- Het ontwerp mist culturele ambitie
- Er zijn manifest onvoldoende schetsen ingediend
- Verzoekende partij zou nauwelijks participeren in de studiowerking

Vervolgens overloopt verzoekende partij de criteria uit de ECTS-fiche (voor proces, project en presentatie) en geeft ze hierbij duiding, alsook koppelt ze dit terug naar de score die ze kreeg. Voor ‘proces’ kreeg verzoekende partij een zwaar onvoldoende, met als motivering: “*Zelfdiscipline of motivatie of inzet ontbreekt, student participeert nauwelijks aan de studiowerking of komt nauwelijks tot een reflectie over de uit te voeren taken waardoor het ontwerpproces niet vordert*”. Vervolgens leest verzoekende partij de criteria in de ECTS-fiche, waarbij ze telkens aangeeft in welke mate ze deze behaald heeft.

Wat betreft ‘de mate waarin de student actief deelneemt aan de studiowerking’ stelt verzoekende partij dat zij elke les aanwezig is geweest (behalve de laatste les, omdat zij toen naar de ombuds ging). Elke les had verzoekende partij heel veel materiaal bij om aan de docent te tonen. Gezien hij het nooit goed vond, maakte verzoekende partij elke les meer en meer ontwerpen zodat ze meerdere ontwerpen had om te tonen. De heer [M.] vond het echter nooit goed, ook al had verzoekende partij meerdere ontwerpen op één dag mee. Wanneer andere studenten hun ontwerp toonden, ging verzoekende partij altijd mee kijken en lette zij zeer aandachtig op. Zij nam elke les ook alle nodige stukken mee (een nieuw ontwerp, plannen, schetsen en maquette). Het is dan ook een raadsel waarom verzoekende partij niet aan dit criterium zou voldoen. Enige uitleg hieromtrent is ook niet terug te vinden in de bestreden beslissing. Volledig aan een nieuw ontwerp beginnen, is zeer tijdverdurend. Dit is een proces dat dagenlang duurt. Verzoekende partij hield zich hier dag en nacht mee bezig. Na al dit harde werk hoorde verzoekende partij telkens enkele beknopte woorden en geen feedback waar zij

iets mee was. Bijna na elke ‘feedback’ heeft verzoekende partij dit ganse proces opnieuw moeten doen.

Wat betreft ‘de mate waarin de student met andere studenten overlegt, zijn/haar standpunten kan argumenteren, en taken opneemt in een groepswerk’ stelt verzoekende partij dat er voor deze opdracht geen groepswerk of dergelijke was, maar de studenten hadden soms wel begeleiding in groepjes van 3-4. Verzoekende partij luisterde altijd aandachtig mee, omdat ze erg benieuwd was naar de ontwerpen van anderen en ze zo zelf ook tips kon gebruiken die de docent bij haar nooit gaf. Opnieuw ligt geen enkel bewijs voor van enige basis voor een onvoldoende.

Wat betreft ‘de mate waarin de student op een constructieve manier kan omgaan met kritiek op een architecturaal ontwerp’, stelt verzoekende partij dat zij nooit nuttige kritiek heeft gekregen. De bedoeling van een praktijkdocent is dat hij studenten met zijn kritiek op weg zet. De heeft [M.] was altijd zeer beknopt en informatieloos bij zijn feedback. Aan zijn korte antwoorden heeft verzoekende partij nooit iets gehad. Desondanks werkte verzoekende partij toch telkens verder en probeerde ze het ontwerp te verbeteren. Wanneer ze dan terug kwam verliet de docent het lokaal, terwijl hij eigenlijk tot 18 uur moest blijven en de studenten die nog hulp nodig hadden verder moest helpen. Verzoekende partij is blijven verder werken, maar mocht maximum één keer langskomen bij de docent. Als ze iets nieuws had, kreeg ze dus geen gehoor of feedback. Verzoekende partij moest dus wachten op het volgende feedbackmoment, terwijl de docent natuurlijk verplicht is om de studenten verder te helpen. De docent kwam te laat in de les, terwijl verzoekende partij altijd op tijd was. Hij kwam altijd zeer slechtgezind en zuchtend naar verzoekende partij toe. Na alle negatieve commentaar is verzoekende partij te rade gegaan bij een andere docent (ingenieur). Deze maakte een tekening voor verzoekende partij. De docent wou enkel naar de tekening kijken nadat verzoekende partij zei dat een andere docent deze had gemaakt.

Wat betreft ‘de mate waarin de student zijn eigen ontwerpproces doelmatig kan beheren’ stelt verzoekende partij dat er tijdens het proces verwacht wordt dat het ontwerp van de student evolueert. Verzoekende partij stelt zich de vraag hoe zij kon evolueren, nu zij nooit de nodige feedback kreeg en telkens opnieuw diende te beginnen. Verzoekende partij heeft dit gedaan en is blijven verder ontwerpen, ondanks de nutteloze commentaar. Andere docenten gaven net tips aan andere studenten hoe ze hun ontwerp sterker konden maken, in plaats van volledig opnieuw

te beginnen. Deze docent wist dat verzoekende partij al achterstond, maar bleef toch telkens zeggen dat zij niet verder kon met het ontwerp. Zelfs bij de voorlaatste feedback, terwijl alle studiegenoten intussen al klaar waren met hun ontwerp, zei de docent nog steeds tegen verzoekende partij dat ze iets anders moest doen.

Volgens verzoekende partij voldoet zij ook aan de competenties die ze diende te behalen. De docent heeft nooit de probleemstellingen bij het ontwerp van verzoekende partij geformuleerd, waardoor ze nooit een goed proces heeft kunnen voorleggen. Een student heeft feedback nodig, maar verzoekende partij heeft nooit de typologische probleemstelling gekregen door de heer [M.]. Verzoekende partij heeft ook nooit kritiek gekregen, waardoor ze het niet in haar ontwerpproces kon integreren. Verder bestaat er geen duidelijk afgebakende context, want alle docenten maken eigen versie van hun opdrachten waardoor het onmogelijk is nog in deze context te kunnen ontwerpen. Alle studenten worden ongelijk gequoteerd.

Wat betreft ‘project’, verwijst verzoekende partij naar de criteria die de ECTS-fiche hiervoor bepaalt. Dit semester diende verzoekende partij enkel en alleen relevante informatie op te zoeken, elke keer opnieuw en deze dan in een ontwerp om te zetten en verder te analyseren. Verzoekende partij heeft veel analyses gemaakt en deze telkens opnieuw toegepast in haar ontwerpen, zonder de hulp van de docent. Verder heeft verzoekende partij de vereiste communicatie en kritiek van de docent nooit gekregen. Hierdoor kon ze dit ook niet in het ontwerpproces integreren, waardoor verzoekende partij het allemaal zelf moest opzoeken en oplossen. In dit vak is communicatie tussen de docent en de student zeer belangrijk, zoals het criterium aangeeft. Als de communicatie er wél was geweest, zou verzoekende partij zonder probleem de kritiek begrijpen en deze kunnen toepassen op haar ontwerp. De andere criteria waren onmogelijk te behalen zonder architecturale hulp van de docent.

Wat betreft ‘presentatie’, verwijst verzoekende partij naar hetgeen de ECTS-fiche voorziet. De door verzoekende partij gepresenteerde schetsen, haar schaalmodellen en tekeningen waren zeer netjes gemaakt en zij heeft met alles rekening gehouden (tekendconventies, meerdere vluchtpunten...). Haar schetsen lieten haar concept zeer goed zien. Verzoekende partij heeft alles gepresenteerd wat er gevraagd werd. Haar schetsen, conceptnota en modellen waren zeer gedetailleerde gemaakt en zonder problemen te bezichtigen. Tijdens haar mondelinge jury merkte verzoekende partij verder een aantal zaken op. Voor/tijdens haar presentatie hadden de externe juryleden een zeer onprofessionele houding en gaven ze de indruk dat het zeer

oninteressant was en ze snel weg wilden gaan. Dit was zelfs voordat verzoekende partij haar mondelinge toelichting gaf en dit gaf al een demotiverend gevoel. Tijdens haar mondelinge toelichting legde verzoekende partij haar concept uit, alsook hoe zij alles had toegepast. Tijdens een mondelinge jury wordt er nooit gezegd wat de resultaten zijn, want dit wordt eerst besproken met de andere juryleden en de docent. Bij verzoekende partij daarentegen werd er meteen gezegd: *“Ik hoop dat je het in de tweede zit beter gaat doen of iets anders gaat volgen, want zo lukt het echt niet.”* Over het proces werden geen vragen gesteld. De heer [M.] was ook telkens met het jurylid naast hem aan het fluisteren, terwijl het de bedoeling is dat de docent zo weinig mogelijk of niets zegt en de juryleden de leiding moeten nemen. Dit maakte het voor verzoekende partij zeer moeilijk om zich nog te kunnen concentreren. Het is als jury niet de bedoeling om tegen een student te zeggen dat hij/zij moet stoppen met zijn/haar studies. Verder stelt verzoekende partij dat zij tot op heden nog geen kennis heeft kunnen nemen van het juryverslag.

Verzoekende partij besluit dat niet alleen de samenstelling van de examencommissie onrechtmatig was, maar dat deze zich ook onterecht bevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de voornaamste klacht van verzoekende partij. De bestreden beslissing maakt eveneens verschillende schendingen uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur waaraan onderwijsinstellingen onderworpen zijn. Zo wordt er op geen enkele wijze geantwoord op de grieven van verzoekende partij met betrekking tot de gebrekkige en onrespectvolle begeleiding die zij heeft gekregen en het feit dat zij dit heeft gesignaleerd aan de ombudsman. Dat er diverse medestudenten ook intern beroep hebben ingediend m.b.t. de handelwijze van deze docent, laat de beroepsinstantie ook onvermeld. Ook oud-studenten formuleren dezelfde klachten. Daarnaast zijn er tal van elementen in de bestreden beslissing opgenomen die niet overeenstemmen met de realiteit en die door verzoekende partij worden weerlegd. Er bestaat geen twijfel dat de bestreden beslissing onredelijk tot stand is gekomen en bijgevolg niet als rechtmatig kan worden aanzien.

Het ontwerp van verzoekende partij verliep inderdaad moeizaam, aangezien zij geen feedback kreeg. De “zwaar onvoldoende voor schetsen” is niet correct, nu dit gebaseerd is op het foutieve uitgangspunt dat verzoekende partij maar 1 schets zou hebben ingediend, terwijl zij alle 15 heeft ingediend. De stelling “het project bevat te veel fouten” is bijzonder merkwaardig, gezien de heer [M.] weigerde verzoekende partij haar fouten mee te delen. Verzoekende partij zou niet de commentaar moeten lezen dat zij een “zwakke uitleg” heeft als zij dit semester iets had bijgeleerd. Men mag niet vergeten dat verzoekende partij zich reeds in haar tweede jaar bevindt

en dat zij bovendien reeds vier jaar lang architectuur had gestudeerd aan de middelbare school. Daar behaalde zij voor praktijk altijd meer dan 70% en was ontwerpen geen probleem voor haar. Zij is afgestudeerd met onderscheiding en is gepassioneerd door architectuur. In de tweede zittijd wordt het proces, dat op 40% van de punten staat, meegenomen: men kan dit niet opnieuw doen. Verzoekende partij heeft hiervoor een zwaar onvoldoende gekregen, terwijl zij eigenlijk ‘uitmuntend’ verdiende. Verzoekende partij vraagt dan ook minstens dat zij voor ‘proces’ een andere opdracht krijgt, die nog voor de tweede zittijd wordt geëvalueerd en begeleid wordt door een andere docent.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de stelling dat dit al jaren bezig is, gebaseerd is op stuk 3 afkomstig van slechts één studente, waarin de vermelde collega’s niet genoemd worden. Verwerende partij wijst er op dat [Y.C.] in 2016-2017 nooit ingedeeld was in een ateliergroep onder leiding van de heer [M.]. Verwerende partij wijst er ook op dat de chatberichten niet over de heer [M.] gaan. Op de bijlage bij het intern beroep zijn de voornamen van deze studenten te zien. Verzoekende partij legt echter wel ‘citaten’ van andere atelierbegeleiders in de mond van de heer [M.]. Verder stelt verwerende partij dat de zogezegde bewijsstukken niet over de heer [M.] gaan en ook bezwaarlijk objectief genoemd kunnen worden. Verder stelt verwerende partij dat de begeleider verklaart nooit studenten uit te lachen. Zij ziet ook geen reden om aan de verklaring van de begeleider te twijfelen. Verwerende partij antwoordt dat de docent telkens de basisfouten in het ontwerp opgesomd heeft. De werking van het atelier gebeurt in groep. Een student wordt nooit belachelijk gemaakt of publiek vernederd. De heer [M.] heeft verzoekende partij elke week opnieuw uitgelegd dat haar ontwerp niet voldeed aan de basiscriteria van de opgave. Studenten kunnen de begeleidingen van andere studenten uit hun ateliergroep volgen indien ze dit wensen. Verzoekende partij toont hierin echter weinig interesse. De begeleiding was er zeker en was noch vernederend, noch contraproductief. Ondanks het vele materiële werk dat verzoekende partij steeds leverde, was er zeer weinig evolutie in het inzicht van de probleemstelling zoals geformuleerd in de opgave en bleef het geleverde werk oppervlakkig.

Verder stelt verwerende partij dat verzoekende partij zich de basisbegrippen over ruimtelijke architectuur en het daarbij horend vocabularium, die aangereikt werden tijdens de oefeningen in de eerste bachelor architectuur, onvoldoende eigen heeft gemaakt. Het gesprek over de culturele ambities bij deze ontwerpoefening verliep daarom uiterst moeizaam. Op de steeds hernieuwde vraag of het goed genoeg was om mee verder te gaan, heeft de docent telkens ‘neen’

moeten antwoorden. Verwerende partij wijst er op dat de kwantiteit zeker voldoende was, de kwaliteit echter niet. De student moest voor deze oefening zelf een aantal basisthema's ter ondersteuning van zijn ontwerp aanreiken die het louter functionele en construeerbare overstijgen. Verzoekende partij kwam echter niet tot een persoonlijke probleemstelling.

Van de studenten wordt er verder inderdaad verwacht dat ze een volledig zelfstandig ontwerpproces doorlopen. Dit start bij het formuleren van een culturele ambitie, waarna telkens terug over wordt gereflecteerd. Dit weerspiegelt zich niet alleen in de ontwerpportfolio, maar ook in het eindresultaat van het ontwerp dat aan de jury wordt voorgelegd. Tevens stelt verwerende partij dat de uitgangspunten zeer uitvoering in de opdracht staan omschreven. De punten vanaf paragraaf 2 zijn helemaal geen ‘uitgangspunten’, maar slechts materiële details. De binnenmaat van de liftschacht werd nooit gewijzigd. Er werd uitgelegd dat een dragende muur van 15 cm dikte rondom een liftschacht voldoende is. De heer [M.] verklaart nog nooit een racistische opmerking te hebben gemaakt, niet over verzoekende partij en niet over andere studenten of mensen. De opmerking dat “hun volk hier niet hoort” werd nooit geformuleerd. Verwerende partij heeft geen enkele reden om daaraan te twijfelen. De docent ontving nooit eerder een klacht.

In de opgave staat verder inderdaad vermeld dat de plannen gepresenteerd worden met het noorden naar boven. Daardoor komen de plannen echter geroteerd op het blad te staan, wat de leesbaarheid niet ten goede komt en bovendien veel moeilijker is om te verwerken. De docent heeft daarom gezegd dat de plannen ook niet-geroteerd mochten opgetekend worden. Daarbij werden suggesties gedaan voor een eenvoudige en economische bladschikking. Het bericht in bijlage stelt ook duidelijk: “[M.] zei dat je de plannen ook zo *kunt* plaatsen...”. De uiteindelijke bladschikking en lay-out zijn echter de verantwoordelijkheid van de student en maken deel uit van de opdracht. Plannen met het noorden naar boven werden evenwaardig geëvalueerd. Verder diende de beperking van de oppervlakte op de verdieping tot 140m² volgens de heer [M.] inderdaad niet strikt opgevolgd te worden. Wel werd er uitdrukkelijk gevraagd om de buren op het perceel waar tegenaan moet worden gebouwd, niet te benadelen i.v.m. licht en zicht. Dit sluit aan bij de algemene inhoud van de opgave, maar was geenszins een beperking voor de studenten. Als algemene regel geldt bij de ontwerpopgaves in de verschillende opleidingsonderdelen ‘Architectonisch Ontwerpen’ dat deze in de loop van het ontwerpproces soms bijgestuurd moeten worden. Afspraken die dan binnen een ateliergroep gemaakt worden, gelden dan alleen binnen deze groep. Ondanks wat er beweer wordt, zijn er geen wijzigingen

aan de opdracht aangebracht, tenzij dat de beperking tot 140m² ruimer geïnterpreteerd mocht worden.

Verwerende partij stelt dat de verwarring over het aantal ingeleverde schetsen te betreuren is en te wijten is aan volgende omstandigheden:

- Er zijn twee docenten schetsen;
- Begin december 2017 dienden schetsen te worden ingeleverd;
- Verzoekende partij heeft daarvoor uitstel gevraagd en gekregen tot half december 2017;
- Deze laatste schetsen werden door de docent schetsen over het hoofd gezien;
- Bij de feedback kwam dit niet naar boven.

Dit werd evident rechtgezet.

Verder was verzoekende partij wel elke les aanwezig met veel materiaal, maar participeerde ze te weinig aan de (groeps-)studiowerking. De docent ontkent dat verzoekende partij veelal meekeek naar het ontwerp van de andere studenten. Met studiowerking wordt niet het leveren van kwantitatief meetbaar materiaal verondersteld, maar wel een interactief proces van kritische bevraging en zelfreflectie op het eigen ontwerp en op die van andere studenten. Er was inderdaad geen groepswerk voor deze opdracht. Verzoekende partij nam volgens de docent echter maar beperkt deel aan de argumentatie in groep.

Verder had het ontwerp intrinsiek geen structurele logica. Het oplossen van structurele knelpunten is in zo'n situatie naast de kwestie. Gezien de eerste stappen niet correct konden worden genomen, was er verder inderdaad geen opbouw in het ontwerpproces. Verzoekende partij verwachtte dat de docent een 'go' zou geven naar de jury toe. De basis van het ontwerp was daarvoor echter veel te zwak. De docent was steeds duidelijk, om hierover geen misverstanden te laten ontstaan. Verwerende partij heeft er alle begrip voor dat dit hard kan overkomen. De typologische probleemstelling wordt in de uitgeschreven ontwerpopgave overvloedig geduid. Het niet-voldoen aan de uitgangspunten van de opgave is de essentie van de kritiek die meermaals geformuleerd werd. Er werd geen 'eigen versie' van de opgave gemaakt. Er is een duidelijke ruimtelijke context voor de ontwerpopgave geformuleerd. Verder is het net de kern van deze opgave om de ontwerpambities in een ruime, internationale context te situeren. Deze ambities moeten echter door de student zelf geformuleerd worden en zijn dus voor alle studenten verschillend.

Tevens stelt verwerende partij dat de door verzoekende partij aangebrachte referenties onvoldoende relevant waren. Ook was er wel degelijk communicatie. Verder stelt verwerende partij dat dit opleidingsonderdeel volledig gebaseerd is op atelierwerking. De studenten krijgen een ontwerpopgave, bestuderen die en formuleren op basis van hun eerder opgedane kennis een persoonlijk antwoord. Dit proces van ontwerpend onderzoek wordt door de docent gecoacht. De eigen inbreng van de student en de zelfstudie zijn daarin essentieel. Studenten slagen daar wel in op basis van de inzichten verworven tijden ‘Architectonisch ontwerpen’ in de eerste bachelor architectuur en kennis aangereikt in andere opleidingsonderdelen. Dit is tevens de toepassing van kennis uit andere opleidingsonderdelen, zoals constructie, bouwfysica, cultuurgeschiedenis, schetsen digitaal tekenen...

Verwerende partij stelt dat de mondelinge toelichting van verzoekende partij inhoudelijk zeer ondermaats was. De jury vond het project en de inhoudelijke presentatie zwaar onvoldoende. Ze heeft dit omstandig en duidelijk uitgelegd aan verzoekende partij. De jury is correct verlopen, zonder beïnvloeding van de begeleider. Het project spreekt overduidelijk voor zichzelf en het inhoudelijke discours is zeer beperkt.

Verder stelt verwerende partij dat er geen eerdere klachten bekend zijn betreffende de handelswijze van de docent. Er wordt van een student tweede bachelor niet verwacht om alles te weten. Daarom zijn de ontwerpoefeningen ook fictief en duidelijk afgebakend. Er wordt wel verwacht dat de student zich de basisbegrippen en -vaardigheden uit eerste bachelor eigen heeft gemaakt en daarmee nieuwe stappen zet. De fout in verband met de ingeleverde schetsen werd rechtgezet. Louter functionele fouten werden wel steeds verbeterd in de vorige ontwerpen. De laatste versie van het ontwerp werd door de begeleider pas gezien op de jury en daar werden de functionele fouten dus niet uitgehaald. Het mag echter hopelijk duidelijk zijn dat deze oefening het louter functionele ver overstijgt. De onderscheiding van verzoekende partij in de kunsthumaniora staat in schril contrast met de zeer zwakke resultaten die ze in eerste bachelor voor ‘Architectonisch Ontwerpen’ behaalde. Verwerende partij ziet ook niet in waarom verzoekende partij een ‘uitmuntend’ zou verdienen. Dit is volgens haar een bewijs uit het ongerijmde.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat verwerende partij in haar antwoordnota de argumenten van verzoekende partij tracht te weerleggen, enkel en alleen door deze te ontkennen. Verzoekende partij merkt op dat het niet volstaat om een argument louter te

ontkennen zonder het tegendeel aan te tonen. Bijgevolg is het verweer van verwerende partij ongegrond. Verzoekende partij benadrukt dat zij de argumenten van verwerende partij ten stelligste betwist.

Zeer frappant is de uitspraak van verwerende partij dat de klacht omtrent de gebrekkige begeleiding van verzoekende partij slechts afkomstig is van één studente en daarmee tracht te insinueren dat deze bijgevolg niet van belang of ‘waar’ is. Dit is echter een zeer onzorgvuldige handelwijze van verwerende partij, daar de begeleiding verschillende inbreuken uitmaakt van de beginselen van behoorlijk bestuur en deze niet zomaar miskend mag worden. Zo zijn er verschillende klachten over de heer [M.], de studenten durven het gewoon niet te zeggen omdat ze bang zijn voor de gevolgen hiervan. Verzoekende partij is de enige die iets durven zeggen heeft, maar dat betekent niet dat er geen klachten zijn over de heer [M.]. De racistische uitspraak over ‘hun volk’ heeft de heer [M.] wel degelijk gezegd. Verzoekende partij herinnert zich dat deze jongen vorig jaar naar de klas kwam en dat hij tegen verschillende mensen had verteld dat de heer [M.] ook zeer racistisch is. Zelfs de ombudspersoon heeft aan verzoekende partij toegegeven dat er heel veel klachten zijn over de praktijkdocenten in de afgelopen twee jaar, maar dat deze nog nooit opgelost zijn. Het argument dat [Y.C.] nooit was ingedeeld in een atelier o.l.v. de heer [M.] doet geen afbreuk aan het feit dat er sprake is van ongepast gedrag en partijdigheid in de begeleiding van de praktijkonderdelen. Dit is een extra voorbeeld dat de situatie schetst. Ook het argument dat de stukken 3 en 4 van verzoekende partij niet letterlijk de naam van de heer [M.] bevatten, neemt niet weg dat deze duidelijk aantonen dat de begeleiding en beoordeling van de praktijkopleidingsonderdelen gebrekkig zijn en natalig worden uitgevoerd. Er wordt door verzoekende partij duidelijk aangetoond dat er sprake is van een gebrekkige begeleiding die het slagen voor haar onmogelijk heeft gemaakt.

Verder miskent verwerende partij telkens de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden tijdens de praktijklessen. Zo meent zij dat de heer [M.] verzoekende partij nooit belachelijk heeft gemaakt of vernederd heeft. Eveneens zou hij verzoekende partij nooit hebben uitgelachen en is er geen reden om aan de verklaring van de begeleider te twijfelen. Zo zou hij enkel hebben gemeld dat het ontwerp van verzoekende partij niet voldeed aan de basiscriteria en dat zij daarop weinig interesse vertoonde. Verzoekende partij betwist dit echter ten stelligste. Zij blijft bij haar verklaring dat zij respectloos behandeld werd en van een gebrek aan interesse is er eveneens geen sprake. Verzoekende partij ging tijdens de feedback zelfs opstaan om aandachtig de plannen en schetsen van dichtbij te kunnen bestuderen.

Tot slot tracht verwerende partij in haar antwoordnota telkens de grieven van verzoekende partij omtrent de foutieve elementen die werden opgenomen in haar beoordeling, te weerleggen. Hieromtrent dient te worden opgemerkt dat dit verweer geen houdt snijdt. Verzoekende partij heeft namelijk duidelijk uiteengezet waarom de motieven waarop de bestreden beslissing gebaseerd is, niet correct zijn. Zij blijft dan ook bij haar standpunt hieromtrent.

Beoordeling van de middelen samen

1. Het eerste middel van verzoekster betreft de samenstelling van de examencommissie in het kader van de interne beroepsprocedure en de schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

1.1. Het is evident dat een concrete beoordeling moet gebeuren door een instantie die regelmatig is samengesteld. *In casu* stelt de Raad vast dat artikelen 16.3 en 16.4 van het onderwijs- en examenreglement (OER) (stuk 7 van verwerende partij) als volgt bepalen:

“16.3 Samenstelling van de examencommissies voor de opleidingen

16.3.1 De faculteit stelt jaarlijks bij het begin van het academiejaar voor de in artikel 16.1 vermelde opleidingen en programma's de examencommissie samen.

16.3.2 De faculteit bewaakt bij de aanwijzing van de leden de representativiteit van de examencommissie voor de opleiding. Enkel leden van het academisch personeel met een onderwijsopdracht in de betrokken opleiding of het betrokken programma kunnen aangewezen worden als lid van die examencommissie. Het aantal leden van die examencommissie is ten minste vijf en ten hoogste tien leden.

16.3.3 Elk lid van de examencommissie van de opleiding is stemgerechtig voor elke bij die examencommissie geregistreerde student en beschikt over één stem.

16.3.4 De facultaire ombudspersoon en de facultaire studietrajectbegeleider wonen de vergaderingen van de examencommissie van de opleiding bij met raadgevende stem.

16.3.5 De voorzitter van de examencommissie kan ook andere leden van het personeel die betrokken zijn bij het onderwijs en/of bij de evaluatie de toestemming geven tot het bijwonen met raadgevende stem van de vergaderingen van de examencommissie.

16.4 Beslissingen

16.4.1 De leden van de examencommissie zijn verplicht de vergaderingen bij te wonen. Indien zij verhinderd zijn, verwittigen zij de voorzitter van de examencommissie hiervan vooraf en schriftelijk.

16.4.2 De examencommissie neemt slechts bindende beslissingen ten aanzien van een student zo ten minste de helft van de leden aanwezig is. De beraadslagingen zijn geheim.

16.4.3 Wanneer er geen consensus wordt bereikt over het slagen van een student, beslist de examencommissie bij meerderheid van stemmen van de aanwezige leden, blanco's, onthoudingen en ongeldige stemmen niet inbegrepen. Wanneer een lid of de ombudspersoon erom vraagt wordt geheim gestemd. Bij staking van stemmen wordt in het voordeel van de student beslist.

16.4.4 Alle beslissingen van de examencommissie worden afdoende gemotiveerd en genoteerd in een verslag. Een volledige kopie hiervan, inclusief de lijst van de aanwezigen, afwezigen en verontschuldigde leden, wordt uiterlijk vijf kalenderdagen na de bekendmaking van de resultaten van de beraadslaging aan de decaan en de rector bezorgd.”

De Raad stelt ook vast dat de beslissing van de interne beroepsinstantie door de voorzitter, dhr. [R.P.], is ondertekend en dat het verder niet duidelijk blijkt uit deze beslissing of uit het

voorgelegde dossier welke leden van de examencommissie effectief hebben deelgenomen aan de beraadslaging.

Uit het dossier blijkt wel – dit wordt ook bevestigd door verwerende partij in de antwoordnota - dat de heer [M.] aanwezig was tijdens de beraadslaging.

Ook de aanwezigheid van andere door verzoekster gewraakte leden, met name: de docent dhr. [T.] (partner in het architectenbureau met dhr. [M.]) en de praktijkdocenten [H.B.] en [E.W.], wordt niet ontkend door verwerende partij.

1.2. De beoordeling van een correct samengestelde interne beroepsinstantie moet ook zonder vooringenomenheid gebeuren.

In dit verband volstaat geen subjectief aanvoelen. Het is in eerste instantie aan de student om concreet en overtuigend aan te tonen dat een beslissing van partijdigheid getuigt.

De Raad gaat immers uit van het vermoeden van objectiviteit van de docent en de leden van de examencommissie.

Verder wenst de Raad ook dat een examencommissie moet worden samengesteld in die zin dat vermeden wordt dat er een schijn van een gebrek aan onafhankelijkheid en onpartijdigheid wordt gecreëerd. De Raad stelt vast dat het voorliggend beroepschrift *in fine* het gegeven betreft dat de begeleiding en de evaluatie door de heer [M.] op een onrechtmatige, onzorgvuldige en niet-respectvolle wijze zou zijn uitgevoerd, zodat verzoekster niet op het verwachte niveau kon presteren. In het licht van het feit dat het gedrag van de heer [M.] bij uitstek het voorwerp van de betwisting uitmaakt, is de Raad van oordeel dat - om te vermijden dat er een schijn van partijdigheid wordt gecreëerd - deze docent niet kan deelnemen aan de beraadslaging. *In casu* blijkt ook niet uit het dossier dat de continuïteit van de werking van de examencommissie in het gedrang komt. Het hogervermelde artikel uit het OER stelt dat er minimum 5 en maximum 10 leden (die voldoende representatief zijn) moeten deel uitmaken van de examencommissie, waarvan er minstens de helft moet participeren aan de beraadslaging. Verwerende partij toont ook niet concreet aan dat de aanwezigheid van deze docent essentieel was om alsnog een regelmatige beslissing te kunnen nemen.

Het middel is gegrond.

De Raad vraagt verwerende partij om in een andere samenstelling van de examencommissie te voorzien, waarvan ten minste de heer [M.] en de heer [T.] geen deel uitmaken en om deze

samenstelling ook duidelijk kenbaar te maken. Teneinde geen schijn van partijdigheid te wekken, lijkt het de Raad immers niet aangewezen dat de heer [T.], die volgens verzoekster – daarin niet tegengesproken door verwerende partij – een architectenbureau heeft samen met de heer [M.], deel uitmaakt van de examencommissie. De Raad ziet verder geen redenen om ook de heer [B.] en de heer [W.] te wraken. De bewering *an sich* dat deze praktijkdocenten in het verleden niet zijn opgetreden tegen het gedrag van de heer [M.], overtuigt de Raad niet.

2. De Raad stelt vooraf vast, wat de verder ten gronde ontwikkelde middelen betreft, dat verzoekster ten dele in haar verzoekschrift op algemene wijze de gebrekkege onderwijsverstrekking van verwerende partij in het kader van deze opleiding aankaart. Zo wijst zij onder meer op klachten van andere studenten ten aanzien van andere docenten, die *in fine* in het kader van het onderzoek van het voorliggend dossier niet ter zake doen (zie stukken 3 en 4 van verzoekster). De Raad heeft niet de bevoegdheid om zich uit te spreken over de algemene gang van zaken op een bepaalde faculteit. De Raad kan, in het kader van een examenbetwisting, wel concreet de grief van verzoekster beoordelen in welke mate zij in het kader van het betwiste opleidingsonderdeel al dan niet op een gebrekkege wijze is begeleid door de betrokken docent. Het is in die mate dat de grief van de gebrekkege begeleiding door verwerende partij kan onderzocht worden.

3. Verzoekster gaat ten gronde niet akkoord met het cijfer van 7/20 dat zij heeft gekregen voor het opleidingsonderdeel ‘Architectuur en Cultuur: architectonisch ontwerp’ (9 studiepunten). In eerste instantie beroept verzoekster zich op de schending van de motiveringsverplichting door de examencommissie, zowel wat de evaluatie als de gebrekkege begeleiding betreft.

Vooreerst moet de Raad benadrukken dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekende partij niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad heeft er begrip voor dat architecturale prestaties die tot stand komen in het kader van een atelierwerking omwille van de aard ervan moeilijker objectieveerbaar en evalueerbaar zijn dan andere prestaties (bv. waar de leerstof aan de hand van een cursus gedoceerd wordt in een hoorcollege en via een schriftelijk/mondeling eindexamen de verworven kennis en

competenties van de student worden getoetst). Zoals bij elke examenbeslissing dient het onderliggend dossier de beslissing op voldoende wijze te onderbouwen, zodat kan nagegaan worden of de beoordeling op een correcte wijze tot stand is gekomen en de toets van de redelijkheid kan doorstaan.

Hiertoe is het vooreerst belangrijk dat er een duidelijke ECTS-fiche of studiegids wordt opgesteld en dat deze correct worden opgevolgd. In het geval dat een deel van de evaluatie - zoals *in casu* - bestaat uit het evalueren van een proces dat de student doormaakt, is het ook aangewezen om duidelijke richtlijnen te hanteren over welke informatie moet worden bijgehouden en waarover tijdig moet worden gecommuniceerd naar de student toe, zodat deze gedurende het academiejaar weet waar hij aan toe is en desgevallend op gepaste wijze kan remediëren. De student moet tijdens het academiejaar een duidelijk zicht krijgen op de competenties welke hij nog onvoldoende heeft gerealiseerd. De communicatie hierover kan in functie van een bepaalde leeromgeving eerder mondeling gebeuren, maar omdat van de transparantie vereist dit daarnaast ook een (eventueel beperkte maar wel) duidelijke schriftelijke neerslag.

Het coachen van een architecturaal project gebeurt in een andere leeromgeving dan bv. een stage in het onderwijs, waar gewerkt wordt met gedetailleerde feedback- en evaluatieformulieren en reflectieverslagen tijdens de stageperiode. De coaching in deze context impliceert niet dat elke activiteit van het begin tot het einde moet worden beoordeeld met een concreet cijfer of aan de hand van een code met een neergeschreven commentaar. ‘Coaching’ van een proces houdt wel in dat een student op een positieve wijze wordt gestimuleerd om de vooropgestelde doelen en competenties te bereiken. Van een student kan ook zelfstudie en actieve inbreng verwacht worden.

Belangrijk hierbij is wel dat er voldoende informatie beschikbaar is om een betrouwbaar beeld te krijgen van het coaching-proces en het geheel van de prestaties en inzet van de student. Zo niet zal de student die naderhand een eindbeoordeling krijgt deze niet begrijpen en kan de verantwoordelijke eindjury ook niet met kennis van zaken over het geheel van het proces het eindresultaat beoordelen. Het is binnen dit appreciatiekader dat de Raad voorliggend dossier zal toetsen.

Uit de cursusinformatie (zie stuk 2 van verwerende partij) en de opgave van het ontwerp (stuk 6 van verwerende partij) blijkt dat voorliggend beroep betrekking heeft op een praktisch

opleidingsonderdeel, waarbij de atelierwerking centraal staat. De studenten krijgen een ontwerpopgave, bestuderen die en formuleren op basis van hun eerder opgedane kennis een persoonlijk antwoord. De student wordt bij dit proces van ontwerpend onderzoek gecoacht door de docent, die individueel en via groep begeleidt. De student wordt geëvalueerd op het ‘proces’ (40% van de punten) dat hij heeft doorgemaakt en op een ‘project’ (een architecturaal ontwerp) (50% van de punten) dat wordt afgewerkt en tot slot voor een jury wordt gepresenteerd (10 % van de punten). Er gebeurt een tussenevaluatie en een eindevaluatie.

De Raad stelt meer specifiek vast dat het luik ‘proces’ wordt geëvalueerd op basis van volgende criteria:

1. De mate waarin de student actief deelneemt aan de studiowerking.
2. De mate waarin de student met andere studenten overlegt, zijn/haar standpunten kan argumenteren, en taken opneemt in een groepswerk.
3. De mate waarin de student op een constructieve manier kan omgaan met kritiek op een architecturaal ontwerp.
4. De mate waarin de student zijn eigen ontwerpproces doelmatig kan beheren.

Deze criteria werden getoetst aan de hand van de tussenevaluatie en het procesportfolio.

De Raad leest verder in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat de motivering voor het geven van een ‘zwaar onvoldoende’ op dit luik als volgt luidt:

- Of komt nauwelijks tot een reflectie over de uit te voeren taken waardoor het ontwerpproces niet vordert;
- Motivatie of inzet ontbreekt;
- Student participeert nauwelijks aan de studiowerking.

De Raad kan niet anders dan vaststellen dat deze beoordeling zeer vaag is en algemeen gewoon de geldende standaarden voor het niveau ‘zwaar onvoldoende’ herhaalt zonder dit concreet te duiden aan de hand van gemaakte vaststellingen, de gegeven feedback of het onderliggend dossier.

De Raad begrijpt uit wat ter zitting is meegedeeld door verzoekster in dit verband ook dat er wel een ‘mondelinge’ tussenevaluatie heeft plaatsgehad, zonder schriftelijke neerslag. De Raad vindt hiervan ook geen schriftelijke neerslag terug in het dossier.

De verwijzing naar het portfolio (stuk 6 van verzoekster) is verder ook zeer algemeen. De examencommissie omschrijft deze als een oppervlakkig verslag, zonder dat er een kritische reflectie wordt gemaakt van de essentiële stappen die tijdens het ontwerpproces werden gezet. De Raad stelt vast dat verzoekster in dit portfolioverslag inderdaad amper reflecties heeft opgenomen of schriftelijke reacties op instructies of commentaar vanwege de individuele begeleiding. Verzoekster stelt dat gezien deze er niet zijn geweest, zij deze ook niet heeft kunnen verwerken.

Er is evenmin enige communicatie via e-mail tussen verzoekster en de begeleidende docent tijdens het academiejaar terug te vinden in het dossier.

Verwerende partij stelt, wat de begeleiding betreft, dat de begeleider niet optreedt door kant-en-klare oplossingen aan te bieden en dat er onvoldoende elementen voorlagen om een gesprek te voeren. Verzoekster is daar op gewezen, maar vertoonde geen enkel initiatief/interesse. Ze toonde niet de intentie noch de nodige zelfkritische reflectie om het onderzoek te willen aanvatten.

Verzoekster weerlegt dit en stelt samengevat dat zij altijd aanwezig was en de opdrachten goed heeft uitgevoerd, maar op een ongepaste manier werd afgewimpeld door de begeleider. Zij stelt dat de coaching dermate vernederend en onrespectvol was dat zij haar project niet tot een goed einde kon brengen. Ook van deze beweringen enerzijds van verzoekende partij en anderzijds van verwerende partij is er geen schriftelijke staving in het dossier opgenomen. De Raad kan derhalve op basis van voorliggend dossier niet nagaan in welke mate verzoekster op een voldoende zorgvuldige en kwaliteitsvolle wijze is gecoacht en in welke mate haar eigen inbreng voldoende was.

In casu kunnen naar het oordeel van de Raad de vermelde evaluatiecriteria (actieve deelname aan de studiowerking; goed teamwork; constructief verwerken van kritiek) niet beoordeeld en gemotiveerd worden, gezien er van het gehele ‘proces’ dat verzoekster heeft doorgemaakt - waarbij naast eigen inbreng ook de coaching in het kader van de atelierwerking centraal staat - geen enkele schriftelijke neerslag is vastgelegd. Deze is alleszins niet terug te vinden in het dossier. Op die wijze kan de Raad niet nagaan of de beoordeling op het luik ‘proces’ op een correcte wijze tot stand is gekomen en de toets van de redelijkheid kan doorstaan. Een correcte beoordeling van het proces is ook essentieel om de redelijkheid van de beoordeling van het

project dat verzoekster heeft ingediend, te kunnen nagaan. Als de student niet op een gepaste wijze is gewezen op tekortkomingen in de loop van het proces, kan een werkstuk niet op het verwachte niveau neergelegd worden.

Verzoekster stelt in haar verzoekschrift en benadrukt ter zitting dat ze het gedrag van de begeleider tijdig aan de ombudsdiens heeft gesigneerd. Verwerende partij ontken dit niet in haar antwoordnota. In opvolging daarvan - zo stelt verzoekster ter zitting - werd enkel een algemene infosessie georganiseerd. De Raad merkt op dat in het kader van een zorgvuldige onderwijsverstrekking tenminste een bemiddelingsgesprek tussen student en begeleider op zijn plaats is als er een dergelijk signaal wordt gegeven, wat op basis van voorliggend dossier niet blijkt te zijn gebeurd.

De Raad stelt tot slot vast dat verzoekster werd beoordeeld rekening houdend met het gegeven dat zij slechts één schets heeft ingediend. Uit het dossier blijkt dat dit niet correct is. Verzoekster heeft de noodzakelijke schetsen ingediend, maar deze werden door de docent niet meegenomen bij de beoordeling. Ook de examencommissie is ervan uitgegaan dat verzoekster slechts één schets had ingediend. De beoordeling van de tool “schetsen” is derhalve gebaseerd op verkeerde feitelijke gegevens.

4. Zoals de Raad hoger heeft aangegeven, is het bij de beoordeling van een proces belangrijk dat er voldoende informatie beschikbaar is om een betrouwbaar beeld te krijgen van het coaching-proces en het geheel van de prestaties en inzet van de student. Zo niet zal de student die naderhand een eindbeoordeling krijgt deze niet begrijpen en kan de verantwoordelijke eindjury ook niet met kennis van zaken over het geheel van het proces het eindresultaat beoordelen. In het voorliggend dossier vindt de Raad van het begeleidingsproces geen schriftelijke neerslag terug opgemaakt tijdens het academiejaar.

De Raad is van oordeel dat, binnen de hoger aangegeven appreciatiecontext en de vermelde vaststellingen die uit het voorgelegd dossier blijken, de interne beroepsbeslissing niet afdoende materieel gemotiveerd is. Gezien het ontbreken van een schriftelijk onderbouwd goed dossier wat de evaluatie van het luik ‘proces’ betreft (dat op 40 % van de punten staat), kan deze beslissing niet overeind blijven.

Ook dit middel is gegrond in de aangeven mate. In geval verwerende partij niet in de mogelijkheid is om een dergelijk dossier alsnog voor te leggen, lijkt het de Raad een gepaste

oplossing om verzoekster onder begeleiding van een andere docent een bijgewerkte opdracht te laten uitvoeren, welke nog het huidige academiejaar geëvalueerd wordt.

De overige middelonderdelen dienen niet verder te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 11 maart 2018.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij zal een nieuwe beslissing nemen, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot

vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 18 april 2018

Arrest nr. 4.258 van 18 april 2018 in de zaak 2018/089

In zake: Lie PRINCEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Philippe Dreesen
kantoor houdend te 3580 Beringen
Paalsesteenweg 81
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

THOMAS MORE KEMPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van interne beroepscommissie van Thomas More Kempen van 2 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster ten dele gegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 18 april 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Philippe Dreesen, die verschijnt voor verzoekende partij, en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Bachelor in het Sociaal Werk.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk traject en stage 3MW’, waarvoor verzoekster het examencijfer van 8/20 behaalt. De proclamatie vindt plaats op 5 februari 2018.

Tegen deze examenbeslissing stelt verzoekende partij het volgende interne beroep in:

I. Met betrekking tot de feitelijke uiteenzetting

[...]

II. Met betrekking tot de ontvankelijkheid van het beroep

[...]

III. Met betrekking tot de grieven tegen de bestreden beslissing

III.1. Algemeen

Het schoolbestuur dient bij het nemen van een beslissing te handelen overeenkomstig de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Verzoekster is van mening dat de bestreden beslissing is tot stand gekomen op een wijze waarbij de volgende beginselen in het gedrang zijn.

Het *zorgvuldigheidsbeginsel* houdt in dat het bestuur zijn beslissing op zorgvuldige wijze moet voorbereiden. Dit impliceert dat de beslissing dient te steunen op een zorgvuldige feitenvinding en een nauwgezette belangenafweging zodat het bestuur op basis van een afdoend en volledig onderzoek van het concrete geval tot zijn besluit komt. De zorgvuldigheid verplicht het bestuur onder meer om zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van de beslissing en ervoor te zorgen dat de feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk geïnventariseerd en gecontroleerd worden, zodat het bestuur met kennis van zaken kan beslissen (RvS 22 maart 2010, nr. 202.182).

Verder is er sprake van een schending van het *redelijkheidsbeginsel*, wanneer een beslissing steunt op feitelijk juiste en rechtens relevante motieven, maar er een kennelijke wanverhouding bestaat tussen die motieven en de inhoud van de beslissing (RvS 5 april 2013, nr. 223.111).

De *materiële motiveringsplicht* houdt in dat er voor elke bestuurshandeling rechtens aanvaardbare motieven moeten bestaan. Dit betekent onder meer dat die motieven steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten die relevant zijn en met de vereiste zorgvuldigheid door het bestuur werden vastgesteld (RvS 29 augustus 2016, nr. 235.644). Een beslissing kan slechts rechtsgeldig worden genomen op grond van vaststaande en

behoorlijk bewezen feiten. Die feiten moeten blijken uit het administratief dossier. De bestreden beslissing mist dan ook een deugdelijke materiële grondslag, wanneer zij niet met de vereiste zorgvuldigheid tot stand is gekomen (RvS 5 januari 2012, nr. 217.120). Uit het *legaliteitsbeginsel* wordt afgeleid dat de administratieve overheid bij een individuele beslissing niet mag afwijken van de algemene regeling die zij zelf heeft uitgevaardigd (*patere legem quam ipse fecisti*).

III.2. Geen motivering bij het examencijfer — schending van de rechten van verdediging

De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen heeft reeds meermaals geoordeeld dat “*bij proeven die geen kennisexamen uitmaken, zoals in casu, de toegekende punten niet volstaan om het examencijfer te motiveren*” (R.Stvb. nr. 2016/677 van 19.01.2016; R.Stvb. nr. 2015/663 van 8.02.2016).

Verzoekster heeft geen enkel document ontvangen waaruit blijkt welke motieven aan het negatieve examencijfer ten grondslag liggen. Nochtans hangt het van dit resultaat af of verzoekster al dan niet kan slagen voor de opleiding.

Verzoekster heeft reeds meermaals het verslag van de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie opgevraagd (stuk 6 en 7).

Bij de redactie van dit verzoekschrift heeft zij geen enkel verslag ontvangen. Verzoekster leidt hieruit af dat er geen verslagen opgesteld werden door de stagebegeleider dan wel door de trajectbegeleider.

Verzoekster dient hierbij ten eerste op te merken dat dit een schending van de materiële motiveringsverplichting uitmaakt.

Verzoekster kan bijgevolg niet nagaan of de evaluatie volgens de vooropgestelde criteria is verlopen en/of kennelijk onredelijk tot stand is gekomen.

Dit maakt eveneens een schending uit van de rechten van verdediging. Verzoekster kan zonder kennis van de materiële motivering niet nagaan of het examencijfer steunt op overwegingen die zowel in feite, als in rechte juist en pertinent zijn. Op die wijze wordt haar de mogelijkheid ontnomen om met kennis van zaken intern beroep in te dienen bij uw beroepscommissie.

Zij behoudt zich in alle geval het recht voor om alsnog bijkomende grieven te ontwikkelen tegen de bestreden beslissing na ontvangst van deze verslagen uitgaande van de stagebegeleider, dan wel de trajectbegeleider, voor zover deze bestaan.

III.3. Gebrekkige begeleiding — geen feedback

De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen oordeelt in [zijn] arrest van 10 september 2015 nr. 2.319 nog:

‘De Raad herinnert er ook aan dat een negatieve evaluatie niet onrechtmatig wordt omwille van een gebrekkige begeleiding, behoudens uitzonderlijke omstandigheden waarvan de directe impact op de negatieve evaluatie duidelijk is. De Raad erkent ten zeerste in het kader van stages, waar het leerproces centraal staat, het belang van de begeleidende taak van de mentor/lector en het belang van de feedback tijdens de stage.’

Een examenbeslissing is bijgevolg onrechtmatig, wanneer deze gebrekkige begeleiding een directe impact heeft gehad op de negatieve evaluatie.

Zo vernietigt de Raad een studievoortgangsbeslissing, wanneer de student de verslagen pas na het beëindigen van de stage ontvangt (R.Stvb. nr. 2016/230 van 7 september 2016):

‘Zo blijkt uit het administratief dossier geen enkele schriftelijke feedback door de klasmentor Het klasbezoek van de lector plaatsvervangend leertrajectbegeleider

dateert blijkbaar van de voorlaatste dag van de stage, wat — daargelaten nog de overwegend positieve teneur van het verslag — de ruimte tot eventuele bijsturing in voorkomend geval beperkt tot één dag; bovendien weerlegt verwerende partij niet verzoeksters stelling dat zij het verslag pas na het beëindigen van de stage heeft ontvangen. Uit het verslag van de mentor-coach kan de Raad niet afleiden dat er tussentijds werkpunten zijn aangegeven — ook dit stuk is overigens blijkbaar pas na de stage aan verzoekster overgemaakt. De “tussentijdse signalen” waar de bestreden beslissing naar verwijst, blijken dan ook onvoldoende uit het administratief dossier. Voor zover daarmee wordt gedoeld op de beoordelingen na de eerste stage, kan verwerende partij weliswaar worden gevuld in de stelling dat een tussentijdse ‘voldoende’ niet betekent dat de student ook na de tweede stage zal slagen, maar het valt dan wel aan de stagebegeleiding toe om een signaal te geven wanneer die ‘voldoende’ naar een minder gunstige beoordeling dreigt te evolueren.’

De Raad voor Betwistingen inzake Studievoort[g]angsbeslissingen oordeelt in een ander arrest nr. 2016/229 van 15 september 2016 ook terecht gedurende het verloop van de stage de student de kans moet krijgen zijn competenties te ontwikkelen:

“De vraag die in fine in dit dossier rijst, is in hoeverre het verloop van deze stage in het kader van de [hogervermelde] omstandigheden in voldoende mate heeft toegelaten aan verzoeker om zijn competenties te verwerven en aan te tonen, en in hoeverre de competenties van verzoeker op een correcte manier zijn gemeten kunnen worden. De Raad is van oordeel dat het geheel van deze vaststellingen, welke toch wijzen op verscheidene, niet enkel administratieve onzorgvuldigheden, dit echter niet toelaten. In het bijzonder aan het luik ‘attitude’ kleven tekortkomingen. Het verloop van de stage en de totstandkoming van de beoordeling is niet op voldoende zorgvuldige wijze verlopen, zodat verzoeker in casu niet in redelijkheid is kunnen beoordeeld worden.”

Uit de tussentijdse evaluatie van 13.11.2017 blijkt geenszins dat verzoekster niet zou slagen voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk traject en stage3MW’.

Verzoekster merkt op dat zij dit document zelf heeft opgesteld aan de hand van haar persoonlijke bevindingen en een gesprek met de stage- en trajectbegeleider (stuk 3).

De bevindingen van de stage- en trajectbegeleider zijn niet van die aard dat het ‘voldoende’ naar een ongunstig resultaat lijkt te leiden.

Er wordt aangehaald dat er ‘soms nog iets te slordig’ zou gewerkt worden. Voor het overige vult de trajectbegeleider aan “als student iets vertelt, komt [zij] vaak niet meteen tot haar punt.” Deze feedback kan geen onvoldoende verantwoorden. Het lijkt alleszins logisch dat een student in haar leerproces soms meer tijd nodig heeft om een *pointe* te maken. Het belangrijkste is dat het punt uiteindelijk gemaakt wordt.

De stagebegeleider is zelfs positief in zijn bevindingen:

“Dit doet de student zeer goed. Stelt zowel haar eigen werking, als die van mij in vraag; maar dit ook voor Route 11 en de sector in het algemeen.”

“Student kent theorie hier achter, maar in de praktijk moet ze dit nog verfijnen.”

Deze feedback is dus zeker niet negatief. Op basis hiervan diende verzoekster dan ook geen ongunstige evaluatie te verwachten. Voor het overige heeft zij geen andere signalen ontvangen vanwege de stagebegeleider waaruit zou blijken dat zij een onvoldoende zou behalen.

Verzoekster dient hierbij nogmaals te benadrukken dat zij nooit enig document/rapport/verslag heeft ontvangen van de stage- of de trajectbegeleider waarbij haar functioneren in vraag werd gesteld.

Op 16.01.2018 haalt de stagebegeleider werkpunten aan waarvan nooit eerder duidelijk gemaakt is dat verzoekster hieraan diende te werken. In de loop van de stage is evenmin gebleken dat zij met betrekking tot deze ‘werkpunten’ niet het vereiste niveau behaalde om te kunnen slagen.

Verzoekster heeft in haar eigen samenvatting van de eindevaluatie het verloop hiervan toegelicht (stuk 5):

“Twee weken voor [eindevaluatie] (5/1/2018)

Samen met stagebegeleider [eindevaluatie] overlopen. Hij geeft op dat moment aan ‘Ik denk wel datje er door gaat zijn, maar het zal ook van [M.] afhangen.’

- *Bij het letterlijk overlopen van de [eindevaluatie]. Heeft hij niet de ‘klik’ gemaakt. ‘Oei, de student moet nog op bepaalde criteria goed gaan inzetten’; dit had wel mogen gebeuren. Op dat moment vertelde hij ‘Lie je weet dat je werkpunten zal blijven hebben, waar je extra aandacht voor moet hebben.’*
- *Op de [eindevaluatie] (EE) vraag ik waarom hij in het verleden niet concreter is ingegaan op aandachtspunten, zoals ‘Student heeft steeds tijd nodig om info te structureren, en dan pas terug te koppelen’, en dit niet vermeld heeft op 5/1/2018 Zijn antwoord: ‘Ja, maar dit was een [momentopname]. Er zijn weken waarin je groei hebt en dan weer minder’.”*

De houding van de stagebegeleider ten aanzien van verzoekster is op enkele dagen tijd manifest gekeerd. In eerste instantie wordt voorgehouden dat zij wel zou slagen, terwijl amper veertien dagen later verzoekster verzocht wordt de stageplaats te verlaten, omdat dit verder geen zin meer zou hebben . . .

Ook op eerdere ogenblikken gedroeg de stagebegeleider zich op impulsieve wijze met uitлатingen die niet passend zijn in de context van een stage (stuk 5):

“Ik heb speciaal voor jou het GEN-overleg verplaatst.”

“Stelt voor om in de [Kerstvakantie] te komen. Ben dan 3 dagen in Kerstverlof naar mijn stage gegaan. En nu stuurt hij mij vroegtijdig naar huis.

“Op een bepaald moment was ik zo teleurgesteld en kon je bij wijze van door het raam smijten.”

Het is zeer bevreemdend een student uit verlof terug te roepen, doch achteraf te stellen dat zij niet geschikt is om bepaalde opdrachten over te nemen.

In de infobundel ‘Persoonlijk traject en stage MW Fase3 2017-2018’ staat op p. 17:

“In de loop van het academiejaar willen we in gedeelde verantwoordelijkheid alles doen opdat elke student de competenties verwerft. Dialoog en overleg tussen stageplaats, de trajectbegeleider en jou zijn hierbij erg belangrijk.”

Uit de gegeven bevindingen blijkt dat verzoekster er goed in slaagt in dialoog te gaan en overleg te plegen (stuk 5):

“feedback vragen en inplannen + samen nadenken over persoonlijke en professionele ontwikkeling → dit is zeer sterk aanwezig.”

“Attitude prima + openstaan voor feedback ook prima.”

Het verbaast dan ook dat de stagebegeleider er niet in geslaagd is hierbij aan te geven dat bepaalde welkpunten niet afdoende behaald werden.

Verzoekster kan bijgevolg besluiten dat de stagebegeleider onvoldoende heeft aangegeven dat het voldoende van de tussentijdse evaluatie naar een negatief resultaat dreigde te evolueren.

III.4. Geen beoordeling op basis van alle evaluatieformulieren

Zoals verzoekster onder rubriek III.2 heeft uiteengezet, heeft zij noch inzage, noch afschrift verkregen van de evaluatieformulieren die uitgaan van de stage- en/of de trajectbegeleider.

Zij heeft enkel de notities van de tussentijdse evaluatie mogen inzien tijdens het gesprek dat zij met [M.H.] en [K.P.] heeft gehad nadat het uiteindelijke examencijfer werd toegekend. Hieruit bleken geen werkpunten voorhanden te zijn die dreigde[n] te evolueren naar een onvoldoende. Voor zoveel als nodig herhaalt verzoekster dat zij deze documenten tijdens de stage nooit ontvangen heeft.

In de infobundel ‘Persoonlijk traject en stage MW Fase3 2017-2018’ staat op p. 18 te lezen:

“Je maakt het evaluatieschema definitief print het deze keer, bezorgt elke partij een exemplaar binnen 7 dagen nadat het evaluatiegesprek heeft plaatsgevonden.”

De student dient uiteindelijk een samenvattend verslag in te dienen over de eindevaluatie. Verzoekster heeft thans een dergelijk verslag opgesteld (stuk 5).

Daarin heeft zij aangegeven dat de samenwerking met de stagebegeleider aan het einde van de stage een plotse ommegroeiing kende.

Amper twee weken voor het einde van de stage gaf de begeleider nog aan dat verzoekster wel degelijk zou slagen voor het opleidingsonderdeel. Verzoekster haalt aan:

“Op de [eindevaluatie] (EE) vraag ik waarom hij in het verleden niet concreter is ingegaan op aandachtspunten, zoals ‘Student heeft steeds tijd nodig om info te structureren, en dan pas terug te koppelen’, en dit niet vermeld heeft op 5/1/2018. Zijn antwoord: ‘Ja, maar dit was een moment opname. Er zijn weken waarin je groei hebt en dan weer minder.’”

Het is weinig ernstig om twee weken voor de eindevaluatie te spreken van een ‘momentopname’ waarin voldoende groei om de week erna vast te stellen dat dit alsnog onvoldoende zou zijn. Kort nadien dient verzoekster de stageplaats zelfs te verlaten, omdat zij zelfs geen positief examencijfer meer zou kunnen behalen???

Zo heeft verzoekster nog een concreet voorbeeld gegeven van het feit dat zij gebrekkig aangestuurd werd door de stagebegeleider (stuk 5):

“⁰ ‘Heb de Wie wat waar wanneer vragen’ zeer expliciet gesteld. Achteraf blijkt dat ik info verkeerd begrepen heb, maar dit is op het moment zelf nog uitgeklaard.

In deze situatie heb ik zeer hard proberen letten op het criteria

Analyseert situaties voldoende breed en met diepgang

Ik heb tussendoor ook tools gezocht om structuur in een gesprek te krijgen (handleiding, spiekbriefje, zaken visualiseren op papier) net omdat structuur in een gesprek een moeilijke, probeer ik tools te zoeken die een tussenstap kunnen zijn

→ EE Stagebegeleider geeft aan ‘Hetgeen wat werkt, doe hier meer van.’

⁰ EE Stagebegeleider ‘In principe zou je info van een gesprek, overleg, ... zo moeten kunnen zeggen zonder dat je steeds nog op zoek moet gaan naar een structuur in het gesprek.

Opmerking Lie: In feite zou hij dit ook veel eerder gezegd moeten hebben.”

De stagebegeleider heeft bijvoorbeeld zeer concreet aangegeven bij verzoekster de hulpmiddelen die haar helpen structuur te vinden, meer te gebruiken.

Op de eindevaluatie wordt haar aangewreven ‘de info van een gesprek, overleg, ... zo te moeten kunnen zeggen.’ Dit is tegenstrijdig met de eerdere feedback. De stagebegeleider verwijt verzoekster de tips te hanteren, die hij zelf heeft aangereikt.

Verzoekster heeft zo nog een aantal elementen opgenomen in het samenvattend verslag over de eindevaluatie.

Thans blijkt hiermee geen rekening te zijn gehouden bij het toekennen van het eindcijfer.

Verzoekster kan dit niet eens nagaan, aangezien de motivering van de examenbeslissing niet aan haar ter beschikking gesteld werd. Zij heeft evenmin kennis van de overige verslagen waarop deze beslissing gebaseerd werd.

Anderzijds is het kennelijk onredelijk dat gelet op deze bemerkingen van verzoekster in het samenvattende verslag vooralsnog een score van 8/20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk traject en stage 3MW’. Hieruit blijkt dat minstens niet op afdoende wijze rekening gehouden werd met haar opmerkingen. Nochtans is dit het enige evaluatiedocument dat in de infobundel vermeld wordt waarin een weerslag gegeven wordt van de bevinden van de stage- en de trajectbegeleider.

Dit houdt een schending in van het legaliteitsbeginsel, waarbij voor de individuele beslissing ten aanzien van verzoekster wordt afgeweken van de algemene regeling (infobundel).

III.5. Verzoekster behaalt vooropgestelde leerresultaten

Verzoekster wil in ondergeschikte orde nog benadrukken dat de examencommissie op grond van artikel 59, vierde lid van het OER “*uitzonderlijk kan beslissen om een student over wie zij oordeelt dat hij de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding heeft behaald, toch geslaagd verklaren, ook als hij niet voldoet aan de [hogergenoemde] criteria voor de opleiding.*”

Gedurende de volledige opleiding heeft verzoekster zeer goede resultaten behaald (stuk I).

Zoals eerder uiteengezet, heeft zij in het academiejaar 2016-2017 o.a. ingevolge een persoonlijk zware periode door het overlijden van een zeer goede vriendin een onvoldoende behaald voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk traject en stage 3MW’, veeleer dan dat dit uitsluitend te maken zou hebben gehad met het bereiken van competenties.

In huidig academiejaar werd eveneens een onvoldoende toegekend voor dit opleidingsonderdeel. Nochtans verliep deze stage zeer vlot tot één week voor de eindevaluatie, zoals hoger toegelicht. Hieruit blijkt dat verzoekster over de nodige competenties beschikt om de opleiding te kunnen slagen.

In fase 1 en 2 van de opleiding heeft zij met succes stages afgelegd in ‘Home Martine Van Camp’ te Diest en in ‘t Volderke’ te Meerhout.

Daarnaast zet verzoekster zich ook buiten de opleiding in om aanleunende vaardigheden op te bouwen. Zo bracht zij in de bachelorproef onder de aandacht dat zij actief is als vrijwilliger voor Akabe in binnen- en buitenland (stuk 8: rubriek 1.2 van de bachelorproef).

Daarnaast heeft zij sociaal werk verricht met kinderen in het Koningin Elisabeth Instituut te Maasmechelen; is zij lesgever in de judoclub te Maaseik; heeft zij als jobstudent gewerkt in Monnikenheide te Zoersel.

Verzoekster laat ook buiten haar opleiding om zien dat zij geschikt is voor het sociaal werk en hierbij de nodige competenties heeft bereikt.

IV. Verzoek tot horen

Overeenkomstig artikel 96, 53, derde lid van het OER hoort de beroepsinstantie de student op diens verzoek.

Verzoekster wenst inderdaad dat de beroepsinstantie haar samen met haar raadsman zou horen.”

Na het instellen van dit beroep ontvangt verzoekster nog een aantal evaluatiedocumenten, waarna zij een aanvullende nota bij het intern beroep aan de beroepscommissie overmaakt. Daarin zet verzoekster het volgende uiteen:

“I. Geen motivering bij het examencijfer – schending van de rechten van verdediging

In het intern beroep heeft verzoekster uiteengezet dat het [examencijfer] niet gemotiveerd werd. De ontvangst van de ‘evaluatiedocumenten’ doet geen afbreuk aan die vaststelling. Naast “Evaluatieformulier STAGE fase 3 Tussentijdse evaluatie” en “Evaluatieforumlijer STAGE fase 3 Eindevaluatie” heeft verzoekster een document ontvangen met als titel “Evaluatiedocumenten stage Lie Princen bij Route 11, Turnhout.”

Zij gaat ervan uit dat dit laatste document zou moeten dienen als motivering van het examencijfer. Nochtans is deze motivering niet afdoende.

- a) Samenstelling van het document “Evaluatiedocumenten stage Lie Princen bij Route 11, Turnhout.

Vooreerst is het onduidelijk op welke documenten en verslagen de uiteindelijke motivering gebaseerd is. Er wordt verwezen naar twee bijlagen, namelijk ‘bijlage 3’ en ‘bijlage 5’. De nummering van de bijlagen doet vermoeden dat er nog meerdere bijlagen vorhanden zijn (bijlage 1, 2, 4, ...??).

Het is dus onduidelijk waarop de motivering van het uiteindelijke examencijfer steunt. De schending van de rechten van verdediging staat vast.

- b) Samenstelling van examencommissie

Het is evenmin duidelijk wie deze finale motivering heeft opgesteld en bijgevolg ook niet [wie] het eindcijfer heeft toegekend.

Het document ‘Evaluatiedocumenten stage Lie Princen bij Route 11, Turnhout’ bevat noch een datum, noch een handtekening, noch een naam van persoon van wie het document uitgaat.

Nochtans voorziet de stagegids ‘Persoonlijk traject en stage MW Fase 3 2017-2018’ op welke wijze de beoordeling tot stand moet komen:

“Naast de stage, vormen de trajectsessies, de groepssupervisies, de casusbesprekingen en de bijhorende verslaggeving een wezenlijk onderdeel van het opleidingsonderdeel. De eindbeoordeling wordt uitgedrukt in één punt omdat we van mening zijn dat de twee onderdelen (stage en traject) onlosmakelijk [met] elkaar verbonden zijn. Het toegekende punt vertaalt het totaalbeeld. Tijdens het gesprek kan de stagebegeleider een voorstel tot beoordeling geven. Het is evenwel altijd de trajectbegeleider die het eindcijfer bepaalt.

De trajectbegeleider is juridisch verantwoordelijk voor de punten. De examencommissie bekrachtigt deze punten.”

In artikel 49 van het OER staat voorgeschreven op welke wijze deze examencommissie samengesteld wordt. Met de opleidingsmanager als voorzitter dient deze commissie te bestaan uit zes leden.

In het overgemaakte document staat het volgende vermeld:

“Op het team Maatschappelijk werk van maandag 22 januari geeft [M.H.] een weergave van de evaluatie. Het team bepaalt dat de stage onvoldoende is.”

Het is hoogst onduidelijk wie leden waren van dit team Maatschappelijk Werk. Het examencijfer is niet correct tot stand gekomen.

c) De motivering is niet afdoende

In deze uiteindelijke motivering staat te lezen:

“Lie behaalt niet het niveau wat we minimaal verwachten van een student die afstudeert. Het lukt haar op dit moment onvoldoende om voor zichzelf structuur aan te bieden in het werk dat je als MWer te doen hebt (gesprekken, groepsgesprekken en uitvoering van (administratieve) opdrachten). Ze slaagt er onvoldoende in om zelfstandig aan de slag te gaan met complexe situaties en opdrachten.”

Deze motivering is niet afdoende.

Ten eerste is het nietszeggend. Er staat gewoon geformuleerd dat een competentie niet bereikt werd zonder dit concreet te duiden.

Ten tweede wordt hierin geen voorstel van een concreet examencijfer gedaan. Het is dan ook de vraag hoe deze motivering in verhouding staat tot de toegekende 8/20.

Daarnaast herhaalt verzoekster, zoals in het intern beroep reeds uiteengezet werd, dat de motivering niet is gebaseerd op alle verslagen, namelijk die van haarzelf, de stagebegeleider en de trajectbegeleider.

De motivering is uitsluitend gebaseerd op de bevindingen van de trajectbegeleider die zij lijkt af te leiden uit een gesprek met de stagebegeleider. Enig verslag van de stagebegeleider ontbreekt echter.

Daarnaast is het ook niet duidelijk in welke mate, behalve de stage, “*trajectsessies, de groepssupervisies, de casusbesprekingen en de bijhorende verslaggeving*” die ook een wezenlijk onderdeel van de beoordeling vormen, betrokken werden in de beoordeling.

Ten slotte blijkt niet dat de tussentijdse evaluatie waarin een heel aantal positieve elementen werden vermeld niet betrokken in de eindbeoordeling. Alle competenties werden positief beoordeeld met ‘Momenteel OK’, behalve de competentie 2 ‘contact leggen en oriënteren’ waarvoor een score van 4,95/10 werd toegekend.

Nochtans stond er bij deze competentie 2 veel positieve feedback:

“*enorm veel respect voor cl, orecht & geïnteresseerd ‘ik wil het .. v.d. cliënt’*”

→ *Spontaan en uitnodigend*’

“*Kan verbanden zien*”

“*oké positieve evaluatie [in schriftelijke communicatie]*”

De teneur in de tussentijdse evaluatie is positief.

d) De eindevaluatie vormt een correcte feitelijke weergave

In de eindevaluatie komt bijvoorbeeld aan bod dat “*Eén cliënt wilde geen gesprek voeren met L.*”

Dit is echter weinig genuanceerd. Deze cliënt heeft vooreerst een bepaald psychisch ziektebeeld waardoor zij opgejaagd werd door de snellere spreekstijl van verzoekster. Dit laatste is o.a. te wijten aan de zenuwachtige houding. Verzoekster heeft echter gewerkt aan een rustig spreektempo. De cliënte in kwestie heeft later wel weer gesprekken gehad met verzoekster erbij, waarbij het eerdere probleem ook (en ook m.b.t. die cliënte) opgelost was.

Zo staat in de eindevaluatie bijvoorbeeld dat verzoekster veel in vraag stelt, maar de dialoog er niet is. In de tussentijdse evaluatie was er wat dat betreft geen enkel probleem.

Verzoekster is het ook oneens met deze vaststelling. Zo is zij regelmatig in dialoog getreden met de stagebegeleider en heeft zich concreet gevraagd over een aantal thema's:

“Waarom de naasten van de cliënt niet meer betrekken in zijn arbeidstraject?”

“In welke mate heeft de persoonsvolgende financiering impact op de geestelijke gezondheidszorg/arbeidscoach? Is iedereen in staat om het persoonlijk budget goed te besteden?”

In de eindevaluatie komt aan bod dat verzoekster geloof heeft in de veerkracht, maar niet omgezet krijgt in handelen.

Verzoekster hanteert echter oplossingsgerichte vragen in de gesprekken waarbij zij wel degelijk laat zien dat zij gelooft in de vaardigheden die de cliënten doorheen hun leven hebben opgebouwd. Zij zet dus volop in op de veerkracht van de cliënt.

Bij competentiegebied 6 staat te lezen: “*bevraging bij collega's of Lie ateliers alleen kan doen, geven aan hier weinig vertrouwen in te hebben.*”

Nochtans heeft verzoekster wel degelijk de vraag gekregen het atelier alleen verder te zetten. De college in kwestie zou dit niet vragen, indien zij hierin geen vertrouwen zou hebben.

In de eindevaluatie is weinig tot geen ruimte voor nuance, waardoor een negatieve situatie sterk veralgemeend wordt.

In het algemeen komt het erop neer dat de tussentijdse evaluatie positief was met veel opbouwende kritiek, terwijl de eindevaluatie bestaat uit negatieve beweringen die een ongenuineerd beeld weergeven van verzoekster.

II. Gebrekkige begeleiding – geen feedback

De bijgebrachte evaluatiedocumenten bevestigen de grief ‘gebrekkige begeleiding — geen feedback’, zoals uiteengezet in het intern beroep.

Voor het indienen van het intern beroep was verzoekster niet op de hoogte gebracht van de tussentijdse evaluatie. De schriftelijke weergave hiervan mocht zij later pas ontvangen. Hierin staat echter één leerpunt beschreven. Dit had enkel te maken met zenuwachtigheid. Dit wordt zelfs niet meer aangehaald in de eindevaluatie.

In de motivering van het eindcijfer staan twee andere punten omschreven: structuur bieden en zelfstandig werken in complexe situaties.

Dit zijn geen elementen die aan bod gekomen zijn tijdens de tussentijdse evaluatie.

Uit het “Evaluatieformulier STAGE fase 3 Eindevaluatie” blijkt de ‘onvoldoende’ gebaseerd te zijn op één voorval dat omschreven werd als “de druppel”.

Zoals in het intern beroep reeds aangehaald werd, heeft verzoekster in haar eigen samenvatting van de eindevaluatie toegeleid dat twee weken voor de eindevaluatie de stagebegeleider nog vermeldt dat zij wel geslaagd zou zijn (stuk 5):

“Twee weken voor [eindevaluatie] (5/1/2018)

Samen met stagebegeleider [eindevaluatie] overlopen. Hij geeft op dat moment aan: ‘Ik denk wel dat je er door gaat zijn, maar het zal ook van [M.] afhangen’.”

Hieruit blijkt niet (en dit blijkt evenmin uit de tussentijdse evaluatie) dat er een moeizaam verloop was waarvan de zogenaamd spreekwoordelijke ‘druppel’ het sluitstuk vormt om de onvoldoende hierop te baseren.

In de tussentijdse evaluatie staat zelfs uitdrukkelijk: “gaat onmiddellijk a.d. slag met feedback”. Het is dan ook verwonderlijk dat de stagebegeleider opeens aanhaalt dat er onvoldoende groei is, terwijl hij dit op voorhand niet heeft aangegeven bij verzoekster. Zelfs indien dit het geval zou zijn, *quod non*, dient opgemerkt te worden dat deze ‘druppel’ die de balans naar een onvoldoende heeft doen overslaan, des te concreter beschreven moet worden, opdat kan nagegaan worden of dit werkelijk een onvoldoende verantwoord[t].

Met de eindevaluatie komt het er in nogal algemene bewoordingen op neer dat verzoekster een taak niet heeft uitgevoerd, doch de aard en/of omvang van deze taak blijkt niet. Hier ontbreekt enige nuance. Het blijkt evenmin om een probleem te handelen dat zich eerder heeft voorgedaan. Wat wel blijkt, is dat verzoekster deze taak niet naast zich neergelegd heeft, maar wel degelijk in overleg ging met een collega. Een student maakt immers een leerproces door.

Concreet deed dit voorval zich voor op 11.01.2018. Aangezien verzoekster in de voormiddag op school aanwezig was en de stagebegeleider in de namiddag afwezig was, bezorgde hij haar per e-mail enkele stagetaken. Verzoekster heeft deze taken allemaal afgewerkt met uitzondering van die ene taak.

Dit betrof het maken van een afspraak tussen een cliënt en de psychiater om een aanmeldingsformulier van GTB in orde te brengen. Verzoekster heeft vervolgens eerst achtergrondinformatie gevraagd over dergelijk aanmeldingsformulier om voorbereid te zijn op vragen van deze cliënt. De collega in kwestie heeft verzoekster hierbij op een ander spoor gebracht.

Uiteindelijk werd de afspraak niet vastgelegd, maar dit was veeleer te wijten aan een communicatiefout met de stagebegeleider. In de kwestieuze e-mail stond niet vermeld dat deze aanmeldingsformulieren reeds overlopen werden met de cliënt. De uiterlijke datum voor de afspraak was ook 2.02.2018, zodat er ook ruimte was voor onderling overleg.

Er zijn zeker geen onomkeerbare zaken gebeurt voor de cliënt, maar helaas wel met onomkeerbare gevolgen voor [verzoekster]. Alleszins is deze ‘druppel’ niet zodanig zwaarwichtig dat dit een onvoldoende zou verantwoorden. Deze feiten staan niet in verhouding tot de uiteindelijke beoordeling.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 27 februari 2018, en komt na het horen van verzoekende partij tot de volgende beslissing:

“Op basis van de overhandigde documenten, uw verklaringen en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en gegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

1. Wat de begeleiding en tussentijdse feedback aan de student betreft
  - a. De student stelt dat ze na het bekendmaken van de resultaten niet meteen alle evaluatiegerelateerde stukken die ze had opgevraagd heeft ontvangen.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de student per mail (stuk 6 stukkenbundel student) de tussentijdse en eindevaluatie opvroeg:

“Bij deze zou ik u willen vragen of ik de toestemming krijg om een kopij te ontvangen van de volgende documenten: de tussentijdse en eindevaluatie.”

Uit de eigen aanvullende nota van de student blijkt dat ze voor de zitting van de beroepscommissie zowel een tussentijdse als een eindevaluatie heeft ontvangen. Deze stukken werden opgemaakt door de trajectbegeleider (docent). De stukken opgemaakt door dhr. [J.C.] (stagebegeleider) waren bij de zitting nog niet overhandigd. De interne beroepscommissie beslist om in het kader van de openbaarheid alle stukken uit het dossier waarover de commissie beschikt, over te maken aan de student (bijlagen 1-6). De interne

beroepscommissie merkt op dat een [beweerdelijk] gebrek aan feedback na de toekenning van de punten op geen enkele manier invloed kan hebben op de rechtmatigheid van de evaluatiebeslissing.

- b. Zowel de student als de opleiding bevestigen voor de interne beroepscommissie dat de evaluatieformulieren wel degelijk gezamenlijk werden overlopen en besproken.

In stylo werden aanvullingen en afspraken opgeschreven.

- c. De student stelt dat de begeleiding “gebrekkig was – geen feedback”:

Uit aanvullende nota student: “De bijgebrachte evaluatiedocumenten bevestigen de grief ‘gebrekkige begeleiding — geen feedback’, zoals uiteengezet in het intern beroep. Hierin staat echter één leerpunt beschreven. Dit had enkel te maken met ‘zenuwachtigheid’.”

De interne beroepscommissie stelt vast dat het document opgemaakt door de trajectbegeleider (mevr. [M.H.]) ‘tussentijdse evaluatie’ 2 leerpunten vermeldt en niet 1 zoals de student beweert:

Zenuwachtigheid;

Verdiepen van gesprekken

- d. De student stelt in haar beroep ook het volgende m.b.t. de feedback

“Deze feedback is dus zeker niet negatief. Op basis hiervan diende verzoekster dan ook geen ongunstige evaluatie te verwachten. Voor het overige heeft zij geen andere signalen ontvangen vanwege de stagebegeleider waaruit zou blijken dat zij een onvoldoende zou behalen.

Verzoekster dient hierbij nogmaals te benadrukken dat zij nooit enig document/rapport/verslag heeft ontvangen van de stage- of de trajectbegeleider waarbij haar functioneren in vraag werd gesteld.

Op 16.01.2018 haalt de stagebegeleider werkpunten aan waarvan nooit eerder duidelijk gemaakt is dat verzoekster hieraan diende te werken. In de loop van de stage is evenmin gebleken dat zij met betrekking tot deze ‘werkpunten’ niet het vereiste niveau behaalde om te kunnen slagen.”

De interne beroepscommissie verneemt van de opleiding dat er aan de student wel degelijk duidelijke feedback werd gegeven.

De interne beroepscommissie neemt ook kennis van een e-mail van de student naar [M.H.] d.d. 11/12/2017 waarin de student het volgende stelt:

“Dag [M.], ik zat de laatste tijd met de vraag: ‘Wat na deze studies?’ Ik vind het echter een dubbel gevoel, aangezien ik helemaal nog niet zo zeker ben van mijn eindevaluatie op stage. Maar tegelijk is het een vraag die me bezighoudt.” (eigen onderlijning en markering).

Daarnaast verwijst de student ook naar de tussentijdse evaluatie, stuk 3 van de stukkenbundel student. De student beschrijft daarin tussentijds zelf een groot aantal leerpunten-werkpunten. Daarmee toont de student ook aan dat ze zich bewust was van verschillende tekorten in haar functioneren.

- e. De infobundel “persoonlijk traject stage MW fase 3” vermeldt duidelijk dat voor competenties 1, 2, 3 en 6 een ‘voldoende’ vereist is om te slagen. Bij een tussentijdse ‘onvoldoende’ moest de student dus zeker ook rekening houden met

het feit dat als een ‘onvoldoende’ voor competentie 1, 2,3 of 6 niet verholpen werd, ze niet kan slagen.

“4.6 Evaluatie traject

Voor de evaluatie van traject hebben we de competenties gecontextualiseerd naar de context van traject. Het evaluatieschema vind je op toledo.

Voor de bijhorende competenties, namelijk competentie 1-2-3 en 6 moet je voldoende halen om te slagen.”

De interne beroepscommissie is van oordeel dat de bewering in het interne beroepsschrift dat ze geen signalen zou hebben ontvangen dat een onvoldoende mogelijk was, duidelijk wordt weerlegd door bovenvermelde elementen. De student hield m.a.w. zelf ook rekening met een mogelijke evaluatie ‘onvoldoende’. In de eindbeoordeling van de stage wordt bovendien competenties als onvoldoende beoordeeld, waarvan de student bij de tussentijdse zelfevaluatie oordeelde dat ze hierin werkpunten had.

In ondergeschikte orde wijst de interne beroepscommissie erop dat ze van oordeel is dat een student en dan vooral een laatstejaars, een voldoende mate van zelfstandigheid aan de dag moet leggen bij het nastreven van de competenties op de plaats waar hij stageloopt. Het is bijgevolg niet onredelijk te verwachten dat de student zelf de nodige stappen onderneemt om desgevallend extra hulp of toelichting te vragen. Dit middel is ongegrond.

2. Wat de eindevaluatie betreft

De student stelt dat de tussentijdse evaluatie positief was met veel opbouwende kritiek, terwijl de eindevaluatie bestaat uit negatieve beweringen die een ongenuanceerd beeld van verzoekster geven. Hierdoor zou de eindevaluatie niet correct zijn volgens de student. De interne beroepscommissie verwijst in eerste instantie naar bovenvermeld punt 1 “Wat de begeleiding en tussentijdse feedback aan de student betreft”.

Daarnaast is de interne beroepscommissie van oordeel dat de begeleiders mogen inzetten op positieve en constructieve feedback bij een niet afgeronde stage. Dit sluit niet uit dat de stage uiteindelijk toch [als] onvoldoende wordt beschouwd.

Bovendien is de interne beroepscommissie de mening toegedaan dat een student, vooral dan een laatstejaars, een voldoende mate van zelfstandigheid aan de dag moet leggen bij het nastreven van de competenties op de plaats waar hij stageloopt. Het is bijgevolg niet onredelijk te verwachten dat de student zelf de nodige stappen onderneemt om desgevallend extra hulp of toelichting te vragen.

Louter en alleen de vaststelling dat er bij de eindevaluatie nog andere bemerkingen zijn gemaakt dan bij de tussentijdse evaluatie maakt de eindevaluatie niet onrechtmatig. Het is aan de student om te bewijzen dat ze de eindcompetenties heeft behaald.

De interne beroepscommissie merkt op dat de student in haar eigen commentaar op het eindcijfer “aanvullingen Lie” p. 34 e.v. stukkenbundel student explicet aangeeft dat er verschillende zaken niet goed verliepen. Hierbij verwijzen we voornamelijk naar “situatie waarbij ik dacht goed aan mijn werkpunten gewerkt te hebben”.

Dit middel is ongegrond.

3. Wat de eindbeoordeling betreft

De student stelt dat het onduidelijk is waarop de motivering van het uiteindelijke examencijfer gebaseerd is. De interne beroepscommissie komt tot dezelfde vaststelling.

Beslissing van de interne beroepscommissie rekening houdend met wat volgt:

- Overwegende dat de interne beroepscommissie van mening is dat een gebrek aan motivering wel degelijk herstelbaar is en dat dit moet gebeuren door het daartoe bevoegde orgaan;
- Overwegende dat de raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen reeds in eerdere zaken heeft bevestigd dat de interne beroepscommissie van Thomas More over volheid van bevoegdheden beschikt, en bijgevolg over de grond van de zaak een nieuwe beslissing moet nemen op basis van art. 96 OER;

De interne beroepscommissie is van oordeel dat bij de eerder genomen beslissing door de examencommissie de motiveringsplicht van het eindcijfer niet correct werd nageleefd en beslist bijgevolg dat dit gebrek aan motivering moet worden hersteld. De beslissing van de examencommissie, aan de student meegedeeld via het KU Loket op 2 februari 2018, wordt hierbij vernietigd.

Gelet op het feit dat de eindbeoordeling vernietigd werd, zal de interne beroepscommissie niet ingaan op andere middelen die de student aanvoert m.b.t. de eigenlijke eindbeoordeling.

De interne beroepscommissie neemt als bevoegde instantie een nieuwe beslissing wat het eindcijfer betreft op basis van volgende motieven:

- de infobundel “persoonlijk traject stage MW fase 3” vermeldt duidelijk dat voor competenties 1, 2, 3 en 6 een ‘voldoende’ vereist is om te slagen. Bijgevolg kan de student niet slagen bij één onvoldoende op competentie 1, 2, 3 of 6.

“4.6 Evaluatie traject

Voor de evaluatie van traject hebben we de competenties gecontextualiseerd naar de context van traject. Het evaluatieschema vind je op toledo.

Voor de bijhorende competenties, namelijk competentie 1-2-3 en 6 moet je voldoende halen om te slagen.”

- De interne beroepscommissie gaat in eerste instantie na of de student op de competenties 1, 2, 3 en 6 een voldoende heeft behaald.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de student een onvoldoende heeft voor competentie 1, 2, 3 en 4 op de eindevaluatie opgemaakt door mevr. [M.H.] (trajectbegeleider).

- De interne beroepscommissie gaat na of de tekorten ook terugkomen op de tussentijdse evaluatieformulieren. Op de tussentijdse evaluatie van 13/11/2017 opgemaakt door mevr. [M.H.] blijkt het volgende:

- Competentie 1: momenteel ok;
- Competentie 2: momenteel niet OK;
- Competentie 3: momenteel OK;
- Competentie 4: momenteel OK, maar moet nog groeien om ok te blijven;
- Competentie 5: momenteel ok
- Competentie 6: momenteel ok

De interne beroepscommissie stelt vast dat competentie 2 zowel in de tussentijdse evaluatie als in de eindevaluatie onvoldoende is.

In de tussentijdse evaluatie wordt aangegeven dat competentie 4 “momenteel OK, maar moet nog groeien om ok te blijven”. Ook competenties 4 is op dat moment volgens de trajectbegeleider (Mevr. [M.H.]) duidelijk nog niet in orde.

De interne beroepscommissie geeft de student een 8/20 voor “persoonlijk traject en stage 3 MW”

De interne beroepscommissie neemt deze beslissing op basis van volgende documenten:

- Alle tussentijdse en eindevaluatieformulieren van de trajectbegeleider en de stagebegeleider (in bijlage);
- stukken 1 tem 7 stukkenbundel student;
- infobundel “persoonlijk traject stage MW fase 3” waarin duidelijk is vermeld dat competenties 1, 2, 3 en 6 een voldoende vereisen om te slagen.

Vooraf merkt de interne beroepscommissie dat de begeleider vanuit de stageplaats en dus werknemer van de stageplaats, [J.C.], verder de ‘stagebegeleider’ wordt genoemd. De beoordelende docent van Thomas More, [M.H.], wordt ‘trajectbegeleider’ genoemd.

De interne beroepscommissie motiveert de beslissing voor de onvoldoende score als volgt:

Competentie 1

De interne beroepscommissie merkt op dat de stagebegeleider bij de voorbereiding van de eindevaluatie schrijft dat de student “het denken omgezet krijgt naar handelen”, maar scoort wel met een ‘onvoldoende’. Dit komt vreemd over, maar het gaat hier waarschijnlijk om een [typefout] van de stagebegeleider. De stagebegeleider motiveert immers als volgt:

- “Maakt veel ethische overwegingen maar krijgt deze niet omgezet in handelen. Dit maakt dat ze niet tot keuzes komt
- Zeker wanneer er onverwachte dingen gebeuren verliest Lie het overzicht en belemmert dit haar om tot keuze te komen.
- Achteraf kan Lie [hierover] reflecteren en aangeven hoe ze het had kunnen aanpakken, maar ook dit vertaalt zich niet in handelen ze terug in een soortgelijke situatie terecht komt.”

De trajectbegeleider [M.H.] motiveert wel duidelijk. Ze noteert dat de student wel in “GSV” meedenkt, de juiste vragen stelt. Verder verwijst ze naar de opmerking van de stagebegeleider dat de student geen keuzes maakt. “Denken wél, maar handelen”. Er is dus ook geen tegenspraak tussen de observaties van de trajectbegeleider in GSV en de observaties van de stagebegeleider tijdens de stage.

De interne beroepscommissie bekraftigt de motivaties opgenomen in de evaluatieformulieren.

In de eindstage moet de student in staat zijn om het ethisch reflecteren in handelen om te zetten.

De student krijgt een ‘onvoldoende’ voor competentie 1.

Competentie 2:

De stagebegeleider beoordeelt deze competentie als ‘ruim onvoldoende’. Hij motiveert dit op basis van verschillende situaties waarbij de student onvoldoende de hulpvraag en de situatie van de cliënt exploreert. Daardoor mist de student informatie over de cliënt en kan ze onvoldoende verband leggen tussen verschillende elementen uit het verhaal van de cliënt. Erger nog, deze onvolledige informatie vult ze soms zelf in.

Daarnaast lopen informele contacten steeds een beetje geforceerd. Schriftelijke communicatie en formele contacten zijn ok.

Ook bij de tussentijdse evaluatie beoordeelt de stagebegeleider deze competentie als “momenteel niet ok”. Op dat moment blijkt de student wel “vriendelijk” en “laat de cliënt

in zijn waarde". In de notities verwijst de stagebegeleider naar een voorbeeld gesprek Tine.

In de notities van de trajectbegeleider naar aanleiding van deze tussentijdse evaluatie wordt dan verwezen naar een cliënt die geen gesprek meer wenst met de student. Verder wordt daar ook verwezen naar een tekort aan diepgang in de gesprekken en de zenuwachtigheid. In de notities van de trajectbegeleider met betrekking tot de eindevaluatie staan verschillende casussen beschreven waaruit blijkt dat de student zich onvoldoende kan oriënteren op een problematiek van cliënten. Ze kan de informatie na een gesprek met een cliënt niet onmiddellijk bespreken met een collega, wegens een tekort aan structuur. Een cliënt moet haar corrigeren, bij een andere cliënt begrijpt ze de, nochtans voor de hand liggende, hulpvraag niet.

Verder vermeldt de student zelf uitdrukkelijk in de voetnoot bij haar eigen aanvullingen op de eindbeoordeling (zie blz. 34 e.v. stukkenbundel student): "ik merk in situaties waarin er veel tegelijk wordt verteld bijvoorbeeld, dat ik het gesprek moeilijk gestructureerd krijg. Hierdoor vergeet ik bepaalde zaken te bevragen bij een cliënt — hanteren van tools helpt mij." Ook bij de tussentijdse evaluatie geeft de student zich voor deze competentie een onvoldoende. Ze geeft daarbij argumenten in dezelfde lijn als haar begeleiders: "Ik ben nogal chaotisch van aard, daarom probeer ik de gesprekken te structureren." En "Ik vind het nog moeilijk om een verhaal meer te verdiepen."

De interne beroepscommissie stelt vast dat uit de verschillende documenten afdoende blijkt dat deze competentie niet bereikt werd en vindt geen tegenspraak tussen de verschillende bronnen (student, trajectbegeleider en stagebegeleider).

De interne beroepscommissie bekrachtigt integraal de motivaties opgenomen in de evaluatieformulieren.

Voor competentie 2 "Contact leggen en oriënteren" behaalt de student een onvoldoende.

Competentie 3

De stagebegeleider beoordeelt deze competentie als "onvoldoende". Ook hier wijst hij op een goed begrip van de theorie, een goede reflectie over haar praktijk als hulpverlener, maar een tekort in het omzetten van theorie naar de praktijk van de hulpverlening.

In het document met notities van de stagebegeleider van de tussentijdse evaluatie staat dat de student de theorie beheert, maar wordt genoteerd dat ze meer moet oefenen in individuele gesprekken.

Dat weerspiegelt zich in het document van de trajectbegeleider met betrekking tot dezelfde tussentijdse evaluatie. Zij schrijft met betrekking tot de vraag "Kan ze verantwoordelijkheid laten bij de cliënt?" "Zoekende in gesprekken: staat nog niet op punt; Soms wel/niet, oefenen."

De interne beroepscommissie stelt vast dat deze competentie volgens de evaluatieverslagen 'onvoldoende' is. De interne beroepscommissie stelt vast dat er een duidelijke motivatie werd voorzien en dat de evaluatie van trajectbegeleider en stagebegeleider niet met elkaar in tegenspraak zijn, maar op elkaar gebaseerd zijn. De interne beroepscommissie bekrachtigt integraal de motivaties opgenomen in de evaluatieformulieren. Daarom behaalt de student voor 'Competentie 3 Stimuleren tot zelfontwikkeling' een onvoldoende.

Competentie 4

De stagebegeleider noteert dat de student niet in staat is om zaken (met betrekking tot het hulpverleningsplan) te argumenteren ten opzichte van collega's. De student mist informatie die ze ofwel onvoldoende geëxploereerd heeft (competentie 2) of vergeten is.

Bovendien is ze te chaotisch in haar uitleg. Ze brengt dus onvoldoende haar expertise in in het team.

De trajectbegeleider noteert al bij de tussentijdse evaluatie dat de student last heeft van zenuwachtigheid. Ze noteert erbij “afstand nemen + samenvatten”. Bij de eindevaluatie noteert ze dat de student onvoldoende duidelijk is in informatieoverdracht. Daarom meent ze dat de student ook hier ‘onvoldoende’ scoort.

De interne beroepscommissie stelt vast dat deze competentie volgens de eindverslagen ‘onvoldoende’ is. De interne beroepscommissie stelt vast dat er een duidelijke motivatie werd voorzien in de eindevaluatieformulieren. Zowel de stagebegeleider als de trajectbegeleider hebben duidelijk gemotiveerd. De interne beroepscommissie bekrachtigt integraal de motivaties opgenomen in de evaluatieformulieren. De student krijgt een ‘onvoldoende’ voor competentie 4.

Competentie 5

De interne beroepscommissie stelt vast dat deze competentie volgens de eindverslagen ‘voldoende’ en ‘ruim voldoende’ is. De interne beroepscommissie stelt vast dat er een duidelijke motivatie werd voorzien in de eindevaluatieformulieren. Zowel de stagebegeleider als de trajectbegeleider hebben duidelijk gemotiveerd. De interne beroepscommissie bekrachtigt integraal de motivaties opgenomen in de evaluatieformulieren.

De student krijgt ‘ruim voldoende’ voor competentie 5.

Competentie 6

De interne beroepscommissie stelt vast dat deze competentie volgens de eindverslagen ‘voldoende’ is. De interne beroepscommissie stelt vast dat er een duidelijke motivatie werd voorzien in de eindevaluatieformulieren. Zowel de stagebegeleider als de trajectbegeleider hebben duidelijk gemotiveerd. De interne beroepscommissie bekrachtigt integraal de motivaties opgenomen in de evaluatieformulieren.

De student krijgt ‘voldoende’ voor competentie 6.

4. M.b.t. het standpunt van de student dat ze de vooropgestelde leerresultaten behaald heeft

De student vraagt toepassing van art. 59 van het OER en baseert deze vraag op zeer goede resultaten gedurende de volledige opleiding, het overlijden van een vriendin in het vorige academiejaar en vrijwilligerswerk.

De interne beroepscommissie verwijst hiervoor naar art. II.229, Codex Hoger Onderwijs: *“De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.”*

De toepassing van dit artikel verwacht dat de student kan aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat hij kan aantonen dat hij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft”.

Op basis van dit artikel is het aan de student in kwestie om aan te tonen

- dat er sprake is van bijzondere omstandigheden
- De student legt geen bewijs voor van bijzondere omstandigheden voor het huidige academiejaar. Het [beweerdelijk] overlijden van een vriendin in een vorig academiejaar kan de interne beroepscommissie niet aanvaarden als een bijzondere omstandigheid en
- dat hij/zij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.

→Daarnaast laat de student ook na aan te tonen dat ze de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.
Dit middel is ongegrond.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om ter zake ambtshalve een exceptie op te werpen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Eerste middel

Verzoekende partij steunt een eerste middel op een schending van het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij voert aan dat de bestreden beslissing niet op zorgvuldige of afdoende wijze de grief weerlegt, aangevoerd bij het intern beroep, dat verzoekster slechts een gebrekige begeleiding heeft gekregen, met een rechtstreekse negatieve impact op het examencijfer. Zij verwijst ter zake naar enkele arresten van de Raad, en zet uiteen dat de begeleiding moet worden geboden tijdens de stage en niet pas nadien.

Bewijs van de ontoereikende begeleiding ziet verzoekster in vier elementen.

Vooreerst stelt zij dat de evaluatie *post factum* werd overhandigd en dat sommige documenten zelfs pas tijdens de behandeling van het intern beroep werden voorgelegd. Voorts zouden de tussentijdse evaluaties niet aan verzoekster zijn meegedeeld, zodat de bestreden beslissing daarop niet kan steunen om aan te voeren dat verzoekster feedback heeft ontvangen waaruit zou blijken dat zij op een onvoldoende zou afstevenen. Verzoekster meent dat het aangevoerde

gebrek aan feedback de rechtmatigheid van de evaluatiebeslissing beïnvloedt. Dit alles terwijl verzoekster, zo stelt zij, voor feedback openstond. Zij ontkent voorts te hebben bevestigd dat de evaluatieformulieren bij de tussentijdse evaluatie gezamenlijk werden overlopen en besproken; integendeel zou zij deze formulieren slechts oppervlakkig hebben inkijken. Wel bevestigt verzoekster dat zij een tussentijds gesprek heeft gehad met de trajectbegeleider en de stagebegeleider, maar daarvan heeft zij geen schriftelijke voorbereiding of verwerking ontvangen. Bij de besprekking van de werkpunten werd, nog steeds volgens verzoekster, niet toegelicht dat die tot een onvoldoende zouden kunnen leiden.

Ten tweede, en bij dit laatste element aansluitend, meent verzoekster dat haar niet werd verduidelijkt dat zij “op een onvoldoende zou afstevenen”. Zij stipt aan dat de zogenaamde werkpunten bij de tussentijdse evaluatie beperkt bleven tot ‘zenuwachtingheid’, waaromtrent volgens verzoekster vooruitgang werd geboekt, en ‘verdiepen van gesprekken’, wat dan weer bij de eindevaluatie niet meer aan bod is gekomen. Verzoekende partij stelt dat in de motivering van het eindcijfer dan weer twee andere punten zijn omschreven, namelijk ‘structuur bieden’ en ‘zelfstandig werken in complexe situaties’, en dat de stagebegeleider steeds heeft voorgehouden dat er een positieve evolutie was.

Ten derde betwist verzoekster dat enige duidelijke feedback kan blijken uit de e-mail die zij zelf op 11 december 2017 heeft verzonden, met een vraag aan de trajectbegeleider. Zij stelt – samengevat – dat de in de bestreden beslissing geciteerde overweging *“aangezien ik helemaal nog niet zo zeker ben van mijn eindevaluatie op stage”* uit context is gehaald.

Ten slotte voert verzoekende partij aan dat de bestreden beslissing tegenstrijdig gemotiveerd is, waar enerzijds wordt overwogen dat van een student mag worden verwacht dat hij zelf stappen onderneemt om toelichting te krijgen en anderzijds de trajectbegeleider in zijn tussentijdse evaluatie stelt dat verzoekster reflecteert over haar leerproces, de leerpunten ter sprake brengt en met de feedback aan de slag gaat. Ook uit de zelfreflectie blijkt volgens verzoekster dat zij bezig is met haar leerproces, eerder dan daar twijfels over te hebben.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij vooreerst dat, behoudens zeer uitzonderlijke omstandigheden, een negatieve evaluatie niet onrechtmatig wordt omwille van een gebrekige begeleiding, en dat enkel indien omstandigheden kunnen worden aangewezen die meer dan gerechte twijfel zaaien over de betrouwbaarheid van de evaluatie de rechtmatigheid van de beoordeling in vraag kan worden gesteld. Die omstandigheden zijn volgens verwerende partij niet aanwezig. Zo wijst zij erop dat na de tussentijdse- en eindevaluatie steeds door zowel de stagebegeleider bij “Arbeidscoach Welzijnszorg Kempen”, de heer [J.C.], als de

trajectbegeleider, mevrouw [M.H.], de nodige tijd werd genomen om de competenties van verzoekster te evalueren en toekomstige verbeterpunten te formuleren. Dit wordt, volgens verwerende partij, door verzoekster niet betwist en zelfs erkend in de aanvullingen bij de eindevaluatie. Verzoekster heeft deze evaluatieformulieren ook kunnen inkijken op 24 januari 2018. Tot slot is verwerende partij van oordeel dat ook uit de evaluatiedocumenten zoals opgemaakt door verzoekster, blijkt dat zij zichzelf bewust was van haar werkpunten. Verzoekster bewijst naar oordeel van verwerende partij aldus niet dat de vermeende gebrekkige begeleiding die zij zou hebben genoten haar resultaat voor het opleidingsonderdeel “Persoonlijk traject en stage 3 MW” rechtstreeks negatief beïnvloed.

Verwerende partij betwist op zich niet dat de evaluatieformulieren *post factum* aan verzoekster werden overhandigd: verzoekster heeft per elektronisch schrijven van 25 januari 2018 en 5 februari 2018 om een kopie van de tussentijdse- en eindevaluatie verzocht en die documenten werden haar voor de samenkomst van de interne beroepscommissie overgemaakt. Tijdens de interne beroepscommissie werd verzoekster, in het kader van de openbaarheid van bestuur, daarnaast ook een afschrift overhandigd van de overige evaluatieformulieren aanwezig in haar dossier voor het opleidingsonderdeel “Persoonlijk traject en stage 3 MW”. De eventuele laattijdige overhandiging van een kopie van de tussentijdse- en eindevaluatie impliceert echter volgens verwerende partij niet dat verzoekster tijdens haar stageperiode nooit feedback vanwege haar stage- en trajectbegeleider heeft ontvangen. Verwerende partij kan niet verweten worden verzoekster slecht te hebben begeleid en slechts na afloop van de stageperiode te hebben ingelicht over haar professionele gebreken.

Wat betreft het argument dat verzoekster uit de kritiek van de stage- en trajectbegeleider niet zou kunnen afleiden dat zij zou afstevenen op een onvoldoende voor het opleidingsonderdeel “Persoonlijk traject en stage 3 MW”, antwoordt verwerende partij dat de studenten “Professionele Bachelor Sociaal Werk” bij aanvang weten welke competenties zij dienen te beheersen om te kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel “Persoonlijk traject en stage 3 MW”. Verwerende partij verwijst ter zake naar de infobundel ‘Persoonlijk traject en stage MW Fase3 2017 – 2018’, en stipt aan dat verzoekster bij de tussentijdse evaluatie voor de tweede competentie een onvoldoende kreeg toegekend en voor de vierde competentie werd gewaarschuwd dat een zekere groei zou noodzakelijk zijn om finaal een voldoende voor de competentie te behalen. Reeds op dat ogenblik diende verzoekster aldus, volgens verwerende partij, op haar hoede te zijn voor een mogelijk tekort. Door in het document “Samenvatting: eindevaluatie” naar de tussentijdse evaluatie terug te koppelen om positieve elementen te benadrukken, meent verwerende partij dat verzoekster zelf erkent dat ze tijdens haar

stageperiode de nodige feedback heeft ontvangen. Verder verwijst verwerende partij naar de e-mail van 11 december 2017 van verzoekster aan haar stagebegeleider, waarin verwerende partij twijfels ziet in hoofde van verzoekster of zij wel zou slagen.

Verwerende partij betwist ten slotte niet dat verzoekster over een afdoende reflectievermogen beschikt en actief leerpunten formuleert; de tussentijdse evaluatie is hieromtrent duidelijk. Verwerende partij betreurt echter dat verzoekster zich op deze kwaliteit beroept om te stellen dat het gebrek aan feedback de uitsluitende verantwoordelijkheid betreft van de stage- en trajectbegeleider. Verzoekster brengt hier volgens verwerende partij onterecht twee verschillende dingen met elkaar in verband; verzoekster was zich bewust van haar verbeterpunten, die duidelijk door de stage- en trajectbegeleider werden gecommuniceerd, en behoorde – op grond van de infobundel Persoonlijk traject en stage MW Fase3 2017-2018 – te weten dat deze werkpunten mogelijk een negatieve weerslag zouden kunnen hebben op haar score voor het opleidingsonderdeel “Persoonlijk traject en stage 3 MW”. Verwerende partij besluit dat de interne beroepscommissie de argumentatie van verzoekster met betrekking tot de gebrekkige feedback op nauwkeurige wijze heeft beantwoord.

Verzoekende partij dupliceert in haar wederantwoordnota hierop nog het volgende:

“Verwerende partij haalt in haar antwoordnota aan dat na de tussentijdse- en eindevaluatie de nodige tijd genomen werd om de competenties van verzoekende partij te evalueren en toekomstige verbeterpunten te formuleren. Met de ‘Samenvatting: Eind evaluatie’ zou zij dit zelfs erkennen (stuk 5).

Verzoekende partij betwist niet dat zij gesprekken heeft gehad met de stagebegeleider en de trajectbegeleider over haar functioneren op de stageplaats.

De wettigheidskritiek in het eerste middel komt er samengevat op neer dat verzoekende partij enkel feedback verkregen heeft waaruit niet blijkt dat zij op een onvoldoende zou afstevenen.

Zo ontvangt verzoekende partij na haar tussentijdse evaluatie volgende feedback van haar trajectbegeleider in een e-mail van 22.11.2017 (stuk 16):

“Dit is een zeer knap uitgewerkte stappenplan wat jou zeker kan helpen om naar een 6/10 te evolueren (of miss nog wel meer).”

Daaruit blijkt dat de onvoldoende in de tussentijdse evaluatie, hetgeen achteraf zelfs 4,95/10 bleek te zijn, al naar voldoende geëvolueerd is en in stijgende lijn verder.

De stagebegeleider was eind december wegens ziekte afwezig. De trajectbegeleidster heeft alle vertrouwen in verzoekende partij om de taken over te nemen, zoals blijkt uit de e-mail van 20.12.2017 (stuk 17):

“dag Lie

Dan moet je de zaak draaiende houden daar?! Dat gaat je zeker lukken.

Betreffende je opinietekst > goed voorstel.

Opbouw van je derde ervaring > ook prima. Let er wel op dat je niet teveel in herhaling valt met je profiel.

...”

Op dezelfde wijze heeft ook de stagebegeleider verzoekende partij altijd op zeer positieve wijze benaderd, ... tot en met de eindevaluatie.

Dit e-mailverkeer dateert nog na de eerdere tussentijdse evaluatie, waarbij de stage- en trajectbegeleider verzoekende partij evenmin hadden verduidelijkt dat verzoekende partij op een onvoldoende zou afstevenen, hetgeen strijdig is met de schriftelijke weergave in de tussentijdse evaluatie.

* Deze evaluatiedocumenten werden haar echter *post factum* overhandigd. Deze schriftelijke weergave, die pas achteraf meegedeeld (opgesteld?) werden, vormen bijgevolg geen bewijs dat aan verzoekende partij verduidelijkt werd dat de werkpunten van die aard waren dat zij later een onvoldoende zouden verantwoorden.

* In de antwoordnota houdt verwerende partij voor dat verzoekende partij in het document ‘Samenvatting: Eind evaluatie’ zou erkennen feedback te hebben ontvangen. Nochtans komt hierin de kern van de wettigheidskritiek van verzoekende partij duidelijk naar voor (stuk 5).

Dit is niet zozeer dat er geen ‘gesprekken’ zijn geweest.

Het gaat erover dat in de gesprekken die er wel geweest zijn, niet verduidelijkt werd dat een onvoldoende op termijn reëel zou zijn ... (zie ook stuk 16 en 17).

In het ‘Samenvatting: Eind evaluatie’ omschrijft zij dit nog als volgt (stuk 5):

“Tegenstrijdige signalen

- *Twee weken voor [eindevaluatie] (5/1/2018)*
- *Samen met stagebegeleider [eindevaluatie] overlopen. Hij geeft op dat moment aan: ‘Ik denk wel dat je er door gaat zijn, maar het zal ook van [M.] afhangen’.*
- *Bij het letterlijk overlopen van de [eindevaluatie]. Heeft hij niet de ‘klik’ gemaakt: ‘Oei, de student moet nog op bepaalde criteria goed gaan inzetten’; dit had wel mogen gebeuren. Op dat moment vertelde hij: ‘Lie je weet dat je werkpunten zal blijven hebben, waar je extra aandacht voor moet hebben’.*
- *Op de [eindevaluatie] (EE) vraag ik waarom hij in het verleden niet concreter is ingegaan op aandachtspunten, zoals ‘Student heeft steeds tijd nodig om info te structureren, en dan pas terug te koppelen’; en dit niet vermeld heeft op 5/1/2018. Zijn antwoord: ‘Ja, maar dit was een moment opname. Er zijn weken waarin je groei hebt en dan weer minder’.*
- *Voorbeeld rond cliëntbestand. Stagebegeleider haalt aan:*
- *‘Je zou in principe alle cliënten moeten kunnen overnemen (zie hierboven). Op een bepaald moment (toen er weinig cliënten) heb jij inderdaad eens gevraagd of je meer cliënten kon krijgen, was op dat moment nog niet mogelijk. Je zult nog moeten groeien’, aldus Jens.*

In feite zou hij in die tussentijd (we zijn nu een dikke maand verder), mij zelf ook kunnen aanspreken: ‘Goh Lie, ik merk dat er weinig groei is, want in principe zou je andere cliënten wel moeten kunnen overnemen’.”

De stagebegeleider doet tijdens de eindevaluatie eerdere gesprekken, waarin hij wel aangeeft aan verzoekende partij dat zij zou slagen, af als momentopnamen.

Nergens blijkt uit dat hij in die tussentijd de gevraagde feedback heeft aangegrepen om verzoekende partij hierin bij te sturen; te verduidelijken dat zij moet groeien om een onvoldoende te vermijden; ...

In hetzelfde document worden nog voorbeelden aangehaald waaruit blijkt dat stagebegeleider verzoekende partij aanmoedigt in zaken waarop hij haar achteraf afrekent (bijvoorbeeld structuur in gesprekken).

Verwerende partij betwist dit ook niet.

In de antwoordnota beperkt zij zich ertoe te stellen dat niet kan ontkend worden dat er ‘gesprekken’ zijn geweest tussen verzoekende partij, de stagebegeleider en de trajectbegeleider, doch voor het overige gaat zij niet in op de inhoudelijke kritiek op deze gesprekken zelf. De antwoordnota is louter gebaseerd op de veronderstelling dat deze gesprekken wel afdoende zullen geweest zijn, *quod non*. Verzoekende partij heeft o.a. met het ‘Samenvatting: Eind evaluatie’ het tegendeel aangetoond.

Zo heeft verzoekende partij reeds uiteengezet op p. 8 van het verzoekschrift, en dit is ook gebleken uit de *post factum* overgemaakte evaluatielijstjes, dat haar werkpunten na de tussentijdse evaluatie ‘zenuwachttigheid’ en ‘verdiepen van gesprekken’ zijn.

Verzoekende partij heeft hieraan gewerkt en er werd ook meermaals tegenover haar gesteld dat dit voldoende geëvalueerd was. Dit punt is ook niet teruggekomen op de eindevaluatie. Na de tussentijdse heeft zij signalen ontvangen op de goede weg te zijn (stuk 16 en 17), ... Wat de zogenaamde werkpunten uit de tussentijdse evaluatie betreft, bleek dit ook het geval te zijn!

Van de elementen waarop de negatieve beoordeling uiteindelijk gebaseerd zou zijn, blijkt niet dat deze in de tussentijdse evaluatie, dan wel achteraf, aan bod gekomen zijn.

In tegenstelling tot wat verwerende partij voorhoudt, is het niet voldoende dat er ‘gesprekken’ geweest zijn om te spreken van “*de nodige feedback*,” want dit zou verzoekende partij in staat hebben moeten stellen om werklijnen te verbeteren. Zowel de stage-, als de trajectbegeleider hebben haar achteraf steeds aangemoedigd in haar manier van werken. Tijdens de eindevaluatie werd opeens meegedeeld dat dit niet de juiste manier was ...

* In de bestreden beslissing wordt de e-mail van 11.12.2017 aangegrepen om te stellen dat verzoekende partij duidelijke feedback heeft verkregen gedurende de stage. Dit is thans niet het geval. De onderwerpregel van de e-mail betreft duidelijk “*Mogelijkheden na afstuderen* (stuk 12).”

Uiteraard is het gedurende de stage nooit een zekerheid uiteindelijk te slagen. Verzoekende partij heeft in haar e-mail getracht te benadrukken dat zij haar leerproces nog steeds ter harte neemt, zodat zij ten aanzien van de trajectbegeleider niet onterecht de indruk wekt ervan uit te gaan sowieso te slagen.

In het verzoekschrift heeft zij dit ook gekaderd.

Alleszins is de e-mail van 11.12.2017 niet dienstig als bewijs dat verzoekende partij de nodige feedback ontvangen heeft. Integendeel. Zelfs indien hieruit zou blijken dat zij twijfels koesterde over haar eindevaluatie, gaat dit niet van verwerende partij uit. In diezelfde periode hebben de stage- en trajectbegeleider positieve signalen uitgestuurd naar verzoekende partij die ervan uit mocht gaan dat zij de werklijnen uit de tussentijdse evaluatie correct aanpakte (zie ook stuk 16 en 17). Diezelfde werklijnen kwamen immers niet meer aan bod in de eindevaluatie.

* Tot slot haalt verwerende partij in de antwoordnota aan dat het gebrek aan feedback niet de uitsluitende verantwoordelijkheid van de stage- en trajectbegeleider uitmaakt.

Hiermee bevestigt zij het standpunt van verzoekende partij veeleer dan dat zij dit zou weerleggen.

Wanneer een student geen feedback vraagt, is hij er inderdaad ook voor verantwoordelijk dat hij geen feedback ontvangt.

In de bestreden beslissing verwijt verwerende partij aan verzoekende partij geen hulp of verdere toelichting gevraagd te hebben. Dit strookt echter niet met de feitelijke elementen die in de evaluatielijstjes worden weergegeven. Daarin staat uitdrukkelijk

omschreven dat verzoekende partij over de kwaliteit beschikt voldoende te reflecteren en actief leerpunten formuleert.

Het blijkt uit de evaluatiedocumenten dat verzoekende partij feedback gevraagd heeft, zodat in de bestreden beslissing ontrecht overwogen wordt dat deze verantwoordelijkheid uitsluitend op haarzelf rust.

Wanneer de student om feedback verzoekt, komt het er ook op aan om hierop een concreet antwoord te formuleren en te verduidelijken dat bepaalde elementen een negatieve weerslag kunnen hebben op het eindresultaat. Dit is *in casu* niet gebeurd. Zowel de stage-, als de trajectbegeleider hebben gedurende de stage voorgehouden dat verzoekende partij de juiste werkmethoden hanteerde om te slagen.

Bij de eindevaluatie werd diametraal het tegenovergestelde standpunt ingenomen.”

Beoordeling

Zoals de Raad reeds herhaaldelijk heeft overwogen, hebben vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quotering (zie o.a. R.Stvb. 10 november 2015, nr. 2.568; R.Stvb. 18 november 2016, nr. 3.333. In dezelfde zin: RvS 19 maart 2013, nr. 222.898, Ristucca).

Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was.

Het valt aan de verzoekende partij toe om het bewijs te leveren van de gebreken in de begeleiding die zij aanvoert en van de beslissende invloed daarvan op de beoordeling of de slaagkansen. Dat bewijs levert verzoekster niet.

Vooreerst geeft verzoekster in de feitelijke uiteenzetting van haar beroep zelf aan dat zij gedurende drie maanden (positieve) feedback heeft ontvangen en dat zij ook bij de tussentijdse evaluatie werd betrokken. Bij de uiteenzetting van het eerste middel bevestigt verzoekster dat zij een tussentijds gesprek heeft gehad met de trajectbegeleider en de stagebegeleider. De Raad kan in die omstandigheden niet aannemen dat er geheel geen begeleiding zou zijn geweest. Evenmin is de Raad van oordeel dat de feedback die aan verzoekster werd gegeven, het haar onmogelijk heeft gemaakt om voor het betrokken opleidingsonderdeel te slagen.

Dat verzoekster herhaaldelijk heeft moeten aandringen op het bekomen van een kopie van de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie, kan worden betreurd. Verzoekster heeft deze documenten opgevraagd met e-mails van 25 januari en 5 februari 2018, blijkbaar zonder dat daaraan (onmiddellijk) gevolg is gegeven. Zoals verwerende partij erkent, heeft verzoekster deze stukken pas in de loop van de behandeling van het intern beroep ontvangen. Zulks strookt niet met de bepalingen van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, noch getuigt het van behoorlijk bestuur. In het licht van het hier aangevoerde middel, kan deze kritiek evenwel niet leiden tot de vernietiging van de bestreden beslissing. Immers, zoals hiervoor reeds is aangestipt, is verzoekster niet van feedback verstoken gebleven. Bovendien betekent de – laattijdige – afgifte van een kopie aan verzoekster niet dat deze stukken niet eerder bestonden; de Raad brengt ter zake in herinnering dat verzoekster heeft aangegeven op de hoogte te zijn geweest van de tussentijdse evaluatie: “*Bij de tussentijdse evaluatie wordt slechts één kritisch werkpoint aangehaald voor de competentie ‘contact leggen en oriënteren’ (...)*”. Dat de kennisname van het evaluatieformulier slechts “oppervlakkig” is geweest, betekent niet dat hetzelfde moet worden aangenomen inzake de feedback zelf.

In een tweede middelonderdeel voert verzoekster in essentie aan dat haar niet duidelijk werd gemaakt dat zij een onvoldoende zou (kunnen) behalen.

In de eerste plaats dient te worden onderzocht of de bestreden beslissing de grieven van verzoekende partij ter zake afdoende heeft beantwoord – verzoekende partij meent van niet. Pas daarna kan de Raad, binnen zijn marginale toetsing, nagaan of die motivering overtuigend is.

Verzoekster voert aan dat de interne beroepscommissie zich ertoe heeft beperkt te antwoorden: “*De interne beroepscommissie verneemt van de opleiding dat er aan de student wel degelijk duidelijke feedback werd gegeven.*” Daarmee citeert verzoekster wel erg selectief uit de

bestreden beslissing. Daarin wordt immers, naast het tussentijdse evaluatieverslag, ook verwezen naar de inhoud van de feedback zoals deze door verzoekster zelf was samengevat. Verder wordt nog geattendeerd op een e-mail van verzoekster van 11 december 2017 waarin zij – volgens de appreciatie van de interne beroepscommissie – zelf een gunstige eindevaluatie van de stage betwijfelt. Aan dat alles voegt de interne beroepscommissie de volgende motivering toe:

“De interne beroepscommissie is van oordeel dat de bewering in het interne beroepsschrift dat ze geen signalen zou hebben ontvangen dat een onvoldoende mogelijk was, duidelijk wordt weerlegd door bovenvermelde elementen. De student hield m.a.w. zelf ook rekening met een mogelijke evaluatie ‘onvoldoende’. In de eindbeoordeling van de stage wordt bovendien competenties als onvoldoende beoordeeld, waarvan de student bij de tussentijdse zelfevaluatie oordeelde dat ze hierin werkpunten had.”

In ondergeschikte orde wijst de interne beroepscommissie erop dat ze van oordeel is dat een student en dan vooral een laatstejaars, een voldoende mate van zelfstandigheid aan de dag moet leggen bij het nastreven van de competenties op de plaats waar hij stageloopt. Het is bijgevolg niet onredelijk te verwachten dat de student zelf de nodige stappen onderneemt om desgevallend extra hulp of toelichting te vragen. Dit middel is ongegrond.

Hiermee heeft verzoekster de visie van de interne beroepscommissie op haar grieven kunnen vernemen, waardoor aan de vormplicht van de formele motivering tegemoet is gekomen. Voor zover het middelonderdeel steunt op een schending van de formelemotiveringsplicht, is het derhalve ongegrond.

Met betrekking tot de beoordeling van de vraag of de bestreden beslissing ook beantwoordt aan de materiëlemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel, valt de Raad verwerende partij bij waar deze aanstuift dat de studenten weten welke competenties zij dienen te beheersen om voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk traject en stage 3 MW’ te kunnen slagen.

Bij de tussentijdse evaluatie van 13 november 2017 werd aan verzoekster voor de competentie ‘contact leggen en oriënteren’ de beoordeling ‘momenteel niet OK’ toegekend. Verzoekster betwist niet dat zij voor – onder andere – deze competentie een voldoende moest behalen om te kunnen slagen voor het opleidingsonderdeel. Een tussentijdse onvoldoende kan bijgevolg niet anders worden gezien als een risico dat, in ongewijzigde omstandigheden, geen slaagcijfer zou worden toegekend. Overigens bedenkt de Raad dat de andere competenties ook niet als definitief verworven, maar als ‘momenteel OK’ werden beoordeeld, waaruit volgt dat een negatieve evolutie in rekening kan worden gebracht en alsnog kan leiden tot een onvoldoende. Aan het feit dat er bij de eindbeoordeling andere punten van kritiek naar voren komen dan in

de tussentijdse evaluatie, kan in dat licht dan ook geen vermoeden van onregelmatigheid worden tegengeworpen.

Ook in dat opzicht overtuigt het middelonderdeel niet.

In derde orde betwist verzoekster de lezing die de interne beroepscommissie heeft gegeven aan de zinsnede “*aangezien ik helemaal nog niet zo zeker ben van mijn eindevaluatie op stage*”. Zij stelt in het geheel van het bericht slechts te hebben gepeild naar opleidingen na de huidige studie, in de veronderstelling dat zij daarvoor zou slagen.

Het kwestieuze bericht van verzoekster van 11 december 2012, gericht aan haar studietrajectbegeleider, luidt als volgt:

“Ik zat de laatste tijd met de vraag ‘Wat na deze studies?’. Ik vind het echter een dubbel gevoel, aangezien ik helemaal nog niet zo zeker ben van mijn eindevaluatie op stage. Maar tegelijk is het een vraag die me bezig houdt:

De volgende twee vragen houden me hier vooral rond bezig:

- * wanneer begin ik best met het zoeken van ander opleidingen, vormingen,...
- * zijn er studies die heel [praktijkgericht] zijn?”

Zelfs rekening houdend met de gehele context, is de Raad van oordeel dat de zinsnede “*aangezien ik helemaal nog niet zo zeker ben van mijn eindevaluatie op stage*” niet anders kan worden begrepen dan een twijfel over het slagen bij de eindevaluatie, niet alleen op basis van een letterlijke lezing, maar ook in juxtapositie met de voorafgaande zin – verzoekster bevraagt zich over wat te doen na de huidige studie, maar geeft meteen aan dat die vraagstelling misschien nog niet aan de orde is omwille van de onzekerheid omtrent de eindevaluatie van de stage. De bestreden beslissing, die deze mail slechts naast andere overwegingen bij de motivering betrekt, miskent niet de strekking van verzoeksters bericht zoals de interne beroepscommissie die vermocht te begrijpen.

Ten slotte voert verzoekster aan dat de motivering van de bestreden beslissing intern tegenstrijdig is, met name door te overwegen dat van een student mag worden verwacht dat deze zelf stappen onderneemt om hulp of toelichting te krijgen, terwijl verzoekster stelt wel degelijk om feedback te hebben gevraagd – wat volgens haar blijkt uit de tussentijdse evaluatie van de trajectbegeleider.

Aan een administratieve rechtshandeling kan slechts een intern tegenstrijdige motivering worden verweten wanneer de motieven van die beslissing zelf met elkaar in tegenspraak zijn.

Te dezen voert verzoekster een beweerde ongerijmdheid aan tussen enerzijds een motief van de bestreden beslissing en anderzijds een tussentijdse evaluatie van de trajectbegeleider, waardoor de kritiek niet aan de voormelde voorwaarde voldoet.

Overigens lijkt de bestreden beslissing met de overweging inzake het talen naar bijkomende ondersteuning niet te antwoorden op de vraag of verzoekster al dan niet afdoende met gegeven feedback aan de slag is gegaan, maar wel op de kritiek dat zij onvoldoende feedback heeft gekregen. Ook dit middelonderdeel overtuigt niet.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoekende partij neemt een tweede middel uit een schending van het motiveringsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster betrekt haar kritiek vooreerst op “het voorval van 11 januari 2018”. Zij voert aan dat zij in haar aanvullende nota voor de interne beroepscommissie uitdrukkelijk heeft aangehaald dat uit de eindevaluatie duidelijk blijkt dat de toegekende ‘onvoldoende’ gebaseerd is op één incident, dat werd omschreven als “de druppel”. Aan de bestreden beslissing wordt verweten dat deze analyse niet werd weerlegd, noch bij de beoordeling werd betrokken.

Verzoekster herhaalt ten gronde dat zij twee weken voor het einde van de stage van de stagebegeleider – in een gesprek van 5 januari 2018 – had begrepen dat hij wel dacht dat verzoekster geslaagd zou zijn, maar dat dit ook van de trajectbegeleider zal afhangen, en dat de stagebegeleider haar tussentijds globaal overwegend positief had beoordeeld. Volgens verzoekster blijkt noch uit de tussentijdse evaluatie, noch uit het gesprek van 5 januari 2018 dat er een moeizaam verloop was waarvan “de zogenaamd spreekwoordelijke ‘druppel’ het sluitstuk vormt op de onvoldoende []op te baseren.” Het is voor verzoekster onduidelijk hoe de stagebegeleider ertoe kan komen te stellen dat er ‘onvoldoende groei’ is, terwijl hij dat op voorhand niet heeft aangegeven en de tussentijdse evaluatie vermeldt dat verzoekster met feedback onmiddellijk aan de slag gaat. En zelfs indien er ter zake een probleem in verzoeksters prestaties zou zijn geweest, is zij van oordeel dat deze ‘druppel’ die de balans naar een

onvoldoende heeft doen doorslaan, meer concreet moest worden beschreven. Verzoekster duidt het voorval van 11 januari 2018 als volgt:

“Concreet deed dit voorval zich voor op 11.01.2018. Aangezien verzoekster in de voormiddag op school aanwezig was en de stagebegeleider in de namiddag afwezig was, bezorgde hij haar per e-mail enkele stagetaken. Verzoekster heeft deze taken allemaal afgewerkt met uitzondering van die ene taak.

Dit betrof het maken van een afspraak tussen een cliënt en de psychiater om een aanmeldingsformulier van GTB in orde te brengen. Verzoekster heeft vervolgens eerst achtergrondinformatie gevraagd over dergelijk aanmeldingsformulier om voorbereid te zijn op vragen van deze cliënt. De collega in kwestie heeft verzoekster hierbij op een ander spoor gebracht.

Uiteindelijk werd de afspraak niet vastgelegd, maar dit was veeleer te wijten aan een communicatiefout met de stagebegeleider. In de kwestieuze e-mail stond niet vermeld dat deze aanmeldingsformulieren reeds overlopen werden met de cliënt. De uiterlijke datum voor de afspraak was ook 2.02.2018, zodat er ook ruimte was voor onderling overleg.”

Verzoekster voerde in het intern beroep ook nog aan dat er zeker geen onomkeerbare zaken zijn gebeurd voor de betrokken cliënt, maar dat verzoekster helaas wel met onomkeerbare gevolgen werd geconfronteerd. Alleszins is deze ‘druppel’ volgens verzoekster niet zodanig zwaarwichtig dat dit een onvoldoende zou verantwoorden. Deze feiten staan volgens verzoekster niet in verhouding tot de uiteindelijke beoordeling. Verzoekster werpt aan de bestreden beslissing tegen dat enerzijds haar kritiek niet werd weerlegd en dat integendeel het voorval in nagenoeg dezelfde bewoordingen werd aangegrepen als voorbeeld van een tekortschietend presteren, en anderzijds dat andere voorbeelden van onvolkomenheden worden aangehaald die zich vóór 11 januari 2018 hadden voorgedaan en tot dan niet als afdoende waren beschouwd om een beoordeling ‘onvoldoende’ toe te kennen.

Ten tweede betoogt verzoekster dat de positieve elementen na het voormelde voorval ten onrechte worden geminimaliseerd in de eindevaluatie en in de bestreden beslissing. Verzoekster herhaalt dat de stagebegeleider twee weken voor het einde van de stage nog aangaf dat zij zou slagen en dat zij van hem gebrekkig werd aangestuurd. Verzoekster besluit dat de motivering van de bestreden beslissing enkel steunt op de evaluatiedocumenten van de stagebegeleider en de trajectbegeleider, terwijl die werden weerlegd in de samenvattende eindevaluatie van verzoekster. De eindevaluatie van de stagebegeleider noemt zij een *post fatum* motivering om alsnog tot een onvoldoende te besluiten.

Verwerende partij zet in haar antwoordnota ter zake vooreerst uiteen dat verzoekster in de eindevaluatie te veel gewicht toekent aan het incident van 11 januari 2018, waardoor deze beoordeling geen blijk geeft van een objectieve afweging van de positieve en de negatieve kwaliteiten van verzoekster. Deze argumentatie wordt volgens verwerende partij evenwel slechts in het extern beroep duidelijk vormgegeven, dat het om een nieuw en bijgevolg onontvankelijk middel gaat. Bovendien, zo voegt verwerende partij toe, blijkt uit de eindevaluatie geenszins dat het voorval van 11 januari 2018 een beslissende factor vormde om verzoekster niet geslaagd te verklaren voor het opleidingsonderdeel “Persoonlijk traject en stage 3MW” en evenmin dat daaraan een overdreven belang zou zijn gehecht.

Wat betreft het al dan niet voldoende rekening houden met het definitief evaluatieschema dat verzoekster conform de infobundel Persoonlijk traject en stage MW Fase3 2017 – 2018 diende op te stellen, zet verwerende partij uiteen dat de toegekende score van 8/20 het resultaat is van een oplijsting en afweging van alle positieve en negatieve elementen die de activiteiten van verzoekster als sociaal werker kenmerken. De interne beroepscommissie heeft daarbij, nog steeds volgens verwerende partij, objectief kennisgenomen van het gehele administratief dossier en de prestaties van verzoekster conform de infobundel geëvalueerd.

Verzoekster van haar zijde betwist in haar wederantwoordnota dat het middel onontvankelijk is. Zij stipt aan dat zij in het intern beroep (pagina 9) al heeft aangehaald dat de houding van de stagebegeleider op enkele dagen manifest gekeerd was. Op dat ogenblik had verzoekende partij zij niet alle evaluatiedocumenten ter beschikking, hetgeen niet door verwerende partij betwist wordt. In het intern beroep heeft verzoekster zich uitdrukkelijk het recht voor behouden een nieuw middel te ontwikkelen, indien na ontvangst van alle evaluatiedocumenten hier grond toe zou zijn. Daar verzoekster de opgevraagde evaluatiedocumenten slechts heeft ontvangen op de dag dat zij het intern beroep heeft overgemaakt, heeft zij op de hoorzitting een aanvullende nota ingediend, waarvan verzoekster aangeeft dat die eveneens door verwerende partij is beantwoord.

Verzoekster is verder van oordeel dat haar bezwaarlijk kan worden verweten of en in welke mate de bestreden beslissing daarover vervolgens uitspraak heeft gedaan. Vooraleer de examencommissie het eindcijfer toekende, zo bedenkt verzoekende partij, had de commissie de evaluatiedocumenten al opgevraagd. Het intern beroep werd zelfs gegrond verklaard wegens gebrekige motivering van de bestreden examenbeslissing. Verzoekende partij had geen kennis

van de redenen waarom zij geen voldoende behaalde. Het is dan logisch dat zij in het extern beroep kan optreden tegen motieven waarvan zij dan pas voor het eerst kennis neemt.

Ten gronde herhaalt verzoekster dat in de eindevaluatie het voorval van 11 januari 2018 staat omschreven als de ‘*druppel*’, zodat het volgens verzoekster duidelijk is dat hieraan een doorslaggevend gewicht werd toegekend, dit terwijl verzoekster in het intern beroep reeds had toegelicht dat een communicatiefout hiertoe de rechtstreekse aanleiding was. Verzoekster voert nog aan dat zij in het verzoekschrift reeds heeft uiteengezet dat geen rekening gehouden werd met de evaluatiedocumenten die zij zelf had opgesteld, waarbij onder andere het voormelde voorval werd gekaderd. In de antwoordnota beperkt verwerende partij zich ertoe het tegendeel te beweren. Zij stelt dat zij objectief kennis heeft genomen van het gehele administratieve dossier. Nochtans blijkt dit volgens verzoekster niet uit de overwegingen in de bestreden beslissing zelf.

Beoordeling

Verzoekster heeft zowel het ‘incident’ van 11 januari 2018 als haar visie omtrent de wijze waarop er – volgens verzoekster – rekening mee werd gehouden, uiteengezet in de nota die verzoekster bij de interne beroepscommissie heeft neergelegd.

Het middel is ontvankelijk.

De Raad brengt in herinnering dat de interne beroepscommissie van verwerende partij beschikt over volheid van bevoegdheid, en dat zij derhalve ook over de bevoegdheid beschikt om alle gegevens van het dossier opnieuw in ogenschouw te nemen en, in voorkomend geval, bepaalde prestaties van de student minder gunstig te beoordelen dan de examinator dat oorspronkelijk had gedaan. De beoordeling van de motiveringsplicht is in dat geval ook geënt op de eigen overwegingen van de interne beroepscommissie.

Dat de beroepscommissie aldus steunt op aantoonbare voorbeelden in verzoeksters handelen die eerder niet uitdrukkelijk bij de beoordeling werden betrokken, vormt op zich geen onregelmatigheid. Het valt dan aan verzoekster toe om *díe* overwegingen van de beroepscommissie inhoudelijk bekritisieren; zulks doet verzoekster evenwel niet.

Uit de uitvoerige motivering die de interne beroepscommissie heeft opgegeven om het toegekende examencijfer van 8/20 te onderbouwen, blijkt niet dat aan het ‘incident’ van 11 januari 2018 een bovenmatige betekenis is gegeven, om de eenvoudige reden dat het voorval in de motivering in het geheel amper ter sprake komt. Het loutere feit dat die beoordeling steunt op het geheel aan beschikbare documenten, met inbegrip van het stuk waarin het door verzoekster betwiste incident aan bod komt, laat niet toe te besluiten dat dit ‘incident’ op decisieve wijze bij de beoordeling is betrokken.

Na lezing van alle beoordelingsstukken, met inbegrip van de samenvattende eindevaluatie, is de Raad van oordeel dat de motivering in haar integrale lezing niet onredelijk of onevenredig voorkomt.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

Het derde middel van verzoekende partij is gesteund op een schending van het legaliteitsbeginsel, meer in het bijzonder het *patere legem*-beginsel, en een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel en het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij voert aan dat zij in haar aanvullende nota heeft opgeworpen dat het document ‘Evaluatiedocumenten stage Lie Princen bij Route 11, Turnhout’ geen datum, handtekening of naam van de opsteller bevat, en dat bijgevolg evenmin duidelijk is wie de finale motivering heeft opgesteld en het eindcijfer heeft toegekend. Een en ander is volgens verzoekster in strijd met de richtlijnen van de stagegids.

Deze grief is volgens verzoekster onbeantwoord gebleven. Het feit dat de interne beroepscommissie de initiële examenbeslissing vernietigt en een eigen beslissing met motivering opstelt, doet naar oordeel van verzoekster geen afbreuk aan het feit dat geen voorstel van de trajectbegeleider voorligt, en evenmin een beslissing van de examencommissie om dat voorstel te bekraftigen. Verzoekster verwijst naar de overwegingen van ’s Raads arrest nr.

3.595 van 10 april 2017 om te besluiten dat het bovenstaande moet leiden tot de vernietiging van de bestreden beslissing.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota dat de interne beroepscommissie volheid van bevoegdheid heeft en de beoordeling van verzoekster eigener gezag volledig heeft overgedaan, zodat de door verzoekster aangevoerde grieven niet meer dienen te worden onderzocht.

Verzoekende partij harerzijds beaamt in haar wederantwoordnota dat de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, maar is van oordeel dat die commissie niet vermocht eraan voorbij te gaan dat de noodzakelijke stappen in de voorafgaande procedure niet waren nageleefd.

Beoordeling

De verwijzing naar het door verzoekster aangehaalde arrest van de Raad (R.Stb. 10 april 2017, nr. 3.595, x) is te dezen niet relevant. In die zaak had de interne beroepscommissie immers een middel met gelijkaardige strekking als ongegrond verworpen, zonder vervolgens op eigen gezag opnieuw uitspraak te doen over het examencijfer. Aldus hield de interne beroepscommissie de vervolgens ook door de Raad vastgestelde onregelmatigheid in stand.

In casu heeft de beroepscommissie wél een eigen beoordeling gemaakt, na vernietiging van de initiële examencommissie. De Raad is van oordeel dat de volheid van bevoegdheid waarover de interne beroepscommissie beschikt, haar de bevoegdheid verleent om de zaak terug te zenden naar een eerder punt in de beoordelingsprocedure om die beoordeling vervolgens vanaf het punt waar de onregelmatigheid is vastgesteld opnieuw aan te vatten, maar dat zulks in hoofde van de interne beroepscommissie geen verplichting is. De interne beroepscommissie vermocht te dezen ook de beoordeling op eigen gezag geheel over te doen.

Onregelmatigheden die mogelijk kleefden aan de procedure die aan de aldus vernietigde examenbeslissing is voorafgegaan, kunnen dan niet meer aan de beslissing met volheid van bevoegdheid van de interne beroepscommissie worden tegengeworpen. De Raad stipt daarbij aan dat te dezen aan de quatering geen vormelijke of inhoudelijke voorwaarden verbonden waaraan de interne beroepscommissie, haar oordeel in de plaats stellen, niet kon beantwoorden.

Het derde middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 18 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.259 van 18 april 2018 in de zaak 2018/094

In zake: xxx

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 2 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 18 april 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor verzoekende partij, en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Bachelor in het Vastgoed, afstudeerrichting makelaardij.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Syndicschap’. Verzoeker behaalt een examenresultaat van 9/20. De proclamatie vindt plaats op 9 februari 2018 en er wordt een feedbackgesprek georganiseerd op 13 februari 2018.

Op 14 februari 2018 tekent verzoeker intern beroep aan tegen de examenbeslissing, waarbij hij in hoofdorde aangeeft van oordeel te zijn dat de verleende feedback ontoereikend was.

“Ik ben een student Vastgoed — Makelaardij (AO) in het 3^e jaar van de bachelor. Met dit schrijven wens ik gebruik te maken van mijn toegang tot de interne beroepsprocedure betreffende een examenbeslissing die een eindoordeel inhoudt over het voldoen van een opleidingsonderdeel.

Het probleem situeert zich bij mijn examen van het vak Syndicschap en de bijhorende feedbacksessie van afgelopen examenperiode (9/20). De titularis van dit vak is mevrouw [D.L.]

Ik wens op te merken dat ik vooreerst alle mogelijke minnelijke oplossingen zal proberen te vinden en daarvoor ook zo snel als mogelijk contact opneem met de ombudsman van mijn richting en dat ik deze procedure slechts reeds start omdat een verzoek tot heroverweging binnen de 5 kalenderdagen moet gesteld worden en ik mijzelf zodoende verplicht zie deze te starten om de vervaltermijn niet te overschrijden voor het geval er geen minnelijke oplossing mogelijk blijkt te zijn.

Probleemstelling:

Op dinsdag 13 februari '18 tussen 15-18u vond de feedbacksessie plaats van het vak Syndicschap. Erg veel studenten wilden hun examen inkijken bij mevrouw [D.L.] waardoor er een lange wachttijd (1,5 uur) was. Ik begrijp uiteraard dat dit voor mevrouw [D.L.] een erg drukke middag was en ik kwam pas aan de beurt na 18u. Tijdens mijn feedbackmoment ging er volgens mij echter een en ander mis en kon ik mijn recht tot inzage niet volledig en ongestoord uitoefenen, alsook heb ik opmerkingen bij de quatering.

Uit de Onderwijs- en examenregeling:

“Op de feedback staan de examinatoren ter beschikking van de studenten om de resultaten van de afgelegde examens te bespreken. Hierbij wordt aan de student uitleg gegeven betreffende het tot stand komen van het examenresultaat en aanwijzingen verstrekt om de studieprestaties te bevorderen, te verbeteren of bij te sturen, met het oog op nieuwe deelname aan examens. Tijdens de besprekking van de examenresultaten op de feedback heeft de student recht op inzage in zijn kopij, in het bijzijn van de examinator of daartoe gemachtigde en indien gewenst in het bijzijn van de ombudspersoon.”

Ik ben van mening dat mijn recht op inzage in mijn examenkopij niet voldoende nageleefd is. Op geen enkel moment kon ik mijn examen rustig inkijken. De lector gaf een zeer erg strenge, defensieve indruk. Mevrouw [D.L.] hield mijn kopij vast en overliep eenzijdig wat er was neergeschreven als verbetering bij mijn fouten. Lector en student moesten staand (!) meevolgen zonder mogelijkheid tot opmerkingen.

Op vragen en opmerkingen in verband met fouten werd er naar mijn aanvoelen te weinig ingegaan. Er was geen enkele ruimte voor het in vraag stellen van de quoterings. Er was ook geen enkele mogelijkheid tot het nagaan van de deelquoteringen per vraag noch kreeg ik een voorbeeld met juiste antwoorden te zien zodat ik kon begrijpen hoe de scores voor een vraag werden gevormd.

Ik verzoek de commissie dan ook om een hernieuwde feedbacksessie, met aanwezigheid van een ombudspersoon waarop het examen in alle rust kan nagelezen worden en een diepgaandere discussie én heroverweging van de quoterings voor verschillende antwoorden.

Er waren namelijk verschillende vragen waarop ik naar mijn mening een te lage score heb gekregen.

Ik had niet de tijd mijn examen afdoende na te lezen dus heb ik enkel naderhand enkele korte opmerkingen kunnen noteren. Ik had graag de mogelijkheid gehad mijn examenkopij echt in te kijken en na te lezen zodat ik kan nagaan of mijn antwoorden en scores inderdaad juist/ niet juist zijn en de quoterings 100% correct verlopen is. Ik kan voorlopig enkel mijn notities meegeven:

Oefeningen:

- Onredelijke verbetering oefening door geen rekening te houden met fout in deelvraag 1 / niet meerekenen van de lector
- Btw nr ? maar niet vermeld ...
- Naam: juist, niet vermeld
- Streepjes = idem

Theorie:

- 2 app 3 kinderen vraag
- in welke context belangrijk: juist, vraag te ruim gesteld: maar mijn antwoord is daarom niet foutief.
- dwingend & ...

Op geen enkele manier is deze procedure gericht tegen vrouw [D.L.] of tegen de Hogeschool. Ik begrijp dat het erg druk was op de feedbacksessie. Ik wens enkel gebruik te maken van mijn recht op inzage in mijn examenkopij en een correcte quoterings. Zoals gesteld neem ik onmiddellijk contact op met de ombudsman om deze procedure te proberen vermijden.”

Naar aanleiding van deze vraag wordt voor verzoeker een bijkomend feedbackmoment georganiseerd op 27 februari 2018, waarna verzoeker kan beslissen of hij zijn intern beroep ten gronde al dan niet handhaaft.

Met een e-mail van 20 februari 2018 meldt vrouw S.M., stafmedewerker studentenaangelegenheden, aan verzoeker wat de mogelijkheden zijn na het bijkomende feedbackgesprek: verzoeker kan zijn intern beroep intrekken, of het integendeel handhaven. Bij deze laatste mogelijkheid wordt uitdrukkelijk vermeld: “*De interne beroepscommissie zal jouw*

intern beroep behandelen en nagaan of het behaalde resultaat correct tot stand is gekomen. Je kan geen elementen toevoegen aan je verzoekschrift.”

Met een e-mail van 27 februari 2018 meldt verzoeker dat het feedbackmoment probleemloos is verlopen, maar dat er voor hem voldoende redenen zijn om de quatering van een aantal vragen te laten heroverwegen, zodat hij zijn beroepsprocedure wenst verder te zetten. Verzoeker voegt aan deze e-mail het volgende toe:

“Ik moet echter melding maken van een potentieel probleem dat ik al vroeger voorzien had, maar waarvoor de oplossing zich buiten mijn macht bevindt. Ik vrees namelijk dat dit intern beroep een maat voor niets zal zijn, gezien de specificiteit van dit probleem, en ik niet anders zal kunnen dan over te gaan tot een externe procedure. Ik ben namelijk niet zeker of de commissie op heden voldoende gedetailleerde informatie heeft over het specifieke probleem om een oordeel te kunnen vellen...

Aangezien er bij mij net één en ander misgelopen was op het feedbackmoment, kon ik mijn beroep niet voldoende gedetailleerd beschrijven voor welke antwoorden ik welke quatering wens te laten heroverwegen, en op basis van wat. Ik heb dit wel geprobeerd, en dit probleem ook beschreven, maar dit is toch nog altijd vrij algemeen (zie intern beroepsschrift), net aangezien ik vond dat er een probleem was op mijn feedbackmoment. Dit leidt uiteraard tot een vervelende [] situatie (‘soort vicieuze cirkel’) want ik vroeg het vernieuwde feedbackmoment net aan om duidelijkheid te verkrijgen over de betwistingen. Dit alles uiteraard omdat er geen toevoegingen kunnen gedaan worden aan het beroepsschrift. Ik merk nog op dat het examenreglement van onze associatiepartner dit probleem wel voorzien (examenreglement Universiteit Gent).

[...]"

De betrokken lector brengt het volgende verslag uit omtrent het verloop van de beide feedbackmomenten:

“Verslag feedbackmoment 13 februari 2018 student x door lector [D.L.]

Op dinsdag 13 februari 2018 vond het feedbackmoment plaats voor de studenten die hun resultaten van eerste zittijd academiejaar 2017-2018 wilden toegelicht zien. De feedback was ingepland tussen 15h en 18h. Omdat ik zeer veel studenten verwachtte en ook kreeg (voor 5 vakken), ben ik al om 14h30 gestart. Omdat om 18h nog steeds studenten stonden aan te schuiven, ben ik doorgegaan tot 18h40.

De feedback vond plaats in lokaal B3.019, samen met de feedback van collega dhr. [B.C.]. Omdat het 18h was en er voor mijn collega geen studenten meer waren, ben ik alleen in het lokaal gebleven om de feedback voor mijn studenten voort te zetten.

Student x bood zich na 18h aan om zijn examen Syndicschap afstandsleren in te kijken. Ik heb met hem het examen overlopen en aangeduid waar zijn antwoorden fout of onvolledig waren en niet strookten met de modeloplossing. De modeloplossing had ik bij de hand en heb ik bij de laatste vraag letterlijk naast zijn antwoorden gelegd.

Bij vragen 1 en 2 bleef de student lang stilstaan, keerde zelfs op het einde ook helemaal naar deze vragen terug. Ook bij de laatste vraag heb ik meermaals uitgelegd wat er fout of onvolledig was.

Ik kan niet precies zeggen hoelang de feedback met deze student juist heeft geduurd, ik schat meer dan 10 minuten; het was alleszins langer dan met andere studenten, doordat deze student steeds terugkeerde naar vorige vragen die we al overlopen hadden. De student heeft vervolgens het lokaal verlaten.

Donderdag 15 februari 2018 ontving ik persoonlijk een mail van de student waarin hij meldde dat hij contact had opgenomen met de ombudspersoon en een intern beroep had ingesteld.

Op vrijdag 16 februari 2018 werd ik door mevrouw [S.M.] de hoogte gebracht van het intern beroep. Ze vroeg me of ik akkoord zou gaan met een eventuele bijkomende feedback. Hoewel ik op de feedback van 13 februari zeker meer tijd aan de besprekning met x heb gespendeerd in vergelijking met andere studenten, heb ik hier toch mee ingestemd.

Mevrouw [S.M.] vroeg me om de examenkopij nogmaals te controleren en na te kijken of er geen materiële vergissing is gebeurd. Ik heb dit onmiddellijk gedaan en ook aan mevrouw [S.M.] gemeld dat de punten werden gehandhaafd.

Ik heb mevrouw [S.M.] gevraagd of het mogelijk was om een derde, onafhankelijke persoon bij een bijkomende feedback aanwezig te laten zijn. Dit omdat ik ondervonden heb dat de student mijn motivering op de feedback van 13 februari 2018 gewoon niet wilde aanvaarden.

Verslag feedbackmoment 27 februari 2018 student x door lector [D.L.]

Dit extra feedbackmoment werd georganiseerd door mevrouw [S.M.] in lokaal C1.058 om 13h30.

Bij dit feedbackmoment was de ombudspersoon, dhr. [H.], aanwezig als waarnemer.

Tijdens dit feedbackmoment is de modeloplossing steeds naast het examenexemplaar gelegd om de verschillen/gelijkenissen in antwoord duidelijk te maken en de punten op de deelvragen te kunnen volgen. De student had papier en pen [klaarliggen] om notities te maken.

Bij het overlopen van deelvraag a bij de eerste vraag was de student niet akkoord dat ik zijn antwoord onvolledig vond. De student bleef erop hameren dat zijn antwoord niet fout was in zijn ogen.

Dhr. [H.] heeft op dat moment de student er kort op gewezen dat het geen zin had om te blijven discussiëren, omdat we beiden op ons standpunt bleven. Hij wees de student erop dat hij de mogelijkheid had om nu zijn examenkopij en de modeloplossing in te kijken, en dat als hij toch niet akkoord ging, hij dit verder in een intern beroep moest aankaarten. Dhr. [H.] wees er nog eens op dat de student de mogelijkheid had om notities te nemen van ons gesprek.

Toen alle antwoorden uitgebreid waren overlopen aan de hand van de modeloplossing, antwoordde de student dat hij nu wel uitgebreid inzage had gekregen in het examen en de antwoorden, maar dat hij alleen maar enkele punten nodig had én zocht om te slagen. Dit heeft hij letterlijk gezegd. Omdat hij de punten nu niet kreeg, zou hij verder het intern beroep gebruiken om die punten te krijgen. Hij vroeg me het hem niet kwalijk te nemen dat hij probeerde op die manier te slagen voor dit vak, maar dat er nu eenmaal de mogelijkheid bestond om via procedurefouten alsnog te slagen en hij daarvan gebruik wilde maken.

Dit feedbackmoment heeft ongeveer een uur geduurde, de student heeft het examen en de modeloplossing volledig kunnen inzien en heeft hierbij nota kunnen nemen.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 2 maart 2018, en komt tot de volgende beslissing:

“Het door de student ingesteld beroep

Het ingesteld beroep betreft de studievoortgangsbeslissing over het behaalde resultaat van 9/20 voor het opleidingsonderdeel *syndicschap*.

De student wenst te komen tot een minnelijke oplossing en zal de ombudspersoon contacteren. Gezien de vastgestelde termijn voor het instellen van een intern beroep ziet hij zich genoodzaakt dit te doen.

Omwille van het grote aantal studenten kon de student tijdens het feedbackmoment zijn recht tot inzage niet volledig en ongestoord uitoefenen, alsook heeft hij opmerkingen bij de quatering: de student kon zijn examenkopij niet rustig inkijken, de onderwijsgevende gaf een strenge en defensieve indruk, op vragen en opmerkingen in verband met fouten werd naar zijn aanvoelen te weinig ingegaan, er was geen ruimte voor het in vraag stellen van de quatering, er was geen enkele mogelijkheid om deelquatering na te gaan, noch kreeg hij een voorbeeld met juiste antwoorden te zien.

De student verzoekt de commissie om een hernieuwde feedbacksessie, met aanwezigheid van een ombudspersoon waarop het examen in alle rust kan nagelezen worden en een diepgaandere discussie én heroverweging van de quatering voor verschillende antwoorden.

De student geeft in zijn verzoekschrift zijn notities weer.

Behandeling ingesteld beroep door de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- het opleidingsonderdeel *syndicschap* is opgenomen in het opleidingscontract van de student. Dit contract werd door de student tot op heden niet ondertekend (bijlage 1). Hij meldde echter ook geen materiële vergissingen. Conform artikel 13, §4 van de geldende onderwijs- en examenregeling, wordt de student geacht zijn via ibamaflex bezorgde inschrijvingsgegevens te aanvaarden indien hij geen melding doet van materiële vergissingen;
- de student behaalde 9/20 voor het opleidingsonderdeel *syndicschap*. (studieoverzicht bijlage 2);
- het betreft een opleidingsonderdeel uit het derde modeltraject van de opleiding *PBA in het vastgoed — makelaardij* in afstandsonderwijs;
- dit opleidingsonderdeel telt 4 studiepunten (studiefiche bijlage 3);
- voor dit opleidingsonderdeel wordt een tweede examenkans ingericht.

Met betrekking tot de evaluatie van het opleidingsonderdeel:

- de studiefiche bepaalt dat de evaluatie gebeurt op volgende wijze:

Eerste examenkans Niet-periode gebonden evaluatie

Niet van toepassing.

Periode gebonden evaluatie

Schriftelijk examen (100% van de punten): examen met open en gesloten vragen, waarbij zowel theorie als oefeningen (het opstellen van documenten voor een algemene vergadering VME) worden geëvalueerd.

- uit de examenkopij van 19/01/2018 van de student (bijlage 4) blijkt dat de punten op een correcte manier zijn tot stand gekomen: de quotering van vragen en deelvragen gebeurden conform de verbetersleutel voor dit opleidingsonderdeel (bijlage 5) en er werden geen fouten gemaakt in de puntentelling. De student behaalde een totaalscore van 26,5/60. Deze werd correct herleid naar 8.8/20 en afgerond naar 9/20 volgens de gemaakte afspraken binnen HoGent (geldende onderwijs- en examenregeling artikel 48, §3);
- de onderwijsgevende heeft de examenkopij van de student naar aanleiding van het intern beroep opnieuw bekeken en bevestigt dat er geen materiële vergissing kan worden vastgesteld (bijlage 6).

De evaluatie van het opleidingsonderdeel *syndicschap* gebeurde conform de evaluatieregels, de punten zijn op deugdelijke wijze tot stand gekomen en de eindscore voor het opleidingsonderdeel werd correct vastgelegd.

Met betrekking tot de gekregen feedback en inzage in de examenkopij:

- op de feedback staan de examinatoren ter beschikking van de studenten om de resultaten van de afgelegde examens te bespreken. Hierbij wordt aan de student uitleg gegeven betreffende het tot stand komen van het examenresultaat en aanwijzingen verstrekt om de studieprestaties te bevorderen, te verbeteren of bij te sturen, met het oog op nieuwe deelname aan examens. Tijdens de besprekning van de examenresultaten op de feedback heeft de student recht op inzage in zijn kopij, in het bijzijn van de examinator of daartoe gemachtigde en indien gewenst in het bijzijn van de ombudspersoon (OER, Art. 46, §2);
- op het feedbackmoment van 13/02/2018 heeft de student de kans gehad om zijn examenkopij in te kijken en werd aan de student uitleg gegeven betreffende het tot stand komen van het examenresultaat. De onderwijsgevende had de modeloplossing bij de hand en heeft deze bij de besprekning van de laatste vraag letterlijk naast de antwoorden van de student gelegd. De onderwijsgevende verklaart verder dat de feedback voor deze student langer heeft geduurd dan bij andere studenten gezien x steeds terugkeerde naar vorige vragen die we reeds overlopen hadden (bijlage 6);
- naar aanleiding van de expliciete vraag van de student naar een minnelijke oplossing middels bijkomende feedback en na overleg met de decaan en de betrokken onderwijsgevende, werd een extra feedbackmoment georganiseerd op 27/02/2018. De ombudspersoon was daarbij aanwezig als waarnemer. De student werd voor dit bijkomend feedbackmoment telefonisch en via e-mail uitgenodigd. Daarnaast werd hem telefonisch en via e-mail uitgelegd welke zijn mogelijkheden waren met betrekking tot het ingestelde intern beroep (bijlage 7);
- de student heeft aldus bijkomende feedback ontvangen van de onderwijsgevende in aanwezigheid van de ombudspersoon. Het gaat hier geenszins om een nieuw feedbackmoment gezien het feit dat de student reeds op 13/02/2018 uitgebreide feedback van de onderwijsgevende had ontvangen, met inzage in zijn examenkopij;
- uit het verslag van de onderwijsgevende van dit bijkomend feedbackmoment (bijlage 6) en het verslag van de ombudspersoon die aanwezig was als waarnemer (bijlage 8) blijkt het volgende:

- de student heeft opnieuw inzage gekregen in zijn examenkopij en de vragen werden punt voor punt overlopen en van uitleg voorzien met volledige inzage in de modeloplossing;
- de student heeft geen inhoudelijke argumenten ontwikkeld die aanleiding gaven tot een andere quatering dan de oorspronkelijke;
- de student heeft al de mogelijkheden gekregen om nota's te nemen;
- de student heeft na het bijkomend feedbackmoment via e-mail laten weten zijn intern beroep te behouden (bijlage 9).

Het feedbackmoment van 13/02/2018 gebeurde conform de bepalingen in de geldende onderwijs- en examenregeling. Het bijkomende feedbackmoment heeft niet geleid tot een minnelijke oplossing.

Beslissing van de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie beslist om de klacht ongegrond te verklaren.

De interne beroepscommissie beslist dat het resultaat 9/20 voor het opleidingsonderdeel *syndicschap* behouden blijft.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Eerste middel

Verzoekende partij steunt een eerste middel op een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat hij bij het instellen van het intern beroep heeft aangegeven dat hij zijn inzagerecht, naar zijn oordeel, niet op volwaardige wijze heeft kunnen uitputten, en dat

het na het toegekende tweede feedbackmoment ten onrechte werd geweigerd om nog bijkomende grieven aan zijn intern beroep toe te voegen.

Verzoeker stipt aan dat de onderwijs- en examenreglementen van verschillende andere hogeronderwijsinstellingen uitdrukkelijk voorzien in de mogelijkheid om een intern beroep verder te onderbouwen na een feedback of gesprek met de examinator. Hij stelt dat hij niet van oordeel is dat verwerende partij eveneens een systeem van bewarend beroep moet invoeren, maar meent dat het intern beroep wel volledig doelloos wordt wanneer een student zijn argumenten niet ten gronde mag ontwikkelen na een bijkomende feedback. Aldus, nog steeds volgens verzoeker, berooft het verbod zoals verwoord in de e-mail van 20 februari 2018, de interne beroepsprocedure van haar finaliteit.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij dat het niet aan de Raad toekomt zijn appreciatie in de plaats te stellen van die van het hogeschoolbestuur en dat de Raad enkel een beslissing kan vernietigen in de mate dat de (betwiste) beslissingen niet reglementair zouden zijn genomen of kennelijk onredelijk zouden zijn. Wat die voorwaarde betreft, stelt verwerende partij dat de beslissing van de interne beroepscommissie wel degelijk regelmatig werd genomen en dat zij geenszins als ‘kennelijk onredelijk’ kan worden beschouwd. Dat het intern beroep “van zijn finaliteit zou zijn beroofd”, zoals door verzoeker wordt voorgehouden, is volgens verwerende partij zonder meer onjuist, minstens gebaseerd op foutieve informatie.

Verwerende partij stipt aan dat het betwiste tekort betrekking heeft op het opleidingsonderdeel ‘Syndicschap’ waarvoor de student de score van 09/20 behaalde, die werd geproclameerd op 9 februari 2018 met een feedbackgesprek op 13 februari 2018. Rekening houdend met de beroepstermijn, zoals aangegeven op het puntenbriefje en conform de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement en de Codex Hoger Onderwijs, werd door verzoeker tijdig intern beroep aangetekend, meer bepaald op 14 februari 2018. Verwerende partij bevestigt dat verzoeker daarbij aanvoerde dat tijdens het feedbackmoment zijn recht op inzage van de examenkopij niet voldoende zou zijn nageleefd. Zij meent evenwel dat een beroepsprocedure enkel kan worden gevoerd tegen een studievoortgangsbeslissing, zoals omschreven in artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, en dat bijgevolg tegen de hier aangehaalde problematiek, betrekking hebbend op de feedback na de examenbeslissing, geen intern beroep kan worden aangetekend.

Verwerende partij stipt nog aan dat dit alles niet wegneemt dat betreffende de bemerkingen die gemaakt werden aangaande het feedbackmoment, door de hogeschool voor een oplossing werd gezorgd in de vorm van een nieuw feedbackmoment op 27 februari 2018. Aan verzoeker werd gevraagd om daarna te melden of het beroep al dan niet werd gehandhaafd, waarop bevestigend werd gereageerd. Bij de beslissing van de interne beroepscommissie werd volgens verwerende partij niet alleen rekening gehouden met de opmerkingen van verzoeker in zijn verzoekschrift op intern beroep, doch werd daarentegen *c.q.* daarenboven de hele examenkopij nagekeken en vergeleken met het modelexemplaar en de hierop voorkomende puntenverdeling.

Ten slotte betoogt verwerende partij:

“Tijdens de besprekings van de examenresultaten op de feedback heeft de student recht op inzage in zijn kopij, in het bijzijn van de examinator of daartoe gemachtigde en indien gewenst in het bijzijn van de ombudspersoon.

Uit het relaas van de ombudsman is naar voor gekomen dat op het gevraagde tweede feedbackmoment ‘*het de student niet te doen was om “feedback” te krijgen, die heeft hij reeds gekregen op 13 februari maar om nogmaals (uitgebreid) in discussie te kunnen gaan met de docent aangaande de (volgens hem) mogelijke “verschillende interpretaties” van vraag en antwoord ...’*

Het eerste feedbackmoment, waarbij de modeloplossingen letterlijk naast de antwoorden van de student werden gelegd en waarvan gebleken is dat dit moment meer tijd in beslag genomen heeft dan bij de andere studenten, is m.a.w. volledig correct verlopen, het tweede feedbackmoment was volkomen overbodig.

Terecht wordt door de interne beroepscommissie dan ook geoordeeld dat dit tweede feedbackmoment geenszins een *nieuw* feedbackmoment betreft, nu reeds een uitgebreide feedback plaatsvond op 13.02.2018, met inzage van de examenkopij.

Hierbij wordt verwezen naar de bijlagen 6 bij de beslissing van de Interne Beroepscommissie (verslagen van de feedbackmomenten van de docente mevrouw [L.]) alsook het voor zich sprekende verslag van de ombudspersoon, aanwezig bij het tweede feedbackmoment (zie bijlage 8).

Na het eerste feedbackmoment beschikte de verzoekende partij nog over voldoende tijd om intern beroep aan te tekenen en de middelen aan te wenden die noodzakelijk voorkwamen na kennisname van het examenresultaat en gebeurlijk na feedback, hetgeen ook geschiedde.

Niets verplicht de Hogeschool, die louter omwille van *goodwill* een tweede feedbackmoment heeft ingelast, om een bijkomende termijn te verstrekken om de student desgevallend toe te laten om alsnog nieuwe of andere middelen aan te wenden.

Dat andere Hogeschoolinstellingen dit wel zouden toelaten, is misschien wel mogelijk doch houdt voor de verwerende partij geen enkele verplichting in.

Het ging hier zoals reeds gesteld ook uitzonderlijk om een – zoals thans ook blijkt overbodige – *tweede* feedback, die ook buiten de beroepstermijn plaatsvond.”

Verzoeker zijnerzijds, handhaaft zijn middel in zijn wederantwoordnota en bekritiseert het in de antwoordnota gevoerde verweer.

Beoordeling

De Raad is van oordeel dat de grieven, zoals verzoeker ze uiteenzet, tevens betrekking hebben op het recht om zijn standpunt uiteen te zetten en op de toepassing van artikel 59 van het onderwijs- en examenreglement, en herkwalificeert het middel in dat opzicht.

Het onderwijs- en examenreglement van een hogeronderwijsinstelling maakt deel uit van de contractuele relatie tussen de instelling en de student. Bepalingen uit onderwijs- en examenreglementen van andere instellingen zijn geheel irrelevant voor de beoordeling van de rechten van verzoeker, aangezien zij noch op hem, noch op verwerende partij van toepassing zijn. Het loutere feit dat verwerende partij een welbepaald aspect uit het intern beroep anders heeft georganiseerd dan enkele andere hogeronderwijsinstellingen, doet daaraan geen afbreuk.

Of de wijze zoals verwerende partij, op grond van haar eigen onderwijs- en examenreglement, het intern beroep op een correcte wijze heeft afgehandeld, is een andere vraag.

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat een student in het intern beroep in beginsel over de mogelijkheid beschikt om na het indienen van het verzoekschrift bijkomende middelen op te werpen tot het sluiten van de debatten van het beroepsorgaan (R.Stvb. 11 augustus 2011, nr. 2011/081; R.Stvb. 6 april 2011, nr. 2011/026). Artikel 59 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij sluit die mogelijkheid niet uit en laat integendeel, zoals verzoeker opmerkt, de kwestie van eventuele aanvullingen bij een intern beroep na een bijkomende inzage of feedback onbesproken. In die omstandigheden is de Raad van oordeel dat de voormelde rechtspraak ook hier van toepassing is.

Door in de e-mail van 20 februari 2018 uitdrukkelijk te stellen dat verzoeker na het bijkomende feedbackmoment aan zijn verzoekschrift op intern beroep geen elementen meer mocht

toevoegen, voegt de stafmedewerker studentenaangelegenheden aan de bepalingen van artikel 59 van het onderwijs- en examenreglement een voorwaarde toe die daarin niet is geschreven. Aldus wordt artikel 59 van het onderwijs- en examenreglement, zoals het in het licht van de voormelde rechtspraak van de Raad moet worden toegepast, geschonden.

De hiervoor geciteerde en te dezen bij gevallen rechtspraak van de Raad inzake de uitbreiding van een verzoekschrift op intern beroep is geen positiefrechtelijke norm die verzoeker in het raam van het beginsel *nemo censetur ignorare legem* geacht wordt te kennen. Het kan derhalve niet aan verzoeker worden tegengeworpen dat hij, na lezing van de instructie d.d. 20 februari 2018 omtrent de verdere afwikkeling van het intern beroep na het tweede feedbackgesprek, niet tegen die instructie ingaand, de bijkomende middelen heeft opgeworpen die hij wenste te doen gelden.

De bewering van verwerende partij dat de interne beroepscommissie hoe dan ook het volledige examen opnieuw heeft beoordeeld, kan niet doen veronderstellen dat de beroepscommissie daarmee *ipso facto* alle mogelijke middelen die verzoeker na het tweede feedbackmoment bijkomend had willen doen gelden, zou hebben behandeld. Uit wat verzoeker in zijn derde middel uiteenzet, blijkt immers reeds dat er nog tal van specifieke opmerkingen zijn die – daargelaten of zij kunnen overtuigen – door de beroepscommissie niet werden beantwoord.

Het eerste middel is gegrond.

De andere middelen behoeven in de huidige stand van de zaak geen antwoord, daar zij niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent d.d. 2 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 4 mei 2018, met dien verstande dat aan verzoeker voorafgaand

aan die beslissing een termijn van ten minste vier werkdagen moet worden verleend om zijn intern beroep aan te vullen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 18 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.271 van 19 april 2018 in de zaak 2018/095

In zake: Mauricio DECTOR GARCIA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Mario Van Essche
kantoor houdend te 1050 Elsene
Waterloosesteenweg 412 F/2
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 6 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 18 april 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Mario Van Essche, die verschijnt voor verzoekende partij, en Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Master of Architecture.

Van het curriculum maakt deel uit, het opleidingsonderdeel ‘maig34 Design Studio (B-KUL-A31333)’. Verzoeker presenteert zijn project voor het opleidingsonderdeel op 10 januari 2018 en behaalt een examencijfer van 8/20. De datum van de proclamatie wordt door geen van de partijen meegedeeld: uit de resultatenlijst die verwerende partij heeft meegedeeld, leidt de Raad af dat de proclamatie plaatsvond op 11 februari 2018.

Met een e-mail van 12 februari 2018 geeft verzoeker aan dat hij het om verschillende redenen niet eens is met de quatering en dat hij een beroep zal instellen. Verzoeker voegt eraan toe dat hij in het raam van een workshop voor zijn masterproef tot 2 maart 2018 in Nepal verblijft en om die reden tot dan niet aan feedbacksessies kan deelnemen.

Met een e-mail van 13 februari 2018 meldt verzoeker ook aan professor P.M. dat hij omwille van een workshop voor zijn masterproef in Nepal verblijft en dus niet persoonlijk op een feedbackgesprek aanwezig kan zijn, reden waarom hij om feedback via e-mail vraagt. Eveneens op 13 februari 2018 antwoordt mevrouw K.C. van de opleiding dat het aanbevolen is om eerst feedback te vragen. Zij stipt tevens aan dat de faculteit omwille van de ziekte van verzoeker aanpassingen heeft gemaakt en dat zij had voorgesteld om de presentatie uit te stellen, maar dat verzoeker daarop niet is ingegaan. Nog steeds op 13 februari 2018 dankt verzoeker mevrouw K.C. voor haar antwoord, en bevraagt hij de betrokken docent P.M. om nadere feedback. Verzoeker herinnert aan zijn afwezigheid tot 2 maart 2018 en verzoekt om feedback per e-mail. Op 14 februari 2018 antwoordt P.M. dat het examencijfer werd toegekend na overleg met de andere tutors, rekening houdend met de input van de externe jury, waarbij de moeilijkheden en tekortkomingen van verzoekers werk verschillende malen werden besproken, zoals zij ook door de andere juryleden waren aangemerkt. Verzoeker schrijft P.M. op 15 februari 2018 nogmaals aan.

Op 16 februari 2018 stelt verzoeker een (Engelstalig) bewarend intern beroep in, waarin verzoeker aanvoert dat hij ten gevolge van voortdurende onenigheid met professor P.M. en een gemis aan duidelijke feedback onvoldoende vooruitgang heeft kunnen maken, waarbij ook de docent-studentrelatie te lijden heeft gehad. Bijkomend, zo stelt verzoeker, heeft hij gezondheidsproblemen gehad in de drie weken voorafgaand aan het examen, waardoor hij niet aan zijn eindpresentatie heeft kunnen werken. Die ziekte is volgens verzoeker onvoldoende in

rekening gebracht. Verzoeker aanvaardt de verantwoordelijkheid voor het niet afleveren van een project met de beoogde kwaliteit en vraagt daarom niet om een hoge quotering, maar hij is ervan overtuigd dat het toegekende examencijfer extreem laag is.

Verzoeker besluit dat hij op dat ogenblik in Nepal verblijft met een beperkte toegang tot internet en waarschijnlijk helemaal geen toegang in de tien komende dagen. De feedback die verzoeker bekwam van professor P.M. vindt hij niet bevredigend, reden waarom hij een bewarend beroep instelt. Verzoeker kondigt aan dat hij op 2 maart 2018 opnieuw in België zal zijn en hij deze aangelegenheid alsdan graag persoonlijk zou bespreken.

Eveneens op 16 februari 2018 bevestigt verwerende partij het bewarend beroep. Diezelfde dag zendt de beroepsinstantie een afzonderlijke e-mail aan verzoeker met verwijzing naar artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement, waarin is bepaald dat een bewarend intern beroep moet worden gevolgd door een uitgebreide verantwoording van het beroep binnen een termijn van vijf kalenderdagen, bij gebreke waaraan het intern beroep ongegrond wordt. Verzoeker wordt gevraagd om uiterlijk woensdag 21 februari 2018 het intern beroep te bevestigen.

Op 26 februari 2018 meldt verzoeker dat hij geen toegang had tot internet en nog steeds in Nepal verblijft; hij herhaalt zijn vraag om de zaak bij zijn terugkomst op 2 maart 2018 te bespreken. De instelling antwoordt per kerende dat in het licht van de voormelde procedurevoorschriften, het intern beroep bij gebrek aan bevestiging ongegrond is geworden op 21 februari 2018.

Verzoeker replicateert op zijn beurt in een e-mail van 27 februari 2018 dat indien de voormelde vijfdagentermijn bij het indienen van het intern beroep ergens ware getoond, hij dienovereenkomstig zou hebben gehandeld. De instelling antwoordt diezelfde dag dat de interne beroepsprocedure (ook in het Engels) duidelijk is uitgeschreven en dat een verblijf in het buitenland dat op voorhand was gepland, niet als overmacht kan worden beschouwd.

Er ontspint zich vervolgens nog een e-mailcorrespondentie tussen verzoeker en de instelling.

Op 6 maart 2018 laat verzoeker weten dat hij op advies van zijn raadsman zal wachten tot de interne beroepsprocedure formeel is uitgeput alvorens een beroep bij de Raad in te stellen. In die geest zal verzoeker professor P.M. contacteren om feedback te krijgen en na te gaan of die van gedachten wil veranderen. Indien de universiteit van oordeel zou zijn dat de interne beroepsprocedure reeds is uitgeput, vraagt verzoeker om daarvan een formele kennisgeving te ontvangen.

Diezelfde 6 maart 2018 neemt de interne beroepsinstantie de (Engelstalige) beslissing om verzoekers intern beroep, onder verwijzing naar artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement, ongegrond te verklaren. De beroepsinstantie brengt in herinnering dat verzoeker onmiddellijk na zijn bewarend beroep is gewezen op de geldende deadlines, die door verzoeker niet eenzijdig kunnen worden gewijzigd, en dat een verblijf in het buitenland in de gegeven omstandigheden niet als overmacht kan worden beschouwd.

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

De vraag of huidig beroep onontvankelijk is omdat de interne beroepsprocedure niet regelmatig werd doorlopen, hangt samen met de grond van de zaak.

Het beroep is voor het overige vormelijk en naar termijnen ontvankelijk.

V. Ten gronde

Vierde middel zoals ambtshalve gekwalificeerd

Standpunt van partijen

Verzoeker voert in een vierde middel “louter voor de volledigheid” aan dat het intern beroep ontvankelijk was en dat het werd gemotiveerd met alle beschikbare informatie. Bij gebreke aan inhoudelijke feedback was volgens verzoeker enkel het examencijfer bekend.

In haar antwoordnota stelt verwerende partij dat deze kritiek niet ingaat op de argumenten van de bestreden beslissing, die met name luiden (i) dat de student de termijn niet eenzijdig kan verlengen, (ii) dat een vooraf gepland verblijf in het buitenland, in een context waarvan de student redelijkerwijze kon verwachten dat hij geen internettoegang zou hebben, niet als overmacht kan worden beschouwd, en (iii) dat de student bij het indienen en ook nadien werd geïnformeerd over de geldende termijn. Bovendien strookt verzoekers bewering als zou

hij bij het indienen van het bewarend beroep slechts over het examencijfer hebben beschikt, volgens verwerende partij niet met de werkelijkheid.

Verwerende partij stipt aan dat verzoeker op het ogenblik van de feedback op 13 februari 2018 in Nepal verbleef in de context van de masterproef, dat de timing van de reis en de reisomstandigheden op voorhand gekend waren en dat het feedbackgesprek pas op 9 maart 2018 kon doorgaan. Uit dat laatste kan evenwel naar oordeel van verwerende partij niet worden afgeleid dat verzoeker niet op de hoogte was van de inhoudelijke gebreken van zijn werkstuk; zij verwijst naar feedback na de eindpresentatie, tussentijdse reviews en wekelijkse gesprekken met de atelierbegeleider over een periode van twaalf lesweken.

In zijn wederantwoordnota gaat verzoeker enkel nog in op de inhoudelijke feedback en de beoordeling middels het examencijfer.

Beoordeling

Zoals verwerende partij in haar antwoordnota terecht aanstipt, is het voorwerp van het debat voor de Raad thans beperkt tot de vraag of het intern beroep al dan niet terecht om procedurele redenen werd afgewezen.

Over de grond van de zaak, met name de regelmatigheid van het examencijfer, heeft de interne beroepsinstantie zich vooralsnog niet uitgesproken en de Raad – die zich overeenkomstig artikel II.291 van de Codex Hoger Onderwijs wat betreft de beoordeling niet in de plaats kan stellen van de bevoegde organen van de instelling – vermag derhalve in de huidige stand van het geding over dat examencijfer geen uitspraak te doen.

Het dient verder gezegd dat verzoeker zich weinig moeite heeft getroost om een concreet uitgewerkt rechtsmiddel voor te leggen ten einde de Raad ervan te overtuigen dat de bestreden beslissing het intern beroep ten onrechte op formele gronden – met name het gebrek aan een tijdige bevestiging van het bewarend beroep – heeft verworpen.

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft evenwel niet voor dat een verzoekende partij uitdrukkelijk de rechtsgronden moet aanduiden waarop zij haar middel(en) steunt, en dat het verzoekschrift integendeel (ten minste) een feitelijke omschrijving van de

ingeroepen bezwaren moet bevatten. Het komt dan in voorkomend geval aan de Raad toe om aan die feitelijke bezwaren, zo zij voldoende duidelijk zijn, een juridische kwalificatie te geven.

In de feitelijke uiteenzetting van zijn beroep stelt verzoeker dat hij op 13 februari 2018 aan professor P.M. een vraag tot feedback heeft gericht, dat het antwoord niet als een inhoudelijke feedback kan worden beschouwd, dat verzoeker ondertussen voor een “schoolopdracht” in Nepal verbleef, dat hij bij gebrek aan concrete informatie een bewarend intern beroep heeft ingesteld en dat hij geen gemotiveerde bevestiging van het intern beroep kon geven omdat hij zich in Nepal bevond, zonder betrouwbare toegang tot het internet.

De Raad begrijpt het geheel van het verzoekschrift – niet zonder welwillendheid – als een beroep op het adagium *ad impossibile nemo tenetur* en dus op het redelijkheidsbeginsel. De Raad (her)kwalificeert het middel in die zin.

Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure in artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement derwijze georganiseerd dat een student alleszins binnen de decretale termijn van zeven kalenderdagen na de proclamatie een intern beroep moet instellen, maar dat de student zich, wanneer hij nog geen gesprek met de examinator heeft gehad, mag beperken tot een ‘bewarend beroep’. Dat bewarend beroep moet dan wel binnen een welbepaalde termijn gemotiveerd worden bevestigd, bij gebreke waaraan het beroep “automatisch als ongegrond” wordt geklasseerd.

Wat deze laatste termijn betreft, stipt de Raad aan dat uit de stukken en de debatten is gebleken dat de Engelstalige versie van het onderwijs- en examenreglement een termijn van vijf kalenderdagen vermeldt en dat deze termijn ook aan verzoeker is meegedeeld samen met de examenresultaten, maar dat verwerende partij ter zitting bevestigt dat de Nederlandstalige versie van het onderwijs- en examenreglement een termijn van zeven kalenderdagen voorziet voor de bevestiging van een bewarend beroep. Zoals onderstaand zal blijken, zijn die ogenschijnlijke discrepantie en de vraag of het om een vertaalfout gaat dan wel om een bewuste keuze om Engelstalige studenten een kortere termijn te verlenen, thans niet relevant voor de beoordeling van het geschil.

Uit de resultatenlijst die verwerende partij op verzoek van de Raad voorafgaand aan de zitting heeft meegedeeld, blijkt dat de proclamatie heeft plaatsgevonden op 11 februari 2018.

Verzoeker heeft op 16 februari 2018, en dus tijdig, een bewarend intern beroep ingesteld. Daarin geeft verzoeker aan dat hij van de titularis van het opleidingsonderdeel nog geen duidelijke feedback heeft gekregen, dat hij in het raam van een workshop voor zijn masterthesis in Nepal verblijft met beperkte tot geen toegang tot het internet gedurende de volgende tien dagen, en dat hij op 2 maart 2018 opnieuw in het land zal zijn.

Uit de toelichting van partijen ter zitting, samen gelezen met wat in het verzoekschrift en de nota's is uiteengezet, blijkt dat verzoekers verblijf in Nepal van 4 tot 13 februari 2018 kaderde in een workshop voor het opleidingsonderdeel Masterthesis en dat dit buitenlandse verblijf, zowel naar data als naar locatie, werd georganiseerd door verwerende partij. Verwerende partij stelt in haar antwoordnota: "*De timing van de reis en de reisomstandigheden waren hem op voorhand gekend.*" Verzoeker voegt daaraan toe, ter zake door verwerende partij niet tegengesproken, dat de studenten werden aangemoedigd om na 13 februari 2018 langer in Nepal te blijven om hun onderzoek verder uit de diepen, en dat verschillende docenten van verwerende partij eveneens langer in het land bleven.

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat een verblijf in het buitenland in beginsel geen overmacht uitmaakt die een verzoekende partij ervan kan vrijstellen om de verhaltermijnen in het raam van een beroepsprocedure na te leven. Te dezen moet evenwel worden vastgesteld dat verzoekers verblijf in het buitenland geen vakantie was, maar kaderde in een opleidingsonderdeel van dezelfde opleiding als deze van het hier betwiste vak, en dat bovendien zowel de data als de locatie van dat buitenlands verblijf door verwerende partij werden bepaald. Wat de periode tussen 4 en 13 februari 2018 betreft, blijkt dit uit de stukken die aan de Raad werden voorgelegd. De Raad acht het verder afdoende bewezen dat verzoekers verlengde verblijf tot begin maart 2018 evenmin los van de masterthesis kan worden gezien en plaatsvond op aanraden van de opleiding, van wie ook verschillende docenten ná 13 februari in Nepal verbleven.

Verzoeker maakt voor de Raad ook voldoende aannemelijk dat de internettoegang in Nepal beperkt was: hij heeft dit overigens ook verschillende malen aan de instelling gemeld. Verwerende partij toont overigens niet aan dat verzoeker vóór zijn terugkeer naar België alsnog nadere feedback van de titularis van het opleidingsonderdeel heeft gekregen – bijvoorbeeld via e-mail – zodat wordt aangenomen dat verzoeker zich in de onmogelijkheid bevond om zijn bewarend beroep vanuit Nepal nader te motiveren.

In deze omstandigheden is de Raad verder van oordeel dat verzoeker zich in de onmogelijkheid bevond om fysiek aanwezig te zijn op het feedbackgesprek van 23 februari 2018 dat hem werd aangeboden en dat die onmogelijkheid – gelet op de redenen van het buitenlands verblijf zoals hierboven uiteengezet – aan verzoeker niet kan worden verweten. In de marge stipt de Raad aan dat het niet voetstoots duidelijk is waarom aan verzoeker een feedbackgesprek wordt aangeboden op 23 februari 2018 (e-mail van de beroepsinstantie aan verzoeker d.d. 16 februari 2018), nu verwerende partij het standpunt inneemt dat verzoeker uiterlijk twee dagen daarvoor, met name op 21 februari 2018, zijn bewarend intern beroep gemotiveerd diende te bevestigen.

Het is in die omstandigheden niet met het redelijkheidsbeginsel in overeenstemming te brengen om verzoekers bewarend intern beroep af te wijzen op grond van een gemis aan tijdige gemotiveerde bevestiging ervan.

Het middel, zoals ambtshalve ge(her)kwalificeerd, is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van de Katholieke Universiteit Leuven d.d. 6 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 18 mei 2018, met dien verstande dat aan verzoeker voorafgaand aan die beslissing een termijn van ten minste zeven kalenderdagen moet worden verleend om zijn intern beroep aan te vullen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 19 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jan Geens bestuursrechter – bijzitter

Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.260 van 18 april 2018 in de zaak 2018/100

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Kristof Caluwaert en Alain François
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, bij gebreke aan tijdige kennisgeving van een beslissing van de interne beroepscommissie ingesteld op 20 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de examenbeslissing waarbij verzoeker voor het opleidingsonderdeel ‘Protection de la jeunesse’ een examencijfer van 9/20 wordt toegekend.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 18 april 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de Master of Laws in de Rechten.

Van het curriculum maakt deel uit, het opleidingsonderdeel ‘Protection de la jeunesse’, waarvoor verzoeker het examencijfer van 9/20 behaalt.

Met een verzoekschrift van 24 februari 2018 tekent verzoeker tegen die examenbeslissing een intern beroep aan.

Daar verzoeker op 20 maart 2018 geen beslissing van de interne beroepscommissie heeft ontvangen, noch een bericht dat het beroepsorgaan uitspraak zal doen op een latere datum zoals bedoeld in artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs, dient hij zijn beroep tegen de examenbeslissing in bij de Raad.

Er blijkt ondertussen door de beroepscommissie weldegelijk een beslissing te zijn genomen, met name op 14 maart 2018, maar die wordt pas op 27 maart 2018 ondertekend en aan verzoeker betekend.

IV. Ontvankelijkheid

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat een intern beroepsorgaan zijn bevoegdheid tot beslissen over een intern beroep niet verliest om de enkele reden dat de ordetijd van twintig kalenderdagen voor de kennisgeving van de uitspraak ex artikel II.284, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs is verstrekken.

Te dezen heeft de beroepscommissie na het instellen van huidig beroep alsnog aan verzoeker een beslissing op intern beroep betekend. Tegen die beslissing heeft verzoeker op 3 april 2018 een beroep bij de Raad ingesteld, dat is gekend onder het rolnummer 2018/115.

Het huidig beroep is zonder voorwerp.

V. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 18 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 27 april 2018

Arrest nr. 4.289 van 27 april 2018 in de zaak 2018/115

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Kristof Caluwaert en Alain François
kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 3 april 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 14 maart 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 april 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Kristof Caluwaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de Master of Laws in de Rechten.

Van het curriculum maakt deel uit, het opleidingsonderdeel ‘Protection de la jeunesse’, waarvoor verzoeker het examencijfer van 9/20 behaalt.

Met een verzoekschrift van 24 februari 2018 tekent verzoeker tegen die examenbeslissing het volgende intern beroep aan:

“Met betrekking tot ‘de studievoorgangsbeslissing genomen op 19 februari 2018;

- Het examen ‘Protection de la jeunesse’ afgenoem d.d. 13 januari 2018, alsook de ‘omzetting’ van de resultaten hiervan naar de maatstaven van de Vrije Universiteit Brussel.
- De informatiedoorstroming betreffende het opleidingsonderdeel ‘Protection de la jeunesse’ aan de VUB’

Er bleek geen normale en behoorlijke gegevensdoorstroming met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘Protection de la jeunesse’. De instelling is ertoe gehouden de studenten behoorlijk te informeren.

Er kan eveneens bemerkt worden dat er geen ‘ex-post’-informatie verstrekt wordt.

Inzonderheid dient te worden opgemerkt dat er geen informatie werd verstrekt over de planning van het examen e.d.m.

Er dient te worden bemerkt dat de ‘hoofdinschrijving’ nog steeds aan de V.U.B. is en dat in het licht van deze inschrijving de studenten [?]

Een vlotte doorstroming van deze informatie is het *minimum minimorum* wat van een redelijk en verantwoord orgaan van het actief bestuur in zulke omstandigheden mag verwacht worden. De informatieplicht is hierdoor minstens ten dele niet vervuld op correcte wijze.

Bovendien rust op de overheid de plicht tot behoorlijkheid.

Nu dient te worden vastgesteld dat het stofmateriaal, verzameld in het werk ‘Memento’ pas beschikbaar was in de *Presses Universitaires de Bruxelles* (gelegen ‘vooraan’ aan de Campus Solbosch van de ULB, komende vanaf de Hogeschoollaan) in de laatste lesweek (vanaf 18 december!).

Het examen was d.d. 13 januari 2018. Er is dus geen maand tussen de datum waarop de aankoop ervan mogelijk zou zijn, en het examen. Daargelaten dat de V.U.B. het niet nodig achtte haar studenten hieromtrent de informeren.

Zulks is zeer kort.

Op datum van het examen bleek dat er [kopieren] te kort waren, men is die dan ten hoge node op dat ogenblik gaan maken. Dit euvel werd pas vastgesteld als de examens ten dele [waren] uitgedeeld en reeds een deel van de studenten het genot hadden dit examen te mogen aanvatten.

Ik was niet bij deze ‘gelukkigen’. Ik behoorde tot de iets minder gelukkige wachtenden. Het is onredelijk dat het orgaan van het actief bestuur, al dan niet rechtstreeks, zoiets niet voorziet.

E-mail met betrekking [tot] dit examen (stuk 2).

“Geachte

D.d. 13 januari 2018, te 10u zou op de ULB (Campus Solbosch, te 1050 Brussel, Franklin D. Rooseveltlaan 50) in het lokaal S.I.B.2.252A het examen van het vak Protection de la jeunesse doorgaan.

Aldaar aangekomen werd tijdens het uitdelen van de kopijen vastgesteld dat er onvoldoende exemplaren aanwezig waren.

Er is dan een toezichthouder vertrokken met een kopie teneinde extra kopijen te gaan maken. Omstreeks 10u40-10u45 verkregen sommige studenten, waaronder ik, hun kopie. (De andere studenten konden reeds rond 10u hun examen aanvatten).

Er kunnen dan ook vragen rijzen (minstens) naar de gelijkheid, redelijkheid en de invloed op het algehele welzijn (inzoonderheid de stress en gezondheid).

Er werd door de docent, professor [P.] o.m. gemeld dat er een probleem zou zijn met de doorstroming van informatie vanuit de VUB.

Ik vertrouw erop dat uw diensten het nodige zullen doen.

Dit schrijven wordt u gericht onder voorbehoud van alle recht en zonder enige nadelige erkentenis.

]]”

Er blijkt eveneens niet dat de bevoegde instanties van de V.U.B. hebben rekening gehouden met hetgeen voorafgaan, hoewel het haar overduidelijk was.

Ook dit doet ernstige vragen rijzen omtrent de redelijkheid en de wettigheid.

Ook dient te worden vastgesteld dat de bestreden beslissing geenszins gemotiveerd is, wat een schending uitmaakt van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen.

Zodoende, mede gelet op het voorgaande, zie ik mij genoodzaakt mij tot uw commissie te wenden om de motieven te kunnen kennen.

Ten slotte

Graag geef ik nog mee dat ik het opleidingsonderdeel ‘*an sich*’ best interessant vind, jammer genoeg ontbeert het mij aan informatie omtrent de *modaliteiten* van dit vak vanuit de V.U.B., waarbij ik op eigen houtje dit diende te verzamelen (cf. informatiedoorstroming, hoger genoemd).

Thans is een inzagmoment, een verspreiding van een verbetersleutel (zulks zou gangbaar zijn voor dit OO), etc. mij geheel onbekend.

Ook wil ik graag nog meegeven aan de leden van de commissie dat ik dit verzoekschrift in een hoog tempo [heb] afgewerkt, waardoor ik mij beperkt heb in de keuze van de ‘middelen’.”

Bij beslissing van 14 maart 2018, ondertekend op 27 maart 2018, verklaart de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie het intern beroep ongegrond:

“De beroepscommissie laat vooreerst gelden dat in zoverre de student zijn beroep gericht is tegen “de informatiedoorstroming betreffende het opleidingsonderdeel ‘Protection de la jeunesse’ aan de V.U.B.”, moet worden vastgesteld dat hierbij geen aanvechbare studievoortgangsbeslissing wordt aangeduid die het voorwerp kan uitmaken van een intern beroep.

Om die reden alleen al kan dit onderdeel van het beroep niet worden aangenomen. Louter ten overvloede merkt de beroepscommissie nog op dat de student zijn grief inzake informatiedoorstroming toespitst op de vage bewering dat er geen informatie werd verstrekt over de planning van het examen e.d.m., doch dat hij anderzijds op datum van het examen aanwezig was, zodat ook niet duidelijk is welk belang de student bij deze grief kan hebben.

In zoverre het beroep gericht is tegen de examenbeslissing laat de beroepscommissie het volgende gelden.

Niettegenstaande de student blijkens de omschrijving in het verzoekschrift ‘het examen, alsook de omzetting van de resultaten hiervan naar de maatstaven van de Vrije Universiteit Brussel aanvecht’, stelt de beroepscommissie vast dat de student in het verzoekschrift geen inhoudelijke grieven heeft geuit tegen het examencijfer.

Evenmin heeft de student, nadat hij op 06.03.2018 inzage heeft verkregen in het examen, een aanvullende nota neergelegd of ter zitting van 14.03.2018 bijkomende grieven ontwikkeld inzake het examencijfer.

Bij gebreke van concrete grieven tegen het examencijfer, is er dan ook geen sprake van een ontvankelijk middel desbetreffend.

Ten overvloede merkt de beroepscommissie nog op dat er ook geen sprake is van een omzetting, nu de beoordeling aan de ULB voor het betreffende opleidingsonderdeel eveneens aan de hand van een examencijfer tussen 0 en 20, gebeurt.

Wat het examenverloop betreft, houdt de student voor dat er niet voldoende kopieën waren voorzien voor alle studenten, en hij langer moet wachten op zijn examenkopie. De student geeft evenwel niet aan dat hij onvoldoende tijd heeft gekregen voor zijn examen. Navraag bij de betrokken docent leert overigens dat aan de studenten aan wie niet onmiddellijk een examenkopie kon worden uitgedeeld, extra tijd werd toegekend om het examen te maken; geen van de studenten heeft evenwel van deze mogelijkheid gebruikt gemaakt.

Ook de bewering van de student [dat] het stofmateriaal (Memento) pas in de laatste lesweek beschikbaar was, maakt niet dat het examen onregelmatig verlopen zou zijn. De docent bepaalt zelf, binnen de grote autonomie waarover deze beschikt, die evenwel is beperkt door de kwaliteitsnormen die de onderwijsinstelling zelf heeft opgesteld, of - en zo ja, welk - studiemateriaal ter beschikking wordt gesteld aan de studenten. In casu geeft de docent aan dat het opleidingsonderdeel wordt gedoceerd via hoorcolleges (cours ex cathedra) en van de studenten ook verwacht wordt dat zij naar de hoorcolleges komen; ter zitting van 14.03.2018 heeft de student trouwens ook aangegeven naar bijna alle hoorcolleges te zijn geweest. Daarenboven is het ook niet onredelijk dat een docent voor een specifiek opleidingsonderdeel hoorcolleges geeft, zonder dat er een syllabus vorhanden is. De student maakt niet aannemelijk dat de docent in strijd met enige afdwingbare kwaliteitsnorm zou hebben gehandeld.

Ook wijst de beroepscommissie erop dat de docent meedeelde dat op 04.12.2017 een ‘support écrit du cours (Memento du Droit de la jeunesse)’ werd uitgegeven, alsook dat er geen uiterste deadline is opgenomen in de onderwijs- en examenreglementering inzake het ter beschikking stellen van ondersteunende documentatie.

Waar de student tot slot nog een schending aanhaalt van de artikelen 2 en 3 van de Wet van 29.07.1991 om reden dat de beslissing ‘geenszins gemotiveerd’ zou zijn, en de student aldus een schending van de formele motiveringsplicht inroeft, gaat de student eraan voorbij dat de motivering van een kennisexamen, zoals in casu, in beginsel in het behaalde examencijfer vervat ligt. Zoals reeds overwogen, zijn er ook geen concrete grieven ontwikkeld tegen het examencijfer.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ook geen redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Verzoek tot wering van stukken

In zijn wederantwoordnota vraagt verzoeker om het stuk 7 van het administratief dossier uit de debatten te weren. Het betreft de samenstelling van de examencommissies en de interne beroepscommissie. Verzoeker zet uiteen dat verwerende partij zelf toegeeft dat dit stuk per vergissing niet werd gepubliceerd, en voegt eraan toe dat het ook niet eenvoudig terug te vinden was. Daarom moet volgens verzoeker worden aangenomen dat niet is aangetoond dat het stuk reeds bij de beraadslaging van de interne beroepscommissie was opgemaakt, zodat het bijgevolg ook geen deel kan uitmaken van het administratief dossier.

Zoals hieronder zal blijken, is het stuk 7 van het administratief dossier niet relevant voor de beoordeling van verzoekers middelen. Op de vraag tot wering uit de debatten dient dan ook niet te worden ingegaan.

VI. Ten gronde

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op een schending van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat op grond van artikel 152 van het onderwijs- en examenreglement, met aanvullingen van de faculteit Recht en Criminologie, de samenstelling van de interne beroepscommissie vooraf moet worden uitgewerkt in een aanvullend facultair reglement, en dat dit facultair reglement voorziet in de oprichting van één interne beroepsinstantie – bestaande uit drie ZAP-leden en hun plaatsvervangers en de administratief secretaris – aangeduid door het faculteitsbestuur voor de aanvang van het academiejaar. Volgens verzoeker is de nominatieve lijst van de leden van de beroepsinstantie evenwel niet raadpleegbaar op de webpagina die daarvoor werd aangeduid en evenmin vindbaar bij de informatie omtrent de samenstelling van de examencommissies of de ‘reglementen en formulieren’.

De samenstelling van de interne beroepsinstantie was, met uitzondering van de voorzitter, bijgevolg voor verzoeker geheel onbekend, zodat hij geen idee had welke persoon in welke hoedanigheid in de interne beroepsinstantie zou zetelen.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij dat het middel ongegrond is. Naast het gegeven dat verzoeker ter zake geen kritiek heeft aangevoerd in het intern beroep, meent verwerende partij dat verzoeker bij het middel evenmin enig belang heeft. Verwerende partij brengt in herinnering dat artikel 152 van het onderwijs- en examenreglement luidt als volgt: “*De beroepsinstantie omvat minstens 3 ZAP-leden. Onder de leden van de beroepsinstantie wordt een voorzitter aangeduid. De administratief secretaris die optreedt als secretaris van de beroepsinstantie wordt met raadgevende stem toegevoegd. Met raadgevende stem worden eveneens uitgenodigd: de facultaire ombudspersoon, de studietrajectbegeleider en een afgevaardigde van de Rector met expertise in onderwijsreglementering.*” en dat de interne beroepsinstantie te dezen rechtsgeldig was samengesteld, zoals blijkt uit de bestreden beslissing.

Aan de niet-naleving van de bepaling in het aanvullend facultair onderwijs- en examenreglement met betrekking tot de bekendmaking van de nominatieve lijst van de leden

van de interne beroepsinstantie, is volgens verwerende partij geen enkele sanctie verbonden. Dat de lijst met leden een tijd lang via de website niet kon worden geraadpleegd, was het gevolg van een administratieve vergissing: dit kan naar oordeel van verwerende partij niet leiden tot de nietigheid van de bestreden beslissing.

In zijn wederantwoordnota betwist verzoeker dat hij bij het middel geen belang zou hebben. Hij stelt dat ook de rechtsgeldigheid van de samenstelling van de interne beroepscommissie ter discussie kan worden gesteld doordat de ‘nominatieve lijst’ niet vooraf werd bekendgemaakt. Op het verweer dat aan een niet-naleving van de aanvullende bepaling van het onderwijs- en examenreglement geen sanctie zou zijn verbonden, antwoordt verzoeker dat *prima facie* het onderwijs- en examenreglement voor de instelling bij de niet naleving van het ‘moederartikel’ 152 ook geen sanctie heeft voorzien.

De zogenaamde ‘administratieve vergissing’ wordt naar oordeel van verzoeker slechts summier aangehaald en niet gespecificeerd met overtuigingsstukken, en evenmin wordt voldaan aan de criteria om van overmacht te kunnen spreken. Verzoeker besluit dat hij bij de tijdige kennisname van de (nominatieve) samenstelling een voordeel hebben kunnen halen, onder meer door zich aangepast voor te bereiden.

Beoordeling

Behoudens omstandigheden die hier niet aan de orde zijn, kan een verzoekende partij die een georganiseerd administratief beroep heeft doorlopen, een middel niet op ontvankelijke wijze voor het eerst opwerpen in de navolgende beroepsprocedure voor de Raad. Een dergelijk nieuw middel, dat niet bij de interne beroepsprocedure werd betrokken en waarover de interne beroepsinstantie zich niet kunnen uitspreken, is onontvankelijk. Dit beginsel uit het bestuursrecht wordt bijgevallen in de vaste rechtspraak van de Raad en van de Raad van State (zie o.a. RvS 27 december 2016, nr. 236.922, Portael; RvS 27 december 2016, nr. 236.923, Beuckelaers) en de Raad ziet geen reden om er hier anders over te oordelen.

Te dezen heeft verzoeker enerzijds in zijn intern beroep geen middel doen gelden dat betrekking heeft op de kennisgeving van de samenstelling van de interne beroepscommissie. De Raad ziet niet in, en verzoeker zet niet uiteen, wat verzoeker verhinderd zou hebben om deze grief in die stand van de procedure reeds op te werpen. In dat opzicht is het middel onontvankelijk.

Daar anderzijds de samenstelling van een met beslissingsbevoegdheid bekleed orgaan raakt aan de openbare orde en een grief ter zake wel nog voor het eerst in de procedure voor de Raad kan worden aangevoerd, desgevallend zelfs in de wederantwoordnota, kan gegronde kritiek op de rechtsgeldige samenstelling wel tot nietigverklaring van de bestreden beslissing leiden. De Raad stelt evenwel vast dat verzoeker niet aanvoert dat de interne beroepscommissie onregelmatig zou zijn samengesteld. Hij stelt enkel dat de rechtsgeldige samenstelling “ter discussie [kan] worden gesteld”. Verzoeker concretiseert die bedenking op geen enkele wijze, en evenmin verduidelijkt hij waarin de ongeldigheid van de samenstelling kan zijn gelegen, anders dan in de onvolkomenheid omtrent de bekendmaking ervan – wat zoals hiervoor uiteen is gezet, geen ontvankelijk middel is.

Het eerste middel wordt verworpen.

Tweede middel

Verzoeker beroeft zich in een tweede middel op een schending van het redelijkheidsbeginsel, zowel afzonderlijk als gelezen in samenhang met het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker meent dat de bestreden beslissing het redelijkheidsbeginsel schendt door het gewicht van het opleidingsonderdeel aan de eigen instelling (3 studiepunten) niet te ‘overwegen’ met het gewicht van het opleidingsonderdeel aan de U.L.B. (5 studiepunten). Aangezien ‘ECTS’ een Europese standaard in het hoger onderwijs is, is verzoeker van oordeel dat het wenselijk ware om, gelet op het gebruik van het woord ‘omzetting’, hieromtrent enige toelichting te verschaffen; dat beide opleidingsonderdelen worden gequoteerd met een cijfer van 0 tot 20 volstaat voor verzoeker niet.

Verwerende partij doet in hoofdorde gelden dat het middel onontvankelijk is, daar het niet werd opgeworpen in het intern beroep. Ondergeschikt is het middel volgens verwerende partij alleszins ongegrond, aangezien niet blijkt hoe een verschil in ECTS-credits ertoe zou moeten leiden dat een andere score zou moeten toegekend dan het voorliggende examencijfer. Aangezien de beoordeling gebeurde aan de hand van een cijfer van 0 en 20, is er ook geen nood aan enige omzetting.

In zijn wederantwoordnota betwist verzoeker dat het middel nieuw, en dus onontvankelijk zou zijn. Hij stelt dat de grief thans enkel meer is uitgewerkt en minstens *in fine* in het intern beroep reeds aanwezig was. Desgevallend, zo meent verzoeker, had de interne beroepscommissie de uiteenzetting van het intern beroep ruimer moeten opvatten. Ten gronde argumenteert verzoeker dat de ECTS-studiepunten een uitdrukking zijn van studielast en dat het verschil ter zake aanleiding kan vormen voor het hanteren van een positieve omzetting.

Beoordeling

De Raad leest in het verzoekschrift op intern beroep geen enkel middel met betrekking tot de ‘omzetting’, noch enig argument dat op de studiepunten, verbonden aan het opleidingsonderdeel, betrekking zou kunnen hebben.

Verwerende partij dient derhalve te worden bijgevalen in haar exceptie dat het om een nieuw, en bijgevolg onontvankelijk middel gaat. De Raad verwijst ter zake naar wat bij de beoordeling van het eerste middel is uiteengezet.

Het middel is onontvankelijk.

Derde middel

In een derde middel steunt verzoeker zich op een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel, zowel afzonderlijk als gelezen in samenhang met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Waar de bestreden beslissing overweegt dat de ‘Memento du Droit de la jeunesse’ werd uitgegeven op 4 december 2017, stelt verzoeker dat de publicatie, volgens de uitgeverij, in werkelijkheid te dateren is op 7 december 2017, terwijl de website van Standaard Boekhandel als publicatiедatum 9 december 2017 vermeldt. Bovendien bemerkt verzoeker dat het hem onbekend is in hoeverre de publicatiедatum, 7 december 2017 in aanmerking nemend, maakt dat het boek eerder beschikbaar zou zijn geweest dan in de laatste lesweek.

In haar antwoordnota zet verwerende partij vooreerst uiteen dat de publicatiedatum geenszins een doorslaggevend motief voor de bestreden beslissing uitmaakt. Doorslaggevend is voor verwerende partij integendeel het feit dat, zoals in de bestreden wordt opgemerkt, het boek “*Memento du Droit de la Jeunesse 2018*” louter als (een geschreven) ondersteuning bij het vak diende. De te kennen leerstof werd daarentegen tijdens de hoorcolleges gedoceerd. Verwerende partij voert aan dat het geenszins onredelijk is dat een docent voor een specifiek opleidingsonderdeel hoorcolleges geeft, zonder dat er een syllabus vorhanden is.

Verder wijst verwerende partij nog op het feit dat het boek in ieder geval, los van de publicatie op 4, 7 of 9 december 2017, een maand voor het examen op 13 januari 2018 beschikbaar was, zodat deze tijdens de blokperiode als ondersteuning bij het studeren kon dienen. In dat licht kan uit de mogelijks foutieve vermelding van de publicatiedatum in de bestreden beslissing, hetgeen alsdan slechts een materiële vergissing zou uitmaken, die geen afbreuk doet aan de determinerende overwegingen, volgens verwerende partij geenszins een schending van de ingeroepen beginselen worden afgeleid.

Verzoeker stelt zijnerzijds in zijn wederantwoordnota dat omtrent de overweging dat de publicatie ‘louter als een geschreven ondersteuning bij het vak diende’ niets in het administratief dossier is terug te vinden. Hetzelfde geldt volgens verzoeker voor de overweging dat het niet onredelijk is om voor een opleidingsonderdeel hoorcolleges te geven zonder syllabus. Ten slotte wordt volgens verzoeker niet ernstig weerlegd dat het boek pas vanaf 18 december 2017 te koop werd aangeboden.

Beoordeling

Met verwerende partij moet worden aangenomen dat het loutere feit dat bij een opleidingsonderdeel, onderwezen middels hoorcolleges, geen door de docent uitgewerkte of aangewezen syllabus vorhanden is, niet als een onzorgvuldigheid kan worden beschouwd. *In casu* kwam uiteindelijk wel een syllabus ter beschikking. De Raad moet vaststellen dat verzoeker niet aanvoert, laat staat bewijst, dat die publicatie op een (veel) latere datum is tussengekomen dan aan de studenten zou zijn voorgehouden, zodat ook in dat opzicht niet blijkt in welke rechten verzoeker is geraakt.

Dat de bestreden beslissing op verzoekers grieven heeft geantwoord dat de syllabus op 4 december 2017 ter beschikking zou zijn, kan als een materiële misslag worden beschouwd.

Verder heeft de interne beroepscommissie duidelijk gemotiveerd dat de leerstof middels hoorcolleges zou worden aangereikt en dat de studenten bijgevolg geen recht op een syllabus konden doen gelden. Van een syllabus die niet ter beschikking moet zijn, kan bezwaarlijk worden gesteld dat hij te laat is verschenen.

Het derde middel is ongegrond.

Vierde middel

Verzoeker neemt een vierde middel uit een schending van het motiveringsbeginsel, zowel afzonderlijk als gelezen in samenvang met het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat de interne beroepscommissie niet op elke grief heeft geantwoord, zoals het gemis aan een verbetersleutel of modelantwoord. Bovendien wordt volgens verzoeker geen behoorlijk antwoord gegeven op de kritiek inzake de gegevensdoorstroming, terwijl dit had moeten worden onderzocht in het licht van de ‘bindende voorbeslissing’.

Met betrekking tot de motivering van het toegekende cijfer en het beweerde gemis aan verbetersleutel of modelantwoord, repliceert verwerende partij dat de interne beroepscommissie op deze grief weldegelijk een antwoord heeft geformuleerd, met name: “*Waar de student tot slot nog een schending aanhaalt van de artikelen 2 en 3 van de Wet van 29.07.1991 om reden dat de beslissing 'geenszins gemotiveerd' zou zijn, en de student aldus een schending van de formele motiveringsplicht inroeft, gaat de student eraan voorbij dat de motivering van een kennisexamen, zoals in casu, in beginsel in het behaalde examencijfer vervat ligt. Zoals reeds overwogen, zijn er ook geen concrete grieven ontwikkeld tegen het examencijfer*”. Dit is volgens verwerende partij een afdoend antwoord op de voormelde grief. Zij stelt dat uit de vaste rechtspraak van de Raad blijkt dat voor loutere kennisexamens – zoals *in casu* – de toekenning van een cijfer kan volstaan als motivering. Het ter kennis brengen van

een zogenaamde “verbetersleutel” of een “modelantwoord” is volgens verwerende partij geenszins vereist. Verder stipt verwerende partij nog aan dat verzoeker op 6 maart 2018 de kans heeft gehad om het betrokken examen in te kijken en vervolgens om bijkomende, inhoudelijke grieven inzake het toegekende cijfer te ontwikkelen, maar dat verzoeker dit noch in het kader van het intern beroep, noch in het verzoekschrift voor de Raad heeft gedaan.

Ook wat de ‘informatiedoorstroming’ betreft, is verwerende partij van oordeel dat de bestreden beslissing weldegelijk een afdoend antwoord bevat op de door verzoeker ontwikkelde grief. De bestreden beslissing stelt hieromtrent immers: *“De beroepscommissie laat vooreerst gelden dat in zoverre de student zijn beroep gericht is tegen "de informatiedoorstroming betreffende het opleidingsonderdeel 'Protection de la jeunesse' aan de V.U.B.", moet worden vastgesteld dat hierbij geen aanvechtbare studievoortgangsbeslissing wordt aangeduid die het voorwerp kan uitmaken van een intern beroep. Om die reden alleen al kan dit onderdeel van het beroep niet worden aangenomen. Louter ten overvloede merkt de beroepscommissie nog op dat de student zijn grief inzake informatiedoorstroming toespitst op de vage bewering dat er geen informatie werd verstrekt over de planning van het examen e.d.m., doch dat hij anderzijds op datum van het examen aanwezig was, zodat ook niet duidelijk is welk belang de student bij deze grief kan hebben.”*

De interne beroepscommissie heeft, nog steeds volgens verwerende partij, terecht geoordeeld dat verzoeker geen belang heeft bij deze grief, nu hij nalaat concreet aan te tonen hoe dit beweerde gebrek aan informatiedoorstroming aan de oorzaak van de door hem behaalde score ligt. Verwerende partij voegt daar voor de volledigheid aan toe dat (i) verzoeker inderdaad op het examen aanwezig was, (ii) het examenverloop, waarbij bij aanvang een aantal examenkopijen klaarblijkelijk ontbraken, er niet toe heeft geleid dat verzoeker minder tijd voor dit examen zou hebben gekregen. Aan de studenten aan wie niet onmiddellijk een examenkopij kon worden uitgedeeld, werd immers extra tijd toegekend om het examen te maken, (iii) het betrokken opleidingsonderdeel, n.a.v. een interuniversitair akkoord, aan de ULB wordt gedoceerd en het niet aan verwerende partij is om zich uit te spreken over het studiemateriaal voor dit opleidingsonderdeel.

Van een schending van het motiveringsbeginsel is er naar oordeel van verwerende partij dan ook geen sprake.

Evenmin ziet verwerende partij een schending van het gelijkheidsbeginsel, in samenhang gelezen met het motiveringsbeginsel. Ter zake stipt verwerende partij aan dat voor zover verzoeker ook de afzonderlijke schending van het gelijkheidsbeginsel zou inroepen, moet

worden vastgesteld dat in het verzoekschrift nergens wordt uiteengezet hoe dit beginsel *in casu* zou geschonden zijn. Verzoeker laat ook na aan te geven welke categorieën van personen met elkaar vergeleken zouden moeten worden, zodat een toets aan het gelijkheidsbeginsel in die omstandigheden niet mogelijk is.

In zijn wederantwoordnota voert verzoeker nog aan dat verwerende partij de grief betrekende ‘de ontstentenis van een bekendmaking ‘verbetersleutel’ (of modelantwoord)’ heeft begrepen als een gebrek aan de schending van het motiveringsbeginsel, terwijl er in de bestreden beslissing geen antwoord werd gegeven op de ontstentenis van de bekendmaking van een verbetersleutel of modelantwoord naar hem toe als V.U.B. student. Evenmin stelt de verwerende partij in de bestreden beslissing dat zulks niet bestaat, of dat ULB studenten evenmin dergelijk ‘modelantwoord’ kunnen toegezonden krijgen.

Verder merkt verzoeker nog op dat de inzagedatum door verwerende partij niet bekend werd gemaakt. Waar de verwerende partij met betrekking tot de informatiedoorstroming in haar antwoordnota de stelling verdedigt dat ““dit geen aanvechtbare studievoortgangsbeslissing is”, merkt verzoeker op dat dit geenszins onderzocht is geweest vanuit de leer van de ‘bindende voorbeslissing’, hetgeen *in casu* volgens verzoeker uiterst wenselijk was. Daarenboven preciseert verwerende partij, nog steeds volgens verzoeker, niet hoe zij dan wel redelijk en zorgvuldig zou hebben gecommuniceerd met betrekking tot dit opleidingsonderdeel.

Beoordeling

Wat de motiveringsplicht betreft, treedt de Raad de bovenstaande uiteenzetting van verwerende partij bij. Verzoeker zou aanspraak kunnen maken op een meer gedetailleerde motivering van het examencijfer, bij volgehouden geschil desgevallend aan de hand van een modeloplossing, indien verzoeker concreet zou aanvoeren waarom het toegekende examencijfer onjuist zou zijn. Ook na inzage van het kwestieuze examen evenwel, biedt verzoeker op geen enkele wijze nader inzicht in zijn grieven. Het volstaat niet om op te werpen het met een examencijfer niet eens te zijn. In die omstandigheden heeft verzoeker in de bestreden beslissing de motivering gekregen waarop hij aanspraak kon maken.

Ook uit de grief van de ‘informatiedoorstroming’ kan de Raad niet opmaken waarop verzoeker precies doelt. Aangezien verzoeker niet tegenspreekt dat hij evenveel tijd heeft gekregen als de

andere studenten, die het examen omstreeks 10u00 konden aanvatten, blijft het volstrekt onduidelijk welke ‘bindende voorbeslissing’ die aan de rechten van verzoeker raakt, precies wordt bedoeld.

Wat verzoeker in de wederantwoordnota opwerpt inzake de inzagedatum is een nieuw, en bijgevolg onontvankelijk middel.

Het vierde middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

VII. Anonimisering

Verzoeker vraagt in zijn verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 april 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.